

ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 861
Παρασκευή
27 Ιανουαρίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

Καινούργιοι χιονάνθρωποι

**Συνέντευξη
του υφυπουργού Εξωτερικών
Ευριπίδη Στυλιανίδη**

- Απελευθέρωση του ενεργειακού και της διαπλοκής
- Οι ευρωπαίοι ηγέτες γνώριζαν για τις πτήσεις της CIA
- Το τέλος του μεταπολεμικού μοντέλου ανάπτυξης
- Επιδημίες χωρίς σύνορα
- Ο Βουλγαράκης ακουμπά τους... γκαζάκηδες

ISSN 1108-9822

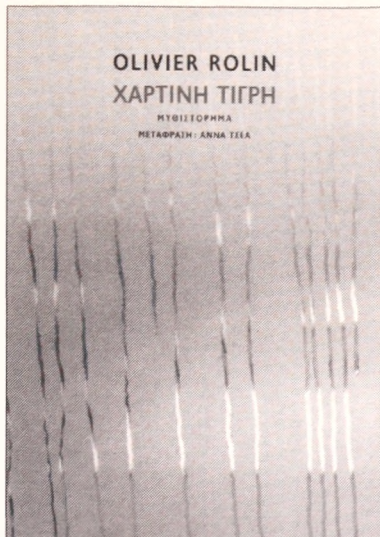
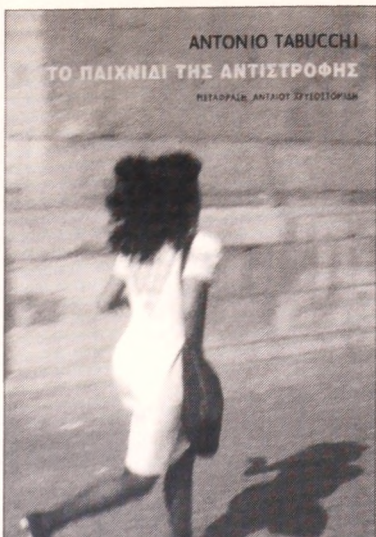
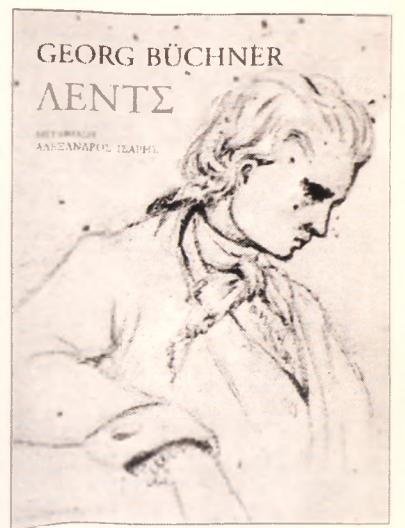
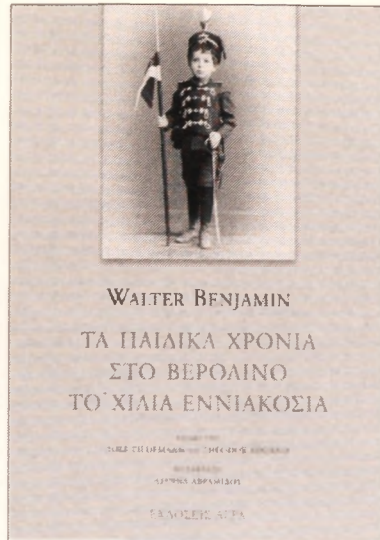
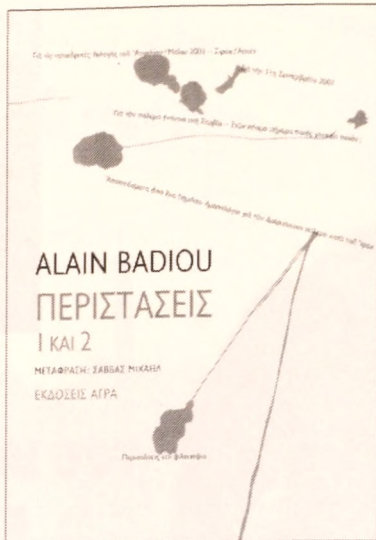
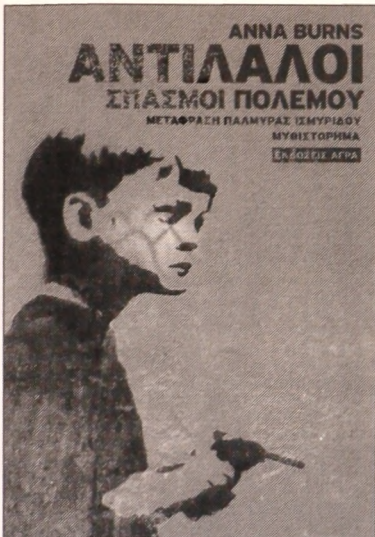
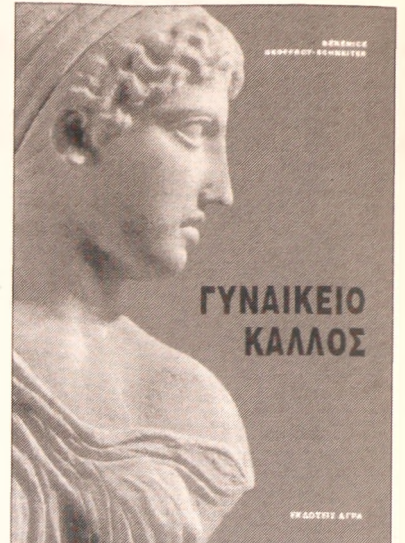
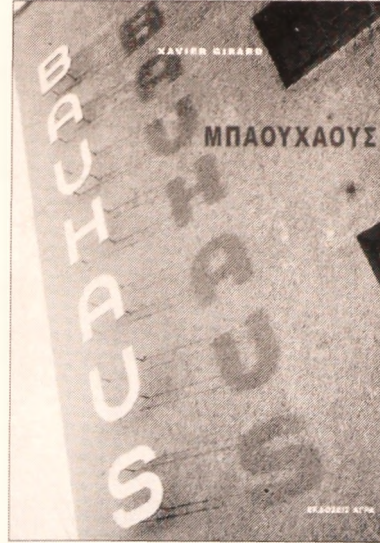
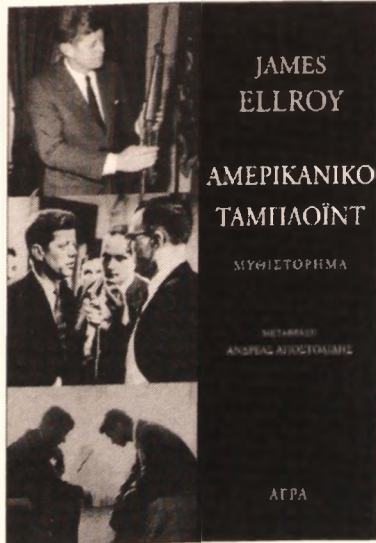
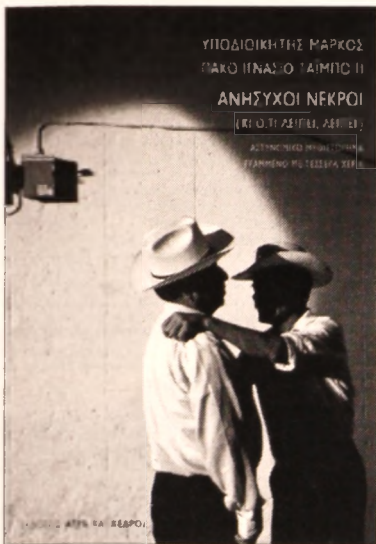
04>

71108 982000

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

<http://www.agra.gr>

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 861

Παρασκευή 27 Ιανουαρίου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ANTI - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Ο πολιτισμός της πληροφορίας	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Σύμφωνοι: «Ξαναζεσταμένο φαγητό» αλλά εμείς τι κάνουμε;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ:	8
• Ημεροδότης	14
• Τάκης Διαμαντής: Συνέντευξη με τον υφυπουργό Ευρ. Στυλιανίδη	16
• Ρεπόρτερ: Όταν ο κ. Βουλγαράκης ακουμπά τους... γκαζάκηδες:	20
• Παύλος Νεράντζης: Οι ευρωπαίοι γνώριζαν για τις πτήσεις της CIA	22
• Ρεπόρτερ: Η απελευθέρωση του ενεργειακού και της διαπλοκής	25
• Ρεπόρτερ: Το ενεργειακό και η αντεπίθεση της Ρωσίας	28
• Τάσου Μπότουλα: Το τέλος του μεταπολεμικού μοντέλου ανάπτυξης	30
• Σωτήρης Λέτσιος: Επιδημίες χωρίς σύνορα, ελπίδες χωρίς εμβόλιο	32
• Μάνος Στεφανίδης: Ένα Σύνταγμα σαν πλατεία	33
• Μαρίνα Βήχου: Συνέντευξη με τον Ντούσαν Μπατάκοβιτς	34
• Μύρνα Νικολαΐδου: Δύσκολος αντίπαλος για την Δύση το Ιράν	38
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	40
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	42
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	43
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Μάρλοου, ο Δόκτωρ Φάουστ	44
• Ειρήνη Μουντράκη: Εκτός κωδικού	45
• Μάνος Στεφανίδης: Ιάσων Μολφέσης	46
• Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν: Η συλλογή Phillips στο Παρίσι	48
• Μάνος Στεφανίδης: Ο φόβος, η φρίκη και οι εικόνες τους	49
• Δ. Φιλίππιδης: Σπίτι στο Πόρτο Ράφτη	51
• Δ. Χαρίτος: Να αποσυρθεί	52
• Ρέα Γαλανάκη: Χρονικό της αναζήτησης των νερών	55
• Παναγιώτης Βερνάρδος: Ο συνθέτης Αλέκος Ξένος	58
• Μανόλης Βουρλιώτης: Η ποιητική του βιβλίου για τον Ιππ. Ζαΐμη	60
• Στ. Μπεκατώρος: Μια «σύγχρονη» έκδοση του Χρυσού Σκαραβαίου	62
• ΒΙΒΛΙΟ	63
• Σημειωματάριο: Θ. Κάτσιος: Η δυστυχία του να είσαι μεγάλος	66

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

ΑΝΟΙΓΕΙΣ την εφημερίδα, κάνεις ζάπινγκ: τα ίδια και τα ίδια. Και το χειρότερο: τα ίδια και τα ίδια μικρά και αδιάφορα, που ανακηρύσσονται σε σπουδαία και «πρωτόγνωρα». Οι μεταδιδόμενες ειδήσεις είναι σχεδόν αποκλειστικά μικροκουτσομπολιά: και μεταδίδονται με το ύφος της νοικοκυράς που μιλά για τα μπλεξίματα που είχε στη λαϊκή αγορά της γειτονιάς της.

Η ΕΙΚΟΝΑ που παρουσιάζουν τα τηλεοπτικά κανάλια είναι γνωστή και πολλάκις σχολιασθείσα. Θα έπρεπε όμως να σκύψουμε περισσότερο στον Τύπο, γιατί αποτελεί απτό παράδειγμα, το έχουμε στα χέρια μας, μπροστά στα μάτια μας, μπορούμε να το φυλλομετρήσουμε, να επανέλθουμε, να το επανεξετάσουμε. Ο Τύπος, ο γραπτός Τύπος –πλην των φωτεινών εξαιρέσεων που μετριούνται στα μισά από τα δάχτυλα του ενός χεριού– έχει και αυτός περιπέσει σε τέτοια κατάσταση πνευματικής αδράνειας που προβληματίζεσαι εάν αξίζει τον κόπο να πηγαίνεις πια στο περίπτερο και να αναζητάς εφημερίδα να διαβάσεις.

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ έχουν οι πολίτες, οι οποίοι έχουν αποστρέψει τα ενδιαφέροντα και το πρόσωπό τους από την ανάγνωση των εφημερίδων. Είναι προφανώς πολλά που συντείνουν στη μείωση του αναγνωστικού κοινού. Η πολιτική κατάσταση πρωτίστως. Αλλά και η εμπορευματοποίηση των γεγονότων και των ειδήσεων, η εισβολή της αντίληψης του ταμπλόιντ, η επιρροή της τηλεόρασης, η παιδεία που παρέχεται στους δημοσιογράφους, η κυριαρχία μεταξύ των ρεπόρτερ μιας αντίληψης περί ήσσονος προσπάθειας, η υπαλληλοποίηση του συντάκτη, η συνδικαλιστική βαρεμάρα που εκφυλίστηκε σε κορπορατισμό. Και, κυρίως, το πέρασμα της ιδιοκτησίας του Τύπου στους... «βασικούς μετόχους», δηλαδή σε επιχειρηματίες και μπιζνεσμεν.

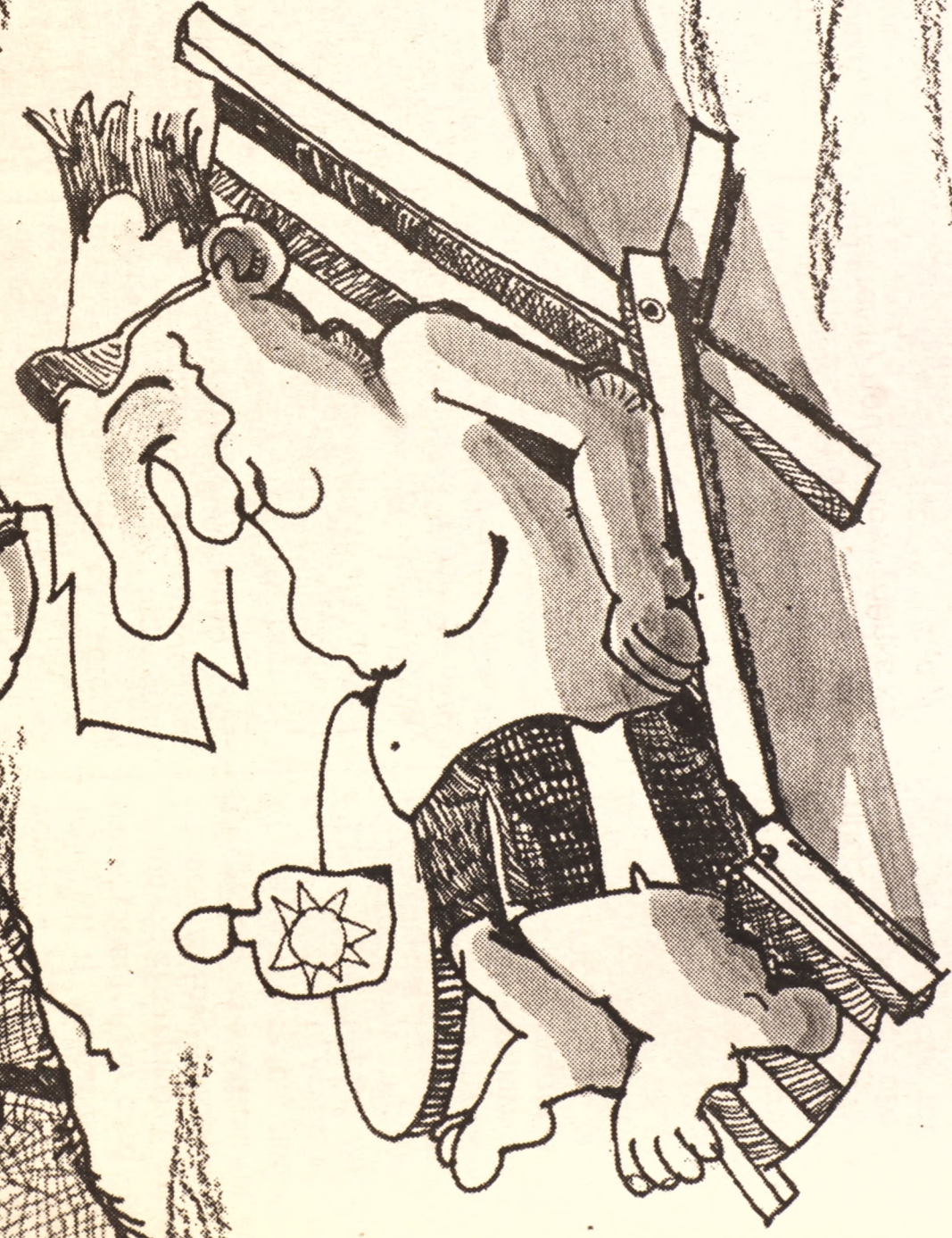
ΙΣΩΣ ΝΑ ΕΓΕΙΡΕΤΕ αντιρρήσεις, να αναφερθείτε στις λαμπρές εξαιρέσεις. Σ' αυτές όμως εμείς δεν θέλουμε να μείνουμε, γιατί θεωρούμε ότι απλώς προσφέρουν άλλοθι για τις κακοδαιμονίες. Σκεφθείτε άλλη μια φορά: Σήμερα όλες οι εφημερίδες, ιδιαίτερα στις κυριακάτικες εκδόσεις, κυκλοφορούν με DVD, CD και με πολλά διαφημιστικά φυλλάδια – πέραν των ένθετων περιοδικών (δύο ή τρία). Οι εφημερίδες υποκαθιστούν τους διανομείς διαφημιστικών φυλλαδίων, που τώρα τους απαγορεύουν την είσοδο στις πολυκατοικίες. Κάποιες άλλες μοιράζουν επιπροσθέτως και άλλα «δώρα»: μπλουζάκια, μαγιό, κρέμες. Έλεος!

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ, ο γραπτός Τύπος, ως πηγή πληροφόρησης και ενημέρωσης στέκεται ακόμα ψηλά, πολύ ψηλά σε σύγκριση με τα τηλεοπτικά κανάλια. Η είδηση εκεί είναι μια καταιγίδα από κουτσομπολιά μιας παρέας αποτελούμενης από τα ίδια πρόσωπα, που κάθε βράδυ συζητούν, «συζητούν γενικώς»... Γνωρίζονται από παλιά, πειράζονται, θυμούνται, απευθύνονται ο ένας στον άλλο με τα μικρά τους ονόματα (όπου να 'ναι και με τα υποκοριστικά), ενώ εμείς στον καναπέ κάποια στιγμή αναριωτιόμαστε «πού μπλέξαμε!»...

ΜΕ ΤΕΤΟΙΑ ΜΕΣΑ γίνεται η πληροφόρηση και η ενημέρωση των πολιτών. Το φαινόμενο, μας βεβαιώνουν, δεν αποτελεί ελληνική πατέντα. Με αυτό το είδος πληροφόρησης επιχειρείται ουσιαστικά και η καθοδήγηση της κοινής γνώμης. Αυτός είναι ο πολιτισμός (μας) της πληροφορίας. Με τέτοιας ποιότητας πληροφόρηση καλούμεθα να διαμορφώσουμε άποψη, να σχηματίσουμε γνώμη, να αποφασίσουμε. Το παιχνίδι είναι αμφίδρομο: αυτό πληροφορείσαι, με βάση αυτό θα αποφασίσεις, με βάση αυτό θα κρίνεις μεθαύριο την πολιτική εξουσία, θα ψηφίσεις.

ΠΡΟΣ ΤΙ ΟΛΑ ΕΤΟΥΤΑ; – θα αναρωτηθείτε. Μα δεν είδατε τι έγινε τις ημέρες αυτές με τις χιονοθύελλες; Τελικά, με το virtual reality που δημιουργήθηκε και τον καταιγισμό μας από τα δελτία ειδήσεων αποκλειστικά με «πληροφορίες» περί της χιονοθύελλας, δεν καταλάβαμε: ήταν «πρωτόγνωρο» ή όχι το φαινόμενο; Ήταν συντονισμένο το κράτος ή όχι; Αύριο θα ξημερωθούμε υγιείς ή θα μας βρουν οι δαιμόνιοι ρεπόρτερ των δελτίων ξυλιασμένους μπροστά στην τηλεόραση;

ΠΣΣ...ΣΙΓΑ, ΘΑ ΚΑΝΩ
ΕΝΑΝ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ
ΤΟ ΚΑΙΜΑ...

ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ

Σύμφωνοι: «Ξαναζεσταμένο φαγητό», αλλά εμείς τι κάνουμε;

ΟΛΑ, ΛΟΙΠΟΝ, δείχνουν (την ώρα που διαβάζονται οι γραμμές αυτές) ότι ο καιρός βελτιώνεται, ότι η βαρυχειμωνιά, ο χιονιάς υποχωρούν... Η «εξέλιξη» αυτή πιθανόν ν' απογοήτευσε ορισμένους τηλε-παραγωγούς που ήθελαν τον χιονιά... *πιεστικότερο και μακροβιότερο!* «Νοιώθουμε σιβηρικά πολιορκημένοι –έγραφε, την περασμένη Τρίτη, στο *Βήμα* ο Μ. Σουλιώτης, αναπληρωτής καθηγητής Λογοτεχνίας στο πανεπιστήμιο Δ. Μακεδονίας– όχι από τον χιονιά, παρά από τον τηλεοπτικό καταιγισμό περί χιονιά»... Και επειδή κάποιος υπέθεσε ότι χιονιάς και κριτική δεν πάνε αντάμα, η Καθημερινή δεν είχε πρόβλημα να σημειώσει ότι «το ψύχος που πλήττει σχεδόν ολόκληρη τη χώρα, δοκιμάζει την κρατική μηχανή». Το δυσάρεστο έγκειται στο ότι εμφανίστηκαν και πάλι οι γνωστοί «τηλε-εισαγγελείς» και «τηλεδικαστές», τη φορά αυτή για να «δικάσουν» το... αλάτι – τον τρόπο διανομής του αλατιού, τον τρόπο φόρτωσης του αλατιού στις αλατιέρες, τον τρόπο ρίψης του αλατιού στην παγωμένη γη, κ.ά. Προφανώς γιατί πιστεύουν –ίσως και με δική μας συνέργεια– ότι είναι το άλας της Γης!

ΟΤΑΝ Η ΑΓΚΥΡΑ «ΑΝΑΚΙΝΕΙ» (ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ!) ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ...

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ο χιονιάς έμελλε να συμπέσει με τη νέα προσπάθεια της Άγκυρας να «ανακινήσει» το Κυπριακό – ακριβέστερα να μετακυλήσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε, απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στον... Κόφι Ανάν! Και πιο συγκεκριμένα: Ο τούρκος

υπουργός Εξωτερικών Αμπντουλλάχ Γκιουλ κατέθεσε σχέδιο δέκα σημείων, βάσει του οποίου κυπριακά πλοία ή αεροπλάνα θα μπορούν να χρησιμοποιούν τουρκικά λιμάνια ή αεροδρόμια, υπό τον όρο ότι: α) θα λειτουργούν ελεύθερα τα λιμάνια της Αμμοχώστου, της Κερύνειας και του Ξερού, υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση· β) θα ανοίξει το αεροδρόμιο Ερτζάν, στα κατεχόμενα· γ) θα υπαχθεί το τουρκοκυπριακό κράτος όχι στις διατάξεις που διέπουν την ενσωμάτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά στις διατάξεις της Τελωνειακής Ένωσης ΕΕ-Τουρκίας. [Ουσία, η Άγκυρα θεωρεί το κράτος του Μεχμέτ Αλί Ταλάτ τμήμα του τουρκικού κράτους!]

ΣΥΜΦΩΝΑ με τον Αμπντουλλάχ Γκιουλ, το τουρκικό σχέδιο θα τεθεί υπόψη του Συμβουλίου Ασφαλείας από τον ίδιο τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, Κόφι Ανάν, ο οποίος, στο μεταξύ, θα συγκαλέσει τον Ιούνιο του 2006, τετραμερή σύνοδο (με τη συμμετοχή Ελλάδας, Τουρκίας, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων) για την «τελική διαμόρφωση» του προτεινόμενου σχεδίου! Στο μεταξύ, τον υπουργό Εξωτερικών Γκιουλ, έμελλε να συμπληρώσει ο ίδιος ο πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος, μιλώντας στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του, δήλωσε ότι η Τουρκία θα εξακολουθήσει να εργάζεται «για μια μόνιμη και δίκαιη λύση του Κυπριακού», αλλά ότι «δεν μπορεί να κάνει νέες υποχωρήσεις προτού η Ευρωπαϊκή Ένωση τηρήσει τις υποσχέσεις που έδωσε». [Στο

σημείο αυτό, ο Ερντογάν χαρακτήρισε «ανησυχητικό γεγονός» το ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν ενέκρινε ακόμα την έκθεση που είχε ετοιμάσει ο Κόφι Ανάν, για την απόρριψη του σχεδίου του από την ελληνοκυπριακή πλευρά].

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά λέγονται ή άδονται από τουρκικής πλευράς (προφανώς με τη συναίνεση του βρετανού «ειρηνοποιού» Τζακ Στρο, υπουργού Εξωτερικών), η Λευκωσία δεν φαίνεται ανησυχούσα! «Όλα αυτά –δηλώνει ο υπουργός Εξωτερικών Γ. Ιακώβου– είναι φαγητό ξαναζεσταμένο... Η Άγκυρα επιχειρεί να συνδέσει την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου, που είναι υποχρέωσή της, με τη λεγομένη απομόνωση των Τουρκοκυπρίων, που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα». Αλλά ξαναζεσταμένη ή όχι, η πρόταση της Άγκυρας δίνει την αίσθηση ότι κάτι προσπαθεί, κάτι κινεί, σε αντίθεση με την ολύμπια αταραξία της Λευκωσίας και της Αθήνας, οι οποίες, και όταν ακόμα συμφωνούν στο «διά ταύτα», κρίνουν ότι «και έτσι καλά είμαστε»! Η ακινησία, όμως, δεν λύνει προβλήματα. Μπορεί να κύλησαν 32 χρόνια από την επέλαση του Αττίλα, να ελεεινολογούμε –κάθε τόσο– εαυτούς και αλλήλους, να έχουμε απορρίψει –υπερηφάνως!– όλα τα κατά καιρούς σχέδια λύσεως του Κυπριακού, πλην μοναδικό αίτημά μας, αυτή τη στιγμή, είναι το πώς η Άγκυρα να αναγνωρίσει την Κυπριακή Δημοκρατία, το πώς πλοία με κυπριακή σημαία να μπορούν να εισέρχονται σε τουρκικά λιμάνια. Το ότι 36% του κυπριακού εδάφους εξακολουθεί να κατέχεται

από τον στρατό κατοχής υποψήφιας ευρωπαϊκής χώρας, γι' αυτό –και για άλλα παρόμοια– κανείς πια δεν μιλά!

ΠΑΜΟΥΚ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΗΘΙΚΗ ΝΙΚΗ – ΑΛΛΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΑΛΛΟΙ 60

ΤΟΥΡΚΙΑ, όμως, δεν είναι μόνο ο Ερντογάν, ο Γκιουλ, οι έχοντες, οι κατέχοντες, οι πασάδες του γενικού επιτελείου... Τουρκία είναι και οι διανοούμενοί της (συγγραφείς, ποιητές, σκηνοθέτες, επιστήμονες, πνευματικοί άνθρωποι) που, κάτω από δύσκολες συνθήκες, αγωνίζονται τον «αγώνα τον καλόν», για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Από την πλευρά αυτή, η απόφαση τουρκικού δικαστηρίου να αναστείλει τη δίωξη κατά του συγγραφέα Ορχάν Παμούκ, ήταν φυσικό να γίνει δεκτή με χαρά και από την ελληνική κοινή γνώμη. [Για την μη κατάδική του Παμούκ είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον ο Όλι Ρεν (ευρωπαϊκός επίτροπος υπεύθυνος για θέματα διεύρυνσης), ενώ οι ευρωβουλευτές Δημήτρης Παπαδημούλης (ΣΥΝ), Πάνος Μπεγλίτης (ΠΑΣΟΚ) και Φελέκνας Ούκα (του Αριστερού Κόμματος της Γερμανίας) είχαν αναλάβει πρωτοβουλία για τη συλλογή υπογραφών από τα μέλη του Ευρωκοινοβουλίου].

ΠΑΡΑ ΤΑΥΤΑ, το BBC προειδοποιεί: Ανάλογες κατηγορίες με αυτές που αντιμετώπισε ο Παμούκ («προσβολή του τουρκισμού», κ.λπ.) αντιμετωπίζουν σήμερα άλλοι 60 συγγραφείς, ακαδημαϊκοί, δημοσιογράφοι, εκδότες. Συνεπώς: «Η προάσπιση της ελευθερίας του λόγου έχει να διανύσει πολύ μεγάλο ακόμα δρόμο».

ΟΜΟΦΩΝΙΑ: ΤΟ «ΛΕΥΚΟ» ΘΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΚΥΡΟ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ θεωρείται, πλέον, επί θύραις ο ανασχηματισμός, όλα τα κόμματα μελετούν την τελευταία δημοσκόπηση της εταιρίας GPO, που φέρει τη ΝΔ να προηγείται του ΠΑΣΟΚ με 1,9% (στην πρόθεση ψήφου) και τον Κ. Καραμανλή «καταλληλότερο ως πρωθυπουργό», συγκριτικά με τον Γ. Παπανδρέου: 47,3% έναντι 31,8%. Έτσι, στην πρόθεση ψήφου, η ΝΔ συγκεντρώνει το 32,5%, το ΠΑΣΟΚ το 30,6%, το ΚΚΕ 7%, ο ΛΑΟΣ (που καταλαμβάνει την τέταρτη θέση) το 5,1%, ενώ ο ΣΥΝ το 3,5%.

του Κ. Κουφογιώργου

ΟΣΟ ΓΙΑ τις δημοτικές εκλογές, εντύπωση προκάλεσε η δήλωση του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή ότι η δημοτική αναμέτρηση είναι «πολιτική υπόθεση». Κατά την Καθημερινή, η δήλωση αυτή δεν αποκλείει στήριξη (από τη Νέα Δημοκρατία) «υποψηφίων με ευρύτερη κοινωνική αποδοχή», ενώ, κατά την εκτίμηση του Βήματος, ο πρωθυπουργός, «χαμηλώνοντας τον πήχυ», έδωσε, ουσιαστικά, το σύνθημα για «ενδεχόμενη πτώση των εκλογικών ποσοστών της Νέας Δημοκρατίας». Ωστόσο, οι όποιες φραστικές σορτίτες, δεν αναιρούν την εκτίμηση της Αριστεράς, και ειδικότερα του Φώτη Κουβέλη, κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΣΥΝ, ότι η εκλογή με 42%, ακριβέστερα η εκλογή δημάρχων από τον πρώτο γύρο, πλήττει την αυτοδιοίκηση. Πάντως, εντύπωση προκάλεσε το ότι όλα τα κόμματα συμφώνησαν στη διάταξη που ορίζει ότι το «λευκό» (η λευκή ψήφος) θα προσμετράται στα άκυρα.

ΤΟ «ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ» ΠΕΡΑΣΕ, ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ 2/3

ΤΕΛΙΚΑ, το «αντικομμουνιστικό μνημόνιο» πέρασε από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο –ας το θυμήσουμε– δεν είναι Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά του

μνημονίου, όπως είναι γνωστό, είχαν πάρει θέση 8 από τους 11 ευρωβουλευτές της Νέας Δημοκρατίας (οι Ν. Βακάλης, Γ. Βαρβιτσιώτης, Γ. Γκλαβάκης, Γ. Δημητρακόπουλος, Μαρία Παναγιωτοπούλου-Κασσιώτου, Γ. Παπαστάμκος, Α. Σαμαράς και Α. Τρακατέλλης), όλοι οι ευρωβουλευτές του ΠΑΣΟΚ (οι Στ. Αρναουτάκης, Κατερίνα Μπατζελή, Π. Μπεγλίτης, Στ. Λαμπρινίδης, Μαρία Ματσούκα, Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου, Ν. Σηφουνάκης, Ευαγγελία Τζαμπάζη) και ο ευρωβουλευτής του ΣΥΝ Δημ. Παπαδημούλης, ενώ 100 στελέχη του ΚΚΕ (που είχαν μεταβεί από την Αθήνα στο Στρασβούργο) πραγματοποιούσαν, μαζί με στελέχη του ΚΚ Πορτογαλίας, συγκέντρωση διαμαρτυρίας, την ώρα της ψηφοφορίας.

ΤΟ «ΜΝΗΜΟΝΙΟ» πέρασε με ψήφους 99 υπέρ, 42 κατά και 12 αποχές, επί συνόλου 300 μελών της Συνέλευσης, αποτέλεσμα που δεν επιτρέπει τη σύσταση «υποεπιτροπών» για την εισαγωγή του μαθήματος του αντικομμουνισμού στα ευρωπαϊκά σχολεία και άλλα ομοειδή, όπως προέβλεπε το αντικομμουνιστικό σχέδιο ψηφίσματος, στην περίπτωση που συγκέντρωνε πλειοψηφία δύο τρίτων. Ατυχώς, λόγω του προχωρημένου της ώρας, δεν μπορούμε να δώσουμε περισσότερα στοιχεία.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Παρασκευή σήμερα και θα έχει συζητηθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης το αντικομμουνιστικό μνημόνιο που κατέθεσε ο σουηδός βουλευτής Λίντμπλαντ.
- Ένα φασιστικής έμπνευσης κείμενο, με το οποίο επιχειρείται η εξίσωση φασισμού και κομμουνισμού.
- Μια προσπάθεια να πάρουν τη ρεβάνς οι υποστηρικτές, οι νοσταλγοί, οι θιασώτες και οι συμμετοχοί του ναζιστικού εγκλήματος στην Ευρώπη.
- Δεν γνωρίζουμε τι έγινε στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Στη χώρα μας όμως, αν και τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ έθαψαν παντελώς το θέμα, υπήρξε μια τεράστια κινητοποίηση.
- Πανεπιστημιακοί, εργαζόμενοι, βουλευτές και καλλιτέχνες, από όλους τους ιδεολογικούς χώρους, καταδίκασαν το κείμενο και μεγάλες συγκεντρώσεις πραγματοποιήθηκαν στις περισσότερες πόλεις.
- Δείγμα υγείας σε μια κοινωνία που κατά τα λοιπά είναι παραδομένη στον δικομματισμό και τις «αξίες» του ατομικισμού, της ανταγωνιστικότητας, της ελάχιστης προσπάθειας και του δόγματος «νυν υπέρ πάντων πλούτος».
- Είναι τρελοί αυτοί οι Έλληνες, καταπώς θα 'λεγε ο ήρωας γνωστού κόμιξ.

Η κακοκαιρία «προ των πυλών», διατείνονταν όλες τις προηγούμενες ημέρες τα τηλεοπτικά κανάλια. Η τυποποίηση των εκφράσεων συντελεί στην τεχνητή δραματοποίηση του γεγονότος. Όταν συμβαίνει όμως το γεγονός, αναρωτιέσαι εάν είναι έτσι όπως περιγράφηκε. Τέτοια κινητοποίηση και δημιουργία κλίματος σαν να μην έχουμε ξαναζήσει συνθήκες χειμώνα και το χιόνι να είναι ένα αφύσικο φαινόμενο που δεν μας αφορά. Σε όλα αυτά και μια δόση αφελούς χαιρεκακίας για το «κύμα ψύχους που φέρνει από τη Ρωσία 60 νεκρούς». (Αυτή η Ρωσία όλο δυσάρεστες ειδήσεις επιφυλάσσει τα τελευταία χρόνια). Η εικόνα λειτουργεί ως μη-

χανισμός αφύπνισης για ξεχασμένες συνήθειες. Πόσο καιρός έχει περάσει από τις τελευταίες επιδρομές στα σούπερ-μάρκετ, στους φούρνους ή στις τράπεζες για να γεμίσουμε από ρευστό; Γι' αυτές τις ξεχασμένες συνήθειες αρκεί να επισείεις μια εξωτερική απειλή ώστε να επαναπροσδιορίζεις τις φυσικές προτεραιότητες. Το νέο στοιχείο με αφορμή την έλευση του φυσικού φαινομένου είναι ότι διατέθηκαν δωρεάν για το κοινό μεγάλες ποσότητες αλατιού. Την επόμενη φορά ομάδες εθελοντών θα μοιράζουν στους διαβάτες κονιάκ και σταφίδες για το κρύο!

Σως

ΜΙΚΡΟΣ ΤΟΠΟΣ

Στο προηγούμενο τεύχος, σε σχόλιο με τίτλο *Τα μυστικά κι απόρρητα* (σ. 12) αναφερθήκαμε στη New Transatlantic Agenda και στις συμφωνίες που είχε υπογράψει η κυβέρνηση Σημίτη με υπουργό Εξωτερικών τον σημερινό Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Στις ρυθμίσεις εκείνων των συμφωνιών στηρίχθηκε και η «νέα διακυβέρνηση» και επέτρεψε την εισβολή βρετανών πρακτόρων που «ανέκριναν» τους δύσμοιρους Πακιστανούς. Τότε λοιπόν, ως εκπρόσωπος του ελληνικού υπουργείου Δικαιοσύνης, συμμετείχε στις συζητήσεις και τις ρυθμίσεις ο δικηγόρος κ. Αντώνης Βγόντζας.

Αντώνης Βγόντζας: δεν σας λέει τίποτε το όνομα; Καλά, δεν παρακολουθείτε τηλεόραση ώστε να τον απολαμβάνετε κάθε φορά που μιλά για ανθρώπινα και δημοκρατικά δικαιώματα; Χάνετε. Άλλο όνομα: Θανάσης Βαρλάμης. Μαζί με την κυρία Μπουρμπούλια μαγείρευσαν στην παραδι-

καστική κουζίνα. Μάλιστα είπε ο κύριος Βαρλάμης: «ας ανοίξουν οι λογαριασμοί της κυρίας Μπουρμπούλια και βλέπουμε...». Όταν θα ανοίξουν οι δικοί του λογαριασμοί, τι θα δούμε; Το όνομα Βαρλάμης σας θυμίζει κάτι; Τότε, με την Τράπεζα Κρήτης και τον Κοσκωτά του οποίου ήταν ο εξ απορρήτων νομικός σύμβουλος και συμπαραστάτης και άλλα πολλά... Τι να πρωτοθυμούμε και γι' αυτό το άνθος!

Ας πάμε τώρα στον «Πρόεδρο» κ. Δημήτρη Τσοβόλα. Ξέρετε ότι ανέλαβε νομικός συμπαραστάτης του Σάκη Κεχαγιόγλου; Όπως και ο Γιάννης Μαντζουράνης ανέλαβε συνήγορος του αρχιμανδρίτη Ιάκωβου Γιοσάκη.

Τι μικρός τόπος αυτή η Ελλάδα! Δεν περνά μια δεκαπενταετία και νάσου ξεφυτρώνουν πάλι τα ίδια και τα ίδια ονόματα: Βγόντζας, Βαρλάμης, Τσοβόλας, Μαντζουράνης. Τι πλήξη, Θεέ μου!

Χ.Ν.

Η COCA-COLA ΠΑΕΙ ΜΕ ΟΛΑ

Πολλοί εξεπλάγησαν με το κλείσιμο την προηγούμενη εβδομάδα ενός ακόμα εργοστασίου (το τρίτο την τελευταία τριετία) της 3Ε, της ελληνικής κόκα-κόλα. Ιδιαίτερα επειδή πρόκειται για κερδοφόρο επιχείρηση με δουλειές διεθνούς επιπέδου (έχει πάρει και την αγορά της Ρωσίας). Αυτό που εξέπληξε όμως περισσότερο είναι ότι το σύνολο σχεδόν των ΜΜΕ, έκαναν το θέμα... γαργάρα. Κι αυτό, τη στιγμή που αν κλείσει μια οποιαδήποτε επιχεί-

ρηση ή γίνουν μαζικές απολύσεις, οι αντιπολιτευόμενες ειδικά εφημερίδες κάνουν διαγωνισμό φιλεργατισμού. Τελικά, δυο τινά συμβαίνουν για να εξασφαλίζει η Coca-Cola μαζική σιωπή όταν κλείνει τα εργοστάσιά της: είτε η ιδιοκτησία της διαθέτει τα κατάλληλα «μέσα» για να πείθει ή έχει πολύ καλό επικοινωνιακό σύμβουλο. Αν ισχύει το τελευταίο, δεν τον συστήνει και στην κυβέρνηση;

Π.Π.

ROCCO ΕΚ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Διαμαρτυρήθηκε εντόνως η κυριακάτικη Καθημερινή για την απαλλαγή του Σωκράτη Κόκκαλη από την βαριά κατηγορία της κατασκοπίας, λόγω παραγραφής. Τι περίμενε δηλαδή, να καταδικαστεί; Αντιθέτως, μερικούς άλλους υψηλά ιστάμενους πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες τους βλέπω πολύ ανακουφισμένους. Και ιδιαίτερα μερικούς που έκαναν καριέρες και πολλά άλλα με το θέμα αυτό. Περιμένετε να δείτε τι έχει να γίνει στη συνέχεια.

Π.Π.

του Ωρυνού

ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΛΟΓΙΕΣ

● Αντε, κύριε Καραμανλή! Προχώρα τον ανασχηματισμό, μας έσκασες! Κόκκαλα έχει; (Πήγα να γράψω «Κόκκαλη»). Εξάλλου τη χοντρή δουλειά την έχει κάνει ήδη η φυλή των Κιμάκη. Εσύ πλέον οφείλεις να επιτελέσεις τα αυτονόητα. Σου 'χει δηλαδή απομείνει εργασία επιπέδου Σαρίπολου. Ήγουν Ντόρα, Πολύδωρας, Τσιτουρίδης και Άρης. Α, μην ξεχάσεις και τον Θόδωρο Κασίμη. Είναι από τους λίγους της παράταξής σου που διαθέτουν κοινό νου. Άντε, τελείωνε και μ' αυτό το παιχνιδάκι, γιατί το βαρεθήκαμε. Έπειτα, δεν μπορεί, θα βρεις εσύ κάτι άλλο για να προβληματίζεται ο Πρετεντέρης. Είσαι πάπια Πεκίνου στα επιπικοινωνιακά. Εξάλλου τώρα όλοι οι νοήμονες ασχολούνται με το Σύνταγμα. Άντε, προχώρα! Πέρασε και του Αγίου Σάββα του ηγιασμένου, πέρασαν και τα Θεοφάνια. Πότε περιμένεις; Του Αγίου Φούφουτου;

Τζιμ Μπούκης

● Αχ, αυτός ο ανασχηματισμός! Ένα φάντασμα που καταδυναστεύει τη ζωή και τα όνειρά μας. Και το δράμα παρατείνεται απ' ό,τι φαίνεται χωρίς να αποφασίζει κάποιος να προσφέρει τη λύτρωση στο βασανισμένο ποίμνιο. Εδώ και ενάμιση χρόνο παρακολουθούμε μια αστεϊρευτη παρουσίαση διασκεδαστικών σεναρίων που μοιάζει με επιτραπέζιο παιχνίδι το οποίο συνδυάζει γνώσεις, φαντασία και μπόλικο μυστήριο. Ούτε το κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού να ήταν! Μια ελεγχόμενη για την αξιοπιστία της πληροφορία μάς καθησυχάζει ότι ο ανασχηματισμός θα γίνει πριν του Αγίου Βαλεντίνου. Σημαδιακή ημερομηνία: Για κάποιους θα σημάνει το τέλος ενός σύντομου έρωτα και για άλλους την επισημοποίηση του ειδυλλίου με την εξουσία.

Σως

● Θα γίνει ή δεν θα γίνει ανασχηματισμός; Βαρέθηκα να διαβάσω σενάρια επί σεναρίων στον αντιπολιτευόμενο Τύπο, που νομίζει ότι με τον τρόπο αυτό φθείρει την κυβέρνηση, ενώ στην πραγματικότητα παίζει το παιχνίδι του Καραμανλή. Ο οποίος, με τις «διαρροές» περί ανασχηματισμού, πρώτον, τους έβαλε όλους να δουλεύουν μπας και διασωθούν στην επόμενη κυβέρνηση και, δεύτερον, να τρώγονται μεταξύ τους για να διαπιστώσει ποιος παίζει με ποιον και ποιες είναι οι καλύτερες ισορροπίες. Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε στην καθημερινή διακυβέρνηση της χώρας. Όσο για τον ίδιο τον κ. Καραμανλή, μήπως θα έπρεπε ο κ. Ρουσόπουλος να του πει ότι οι ηγέτες κρίνονται από την αποφασιστικότητά τους και όχι από τις ισορροπίες; Θα μου πείτε βέβαια, τι να κάνει ο άνθρωπος με την ομάδα χωρίς πάγκο που έχει.

Π.Π.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Έφυγε από τη ζωή ο γνωστός δημοσιογράφος Λ. Καραπαναγιώτης, που με τη στάση του δίδαξε ήθος και επαγγελματισμό στον πολύπαθο, σήμερα, χώρο της έντυπης δημοσιογραφίας.
- Αναμενόμενα τα κείμενα για τον βίο και την πολιτεία του μακαρίτη.
- Αλλά κάποιες υπογραφές μόνο τιμή δεν ποιούν για τον αποθανόντα.
- Φιλιππινέζες του συστήματος, αγιογράφοι της εξουσίας, κρατικοδίαιτοι και επαγγελματίες παλαμακιστές.
- Ας το βούλωναν τουλάχιστον!
- Ο κιτρινισμός καλά κρατεί με την παντελή απουσία της ηγεσίας του συνδικάτου, που, αφού μετά από μήνες μοίρασαν τις καρέκλες, έπεσαν εκ νέου σε χειμερία νάρκη.
- Μέχρι και τον γνωστό δημοκράτη και τ. πρότανη του Πολυτεχνείου έπιασαν στο στόμα τους, λέγοντας ότι δεν τον γνώριζαν πριν από τον σεισμό στα Κύθηρα.
- Όσοι δεν συχνάζουν στην πλατεία Κολωνακίου και στη Χ. Τρικούπη, τους είναι άγνωστοι.
- Έλεος!
- Μετά ψάχνονται για τις κυκλοφοριακές κατρακύλες των εντύπων τους, που προσπαθούν να θεραπεύσουν με «αισθησιακά» DVD και κατασρολικά.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Αδίκως ο κ. Πάγκαλος είχε χαρακτηρίσει ως κ. Τίποτα τον κ. Αβραμόπουλο εισπράττοντας μια συντριπτική ήττα πριν από χρόνια στις δημοτικές εκλογές της Αθήνας.
- Αν ρίξει μια ματιά στο Υπουργείο Παιδείας, θα κατανοήσει το πραγματικό νόημα του «τίποτα».
- Μόνο στα της Εκκλησίας υπάρχει έργο.
- Φανάρι, Ιεροσόλυμα, χομεϊνικό πανεπιστήμιο... και δε συμμαζεύεται.
- Και τελευταίως διαβεβαίωση στον αντιπρόσωπο του Θεού κ. Χριστόδουλο ότι δεν θα τεθεί στην αναθεώρηση του Συντάγματος ζήτημα διαχωρισμού κράτους-Εκκλησίας.
- Μήπως η κ. Μαριέττα θα έπρεπε να μετακομίσει στην Αρχιεπισκοπή;
- Γιατί ο Βαγγέλας του Βορρά στην προηγούμενη αναθεώρηση δεν έθεσε το ζήτημα του διαχωρισμού και σήμερα κόπτεται περί αυτού;
- Μήπως ο πολυπράγμων image-maker κ. Σεφερτζής έβαλε το χεράκι του;
- Ο πράσινος παπαγάλος του Συγκροτήματος εξακολουθεί να τα χώνει στον Giorgos, κατηγορώντας τον αυτή τη φορά για «μειωμένα αντανάκλαστικά» και αναπολώντας τις παλιές καλές μέρες του τ. καταλληλότερου.
- Βάσανα που 'χει η ζωή!

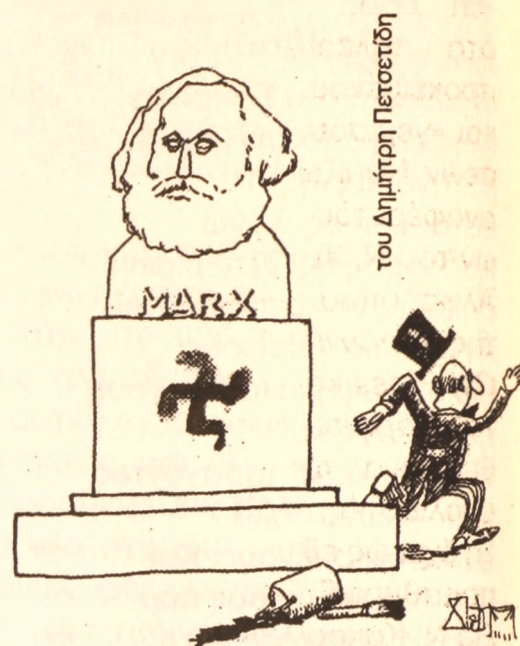
ΑΝΤΙ ΘΕΣΕΙΣ

Συμφωνώ, κατ' αρχήν, σ' ένα μνημόνιο που θα καταγγέλλει τα εγκλήματα του σταλινισμού. Εξάλλου αυτή την καταγγελία την πρωτοέκανε η ευρωπαϊκή διανοήση ήδη από το '50: ο Κ. Παπαϊωάννου, ο Καστοριάδης, ο Σαρτρ, ο Πουλαντζάς αλλά και σύσσωμος ο ευρωκομμουνισμός αργότερα. Ως εδώ όμως. Ο Μαρξισμός ή η κομμουνιστική θεωρία δεν ευθύνονται για τα γκούλακ ή τις απεχθείς πολιτικές πρακτικές του σταλινισμού και των παραγώνων του. Ούτε πάλι μπορεί πρωθύστερα να διαγράφεται η συνταρακτική θυσία των σοβιετικών πολιτών αλλά και η τεράστια συμβολή της ηγεσίας τους κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Όπως και η μέγιστη συμμετοχή της

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΜΕΜΝΗΣΟ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΣ

ΕΣΣΔ υλικά και κυρίως σε αίμα στην συντριβή του ναζισμού.

Αυτά λέει η ιστορική αλήθεια και καμία υστερόχρονη πολιτική σκοπιμότητα δεν μπορεί να την αλλοιώσει. Το περίεργο -τουλάχιστον- μνημόνιο του Συμβουλίου της Ευρώπης διαβάζει την ιστορία πολιτικά και μάλιστα μέσα από παραταξιακές διόπτρες ή ιδεολογικές ιντεφίξ (όπως λέμε Αστερίξ). Σφάλμα μέγα. Κυρίως γιατί αντιμετωπίζει τις ιδεολογίες και τη διαπάλη τους με παραταξιακά κριτήρια. Παράδειγμα: Να καταδικάσουμε άρα και το δημοκρατικό πολίτευμα της υπερδύναμης λόγω της γενοκτονίας στο Βιετνάμ ή της εισβολής των αμερικανών στρατοκρατών και των συμμάχων τους σε Αφγανιστάν και Ιράκ. Δηλαδή

του Δημήτρη Πετσετίδη

να καταδικάσουμε το πολίτευμα των Φραγκλίνου και Ουάσιγκτον για τις πολιτικοστρατιωτικές επιλογές των επιγόνων τους που συγκρούονται και με τη δημοκρατία και με το δίκαιο αλλά και με το συμφέρον της ανθρωπότητας. Η γηραία Ευρώπη και οι ταγοί της φαίνεται ότι έχουν πολλά να μάθουν ακόμη και κυρίως να μην παιδίαρίζουν.

Μάνος Στεφανίδης

ΜΕΤΑΓΩΓΕΣ

Οταν διαθέτεις τέσσερις αστυνομικούς για να φυλάς σε καθημερινή βάση τις ένσαρκες αξίες της φυλής, ήγουν τον Χατζηνικολάου, την Παναγιωταρέα και τον Κακαουνάκη, είναι φυσικό να έχεις έναν μόνο δυστυχή αστυφύλακα για να μεταγάγει δύο επικίνδυνους κακοποιούς. Τα αποτελέσματα γνωστά και τραγικά. Μόνο που δεν ίδρωσε το αφτί κανενός Βουλγαράκη. Τα υπερχίλια όργανα της ΕΛΑΣ που φυλάνε διασημότητες ουδόλως περιορίστηκαν ή άλλαξαν αποστολή. Βλέπετε, η παρουσία bodyguard της ΕΛΑΣ πλάι στον «επώνυμο» τίποτε αποτελεί πλέον κοινωνικό μυστ.

Έκτακτα! Έχω όμως μια απορία: Γιατί δεν φυλάνε και τον Κούγια; Νομίζω πως αυτός κινδυνεύει περισσότερο. Από τη λαϊκή αγανάκτηση και το δημόσιο μπουγέλωμα.

Τζιμ Μπούκης

ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΗΘΕΡΕΣ

Τα δελτία ειδήσεων περιμένουν πώς και πώς τις αποκαλύψεις που θα γίνουν με την υπόθεση Μπουρμπούλια. Ξεχνάνε όμως ότι δεν άνοιξε ούτε ρουθούνι με το καραμπινάτο σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου και την υπόθεση της ΔΕΚΑ. Θάφτηκαν και τα δυο με διακομματική συναίνεση, επειδή και τα δύο μεγάλα κόμματα ήταν μπλεγμένα στο μεγαλύτερο σκάνδαλο «ανακατανομής» του πλούτου, με ληστρικό μάλιστα τρόπο, στη μεταπολεμική Ελλάδα. Είναι προφανές άλλωστε ότι, αν υπάρξουν ουσιαστικές αποκαλύψεις, θα πληγούν άμεσα μεγάλοι οικονομικοί παράγοντες, αεριτζήδες χρηματιστές, καθώς και οι πολιτικοί προστάτες τους. Ας κρατάνε λοιπόν, μικρό πανέρι για τις αποκαλύψεις που θα γίνουν όταν έρθει η Μπουρμπούλια στην Ελλάδα.

Π.Π.

ΕΚΔΟΤΕΣ

Η επισήμανση οφείλεται στον κ. Στάμο Ζούλα (Καθημερινή 18.1.2006) και αφορά εκδότες-δημοσιογράφους που «επ' αδρά αμοιβή» βγαίνουν στα τηλεοπτικά παράθυρα προκειμένου να σχολιάσουν και «γεμίσουν» τα δελτία ειδήσεων. Νομίζω ότι ο σχολιασμός αναφέρεται στο δελτίο ειδήσεων του Ν. Χατζηνικολάου στον Άλφα, όπου οι κ.κ. Γ. Τράγκας της Βραδυλής, Γ. Κύρτσος της City Press και Ν. Κακαουνάκης του Καρφιού εμφανίζονται καθημερινά ως παραθυρούχοι σχολιαστές. Μάλιστα η διάταξη έχει ως εξής: Άνω αριστερά παράθυρο Γ. Τράγκας, άνω δεξιά Ν. Κακαουνάκης, κάτω αριστερά Γ. Κύρτσος. Ε, και κάτω δεξιά κάποιος υπουργός, δημοσιογράφος ή αυτόπτης μάρτυς στο αναλυόμενο παραστράτημα ή έγκλημα...

Χ.Ν.

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Η «σιδηρά κυρία» –ή αλλιώς Γιάννα Αγγελοπούλου– της ελληνικής πολιτικής ζωής, αναπολώντας την αίγλη του παρελθόντος, προετοιμάζει την επανεμφάνισή της μέσα από συνεντεύξεις, πάντα δοσμένες την κατάλληλη χρονική στιγμή. Για «μανιφέστο» έκανε λόγο εφημερίδα της Κυριακής, που εξετίμησε με ενθουσιαστικό ύφος τις βαρυσήμαντες δηλώσεις της. Οι εκπρόσωποι του δικομματισμού δεν πρέπει να κοιμούνται ήσυχοι. Αν κρίνουμε από τις δηλώσεις της, ετοιμάζεται να σαρώσει τους «μανδαρίνους» της γραφειοκρατίας. Αυτό που σε καθηλώνει είναι ο ανθρωπιστικός της οίστρος: «Μια σειρά από τυπολατρικές διαδικασίες δυναστεύουν τους ανθρώπους εμποδίζοντάς τους να πετύχουν το καλύτερο». Γιάννα, κουράγιο!

Σως

Ο «ΕΞΟΛΟΘΡΕΥΤΗΣ» ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ

Ο «εξολοθρευτής» της 17Ν, εισαγγελέας για θέματα τρομοκρατίας επί ΠΑΣΟΚ, Γιάννης Διώτης, που μαζί με το έτερον αντιτρομοκρατικό ήμισυ, τον Μιχάλη Χρυσόχοϊδη, εξάρθρωσε ένα κομμάτι της οργάνωσης, επανέκαμψε. Παρά το γεγονός ότι μετά τις εκλογές του 2004 αντικαταστάθηκε από τον Δ. Ασπρογέρακα, με αφορμή τη ληστεία στις «παρυφές της τρομοκρατίας» ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος τον επανέφερε. Δικαστικοί κύκλοι προσπάθησαν να διασκεδάσουν τις εντυπώσεις, λέγοντας ότι δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης του κ. Ασπρογέρακα, και ότι η υπόθεση ανατέθηκε στον κ. Διώτη επειδή

δεν προκύπτει καραμπινάτη σχέση της ληστείας με τρομοκρατία. Γιατί όμως ο κ. Παπαγγελόπουλος επέλεξε τον κ. Διώτη, με τον οποίον ουδέποτε διατηρούσε καλές σχέσεις, και όχι κάποιον άλλον δικαστικό; Μάλλον θα θέλει να κοντύνει τον κ. Ασπρογέρακα γιατί πέρυσι το φθινόπωρο «ενδιαφέρθηκε» για τη θέση του προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών. Τα προβλήματα του κ. Ασπρογέρακα πάντως δεν σταματούν εκεί, διότι ούτε στην αντιτρομοκρατική τον υποδέχθηκαν με το καλύτερο κλίμα, λόγω των συμπαθειών του προκατόχου του. Για να δείτε δηλαδή πόσο σοβαρή χώρα μάς έχει κάνει η τηλεόραση.

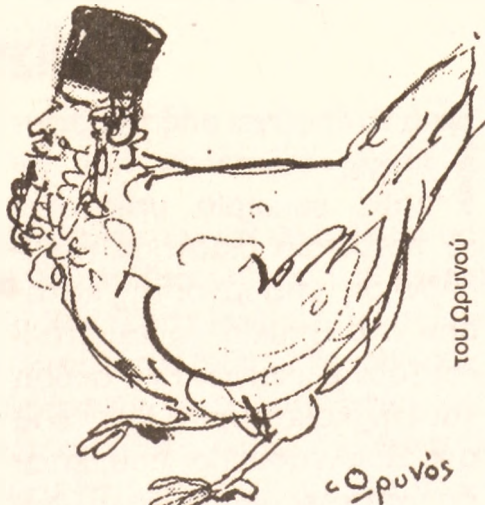
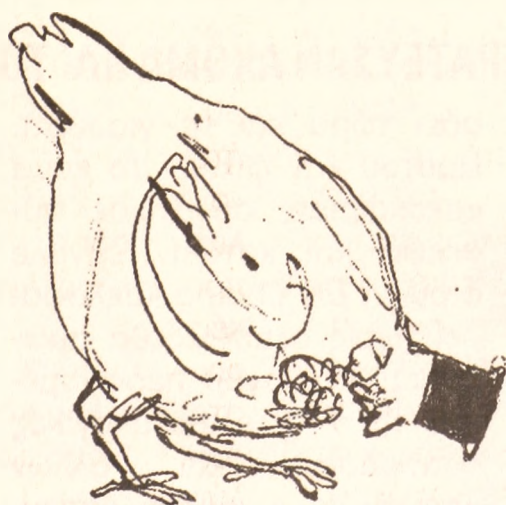
Π.Π.

ΚΟΥΜΑΣΙΑΝΟΙ

Επίσκοπος Βρεσθένης ήδη ο Θεόκλητος Κουμαριανός και μέλλων Πειραιώς, παραιτήθηκε πάντως από την μητρόπολή του για να μην προχωρήσει η αστυνομική έρευνα περαιτέρω. Ένας-ένας λοιπόν οι παλιόφιλοι (αγγλιστί Γκουντφέλας) δικαιώνονται! Ο Επιφάνιος εξετέλεσε ήδη την αργία του μετά τις ροζ κασέτες του Χρυσόστομου και είναι πάλι παρά τω Πινοκιδάτω. Four Seasons αρχιμανδρίτης και

ξερό ψωμί (λέμε τώρα). Κουράγιο Μακαριώτατε, δύο ακόμη σας μέινανε. Ν' απαλλαγούν, Θεέ μου, και οι Βαβύλης-Γιοσάκης ώστε ν' αποκατασταθεί η Αγία Οικογένεια πλήρως κι όλα τα μέλη της, μέλιγάλα. Όταν με το καλό δικαιωθούν και ο μοναχός Βαβύλης με τον αρχιμανδρίτη Ιάκωβο θα μπορείτε να κάνετε διακοπές στο Las Vegas. Εκεί που πάνε όλοι οι Good Fellows!

Τζίμ Μπούκης

του Ωρνου

«Ορνός»

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Αλλά κι ο δυστυχής κ. Βαρελής, στην απέξω από τη νέα εξουσία, χωρίς τον γκουρού του βρίσκεται σε απέραντη μοναξιά και φανερά αμνηχανία.
- Δεν φτιάχνουν οι εκσυγχρονιστές μια ΜΚΟ να λένε τον πόνο τους;
- Ή ας μιμηθούν τον –επίσης στην απέξω– κ. Άκη κι ας ταξιδέψουν στον Μαυρίκιο για βουτιές...
- Όχι, δεν είναι ανέκδοτο:
- Ο Πολυζωγόπουλος κατέθεσε πρόταση στο Π.Σ. για πιο συγκεκριμένη πολιτική υπέρ των εργαζομένων από το μαγαζί τους!
- Μήπως, κυρ-Χρήστο, παρόμοια με αυτή που ακολουθήσατε επί οκταετίας του τ. καταλληλότερου;
- Πρόταση υπέρ Μπουτάρη για τον Δήμο της Θεσσαλονίκης από τον Πιτσιόρλα, ενώ οι Θεσσαλονικείς του ΣΥΝ έχουν αποφασίσει να στηρίξουν τον Κουράκη.
- Καινούργια μποφόρ στην Κουμουνδούρου, που ενισχύονται με την επιλογή Πανούση στην υπερνομαρχία.
- Στη δεύτερη περίπτωση αντιδρά η ΑΚΟΑ του Γ. Μπανιά και συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ.
- Κι ο αγώνας συνεχίζεται με τον Καρατζαφέρη (του ΛΑΟΣ) να βρίσκεται σε όλα τα τηλεπαράθυρα τιμητής των πάντων...

Ν. Μολ.

ΕΦΙΠΠΟΣ ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΣ!

Το άλογο του κοινοβουλίου μας! Που με δάκρυα ζητούσε να μην προφυλακιστεί. Κι έπειτα δήλωνε στα ΜΜΕ πως είναι άτι. Και ξαναδήλωνε —ο παραιτηθείς— ότι «εμείς στη Ν.Δ. τηρούμε τις υποσχέσεις μας». Όλα αυτά βέβαια εμπρός στις κάμερες. Το πραγματικό κοινοβούλιο των αλόγων.
Μανωλάκης

ΑΝΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΥΦΥΪΑ

• Τα τηλεδικεία νομίζουν ότι βλάπτουν την εικόνα της κυβέρνησης και του πρωθυπουργού με τις παραιτήσεις διά τηλεοράσεως. Την κυβερνητική εικόνα είναι βέβαιο ότι την βλάπτουν, αλλά πώς μπορούν μας εξηγήσουν ότι τα ποσοστά του Καραμανλή παραμένουν σταθερά, αν δεν βελτιώνονται; Μήπως επειδή οι τηλεοπτικές παραιτήσεις και απολύσεις ενισχύουν την γραμμή αδιαλλαξίας που εγκαινίασε με την «μηδενική ανοχή»;

• Ποιος γνωστός δικαστικός λειτουργός λέγεται ότι έχει αναμιχθεί διά παρεμβάσεών του, και όχι μόνον, στα πρόσφατα εκκλησιαστικά σκάνδαλα; Με αποτέλεσμα να τον «έχουν στο χέρι», όπως επίσης λέγεται, μερικοί συνάδελφοί του της τηλεόρασης;

Π.Π.

ΔΕΝ ΜΕ ΤΡΟΜΑΖΟΥΝ ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

Την Τρίτη 24 Ιανουαρίου στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο ομότιμος καθηγητής του Αριστοτελείου Θεσσαλονίκης, ο χαλκέντερος δάσκαλος και μαχητής της δημοτικής μας γλώσσας Εμμανουήλ Κριαράς αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Μέσα στα χιόνια που πάγωσαν το πανελλήνιο, σε μια Αθήνα μες στο χιονιά, ο εκατοντάχρονος θαλερός δάσκαλος, που διέσχισε τον άξονα Θεσσαλονίκη-Αθήνα, έδωσε το παρόν. Ένα παρόν που πέρα από την τιμή της χειρονομίας διαθέτει και έναν σημαντικό συμβολισμό. Οι δύο γλωσσικοί κόσμοι που για χρόνους πολλούς βρίσκονταν σε διάσταση ήρθε ο καιρός να σφίξουν τα χέρια

και να προσεγγίσουν την πραγματικότητα. Ο πρύτανης του πανεπιστημίου Αθηνών, ο καθηγητής της γλωσσολογίας Γεώργιος Δ. Μπαμπινιώτης αναγνώρισε στην προσφώνησή του τις παλιές διαφορές στο γλωσσικό ζήτημα που τους χώριζαν, ενώ διατύπωσε την βαθιά του εκτίμηση αλλά και την ανάγκη επικοινωνίας και συναίνεσης. Ο Εμμανουήλ Κριαράς επέδειξε και αυτός την ίδια ευαίσθητη ανταπόκριση στο πνεύμα των καιρών και ανέπτυξε στην κύρια ομιλία του το θέμα της δικής του επικοινωνιακής συμπεριφοράς: «Πώς επικοινωνήσα με τους άλλους στη ζωή μου».

Τα χιόνια έλειψαν. Κι έχουν αρχίσει σιγά σιγά να λειώνουν και ανάμεσα στα τμήματα Φιλολογίας της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Φ.Α.

ΟΥΤΕ ΜΕΣΑ ΟΥΤΕ ΕΞΩ ΠΑΕΙ ΚΑΛΑ Ο Κ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Πάλι με παράπονα για την απουσία ενημέρωσης από τον Θ. Ρουσόπουλο επέστρεψαν οι δημοσιογράφοι που ταξίδεψαν στην Κίνα. Το περίεργο βέβαια θα ήταν να συνέβαινε το αντίθετο. Τα ίδια έκανε και στο πρωθυπουργικό ταξίδι στις ΗΠΑ. Εκεί ευτυχώς έσωσε τα προσχήματα ο Π. Μολυβιάτης, που ενημέρωσε τα ΜΜΕ. Τα ίδια επαναλήφθηκαν και στη Ρωσία. Μόνο

μια ενημέρωση στο πόδι έκανε για τις συμφωνίες που θα υπέγραφε ο Κ. Καραμανλής στη Μόσχα· μάλιστα ούτε καν κείμενα μοίρασε. Ενώ στο Κρεμλίνο, το γραφείο του Πούτιν, που δεν φημίζεται για τα επικοινωνιακά ανοίγματά του, μοίρασε στους ρώσους δημοσιογράφους (στα ρωσικά βεβαίως) τα κείμενα των συμφωνιών. Στην Κίνα, ακόμα και στο τραπέζι που έκανε

στους δημοσιογράφους με πάπια Πεκίνου, έκανε το... παγώνι. Έτσι, για το τι έγινε στο ταξίδι, οι δημοσιογράφοι ενημερώθηκαν από τον υφυπουργό Εξωτερικών Ε. Στυλιανίδη. Για να καταλάβετε δηλαδή από πού προέρχονται οι «διαρροές» εναντίον του Κ. Στυλιανίδη σε ορισμένα έντυπα που εκτός από dnd μοιράζουν και ειδήσεις.

Π.Π

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΑΝ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΧΙΟΝΙ

Για να ξεφύγει από το ασφυκτικό «πρέσινγκ» που με κάθε ευκαιρία υφίσταται το τελευταίο διάστημα η κυβέρνηση, υπουργοί της έφτασαν στο σημείο να εκμεταλλεύονται επικοινωνιακά ακόμα και την κακοκαιρία. Ιδιαίτερα ο κ. Βουλγαράκης, που, επειδή έχει καεί από το χυλό, φυ-

σάει τώρα και το γιαούρτι. Προτού καν φτάσει το κύμα κακοκαιρίας, οργάνωσε σύσκεψη και κατόπιν έβγαλε φημάνι ότι όποιος κυκλοφορεί χωρίς αλυσίδες θα τιμωρείται. Αναλόγου περιεχομένου ήταν οι κλιματολογικές αντιδράσεις και άλλων υπουργών, οι οποίοι έσπευ-

δαν πατείς με πατώ σε στα μήντια, να διακηρύξουν το ενδιαφέρον τους για την προστασία μας από τον παγετώνα. Τι αποδείχθηκε τελικά; Ότι αυτή η κυβέρνηση, όπως και οι προηγούμενες, δεν μπορεί να μας προστατεύσει ούτε από 5 πόντους χιόνι.

Π.Π.

Η ΔΕΗ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΜΟΡΑΛΙΣΜΟΥ

Για μια ακόμη φορά η ΔΕΗ δεν κατάφερε να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων σε δύσκολες καιρικές συνθήκες. Πολλές περιοχές έμειναν χωρίς ρεύμα, με τους πολίτες να αναρωτιούνται πώς είναι δυνατόν η μεγαλύτερη εταιρεία της χώρας να βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, καθώς και με ποιο θράσος προαναγγέλλουν αυξήσεις μέχρι και 30% για τα επόμενα χρόνια. Το στίγμα του άκρατου κομματισμού που διέπει τη λειτουργία των ΔΕΚΟ έδωσε το συμβάν στον Βαρνάβα: Η περιοχή του Βαρνάβα έμεινε χωρίς ρεύμα, αλλά το συνεργείο που έφτασε στην πλατεία του χωριού πήρε εντολή να μην πλησιάσει στο σημείο της βλάβης ενώ μπορούσε. Την εντολή έδωσε κομματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, που υποστήριζε ψευδώς στους ανωτέρους του ότι δεν μπο-

ρούσε κανείς να πλησιάσει, λόγω των καιρικών συνθηκών, προφανώς για να ενοχοποιήσει τους νυν διοικούντες τον οργανισμό και κατ' επέκταση την κυβέρνηση. Την επομένη το όλο σκηνικό βγήκε στην επιφάνεια και ο εν λόγω «δημόσιος λειτουργός» εξαναγκάστηκε σε παραίτηση. Αμ δε. Με παρέμβαση της κ. Διαμαντοπούλου, γνωστού σκληρού εκσυγχρονιστικού στελέχους του ΠΑΣΟΚ, η κυβέρνηση τον «ξεπαραίτησε». Δηλαδή, αντί να τον απολύσουν και να τον στείλουν στον εισαγγελέα, ουσιαστικά τα δύο μεγάλα κόμματα, σε αγαστή συνεργασία, τον επιβράβευσαν. Και μετά αναρωτιόμαστε γιατί οι πολίτες δεν έχουν εμπιστοσύνη στα κόμματα.

Μ.Τ.

Η ΩΡΑΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΡΣΕΝΤΕΣ

Στο παραδικαστικό «παίζει» και το όνομα μιας εξαιρετικά εντυπωσιακής –εμφανισιακά– δικαστικού, που υπηρετεί στην κεντρική Ελλάδα και έχει πολύ στενές σχέσεις με την κ. Βαληνάκη. Η κυρία δικαστικός έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια σήμερα, αφού παντρεύτηκε με πλούσιο τοπικό οικονομικό παράγοντα. Το όνομά της εμφανίστηκε προ μηνών, με αφορμή αποκαλύψεις για τα παραδικαστικά κυκλώματα, αλλά πολύ γρήγορα εξαφανίστηκε από τις στήλες των εφημερίδων. Τότε, εμμέσως, γινόταν λόγος για υποθέσεις ναρκωτικών. Η Δικαιοσύνη τότε άρχισε να εξετάζει, αρ-

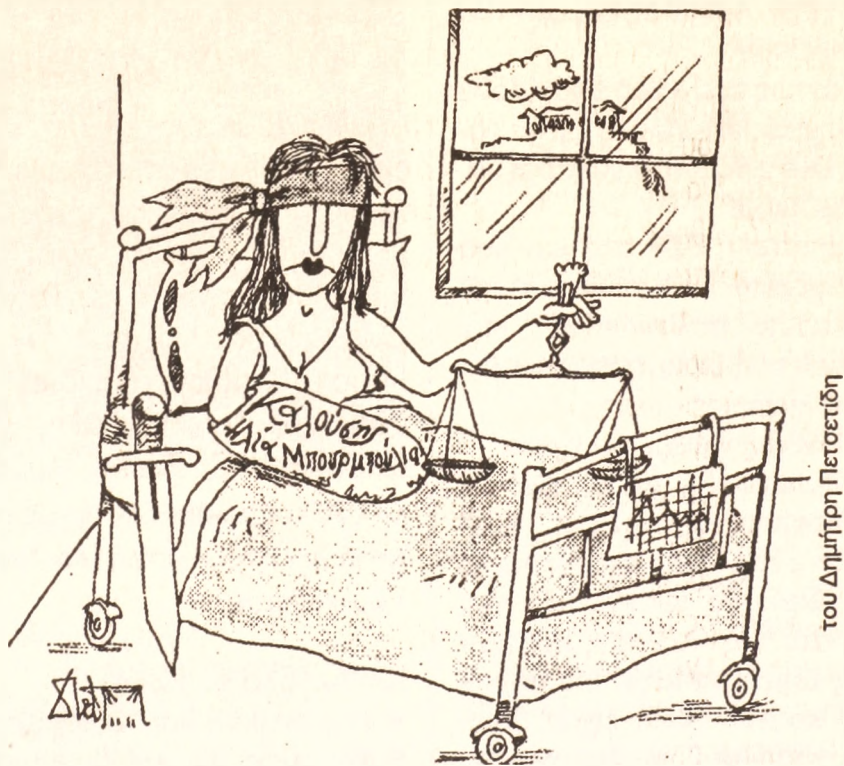
κετά επιδερμικά και αδιάφορα πάντως, τις καταγγελίες. Η ίδια μάλιστα είχε επισκεφθεί τον Άρειο Πάγο, απ' όπου αναχώρησε με μια Μερσεντές compressor. Μυστικά βεβαίως, και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, όπως και η κ. Βαληνάκη. Κάποιοι κάνουν επίσης λόγο για πολύ στενές σχέσεις της –στο παρελθόν– με δικαστικούς που στοχεύουν στα ύπατα αξιώματα του Αρείου Πάγου. Να αναμένουμε νέες αποκαλύψεις, που θα αγγίξουν και την κ. Βαληνάκη και άλλους δικαστικούς παράγοντες;

Π.Π.

ΒΑΛΗΝΑΚΗ

Ασχετο: Πολλά τα κρητικά ονόματα σε μια κυβέρνηση Σερραίων serial killers. Οι killers όμως των ΜΜΕ απεδείχθησαν πιο αιμοδιψείς. Απαιτούσαν τον αποκεφαλισμό της κ. Βαληνάκη εδώ και τώρα. Και με συνοπτικές διαδικασίες. Να κατατομηθεί στο δελτίο των οκτώ του Alpha όπως είναι η πατροπαράδοτος, θεάρεστη συνήθεια. Κι απ' την άλλη, σύννεφο η παραπληροφόρηση: Μεσάνυχτα στον ανακριτή η Βαληνάκη! Κι ας πήγε στις έξι το απόγευμα. Τα ΜΜΕ ζούνε στην δική τους φανταστική ψύχωση. Για να εξηγούμαστε: Η ενοχή ή η αθωότητα της κ. Βαληνάκη θα κριθεί δικαστικά· ούτε πολιτικά, ούτε επικοινωνιακά, ούτε προπαγανδιστικά. Σαφώς δεν υπάρχει συλλογική ενοχή, αλλά και σαφώς η εμπλοκή της στο παραδικαστικό κύκλωμα δημιουργεί και πολιτικό πρόβλημα. Ως εκεί όμως. Εξάλλου αυτή η κυβέρνηση, θέλετε επειδή είναι συντηρητική και «επαγγελματίας» ηθικολόγος, θέλετε επειδή φοβάται τη δημόσια κατακραυγή, **στέλνει** ανθρώπους στα σπίτια τους χωρίς δεύτερη κουβέντα. «Παραταίει» δηλαδή ή παραιτούνται αμέσως τα πολιτικά της υποκείμενα. Ενώ επί ΠΑΣΟΚ ο παχυδερμισμός κυριαρχούσε ως ακατανίκητο αισθητικοκοινωνικό Kitsch. Όσο για τον Κακαουνάκη που του αρέσουν τα μάτια της κ. Βαληνάκη, ας πάει να δει την ταινία της Μόνικα Μπελούτσι. Προσφέρεται για αποτελεσματικότερο οφθαλμόλουτρο. Γελοίοι, ε γελοίοι!

Τζίμ Μπούκης

ΠΡΟΠΟΝΗΤΕΣ

Βρε μανία με την ποδοσφαιρική ορολογία! Τις ευθύνες στη διαιτησία επιρρίπτει ο Νίκος Καραχάλιος, γραμματέας οργανωτικού της ΝΔ, «αποκαλύπτοντας» ότι «τα ΜΜΕ μάς παίζουν 90 προς 10». Ζήλεψε λοιπόν και ο Ευάγγελος Βενιζέλος και προειδοποίησε ότι «δεν αφήνουμε το γήπεδο άδειο, για να αλωνίζει ο κ. Καραμανλής». Αφού αρχίζουν να εκλείπουν οι Μεσσίες, καιρός να κληθεί να σώσει την κατάσταση κανένας Αλέφαντος!

Σως

ΠΕΜΠΤΗ 12.1.2006 - ΤΕΤΑΡΤΗ 25.1.2006

ΠΕΜΠΤΗ 12.1.2006

- Δύναμη ταχείας επέμβασης από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για την αντιμετώπιση της νόσου των πουλερικών. Είναι τέτοιος ο πανικός των ελληνικών αρχών που συνελήφθη αεροσυνοδός στα Σπάτα γιατί μετέφερε κατεψυγμένο κοτόπουλο από την Αμερική. Καλά, αυτοί είχαν διαταγές και την συνέλαβαν, η αεροσυνοδός με ποία λογική έφερε «κατεψυγμένο κοτόπουλο» από τις ΗΠΑ; Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου!

Πάντως εγώ χθες έφαγα ένα ελληνικό κοτόπουλο με πατάτες στο φούρνο, άλλο πράγμα. Μιαμ, μιαμ!

- Επιστολή ΕΣΡ στα κανάλια αναφορικά με το ζήτημα της πολιτικής πολυφωνίας. Περί ελευθέρως διακίνησης των ιδεών ο λόγος.

- Καθώς νιώθει ότι χάνει, ο Μπερλουσκόνι προσπαθεί να ξαναγράψει την ιστορία. Προτίθεται να φέρει νομοσχέδιο με το οποίο θα αναγνωρίζει τον στρατό της «Ιταλικής Κοινωνικής Δημοκρατίας», την παρωδία κράτους που είχαν δημιουργήσει οι Γερμανοί για τον έκπτωτο Μουσολίνι. Αποτροπιασμός και μόνον για τον «μαύρο φασισμό».

- Πιάστηκε ο φαρσέρ που είχε αναστατώσει την Αθήνα με προειδοποιητικά τηλεφωνήματα για βόμβες. Είναι αγρότης από την Αχαΐα και δήλωσε ότι του αρέσουν οι πλάκες. Ελπίζω να μη βρει μιμητές!

- Τον τίτλο του μητροπολίτη της «πάλαι ποτέ διαλαμψάσης

Μητροπόλεως Βρεσθένης» αποφάσισε ομόφωνα η Διοική της Ιερά Σύνοδος να απονεμίσει στον μητροπολίτη πρώην Θεσσαλιώτιδος Θεόκλητο. Ξέρετε, το πουλέν του Αρχιεπισκόπου που ενεπλάκη στα σκάνδαλα του περασμένου καλοκαιριού. Πώς το είπατε, αυτοκάθαρση; Κάτι μου θυμίζει η λέξη αλλά με μπερδεύουν οι κολόνες.

Ο εθνικός προμηθευτής με το υπόλοιπο τέως ΠΟΚ χαμογελούν μετά την παραγραφή των κατηγοριών κατά του προέδρου του Ολυμπιακού.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13.1.2006

- Παρασκευή και 13 σήμερα. Εμείς όμως δεν ενδίδουμε σε αμερικανόφερτες προλήψεις και απαξιούμε και να την σκεφτούμε!

- Οργή και αγανάκτηση στην Τουρκία για την αποφυλάκιση του Αλί Ακτσά, του παρ' ολίγον δολοφόνου του Πάπα Ιωάννη Παύλου Β' το 1981. Τα βέλη βέβαια πέφτουν και πάλι στους πολιτικούς. Δεν βάζουν μυαλό οι γείτονες!

- Την υποψηφιότητα του κα-

θηγητή Γιάννη Πανούση για την Υπερνομαρχία Αθηνών-Πειραιώς ενέκρινε μετά από έκτακτη συνεδρίασή της η Πολιτική Γραμματεία του Συνασπισμού.

- Να «καθαρίσει» το όνομα του Ιούδα του Ισκαριώτη, ο οποίος πρόδωσε τον Ιησού με ένα φιλή, αποφάσισε το Βατικανό. Η αποκατάσταση του ανθρώπου που έλαβε 30 αργύρια για να υποδείξει στους Ρωμαίους τον Χριστό στον Κήπο της Γεθσημανής, στηρίζεται στον συλλογισμό ότι ο Ιούδας δεν ήταν εσκεμμένα κακός, αλλά απλώς «εξεπλήρωνε την αποστολή του στο σχέδιο του Θεού». Μήπως βλέπουν οι καρδινάλιοι ότι δεν προκαλούν ενδιαφέρον και ψάχνουν για «επικοινωνιακό» θέμα;

ΚΥΡΙΑΚΗ 15.1.2006

- Ντέρμπι αιωνίων. Οι γαύροι πανηγυρίζουν για μια ακόμη φορά. Η αθηναϊκή ομάδα εισέρχεται στην πεντηκοστή κρίση των τελευταίων δέκα χρόνων, ενώ τα καβούρια πληθαίνουν στις τσέπες των ιδιοκτητών. Γιατί δεν παίρνουν παράδειγμα το αδελφό μπάσκετ;

- Σε ανοιχτή συγκέντρωση μιλάει ο κ. Μαρκογιαννάκης, αναδεικνυόμενος, σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό, ως Κρητική κάρχη του υπουργού Δημόσιας Τάξης. Καλά, αυτό το παιδί εμπιστεύεται το πολιτικό του μέλλον στον πρώην υφυπουργό; Άβυσσος η ψυχή του!

- Παρά τον εξευγενισμό της Βαρβακείου Αγοράς, κρυφές χαβούζες ανακαλύπτονται στο εσωτερικό της, βόμβες για την υγεία μας. Απ' έξω κούκλα και από μέσα πανούκλα!

ΔΕΥΤΕΡΑ 16.1.2006

- Αιματηρή ληστεία στο κέντρο της Αθήνας, Σόλωνος και Ιπποκράτους. Πέφτουν εβδομήντα πέντε σφαίρες και ανακαλύπτονται στα χέρια του τραυματισμένου ληστή αυτόματα ούζι και χειροβομβίδες. Και καθώς οι ληστές φαίνεται να έχουν ρίξει παλαιότερα και μερικά γκαζάκια, η αστυνομία –τι ποιο εύκολο;– μιλάει για τρομοκρατία. Παλιά μας τέχνη κόσκινο.

- Ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ανοίγει θέμα μονιμότητας στο δημόσιο και ζητά να κατοχυρωθεί συνταγματικά η λιτότητα. Λύσεις για μια καλύτερη Ελλάδα!

ΤΡΙΤΗ 17.1.2006

- Ο Αλί Ακτσά ξανά στη φυλακή. Το ανώτατο δικαστήριο της συμμάχου χώρας αναιρεί την προηγούμενη αναιρετική του απόφαση για την αποφυλάκιση του δολοφόνου του Ιπεκσί και παρ' ολίγον δολοφόνου του Πάπα. Μύλος!

ΤΕΤΑΡΤΗ 18.1.2006

- Δραματικές εξελίξεις σήμερα στο παραδικαστικό. Συλ-

λαμβάνεται στο Παρίσι η κ. Μπουρμπούλια προδομένη από τις πιστωτικές της κάρτες. Ε, να είσαι στην Πόλη του Φωτός, να έχεις μερικά δισεκατομμύρια στους λογαριασμούς σου και να μην μπορείς να τα ξοδέψεις; Αδικία!

- Αργά το βράδυ και ενώ όλοι συζητούσαν για την «Τάνια», η ωραία Χριστίνα καταθέτει κρυφά στον κ. Σανιδά, για να μην την ανακαλύψουν οι τηλεοράσεις. Ωραίους συμβούλους έχουν σε αυτή την κυβέρνηση! Κανένας δεν τους είπε περί δημοσιογραφικού δαιμονίου; Γιατί εκεί που ήθελαν να περάσει απαραίτητη η κατάθεση, έγινε το έλα να δεις. Όπως έστρωσαν θα κοιμηθούν.

- Παγκόσμια πρωτοτυπία! Υφυπουργός που παραιτείται επανέρχεται σε ελάχιστες μέρες στο ίδιο υπουργείο ως σύμβουλος. Μόνον ως αρχηγική πράξη του κ. Βουλγαράκη θα μπορούσαμε να την ερμηνεύσουμε, γιατί δεν πιστεύω ότι δεν έχει άλλα στελέχη η κυβέρνηση για να συνεχίσει το έργο του. Ή μήπως όχι;

ΠΕΜΠΤΗ 19.1.2006

- Ο φόβος πλανάται πάνω από την Σοφοκλέους. Η σύλληψη της Τάνιας προκαλεί ρίγη στα λαμόγια του Χρηματιστηρίου, το οποίο παρ' όλα αυτά φλερτάρει με τις 4.000 μονάδες.

- Με την αναθεώρηση του Συντάγματος η κυβέρνηση θέλει να σταματήσει και την ισχύ του αξιώματος «άπαξ δάσος, πάντα δάσος». Πιστεύουν ότι θα καίγονται τώρα λιγότερες δασικές εκτάσεις;

- Η Ευρωβουλή καταψηφίζει τον προϋπολογισμό 2007-2013 της Ένωσης, χαρακτηρίζοντάς τον ασθενικό, και στέλνοντας έτσι ένα βροντερό μήνυμα στις κυβερνήσεις.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20.1.2006

- «Ασπρη γάτα, μαύρη γάτα, το θέμα είναι να πιάνει ποντίκια». Ο ασιατικός πραγματισμός κυριαρχεί κατά τη διάρ-

κεια της επίσκεψης του πρωθυπουργού στη χώρα των Δράκων. Η λέξη που ακούγεται συνεχώς στην μεταμαοϊκή Κίνα είναι μία: μπιζνες. Για ό,τι ακριβώς δεν μιλάμε στην Ελλάδα.

- Αυξήσεις μέχρι και 16% στα εισιτήρια των αστικών συγκοινωνιών. Πέντε φορές πάνω από τον επίσημο πληθωρισμό. Σκεφτείτε να μην την ονόμαζαν και *λαϊκή πολιτική*!

ΣΑΒΒΑΤΟ 21.1.2006

- Επίθεση ψύχους στην Ευρώπη.

- Επειδή «ανασχηματισμός και υποτίμηση δεν προαναγγέλλονται» φωτιά στα μπατζάκια υπουργών, υφυπουργών και υποψηφίων, δηλαδή σε όλη τη ΝΔ, βάζει από τη μακρινή Κίνα ο πρωθυπουργός με αναφορά για πρώτη φορά σε πιθανό ανασχηματισμό της κυβέρνησής του. Το ρολόι άρχισε να μετράει ήδη αντίστροφα.

- Πεθαίνει ο ηγέτης των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου Ιμπραήμ Ρουγκόβα. Οι όροι του παιχνιδιού στα Βαλκάνια επαναπροσδιορίζονται.

ΚΥΡΙΑΚΗ 22.1.2006

- Παραγράφεται το κακούργημα του εθνικού προμηθευτή κ. Σ. Κόκκαλη. Αν το παραδικαστικό κύκλωμα είναι σκάνδαλο ενός βαθμού, η παραγραφή κακουργηματικής πράξης και μάλιστα εσχάτης προδοσίας είναι εκατό βαθμών. Ποιος όμως θα ψάξει το θέμα; Λέτε να είναι τυχαία η επαναδραστηριοποίηση του κ. Κόκκαλη στα μήντια και στις προμήθειες; Δεν νομίζω.

- Οι υπουργοί, πλην Νικήτα Κακλαμάνη, απέχουν από χθες των τηλεοπτικών παραθύρων. Δεν είναι καιρός να εκτείνεται κανείς!

ΔΕΥΤΕΡΑ 23.1.2006

- Από της 6ης πρωινής το δριμύ ψύχος προσβάλλει με σφοδρότητα τις επαρχίες της χώρας. Αι ημέτεροι σόμπαι αμύονται σθεναρώς.

Το χιονισμένο άγαλμα σκέπτεται σε τι χάλια περιέπεσε ο κρατικός μηχανισμός...

- Άσχημη μέρα βρήκαν να αρχίσουν οι εκπτώσεις. Ακόμα και ο καιρός πάει κόντρα στους εμπόρους.

- Πολιτικό συμβούλιο του κυβερνώντος κόμματος με έντονο άρωμα ανασχηματισμού. Ως πρόβατα επί σφαγή περιμένουν οι υπουργοί την απόφαση του «Μεγάλου Βεζίρη»...

- Εγγυόμαστε ότι αυτή τη χρονιά θα είμαστε συνεχώς κοντά στον πολίτη, δήλωσε ο Γιώργος Παπανδρέου κατά την κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του ΠΑΣΟΚ στη Χαριλάου Τρικούπη. Ε, όταν είκοσι χρόνια στην εξουσία είσαι μακριά, τώρα μπορεί να θελήσεις να έρθεις κοντά.

- Πραξικόπημα στη Ρωσία προανήγγειλε ο εξόριστος στο Λονδίνο πολυεκατομμυριούχος Μπόρις Μπερεζόφσκι, επισημαίνοντας ότι επενδύει την περιουσία του για το σκοπό αυτό. Στόχος του πραξικοπήματος θα είναι η «αποκατάσταση» έως το 2008 του Συντάγματος της Ρωσίας, το οποίο, σύμφωνα με τον Μπερεζόφσκι, «παραβιάζεται» από τον ρώσο Πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν. Ουδέν σχόλιον.

ΤΡΙΤΗ 24.1.2006

- Για δεύτερη ημέρα το ψύχος προσβάλλει τις ημέτερες δυνάμεις. Η πρωτεύουσα ντύθηκε στα άσπρα, σε μια προσπάθεια να δει άσπρη μέρα – κάτι το αμφίβολο.

- Το Συμβούλιο της Ευρώπης δήλωσε ότι οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις είναι απίθανο να μην γνώριζαν για τις απαγωγές και τα βασανιστήρια ατόμων από τη CIA. Οι ελληνικές αρχές γνώριζαν; Θα μου πείτε, εδώ δεν γνώριζαν για τις απαγωγές των Πακιστανών από τις δικές

μας μυστικές υπηρεσίες, θα ήξεραν για τις αμερικανικές;

- Νέες προτάσεις από την Τουρκία για το Κυπριακό μία ημέρα πριν από την επίσκεψη Στρο στην Άγκυρα. Μόνο που για να εφαρμόσει τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με τη συμφωνία σύνδεσης με την ΕΕ ζητάει πλήρη άρση του αποκλεισμού των Τουρκοκυπρίων. Τι είχαμε Γιάννη, τι είχα πάντα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 25.1.2006

- Ξημέρωσε στην πρωτεύουσα με το πυκνό χιόνι να πέφτει δημιουργώντας... «ευρωπαϊκή» ατμόσφαιρα.

- Το χρηματιστήριο κινείται πάνω από τις 4.000 μονάδες, αλλά το αψί του βρίσκεται στο Παρίσι, όπου κρίνεται η έκδοση της κ. Μπουρμπούλια. Κάποιοι παρά το ψύχος αισθάνονται τις καρέκλες τους να καίνε!

- Εκπληκτική κίνηση τόνωσης της επιχειρηματικότητας από τους μάγους της οικονομίας. Αύξησαν κατά 20% την προκαταβολή φόρου για τις επιχειρήσεις. Μπίνγκο!

- Με απαισιοδοξία αντικρίζουν το 2006 οι Έλληνες: σύμφωνα με τα στοιχεία του Ευρωβαρόμετρου, το 63% προβλέπει για φέτος χειρότερες οικονομικές εξελίξεις. Ταυτόχρονα οι πολίτες εκφράζουν εμπιστοσύνη προς τον Στρατό (76%) και δυσπιστία για τον Τύπο (55%), την ελληνική κυβέρνηση (56%), την τηλεόραση (58%), τα εργατικά συνδικάτα (54%), τα Ηνωμένα Έθνη (56%), τις μεγάλες εταιρείες (73%) και τα πολιτικά κόμματα (77%). Ανησυχητικά αποτελέσματα.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ',
Ο ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΟΣ

**Δεν ξεφεύγουμε από τη
βασική μας ιδιότητα ως
μέλους της Ευρωπαϊκής
Ένωσης και του ΝΑΤΟ.**

**Αυτό όμως δεν μας
εμποδίζει να κάνουμε τα
στρατηγικά μας
ανοίγματα – στον
οικονομικό κυρίως αλλά
και στον πολιτικό τομέα.**

Τη συνέντευξη πήρε ο Τάκης Διαμαντής

• Φαίνεται ότι το ταξίδι αυτό το προετοιμάζατε πολύ καιρό τώρα.
– Είχαμε πάει στην Κίνα στα τέλη Νοεμβρίου-αρχές Δεκεμβρίου, για την 4η διυπουργική επιτροπή, συνοδευόμενοι από 45 εκπροσώπους ελληνικών εταιρειών, οπότε οργανώσαμε το πολιτικό κομμάτι και ταυτόχρονα προετοιμάσαμε τις συμφωνίες που υπογράφηκαν τώρα. Επίσης, οργανώθηκαν δυο επιχειρηματικά φόρα, ένα στο Πεκίνο και ένα στη Σαγκάη, στα οποία δόθηκε η ευκαιρία στους 45 επιχειρηματίες να πραγματοποιήσουν 400 συναντήσεις με αντίστοιχες κινεζικές επιχειρήσεις. Από τις συναντήσεις αυτές προέκυψαν κάποιες συμ-

Μέσω Ελλάδας η «εισβολή» των

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Τον «δρόμο του μεταξιού», σε μια νέα εκδοχή, ακολούθησε την περασμένη εβδομάδα ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, ο οποίος, επικεφαλής πολυμελούς αντιπροσωπείας, επισκέφθηκε τη μακρινή Κίνα, αναζητώντας νέα οικονομικά και πολιτικά ερείσματα για τη χώρα μας. Από την πλευρά της ελληνικής κυβέρνησης, η επίσκεψη χαρακτηρίζεται ως μεγάλη επιτυχία, καθώς συνεχίζει την πολιτική των ανοιγμάτων σε ξένες αγορές που επιχειρείται εδώ και μερικά χρόνια, με στόχο η χώρα μας να εκμεταλλευθεί το διεθνές περιβάλλον που διαμορφώνεται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και να επιτύχει, όπως αναμένεται, ουσιαστικές λύσεις σε συγκεκριμένα οικονομικά προβλήματα που ταλαιπωρούν τόσο την ίδια όσο και ολόκληρη την Ευρώπη, σε ό,τι αφορά κυρίως τον χώρο των επενδύσεων και την αντιμετώπιση της ανεργίας. Αρχιτέκτονας της επίσκεψης, ο αρμόδιος υφυπουργός Εξωτερικών Ευριπίδης Στυλιανίδης, σε συνέντευξή του στο Αντί, εξηγεί τις παραμέτρους του εγχειρήματος και τα αποτελέσματά του, τα οποία συνοψίζονται στην υπογραφή μιας σειράς συμφωνιών που κατά κύριο λόγο προβλέπουν την διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ελλήνων επιχειρηματιών στην αχανή αγορά της Κίνας, καθιστώντας όμως, σε αντάλλαγμα, την Ελλάδα πύλη για την «εισβολή» των κινεζικών προϊόντων στην ελληνική αλλά και γενικότερα στην ευρωπαϊκή αγορά.

φωνίες και εμπορικές συμπράξεις.

Βεβαίως, το προηγούμενο διάστημα είχαν επισκεφθεί την Κίνα πέντε ακόμη υπουργοί, ώστε ο καθένας να προετοιμάσει το πεδίο της αρμοδιότητάς του. Τα αποτελέσματα μάλιστα των ταξιδιών αυτών συμπεριλήφθηκαν στο τελικό κείμενο της εταιρικής σχέσης που υπογράφηκε από τους δύο πρωθυπουργούς και το οποίο ορίζει τα κεφάλαια της συνεργασίας των δύο χωρών, με έμφαση στην οικονομική συνεργασία. Υπάρχει όμως και ένα κεφάλαιο για το πολιτικό μέρος, που εκφράζει την υποστήριξη της Κίνας σε κάποια δικά μας θέματα και την δική μας υποστήριξη σε κάποια θέματα που αφορούν την Κίνα.

Στο ταξίδι της περασμένης εβδομάδας ο πρωθυπουργός πλαισιωνόταν από 30 επιχειρηματίες. Από αυτούς οι 15 περίπου εκπροσωπούσαν τις μεγαλύτερες εταιρείες σε διάφορους κλάδους, με το χαρακτηριστικό μάλιστα ότι όλες έχουν «πατήσει» ήδη, είτε επενδυτικά είτε εμπορικά, στην κινεζική αγορά. Οι υπόλοιποι ήταν θεσμικοί εκπρόσωποι της ελληνικής αγοράς, από τον εφοπλιστικό κλάδο, τον εμπο-

ρικό, τον κατασκευαστικό, τον βιομηχανικό, τον εκπαιδευτικό κ.λπ.

• *Ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κίνα υπάρχουν εδώ και πολλές δεκαετίες σε διάφορους τομείς, όπως για παράδειγμα στα μάρμαρα...*

—Υπάρχουν και τέτοιου είδους επιχειρήσεις, κυρίως εμπορικές, αλλά υπάρχουν και νεότευκτες επιχειρήσεις, των τελευταίων ετών. Από τις καταγραφές στο οικονομικό γραφείο που διατηρούμε εκεί, υπολογίζεται ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Κίνα, όσες έχουν δηλωθεί τουλάχιστον, είναι γύρω στις 49, ενώ το επενδυτικό κεφάλαιο που έχει πέσει στην αγορά είναι πάνω από 160 εκ. ευρώ και αυξάνεται συνέχεια. Από αυτές κάποιες είναι αμιγώς ελληνικές εταιρείες, ενώ κάποιες είναι κοινοπραξίες με ντόπια κινε-

πήραν μεγάλη δημοσιότητα.

• *Πριν προχωρήσετε, να αναφερθούμε στο εξής: Το ένα μέρος της επίσκεψης αφορά, όπως είπατε, στα οικονομικά. Εδώ όμως, ανάμεσα στις επενδύσεις εμπορικής υφής, υπάρχουν και κάποιες μετακινήσεις παραγωγικών ελληνικών επιχειρήσεων στην Κίνα...*

—Δεν είναι ακριβώς μετακινήσεις. Οι επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει στην Κίνα ανήκουν σε επιχειρηματικούς ομίλους οι οποίοι δεν σήκωσαν την εταιρεία από την Ελλάδα να την πάνε εκεί, άνοιξαν απλώς παραρτήματα. Με τον τρόπο αυτό δεν βλάπτεται η εδώ εταιρεία· αντίθετα, ενισχύεται. Πρώτον, διότι το παράρτημα κάνει χρήση των συντριπτικών πλεονεκτημάτων της κινεζικής αγοράς, δηλαδή του χαμηλού εργατικού κόστους, της

τό; Εμείς ναυπηγούμε εκεί καράβια και μεταφέρουμε –ο ελληνικός στόλος μεταφέρει– το 65% της ενέργειας που εισάγει η Κίνα από τη θάλασσα. Είναι πολύ μεγάλο ποσοστό αυτό. Διεκδικούμε λοιπόν να πάρουμε επίσης όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κομμάτι και της μεταφοράς των προϊόντων που εξάγουν, από τα οποία το 90% περίπου εξάγονται από τη θάλασσα, επιδιώκοντας, τα καράβια αυτά, όταν έρχονται στην Ευρώπη ή τα Βαλκάνια, να χρησιμοποιούν ελληνικά λιμάνια ως πύλες εισόδου. Τόσο η COSCO, που είναι το κρατικό μονοπώλιο που ασχολείται με τα θέματα αυτά, όσο και η πολιτική ηγεσία της Κίνας προτιμούν την Ελλάδα και το έδειξαν αυτό πολύ θερμά στον έλληνα πρωθυπουργό...

• *Γιατί προτιμούν την Ελλάδα;*

—Πρώτα απ' όλα διότι εδώ δεν δημι-

Κινέζων στην Ευρώπη

ζικά κεφάλαια και κινούνται όχι μόνο στον εμπορικό-εξαγωγικό τομέα αλλά και στον μεταποιητικό, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα αυτής της αγοράς.

Σε αυτά τα νούμερα δεν περιλαμβάνονται οι επενδύσεις που γίνονται στη ναυπηγική, όπου είμαστε οι καλύτεροι πελάτες των κινεζικών ναυπηγείων, καθώς τα τελευταία τρία χρόνια έχουμε παραγγείλει περίπου 100 πλοία. Τώρα μάλιστα, κατά τη διάρκεια αυτής της επίσκεψης, κλείστηκαν τρεις μεγάλες δουλειές. Παραγγέλθηκαν τέσσερα εμπορικά πλοία από μια μεγάλη ναυτιλιακή εταιρεία, επίσης αγοράστηκε από την SNP ένα μεγάλο εργοστάσιο κοντά σε ορυχείο και, τέλος, κλείστηκε μια σημαντική δουλειά για ένα ελληνικό εργοστάσιο κατασκευής ανιόντων· επιπλέον, κλείστηκε μια μεγάλη δουλειά για την προετοιμασία των ολυμπιακών έργων.

Βεβαίως, δόθηκε επίσης ώθηση στα προϊόντα που θέλουμε να εξάγουμε εκεί, διότι υπήρξε σημαντική διαφήμιση από τον τρόπο που τα παρουσίασε ο πρωθυπουργός τόσο στο επιχειρηματικό φόρουμ, που έγινε και πάλι στη Σαγκάη, όσο και στις επαφές του, που

φτηνής πρώτης ύλης και του μεγάλου δικτύου κατανάλωσης. Δεύτερον, διότι από την 1η Ιανουαρίου πετύχαμε να μπει σε εφαρμογή η συμφωνία περί αποφυγής της διπλής φορολογίας· έτσι τα έσοδα των εταιρειών αυτών σε μεγάλο ποσοστό επαναπατρίζονται, δηλαδή κεφαλοποιούνται προς όφελος της ελληνικής οικονομίας, ενώ παράλληλα η ανταγωνιστικότητα του ομίλου στο διεθνές περιβάλλον βελτιώνεται, με αποτέλεσμα να προστατεύονται πιο καλά οι θέσεις εργασίας που ήδη έχει η εταιρεία αυτή στην Ελλάδα. Εκτός από το επιχειρηματικό μέρος όμως, ανοίξαμε και άλλα κεφάλαια. Ένα από αυτά, πολύ σημαντικό, είναι το κεφάλαιο της ναυτιλίας, σε σχέση με τις μεταφορές και με τα λιμάνια μας.

• *Αν δεν απατώμαι, το ένα από τα λιμάνια θα είναι η Θεσσαλονίκη και το άλλο τοποθετείται στη νότια Κρήτη. Πού όμως στη νότια Κρήτη;*

—Να σας πω: Δεν είναι στη νότια Κρήτη. Οι προτάσεις που έχουν γίνει αφορούν τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, το Τυμπάκι, τον Αστακό, την Ηγουμενίτσα, κ.λπ. Τώρα, γιατί το κάνουμε αυ-

ουργούν ανταγωνιστές σε διεθνές επίπεδο, μεταφέροντας τεχνογνωσία, καθώς εμάς μας θεωρούν περιφερειακούς παίκτες. Δεύτερον, διότι, επειδή εμείς μορφοποιούμε το σύστημά μας, μπορούμε να το προσαρμόσουμε ευκολότερα και με λιγότερα χρήματα στις ανάγκες τους. Και οι ίδιοι προτίθενται ακόμα και να επενδύσουν. Τρίτον, διότι είμαστε η πύλη προς πολλές αγορές, όχι μόνο προς την Ευρώπη, αλλά και προς τα Βαλκάνια, προς τη Μαύρη Θάλασσα, προς τη Μεσόγειο.

Τι μας προτείνουν λοιπόν; Να αρχίσουν από τον Απρίλιο να μεταφέρουν στον Πειραιά 10 πλοία την εβδομάδα με κοντέινερς και, εφόσον κορεσθεί ο Πειραιάς, να αρχίσουν να χρησιμοποιούν και άλλα λιμάνια. Επίσης, η Θεσσαλονίκη τούς προτείνει να επενδύσουν στο λιμάνι, να φτιάξουν ακόμα και εταιρείες στη βιομηχανική ζώνη, πράγμα που η Κίνα δέχτηκε. Συμφώνησε μάλιστα να ανακαινίσει τον μηχανολογικό εξοπλισμό του λιμανιού στο ένα τρίτο της τιμής σε σχέση με προσφορές που υπάρχουν από άλλα κράτη. Από τη στιγμή λοιπόν που έγινε αυ-

τή η συμφωνία, αποφασίστηκε να δημιουργηθούν ομάδες εργασίας από τους διάφορους οργανισμούς λιμένων με τους αντίστοιχους κινεζικούς φορείς, προκειμένου να δουν ποια είναι τα πρακτικά βήματα που πρέπει να γίνουν από δω και πέρα, ώστε από τον Απρίλιο και μετά να έχουμε τη συνέχιση και την πρακτική αξιοποίηση της ευκαιρίας που μας δίνεται.

Στο πλαίσιο αυτό, μια άλλη ιδέα που έπεσε στο τραπέζι ήταν, για να μπορέσουν να ξεπεραστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Κινέζοι στην εισαγωγή κάποιων προϊόντων στην Ευρώπη, προϊόντα μεταποίησης όπως κομπιούτερς, αυτοκίνητα κ.λπ., που κατασκευάζονται εκεί κατά 80%, να συναρμολογούνται εδώ σε κάποια εγκατάσταση κοντά σε λιμάνι· οπότε θα βγαίνουν στην αγορά με το πιστοποιητικό ποιότητας της Ευρώπης –made in Greece– και θα μπορούν να πωλούνται ευκολότερα. Αυτό μάλιστα το προτείναμε και εμείς, διότι είναι ένα σοβαρό δέλεαρ για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε κάποιες πρόσθετες θέσεις εργασίας. Με την ευκαιρία αυτή, ζητήσαμε επίσης να προωθηθεί μια συμφωνία ώστε να διενεργούμε έναν έλεγχο των προϊόντων πριν φορτωθούν στα πλοία για να έρθουν εδώ.

• Αυτό σημαίνει ότι θα σταματήσει και το φαινόμενο, καθημερινά σχεδόν τα μέσα ενημέρωσης να αναφέρονται σε περιπτώσεις ελαττωματικών κινεζικών προϊόντων;

—Κοιτάξτε, έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει σημαντική ποσότητα λαθραίως εισαγομένων προϊόντων, για τα οποία δεν έχει γίνει κανένας έλεγχος. Από την άλλη, υπάρχει και η μαζική εισοδος κινεζικών προϊόντων από λιμάνια στα οποία φαίνεται ότι ο έλεγχος είναι πλημμελής. Πιστεύουμε λοιπόν ότι, αν τα προϊόντα έρχονται απευθείας στα λιμάνια μας, θα έχουμε μια πρόσθετη εγγύηση για τους καταναλωτές μας.

Αυτό ήταν το δεύτερο σημαντικό κεφάλαιο. Ένα τρίτο κεφάλαιο είναι η εκπαιδευτική συνεργασία. Τα ιδιωτικά κολέγια, τα ΚΕΚ –στο μέλλον και τα μη κρατικά πανεπιστήμια– εκτιμούν ότι αν

επιτρέψουμε τη φοιτητική βίζα στους Κινέζους, θα προτιμηθεί η Ελλάδα, διότι είναι πιο φτηνή και πιο ευχάριστη χώρα λόγω κλίματος. Οπότε μπορούμε να μιλούμε για ένα έσοδο της τάξης του ενός δισ. ευρώ το χρόνο από δίδακτρα και έξοδα διαβίωσης των κινέζων φοιτητών, ενώ παράλληλα δημιουργείται μια γέφυρα μεταξύ των κοινωνιών.

Το άλλο κομμάτι είναι ο τουρισμός. 22 περίπου εκ. Κινέζοι επισκέπτονται ετησίως την Ευρωπαϊκή Ένωση και ο αριθμός αυτός ανεβαίνει με ρυθμούς 12-15% κάθε χρόνο. Το εντυπωσιακό μάλιστα είναι ότι, όπως προκύπτει από τις στατιστικές, η ατομική τους καταναλωτική δύναμη ημερησίως είναι γύρω στα 300-350 ευρώ, όταν ο μέσος Ευρωπαίος καταναλώνει περίπου 70-80 ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό, υπογράφηκε μια συμφωνία με την οποία η Ελλάδα θα θεωρηθεί η μόνη τιμώμενη χώρα στην Κίνα το 2008, ενώ μια άλλη συμφωνία που πρόκειται να υπογραφεί θα προβλέπει διευκολύνσεις για τη χορήγηση βίζας στους κινέζους τουρίστες. Γι' αυτό άλλωστε έχουμε ανοίξει ένα δεύτερο προξενείο στη Σαγκάη και ετοιμάζουμε ένα τρίτο στην Καντόν, ενώ έχουμε πιστοποιήσει 47 τουριστικά γραφεία ανά την Κίνα, τα οποία μπορούν να βγάζουν ομαδική τουριστική βίζα.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο ίδιος ο πρωθυπουργός σε όλες τις συζητήσεις του επέμενε να ενθαρρύνει την εγκαθίδρυση απευθείας αεροπορικής σύνδεσης της Αθήνας με το Πεκίνο, είτε με ελληνική είτε με ξένη εταιρεία. Έλληνες επιχειρηματίες προσφέρθηκαν μάλιστα να αγοράσουν το 60% των εισιτηρίων αυτής της πτήσης για τον πρώτο χρόνο.

Ένα άλλο κομμάτι, τέλος, είναι ο τεχνικός και κατασκευαστικός κλάδος, που συνδέεται με τρία πράγματα: με την ολυμπιακή προετοιμασία, με το περιβάλλον –στο θέμα αυτό οι Κινέζοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα–, και με κάποια σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης στο εσωτερικό της Κίνας, με τη δημιουργία ειδικών ζωνών ανάπτυξης. Τομείς δηλαδή στους οποίους οι ελληνικές εταιρείες μπορούν να μεταφέρουν τεχνογνωσία και εμπειρία.

• Αυτά αφορούν στον οικονομικό τομέα· υπάρχει όμως και η πολιτική διάσταση...

— Η πολιτική διάσταση είναι οι συμφωνίες που υπογράφηκαν, τρεις πολιτικές και δυο οικονομικοεπιχειρηματικές. Η μεγάλη πολιτική συμφωνία είναι βεβαίως η κοινή δήλωση των δύο πρωθυπουργών, η οποία, μεταξύ άλλων, ουσιαστικά αναφέρεται στα σημεία που ανταλλάσσουμε στήριξη. Εκείνοι δηλαδή εκφράζουν την υποστήριξή τους στο Κυπριακό, σε μια βιώσιμη και λειτουργική λύση, συμβατή με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, κι εμείς δεχόμαστε την πολιτική της μίας Κίνας, συμβάλλουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την άρση του εμπάργκο, που συνοδεύεται –εννοείται– από την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και υποστηρίζουμε την αναγνώριση της Κίνας ως οικονομίας της αγοράς.

• Ένα τέτοιο άνοιγμα όμως, σαφώς και δεν μπορεί να αγνοεί το διεθνές πλαίσιο. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο λοιπόν, ποια είναι η θέση της Ελλάδας; — Εμείς βεβαίως δεν ξεφεύγουμε από τη βασική μας ιδιότητα ως μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ. Αυτό όμως δεν μας εμποδίζει να κάνουμε τα στρατηγικά μας ανοίγματα –στον οικονομικό κυρίως αλλά και στον πολιτικό τομέα. Γι' αυτόν τον λόγο, εκτός από την πολύ αποτελεσματική πολιτική που ακολουθήσαμε ως χώρα τα τελευταία χρόνια στα Βαλκάνια, πέρυσσι επιχειρήσαμε το συστηματικό άνοιγμα στην ενεργειακή αγορά, δηλαδή στην παρευξείνια ζώνη και στην Κασπία, επιχειρήσαμε μια προσέγγιση με την τουρκική αγορά, που έχει τη δική της δυναμική, επιχειρούμε τώρα μια συστηματική προσέγγιση με την αραβική αγορά και γενικότερα την μεσογειακή. Επίσης, ξεχωρίσαμε κάποιες χώρες που πιστεύουμε ότι διαδραματίζουν ή θα διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Μια απ' αυτές ήταν η Ρωσία, όπου πήγαμε, μια άλλη είναι η Ουκρανία, όπου πρόκειται να πάμε, η Κίνα, η Ιαπωνία, η Αίγυπτος, η Ινδία, οι ΗΠΑ και σε μια δεύτερη φάση συζητάμε το άνοιγμα στην Αφρική και τη Λατινική Αμερική.

• Στο διεθνές πλαίσιο ωστόσο υπάρχουν κάποια στοιχεία σύγκρισης, σε επίπεδο συμφερόντων, από διάφορες πλευρές. Βλέπουμε δηλαδή να διεξάγεται ένας πόλεμος – οπότε, επαναλαμβάνω το ερώτημα: ποια είναι η θέση της Ελλάδας;

— Οι συγκρούσεις που γίνονται έχουν μεταφερθεί από τον χώρο της πολιτικής και στρατιωτικής ισχύος στον χώρο της οικονομίας...

• Όχι εντελώς ακόμα.

— Απόλυτα όχι, αλλά αυτή είναι η τάση...

• Όμως η κατάσταση στο Ιράκ ή το πρόβλημα με το Ιράν δίνουν άλλη εικόνα...

— Σύμφωνα, αλλά εκεί έχουμε ανισομερείς συγκρούσεις, δεν συγκρούονται δηλαδή μεταξύ τους υπερδυνάμεις, πρόκειται για μια προσπάθεια ελέγχου των πλουτοπαραγωγικών πηγών και αντιμετώπισης της τρομοκρατίας. Ποια είναι όμως η δική μας λογική; Είναι ότι ο ρόλος μας στην οικογένεια που ανήκουμε και στη συμμαχία με την οποία συνεργαζόμαστε είναι αδιαμφισβήτητος. Δεν μπορεί δηλαδή να μας πει κανείς ότι αλλάζουμε προσανατολισμό πολιτικά. Αυτό όμως που μπορούμε να κάνουμε εμείς για λογαριασμό και των δικών μας εθνικών συμφερόντων, είναι να διατηρούμε καλές σχέσεις με όλους τους μεγάλους πολιτισμούς της Γης, οι οποίοι σέβονται και εκτιμούν τον ελληνικό πολιτισμό και τη σύγχρονη Ελλάδα. Οι σύμμαχοί μας πρέπει να γνωρίζουν ότι όπου πάμε δεν πάμε για λογαριασμό μόνον του εαυτού μας, αλλά και για λογαριασμό όλης της Ευρώπης.

• Για να επανέλθουμε στην Κίνα, η οποία παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες, όπως θα γίνει ενδεχομένως αργότερα και με την Ινδία, δηλαδή το πολύ χαμηλό εργατικό κόστος, τις φθηνές πρώτες ύλες κ.λπ. Τα τελευταία χρόνια πολλές εταιρείες μεταφέρουν την έδρα τους από την Ελλάδα στις βαλκανικές χώρες – επειδή είναι κοντά βεβαίως· πρόσφατα όμως έχουν αρχίσει

συζητήσεις για τη μεταφορά εταιρειών και στην Κίνα. Αυτό ωστόσο στρέφεται ευθέως εναντίον του ελληνικού εργατικού δυναμικού. Τι γίνεται στον τομέα αυτό;

— Θα κάνω μια προσέγγιση κάπως πρωτότυπη. Θεωρώ ότι το λάθος της προηγούμενης κυβέρνησης ήταν ότι δεν αντιμετώπισε το θέμα της ανεργίας, απλώς το ανέβαλε. Για παράδειγμα, ενώ ετησίως υπήρχαν 21.000 εισαγόμενοι στα ανώτερα και ανώτατα εκ-

Διεκδικούμε να πάρουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κομμάτι και της μεταφοράς των προϊόντων που εξάγουν οι Κινέζοι, από τα οποία το 90% περίπου εξάγονται από τη θάλασσα, επιδιώκοντας, τα καράβια αυτά, όταν έρχονται στην Ευρώπη, να χρησιμοποιούν ελληνικά λιμάνια ως πύλες εισόδου

παιδευτικά ιδρύματα, ξαφνικά έγιναν 120.000. Γνωρίζουμε δε ότι οι φοιτητές δεν δηλώνονται ως άνεργοι. Αυτό όμως δεν λύνει το πρόβλημα της εργασίας. Σε τέσσερα χρόνια θα είναι άνεργοι με πτυχίο. Επομένως, αν δημιουργείται κάποιο προλεταριάτο ανέργων, είναι οι άνεργοι πτυχιούχοι κι όχι οι άνεργοι αγρότες ή εργάτες. Διότι οι άνεργοι αγρότες, όσα προβλήματα και αν αντιμετωπίζουν, είναι μεγάλης ηλικίας και κάποια στιγμή θα βγουν στη σύνταξη. Αυτοί που θα μείνουν όμως,

εφόσον αξιοποιήσουν σωστά τον κλήρο, θα μπορέσουν να γίνουν επαγγελματίες βιώσιμοι, προσαρμοσμένοι στις σύγχρονες συνθήκες. Μας μένουν λοιπόν οι άνεργοι επιστήμονες. Άρα, τι πρέπει να στοχεύσουμε; Οι επενδύσεις που θα έρθουν στη χώρα και οι θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτού του κόσμου. Παράλληλα θα πρέπει να επιδιώξουμε, οι σπουδάζοντες να στρέφονται σε επιστήμες που θα χρειαστεί η αγορά την επόμενη μέρα.

Δεύτερον, σε επίπεδο επενδύσεων, δεν αρκεί πια να ποντάρουμε στις επενδύσεις εντάσεως εργασίας, διότι αυτοί, όπως λέτε πολύ σωστά, θα πάνε κάπου αλλού. Θα πρέπει αντίθετα να στοχεύσουμε στις επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου, οι οποίες θα χρειαστούν στα στρατηγεία τους ή στα ερευνητικά τους κέντρα νέους επιστήμονες. Και αυτό κάνουμε.

• Τελικά, από όσα μας είπατε προηγουμένως, βγαίνει μια θετική εικόνα για το ταξίδι του πρωθυπουργού στην Κίνα...

— Νομίζω ότι το ταξίδι ήταν θετικό και είχε κάτι το πρωτόγνωρο. Ο έλληνας πρωθυπουργός πρώτη φορά τόσο έντονα και αποτελεσματικά μπήκε επικεφαλής της οικονομικής διπλωματίας. Νομίζω δε ότι και τα αποτελέσματα είναι πολύ καλά. Βεβαίως χρειάζεται συνέχεια...

• Αυτό ακριβώς είναι και το επόμενο ερώτημα. Αν δηλαδή χαρακτηρίσουμε το ταξίδι αυτό ως επιτυχία, πώς θα κεφαλαιοποιηθεί η επιτυχία αυτή για το μέλλον;

— Κανένας χώρος δεν μπορεί να υποκαταστήσει στον ρόλο του τον άλλο. Η πολιτική και η αγορά είναι συμπληρωματικές δυνάμεις. Η πολιτική ανοίγει την πόρτα. Έτσι, υπογράψαμε συμφωνίες ώστε να μην υπάρχει μεγάλο ρίσκο, να υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια των επενδύσεων, του εμπορίου κ.λπ. Τώρα θα πρέπει η αγορά να αδράξει την ευκαιρία, να πάψει να λειτουργεί κρατικοδίαιτα, όπως έκανε για μεγάλα διαστήματα στο παρελθόν, και να πάρει το ρίσκο, να παλαίψει για να φέρει αποτελέσματα.

Όταν ο κ. Βουλγαράκης ακουμπά τους... γκαζάκηδες

του Ρεπόρτερ

Την επομένη της ληστείας, έξω από την Τράπεζα αναρχικοί έγραψαν συνθήματα...

Αν ζούσε σήμερα ο Μιχαήλ Μπακούριν, στα απαραίτητα εφόδια ενός καλού αναρχικού θα έσπευδε να προσθέσει μερικά αυτόματα πιστόλια Σκόρπιον, αγορασμένα από αλβανούς λαθρέμπορους, ένα χρονόμετρο και μια καλή συσκευή προβολής DVD. Σε τι την χρειάζονται την τελευταία; Μα για να μελετούν προσεκτικά ταινίες ληστειών του Χόλιγουντ, όπως εκείνη με τον Πάτρικ Σουήζου που κρατούσε χρονόμετρο για να συντονίζει τις κινήσεις μιας παρέας σύγχρονων ληστών τραπεζών, και να μετασκευάζουν τα σενάρια στα ελληνικά δεδομένα.

Κάπως έτσι σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε η αιματηρή ληστεία στο υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας, στη συμβολή των οδών Ιπποκράτους και Σόλωνος, το μεσημέρι της προπερασμένης Δευτέρας. Αμέσως οι γνωστοί

τηλεοπτικοί μαϊντανοί και οι τρομοκρατικοί ειδήμονες των εφημερίδων έσπευσαν να βγάλουν το συμπέρασμα, καθοδηγούμενοι φυσικά από τα γραφεία δημοσίων σχέσεων της Κατεχάκη: «Οι ληστές κινούνται στις παρυφές της τρομοκρατίας» έλεγε ο ένας, «παραφυάδες του ΕΛΑ και της 17N» συμπλήρωνε ο άλλος.

Τα σενάρια περί διασυνδέσεων με την τρομοκρατία ενισχύθηκαν από την –περίεργη είναι αλήθεια– παρουσία του εισαγγελέα κ. Διώτη στις ανακρίσεις και τις φήμες που επέμεναν ότι ανακλήθηκε προκειμένου να αξιοποιηθεί η εμπειρία του στην αποκάλυψη (ή την συγκάλυψη, διαλέγετε και παίρνετε) της «τρομοκρατίας». Όπως είναι γνωστό, ο κ. Διώτης αντικαταστάθηκε στις τρομοκρατικές έρευνες από τον κ. Ασπρογέρακα το 2004.

Τελικά, ο πολύ εύκολος εντοπισμός

και σύλληψη των πρώτων δραστών αποδεικνύει για μια ακόμη φορά ότι οι τηλεοπτικοί αναλυτές παρουσιάζουν ευμεγέθεις εκβλαστήσεις βλακείας στους αναιμικούς εγκεφάλους τους. Και ορισμένοι δικαστικοί λειτουργοί ενδημική τηλεοπληξία. Γιατί οι διασυνδέσεις των δραστών αρχίζουν μάλλον και τελειώνουν στον χώρο των «γνωστών-αγνώστων αναρχικών» και περιχώρων. Και δεν έκαναν την ληστεία επειδή θέλουν να χρηματοδοτήσουν ένα νέο αντάρτικο πόλης (όπως κάποτε ο μακαρίτης ο Τσουτσουβής), αλλά επειδή «πρέπει να ζήσουν και να τα κοιμήσουν κι αυτοί, βρε αδελφέ», όπως έλεγε ένας εχέφρων δικαστικός.

Η υπόθεση δεν είναι βέβαια τόσο απλή. Διότι η ληστεία και η αιματηρή συμπλοκή που ακολούθησε έρχονται ύστερα από ένα κύμα «αναρχικών επιθέσεων», τη μεγάλη βομβιστική επίθεση στο υπουργείο Οικονομικών και, κυρίως, την εκτέλεση του ειδικού φρουρού πέρυσι έξω από το σπίτι του βρετανού στρατιωτικού ακολούθου. Αν κάποια συμβάντα συνδέονται μεταξύ τους, κατά την ταπεινή μου γνώμη, είναι η εκτέλεση του φρουρού και η πρόσφατη αιματηρή ληστεία, καθώς υποδεικνύουν την εμφάνιση ενός νέου τρόπου δράσης, εντελώς αδίστακτου, αλλά και ερασιτεχνικού. Αδίστακτου, γιατί το αίμα δείχνει ότι οι δράστες είναι αποφασισμένοι για όλα: ερασιτεχνικού, επειδή κάνουν λάθη, αφήνουν πίσω τους στοιχεία και δεν φροντίζουν το κυριότερο: την οδό διαφυγής. Τέλος πάντων, μαθήματα δωρεάν δεν κάνουμε. Υπάρχουν και τα κανάλια, όπου μπορείτε να μάθετε περισσότερα.

Σε ποιες παρυφές κινούμεθα λοιπόν τώρα; Το μόνο βέβαιο προς το παρόν είναι ότι η υπόθεση ήταν θείο δώρο

προς τον υπουργό Δημόσιας Τάξης Γιώργο Βουλγαράκη, ο οποίος είδε ξαφνικά το καταρρακωμένο κύρος του να ανορθώνεται μετά την επιτυχή αντιμετώπιση του συμβάντος από την αστυνομία. Μπήκε βέβαια πάλι στη μέση εκείνος ο Παπαληγούρας, που έσπευσε να πιάσει την κακομοίρα την Μπουρμπούλια προκειμένου να εξισορροπήσει την τηλεοπτική παρουσία του δικού του υπουργείου. Με την ευκαιρία σημειώνουμε ότι ο ερασιτεχνισμός της κ. Μπουρμπούλια στην κάλυψη των ιχνών της ήταν εφάμιλλος των νέων παραφυάδων της τρομοκρατίας. Τηλεφωνούσε λες και είχε πάει στο Παρίσι για ψώνια και αγόραζε με τις κάρτες της. Περίμεναν δηλαδή την κατάλληλη στιγμή για να την συλλάβουν.

Πώς ο κ. Βουλγαράκης θα επαναδράξει την δόξα που του έκλεψαν άδοξα τα τηλεδικεία; Αξιοποιώντας τη σύλληψη των δραστών έτσι ώστε να τους χρεώσει στο χώρο των «αναρχικών» και να απαλλάξει επιτέλους την έννομη τάξη από τα «Εξάρχεια»... Αυτός ήταν άλλωστε και ο κύριος στόχος των αρμόδιων

υπηρεσιών τους τελευταίους μήνες, άλλα και η αφορμή για την αναζωπύρωση της δράσης των «αναρχικών» με τις κλοπές όπλων και ασπίδων αστυνομικών, τις επιθέσεις σε αστυνομικά τμήματα, τους εμπρησμούς περιπολικών κ.λπ. Θα κλείσουμε μέσα όλους τους «γνωστούς αγνώστους», διαμηνύουν τώρα παράγοντες της Κατεχάκη, που θεωρούν ότι η σύλληψη των δραστών της ληστείας θα οδηγήσει τις διωκτικές αρχές στο «κέντρο» της αναρχίας.

Στο σημείο αυτό να υπενθυμίσουμε ότι και κάποιος άλλος, προκάτοχος της ηλεκτρικής καρέκλας στην Κατεχάκη, ο Αντώνης Δροσογιάννης, είχε πει κάτι ανάλογο: «Αγγίζουμε τους τρομοκράτες». Καλό είναι λοιπόν να προσέξει λίγο ο κ. Βουλγαράκης, διότι μπορεί κατά λάθος να αγγίξει και κανένα ηλεκτροφόρο καλώδιο. Γιατί τα λέμε αυτά; Διότι ο περιγραφόμενος ως «Εξάρχεια» χώρος των δήθεν «αναρχικών» είναι στην πραγματικότητα ένας λάκκος με φίδια ποικίλων χρωματισμών και διασυνδέσεων, που χρησίμευε ανέκαθεν σε όσους ήθελαν να

παίξουν παιχνίδια εξουσίας, κυρίως στην Κατεχάκη. Και για να μην μακρηγορούμε, υπενθυμίζουμε:

- Στα γεγονότα του Πολυτεχνείου το Νοέμβρη το 1985 (αμέσως μετά τη σύλληψη του Κρυστάλλη και τα σχετικά) τα σπημένα επεισόδια που προκάλεσαν οι «γνωστοί αγνώστοι» στα Εξάρχεια προκάλεσαν ένα κύμα απομακρύνσεων και ανακατατάξεων στην ηγεσία της Αστυνομίας, με την επικράτηση των «Μποσινάκηδων» και των διασυνδέσεών τους στην πάλαι ποτέ ηγετική «τρόικα» του ΠΑΣΟΚ.

- Την περίοδο '89-'93 οι ίδιοι «γνωστοί αγνώστοι» δημιουργούν κλίμα βίας και αναταραχής σε βάρος της κυβέρνησης Τζαννετάκη και της Οικουμενικής, αλλά και του Μητσοτάκη (ε, σ' αυτόν καλά έκαναν!).

- Μετά ησυχάζουν για πολλά χρόνια και τους βλέπουμε να επαναδραστηριοποιούνται μετά την απομάκρυνση του ΠΑΣΟΚ από την εξουσία, σε μια νέα και πολύ πιο βίαιη βάση.

Αυτά τα ολίγα προς το παρόν. Λέτε να τρώμε όλοι κουτόχορτο;

Πακιστανούληδες και Βουλγαράκηδες

Τι το 'θελε να το πει; Σε ανύποπτο χρόνο ο κ. Βουλγαράκης είχε δηλώσει πως στο υπουργείο του έχει δουλειά μόνο ως τη μία το μεσημέρι και μετά δεν ξέρει τι να κάνει. Να τώρα που του έπεσαν όλα στο κεφάλι και τρέχει επί 24ώρου βάσεως χωρίς να φτάνει. Καλυμμένος από την ασφαλή εκτέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων, είδε τη διέλευσή του από τη λεωφόρο Κατεχάκη ως αναγκαίο μεσοδιάστημα για κάτι πολύ καλύτερο. Κάτι που να αξίζει σ' έναν φιλόδοξο πρώην Ντοράκη. Έτσι περνούσε τον καιρό του οργανώνοντας επικοινωνιακά μανιφέστα περί αφοπλισμού των Κρητικών και άλλα τερπνά. Ευκαιρίας δοθείσης έριξε και τις ζεϊμπεκιές του στον Alter ως σύγχρονος πολιτικός που σέβεται τον εαυτό του υπό τα χειροκροτήματα του θαυμαστή του Μαρκοζανάτση τσαι άλλων σύντεκνων.

Αυτό όμως δεν είναι πολιτική. Ούτε είναι πολιτική η προώθηση των κομματικών φίλων στα ανώτερα κλιμάκια ενός στρατιωτικού υπουργείου. Ο κ. Βουλγαράκης όφειλε τουλάχιστον να προσπαθήσει μήπως και στοιχειωδώς επανασυνοργανώσει την αποσυντονισμένη και δημοσιοϋπαλληλική ελληνική αστυνομία. Αντ' αυτού έβαλε τον αυτόματο πιλότο κι άρχισε να κάνει αρχηγικά όνειρα. Δεν τον απασχόλησε ούτε η γιγάντωση του κοινού εγκλήματος –οργανωμένο πλέον με τρόπους Σικάγου και στη χώρα μας– ούτε η δια-

πλοκή της αστυνομίας με τα κυκλώματα της νύχτας, ούτε το χάος της ανασφάλειας στην ύπαιθρο. Θα μου πείτε ότι ζήτησε κάποιες χιλιάδες αγροφυλάκων για να προσέχουν ίσως τις χασισοφυτείες στην ορεινή Ηλεία ή τη δύσβατη Κρήτη και για να συγκρούονται «φιλικά» με τους συνοριοφύλακες ή τα ΕΚΑΜ.

Είναι αστείο αλλά σε μίαν εποχή θηριώδους επιτήρησης των πάντων με κάμερες, ιδιωτικούς στρατούς, ΜΑΤ, κ.λπ., η παραβατικότητα χτυπάει κόκκινο. Θα μου πείτε πάντα ξέρουμε ότι η αστυνομία φτιάχτηκε για να προσέχει την ολιγαρχία απέναντι σε υπαρκτούς ή κατασκευασμένους εχθρούς και να φυλάει το κράτος και τους εκπροσώπους τους. Υπό την έννοια αυτή καλύτερα μια ΕΛΑΣ συντεχνιακή και υπαλληλικά γραφειοκρατούμενη παρά «ιδεολογικοποιημένη» και «αποτελεσματική». Όμως εδώ το πράγμα έχει εξοκείλει πλήρως. Μυστικές υπηρεσίες αλωνίζουν και ο υπουργός δηλώνει ανήξερος, ενώ συγχρόνως περιμένει γραμμή υπεράσπισης από την υπερδύναμη. Ο υψηλόσωμος και φωτογενής κ. υπουργός, υποτιμώντας την οντότητα και τα δικαιώματα των μελαψούληδων μεταναστών, όλο και περισσότερο καταφάσκει προς την υποκοριστική κατάληξη του επωνύμου του. Τι κρίμα!

Στέφανος Προτεστάκις

Η χαμένη τιμή της Ευρώπης

Οι ευρωπαίοι ηγέτες γνώριζαν για τις πτήσεις της CIA

του Παύλου Νεράντζη

Η ύπαρξη και λειτουργία, σύμφωνα με ενδείξεις, μυστικών φυλακών της CIA σε ευρωπαϊκό έδαφος (Ρουμανία, Πολωνία, ΠΓΔΜ, Κόσοβο, Βουλγαρία), καθώς και οι πτήσεις της αποκαλούμενης CIA Airways, εικονικών εταιρειών της αμερικανικής intelligence, που μετέφεραν, μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε τρίτες χώρες, κρατούμενους ύποπτους για τρομοκρατία, αντίκεινται σαφέστατα στους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου. Αποτελούν δε έναν ακόμη κρίκο στην αλυσίδα των παραβιάσεων της κυβέρνησης Μπους (επέμβαση στο Ιράκ, φυλακές Γουαντανάμο, βασανιστήρια στο Άμπου Γκράιμπ), σε βάρος αυτή τη φορά του ευρωπαϊκού οράματος με τη συνέργεια ευρωπαϊκών κυβερνήσεων.

ΑΥΘΑΙΡΕΤΕΣ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Κατ' αρχήν οι χώρες όπου μεταφέρθηκαν κρατούμενοι (Αίγυπτος, Σαουδική Αραβία, Ιορδανία, η επισήμως «εχθρική» προς την Ουάσιγκτον Συρία, Αφγανιστάν, κ.ά.) δεν παρέχουν καμία εγγύηση για την ασφαλή παραμονή των υπόπτων, γεγονός που επιβεβαιώνεται όχι μόνον από τις ετήσιες εκθέσεις διεθνών οργανισμών αλλά και τις καταγγελίες των απαχθέντων, που υπέστησαν βασανιστήρια και κακομεταχείριση. Δεύτερον, η σύλληψη, η μεταφορά και ο εγκλεισμός σε φυλακές-κάτεργα τύπου Γουαντανάμο δεν έγινε βάσει συγκεκριμένων κατηγοριών, αλλά απλώς γιατί αυθαίρετα χαρακτηρίστηκαν ως ύποπτοι για τρομοκρατία. Ουδείς δηλαδή γνωρίζει ή είναι σε θέση να τεκμηριώσει με βάση ποια κριτήρια χαρακτηρίζεται κάποιος ως ύποπτος τρομοκράτης, με αποτέλεσμα να ενισχύονται οι καταγγελίες όσων υπογραμμίζουν ότι οι επιχειρήσεις αυτές εντάσσονται σ' έναν ευρύτερο σχεδιασμό εκφοβισμού και υποταγής κάθε διαφορετικής φωνής στον Μεγάλο Αδελφό. Με άλλα λόγια, στην παγκόσμια κυριαρχία των Ηνωμένων Πολιτειών, στην υποχώρηση του κράτους δι-

καίου με άλλοθι την πάταξη της τρομοκρατίας και την ασφάλειά μας.

Οι απαγωγές, η μεταφορά και ο εγκλεισμός, χωρίς να αποδίδονται κατηγορίες, είτε σε παράνομες φυλακές της CIA, είτε σε τρίτες χώρες, τεκμηριώνονται από μαρτυρίες κρατουμένων που απελευθερώθηκαν, τις αποκαλύψεις της Διεθνούς Αμνηστίας και του ευρωπαϊκού Τύπου, οι οποίες έδωσαν πλήρη στοιχεία με κωδικούς πτήσεων και αεροσκαφών που ανήκουν σε εικονικές εταιρείες της CIA (*Bayard Foreign Mark, Imperial Air*, κ.ά.), για την εμπλοκή αυτών των αεροσκαφών σε απαγωγές ατόμων, καθώς και υπομνήματα Υπηρεσιών Πολιτικής Αεροπορίας ευρωπαϊκών χωρών. Τελευταία αποκάλυψη το fax που έστειλε ο αιγύπτιος υπουργός Εξωτερικών προς την πρεσβεία της χώρας του στο Λονδίνο στις 15 Νοεμβρίου 2005 (το «τσίμπησαν» οι μυστικές υπηρεσίες της Ελβετίας), όπου γίνεται σαφής αναφορά για ανακρίσεις 23 αφγανών και ιρακινών πολιτών στην αεροπορική βάση Μιχαήλ Κογκαλνιτσεάνου στη Ρουμανία και για την ύπαρξη άλλων τεσσάρων μυστικών φυλακών «στην Ουκρανία, Κόσοβο, Μακεδονία (FYROM) και Βουλγαρία».

Βεβαίως, η κυβέρνηση Μπους, δια της υπουργού Εξωτερικών, μόλις έφερε το θέμα στη δημοσιότητα η οργάνωση Human Rights Watch και η *Washington Post* (η οποία αναδημοσίευσε στοιχεία της εφημερίδας *Diario de Mallorca*), δήλωσε ότι η πρακτική των «αποδόσεων», η σύλληψη δηλαδή υπόπτων για τρομοκρατία στο εξωτερικό και η παράδοσή τους σε άλλες κυβερνήσεις «είναι σύνηθες φαινόμενο εδώ και δεκαετίες σ' όλον τον κόσμο και συνεπώς δεν αποτελεί αποκλειστικότητα της παρούσας κυβέρνησης (Μπους)». Ο σκοπός, η πάταξη δηλαδή της τρομοκρατίας, πάντα κατά την Κοντολίζα Ράις, αγιάζει τα μέσα. Συνεπώς, κακώς ορισμένοι διαμαρτύρονται για τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται. Το μήνυμα της Ουάσιγκτον είναι σαφές: ανεξαρτήτως από το αν η ΕΕ συμφωνεί με την πολιτική Μπους, «αν θέλει να προστατευτεί από την τρομοκρατία, πρέπει να συμμετέχει σε βασανιστήρια. Αν δεν θέλει τα βασανιστήρια, δεν μπορεί να υπερασπίσει τους πολίτες της».

Το ερώτημα είναι εάν ανάλογα επιχειρήματα θα αναπτύξει η κυβέρνηση Μπους στο αμερικανικό δικαστήριο που θα εκδικάσει μήνυση της Ενωσης για τις Πολιτικές Ελευθερίες (ACLU) για παραβίαση της αμερικανικής και διεθνούς νομοθεσίας σε βάρος πρακτόρων της CIA, οι οποίοι, σύμφωνα με μαρτυρίες, έχουν απαγάγει και βασανίσει έναν Αφγανό, ύποπτο για τρομοκρατία.

«ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ» ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΗΓΕΤΕΣ

Η ύπαρξη μυστικών φυλακών της CIA και οι μυστικές πτήσεις, που εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι κάθε άλλο παρά μυστικές ήταν, ανέδειξαν ένα μείζον θέμα: η Ευρωπαϊκή Ένωση, παρά τις προσπάθειες(;) των ηγετών της να

αυτονομηθεί στον αμυντικό τομέα, παραμένει υποτελής, ενισχύοντας την εξάρτησή της από τον υπερατλαντικό σύμμαχο. Πόσω μάλλον που η υποτέλεια αυτή δεν αναδεικνύεται μόνο στον αμυντικό τομέα (παραβίαση κυριαρχικών δικαιωμάτων χωρών μελών της ΕΕ), αλλά εμβολίζει ένα «κάστρο» της ευρωπαϊκής παράδοσης: τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αναμφισβήτητα είναι πολλαπλώς χρήσιμο να διερευνηθεί αν οι διευκολύνσεις που παρείχαν ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στις πτήσεις της αμερικανικής intelligence ήταν –και είναι– απόρροια μυστικών συμφωνιών σε διμερές επίπεδο, ή απορρέουν από τη συμφωνία που υπεγράφη στις 22 Ιανουαρίου του 2003 στην Αθήνα μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και ΕΕ. Στην περίπτωση της Ελλάδας λ.χ. οι πτήσεις της CIA στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» προηγήθηκαν της εν λόγω συμφωνίας (βλέπε Αυγή 15/1/2006). Η συμφωνία εκείνη, γνωστή ως New Transatlantic Agenda, αναφέρει ότι «αμφότερες οι πλευρές (ΕΕ και ΗΠΑ) συμφωνούν στην ενίσχυση της συνεργασίας τους σε τομείς όπως ο έλεγχος των συνόρων, η μεγαλύτερη χρήση ευρωπαϊκών υποδομών μεταφοράς (αεροδρόμια) για τη μεταφορά εγκληματιών ή μη αποδεκτών αλλοδαπών...»! Περιττό να επισημανθεί ότι ο όρος «μη αποδεκτοί αλλοδαποί» δεν έχει νομική βάση, αλλά εξυπηρετεί πλήρως τη λογική της Ουάσιγκτον.

Η δημοσιοποίηση της συμφωνίας από την οργάνωση Statewatch, όπως και η δήλωση του Κόλιν Πάουελ, ο οποίος, στη διάρκεια επίσκεψής του στο Λονδίνο στις 18 Δεκεμβρίου, χαρακτήρισε τους ευρωπαίους ηγέτες «φαρισαίους», έθεσε τέλος στους ισχυρισμούς ότι οι «25» δεν γνώριζαν. Αλλά και αν ακόμη οι «25» δεν είχαν ενημερωθεί για τις μυστικές πτήσεις της CIA, αυτό πρακτικά σημαίνει ότι πάσχει το ευρωπαϊκό αμυντικό σύστημα. Ή ότι πράγματι υφίστανται συμφωνίες μεταξύ μυστικών υπηρεσιών, που δρουν αυθαίρετα και ανεξάρτητα από τις πολιτικές ηγεσίες –συνέχεια της Stay Behind και της Gladio–, συμφωνίες που θίγουν τα κυριαρχικά δικαιώματα των ευρωπαϊκών χωρών.

Διαδήλωση στο Καράτσι για τις απαγωγές πολιτών τους οποίους η υπερδύναμη θεωρεί τρομοκράτες.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Σε κάθε περίπτωση, σε πολιτικό επίπεδο, οι χώρες της ΕΕ που παρείχαν αυτές τις διευκολύνσεις παραβίασαν το Διεθνές Δίκαιο. Το επισημαίνει η Διεθνής Αμνηστία: «η μεταφορά κρατουμένων σε χώρες όπου κινδυνεύουν να βασανιστούν ή να υποστούν κακομεταχείριση αποτελεί παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου, ανεξάρτητα αν έχουν δοθεί ή όχι διπλωματικές εγγυήσεις».

Το υπογραμμίζει το Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Παγκόσμιας Δικαιοσύνης του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης σε λεπτομερή έκθεσή του σχετικά με τις μυστικές πτήσεις «απόδοσης» (extraordinary renditions): ακόμη και στην περίπτωση που η CIA χρησιμοποίησε αερολιμένες σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες απλά για ανεφοδιασμό (transit), «ένα κράτος που βοηθά ή διευκολύνει ένα άλλο κράτος στη διάπραξη μιας ενέργειας η οποία παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο, θεωρείται υπεύθυνο για την ενέργεια αυτή». Κοντολογίς, και η απλή διευκόλυνση (προσγείωση, ανεφοδιασμός, απογείωση) εκ μέρους ευρωπαϊκών κυβερνήσεων σε ιπτάμενες φυλακές της CIA αποτελεί συνέργεια σε πράξεις παραβίασης του Διεθνούς Δικαίου (βασανιστήρια, κακομεταχειρίσεις κρατουμένων, κ.λπ.).

Το υποδηλώνει το διεθνές ένταλμα σύλληψης που εξέδωσε η ιταλική Δικαιοσύνη εναντίον 22 πρακτόρων της CIA οι οποίοι στις 17 Φεβρουαρίου 2003 απήγαγαν από το Μιλάνο τον ιμάμη Αμπού Ομάρ, μεταφέροντάς τον, μέσω της βάσης Ράμσταϊν της Γερμανίας, στο Κάιρο. Η ενέργεια των ιταλών δικαστών,

ανάλογη με το αίτημα έκδοσης του αμερικανού πεζοναύτη Μάριο Λοζάνο, κατηγορούμενου για τη δολοφονία του ιταλού πράκτορα Νικόλα Γκαλίπαρι και τον τραυματισμό της δημοσιογράφου Τζουλιάνας Σγκρένα στο Ιράκ, αποτελεί μια ακόμη πράξη αντίδρασης στις αυθαιρεσίες της κυβέρνησης Μπους, σηματοδοτώντας παράλληλα μια αλλαγή στις σχέσεις σε επίπεδο Δικαιοσύνης μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δικαστές του Μιλάνου, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα της νομικής επιστήμης, υποστήριξαν ότι ανέφερε πρόσφατα στο κύριο άρθρο του το Newsweek με αφορμή το σκάνδαλο των τηλεφωνικών υποκλοπών στις ΗΠΑ, χωρίς την έγκριση εισαγγελικής αρχής. «Είναι πλέον σαφές –γράφει το περιοδικό– ότι ο Μπους θεώρησε πως η 11η Σεπτεμβρίου του έδωσε το δικαίωμα να δράσει ως δικτάτορας ή, όπως αυτός νομίζει, σαν τον Αβραάμ Λίνκολν στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου». Το Newsweek, έντυπο συντηρητικό, μετριοπαθές, ανέφερε ότι δεν τολμούν να πουν ευρωπαίοι ηγέτες ακόμη και από τον χώρο της κεντροαριστεράς: ότι δηλαδή η επίθεση στους Δίδυμους Πύργους ήταν η αφορμή για ένα πραξικόπημα διάρκειας. Διεθνείς αναλυτές, άλλωστε, παρομοιάζουν «την 11η Σεπτεμβρίου του Τζορτζ Μπους» με την «18η Μπρυμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη», αλλά και την πυρκαγιά του Reichstag, που για τον Χίτλερ ήταν ένα καλό άλλοθι προκειμένου να αποκτήσει υπερεξουσίες.

Τώρα οι 800 πτήσεις της CIA σε ευρωπαϊκό έδαφος (Γερμανία 453, Βρετανία

210, Ιρλανδία 85, Πορτογαλία 59, Ισπανία και Δανία 20, Τσεχία 15, Κύπρος 10, Ελλάδα 7, κ.ο.κ). δείχνουν ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες, κατ' εντολή του προέδρου τους, έχουν το δικαίωμα να απαγάγουν όποιον θέλουν απ' όποια χώρα θέλουν, να τον μεταφέρουν όπου κρίνουν σκόπιμο, να τον δικάζουν χωρίς δικονομικές εγγυήσεις, δίχως το δικαίωμα υπεράσπισης του παρανόμως κρατούμενου, εν τέλει να τον καταδικάζουν σε αφανισμό, σε ψυχικό και σωματικό θάνατο, χωρίς κανείς «να το πάρει είδηση». Όπως στην εποχή του Μεσαίωνα, όταν ο απόλυτος μονάρχης αποφάσιζε ποιος θα κλειστεί εσαεί στα μπουντρούμια, τώρα, στο όνομα ενός απροσδιόριστου δήθεν αγώνα για την πάταξη της τρομοκρατίας, παραβιάζονται στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

ΠΕΠΛΟ ΣΙΩΠΗΣ

Κι όμως οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις τηρούν σιγή ιχθύος. Αρνούνται να προβούν σε έρευνες, με εξαίρεση τη Νορβηγία, τη Σουηδία και την Ελβετία, επιχειρούν να διαψεύσουν το γεγονός, πρωτοστατούντος του Λονδίνου, δηλώνουν, όπως η Αθήνα, ότι «οι πτήσεις (της

CIA) υπόκεινται στους διεθνείς ελέγχους και κανόνες... με βάση τους κανόνες της IATA δεν υπάρχει υποχρέωση ελέγχου... απευθυνθείτε στα αρμόδια υπουργεία». Τελικά, παρά τις αποκαλύψεις στον ευρωπαϊκό Τύπο, που παίρνουν τη μορφή χιονοστιβάδας, παρά τα αδιάψευστα στοιχεία, για την πλειοψηφία των ευρωπαίων ηγετών «όλα βαίνουν καλώς και δεν υπάρχει τίποτε το μεμπτό».

Το ερώτημα βεβαίως είναι σε ποιο συμπέρασμα θα καταλήξει το Συμβούλιο της Ευρώπης (θεσμός εντελώς ανεξάρτητος από την ΕΕ), το οποίο ξεκίνησε δύο έρευνες –μια του γ.γ. Τέρι Ντέιβις και η άλλη της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, που όρισε τον Ελβετό Ντικ Μαρτί υπεύθυνο της αρμόδιας επιτροπής– που θα ολοκληρωθούν στις 21 Φεβρουαρίου. Το αργότερο μέχρι τότε, όπως επισημαίνει σε επιστολή που έστειλε ο Τέρι Ντέιβις στα 45 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να δώσουν πληροφορίες σχετικά με τις ιπτάμενες φυλακές. Και το Ευρωκοινοβούλιο, όμως, έχει κινητοποιηθεί, καθότι τίθεται σε αμφισβήτηση η αξιοπιστία της ΕΕ, λόγω «των δραστηριο-

τήτων της CIA, η οποία κινείται πέρα από τα όρια της νομιμότητας».

Μια πρώτη γεύση των αποτελεσμάτων της έρευνας του Συμβουλίου της Ευρώπης δόθηκε στις 24 Ιανουαρίου στο Στρασβούργο. Ήδη, όπως δήλωσε ο Ντικ Μαρτί, περισσότεροι από εκατό ύποπτοι για τρομοκρατική δράση μεταφέρθηκαν με τις πτήσεις της CIA από τον εναέριο χώρο της Ευρώπης. Υπάρχουν αρκετά στοιχεία που αποδεικνύουν τη μεταφορά κρατουμένων από τις ΗΠΑ. Μεταξύ αυτών ένας Αιγύπτιος κληρικός και ένας Γερμανός λιβανικής καταγωγής· ο πρώτος απήχθη από το Μιλάνο και ο δεύτερος από την ΠΓΔΜ. Η Ευρώπη γνώριζε και για τις πτήσεις της CIA που έγιναν και για τις μυστικές φυλακές που υπάρχουν. «Άλλες χώρες συνεργάστηκαν ενεργά, άλλες απλώς παρείχαν διευκολύνσεις και άλλες απλώς σφύριζαν αδιάφορα. Δεν είναι μόνον η Ρουμανία και η Πολωνία. Όλη η Ευρώπη έριξε ένα πέπλο σιωπής σ' αυτήν την υπόθεση». Μετά το γαλλικό και ολλανδικό «όχι» στην Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη, η αξιοπιστία της ΕΕ δέχεται μια ακόμη βολή, και αυτή τη φορά με ευθύνη της ηγεσίας της.

«Εμπρός στο δρόμο που χάραξε ο Σημίτης»

Το σύνθημα αυτό φαίνεται ότι ακολουθεί πιστά η κυβέρνηση Καραμανλή και στον τομέα της συστράτευσης στην αντιτρομοκρατική εκστρατεία των ΗΠΑ. Ενώ η κυβέρνηση της ΝΔ, όταν προ μηνών αποκαλύφθηκε ότι η CIA εκτελούσε πτήσεις στην Ελλάδα, άφηνε να διαρρεύσει ότι για όλα αυτά έφταιγαν οι συμφωνίες που είχε υπογράψει ο Κ. Σημίτης, σπεύδει τώρα η ίδια και υπογράφει με τις ΗΠΑ συμφωνία που ενισχύει τις καταγγελθείσες. Στις 17 Ιανουαρίου λοιπόν, ο έλληνας πρέσβης στην Ουάσιγκτον και ο αμερικανός βοηθός υφυπουργός Εξωτερικών Φριντ υπέγραψαν τα κυρωτικά πρωτόκολλα Ελλάδας-ΗΠΑ σε εφαρμογή των συμφωνιών μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ για την έκδοση υπόπτων και συλληφθέντων και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή. Οι συμφωνίες είχαν υπογραφεί στις 25 Ιουνίου 2003 στην Ουάσιγκτον από τον προεδρεύοντα τότε της ΕΕ έλληνα πρωθυπουργό Κ. Σημίτη και τον πρόεδρο Μπους.

Μεταξύ άλλων, η συμφωνία καθορίζει τα αδικήματα για τα οποία θα εφαρμόζεται η έκδοση, και προβλέπει την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις δύο χώρες καθώς και κοινές ομάδες ερευνών. Με άλλα λόγια, φακέλωμα, αποστολή στις ΗΠΑ προσωπικών δεδομένων πολιτών, διευκολύνσεις στις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες, κ.ο.κ. Τέτοια διμερή πρωτόκολλα έχουν υπογράψει οι ΗΠΑ με τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ. Να σημειωθεί ότι όταν προεδρεύουσα της ΕΕ ήταν η Ελλάδα (πρώ-

το εξάμηνο 2003), στις 22 Ιανουαρίου, στην Αθήνα έγινε επαφή ανάμεσα στην ελληνική προεδρία και σε αμερικανούς αξιωματούχους. Εκεί δόθηκε –ατύπως– το «πράσινο φως» για πτήσεις τράνζιτ της CIA στις χώρες της ΕΕ. Προβλέπονται μάλιστα τα εξής: «Κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει τη μεταφορά, μέσω της επικράτειάς του, ενός προσώπου το οποίο παραδίδεται στις ΗΠΑ από τρίτο κράτος ή από τις ΗΠΑ σε τρίτο κράτος (...) Δεν απαιτείται άδεια όταν χρησιμοποιείται αεροπορική μεταφορά και δεν προβλέπεται προσγείωση στο έδαφος του κράτους διαμεταγωγής. Εάν πραγματοποιηθεί έκτακτη προσγείωση, το κράτος στο οποίο πραγματοποιείται η έκτακτη προσγείωση μπορεί να απαιτήσει αίτηση διαμεταγωγής». Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τους πιο μετριοπαθείς υπολογισμούς, έχουν γίνει το λιγότερο δέκα πτήσεις της CIA. Το πλέον ενδιαφέρον είναι ότι πολλές μυστικές πτήσεις καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των συλλήψεων μελών της 17N (15/5, 30/7, 23/8, 12/9 και 27/9/02) και στην περίοδο της Ολυμπιάδας. Να σημειωθεί πως βάσει της ελληνικής νομοθεσίας, έτσι όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά την διαφυγή Κοσκωτά, κάθε ιδιωτικό αεροσκάφος που φτάνει στη χώρα μας πρέπει να υποβάλει δηλωτικό με τα άτομα που μεταφέρει. Οι Αμερικανοί όμως, όπως και οι ελληνικές κυβερνήσεις, έγραψαν στα παλιά τους τα παπούτσια τη νομοθεσία, αφού ουδέποτε βρέθηκαν δηλωτικά έγγραφα. Π.Π.

Η απελευθέρωση του ενεργειακού και της διαπλοκής

του Ρεπόρτερ

Το ενεργειακό επανέρχεται με δριμύτητα στο επίκεντρο των διεθνών εξελίξεων με αφορμή την ρωσο-ουκρανική διαμάχη για το φυσικό αέριο. Διαμάχη από την οποία βγήκε μέχρι στιγμής καθαρά χαμένη η Ουκρανία και στάθηκε η αφορμή για να στείλει η Ρωσία ένα ηχηρό μήνυμα ότι η χώρα αρχίζει να επανακάμπτει και κατά συνέπεια η Δύση πρέπει πλέον να λαμβάνει σοβαρά υπόψιν της τα μηνύματα που στέλνει το Κρεμλίνο. «Ο Μόσκοβος, ο Μόσκοβος» έλεγαν παλιότερα...

Οι πρόσφατες εξελίξεις αφορούν και την Ελλάδα, αλλά σε μικρότερο βαθμό απ' ό,τι τις κύριες καταναλώτριες χώρες φυσικού αερίου της ΕΕ, όπως είναι η Γερμανία, η Ιταλία, η Βρετανία, η Ολλανδία, η Γαλλία, κ.ο.κ. Κι αυτό γιατί το φυσικό

αέριο κάνει τα πρώτα βήματά του στη χώρα μας και οι ενδιαφερόμενοι εγχώριοι ισχυροί επιχειρηματίες έσπευσαν ώστε να μην δημιουργηθεί αρνητική εικόνα για το αέριο. Πολύ περισσότερο καθώς στα σκαριά βρίσκονται κολοσσιαία προγράμματα δισεκατομμυρίων ευρώ για αγωγούς και σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με φυσικό αέριο. Κάτι που ήδη προκαλεί εντονότατο ανταγωνισμό, πισώπλατα μαχαιρώματα, διαγκωνισμούς και αλληλοκαρφώματα στο εσωτερικό της κυβέρνησης. Άλλωστε αυτός ήταν και ο σοβαρότερος λόγος που ο πρώην πρόεδρος της ΔΕΗ Γιάννης Παλαιοκρασσάς παραιτήθηκε από τη θέση του.

Κοινή διαπίστωση μεταξύ των αρμοδίων κυβερνητικών παραγόντων και των μεγάλων επιχειρηματιών είναι ότι στον ενεργειακό τομέα ανοίγει ο δρόμος για μπίζνες-μαμούθ. Κάποιοι μάλιστα δεν διστάζουν να κάνουν λόγο για ένα νέο επιχειρηματικό «Ελντοράντο» και να συγκρίνουν τις προοπτικές ανάπτυξης του συγκεκριμένου χώρου με τις τηλεπικοινωνίες την περίοδο της δεκαετίας του '90 και με τα μεγάλα δημόσια έργα στο διάστημα από το 1997 μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2004. Είναι ενδεικτικό ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις, ο τομέας της ενέργειας σύντομα θα εμφανίζει ετήσιο τζίρο έξι δισ. ευρώ. Τα τεράστια κέρδη που θα αποκομίσουν οι επιχειρηματίες από τις «ενεργειακές μπίζνες», αλλά και το δέλεαρ των δισ. που θα διατεθούν από το κράτος, πυροδοτούν έναν νέο πόλεμο στους κόλπους της διαπλοκής – εκείνης ακριβώς που εξόντωσε στου Μπαϊρακτάρη ο πρωθυπουργός.

ΚΕΡΔΟΦΟΡΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ

Ρόλο κλειδί στις νέες ενεργειακές εξελίξεις θα παίξει το φυσικό αέριο. Το πετρέλαιο θα εξακολουθήσει βέβαια

να έχει κεντρική σημασία ως ενεργειακή πηγή για τη χώρα, αλλά είναι σίγουρο ότι αργά και σταδιακά η χρήση του θα περιοριστεί. Τις θέσεις που θα χάνει θα τις καταλαμβάνει το φυσικό αέριο. Έτσι, σύμφωνα με στελέχη της Δημόσιας Επιχείρησης Αερίου (ΔΕΠΑ), από το 15% που καταλαμβάνει σήμερα το φυσικό αέριο στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στην προοπτική της δεκαετίας εκτιμάται ότι θα διπλασιάσει το ποσοστό του.

Να σημειωθεί πως η χώρα μας υπολείπεται θεαματικά των άλλων ευρωπαϊκών εταίρων της στη χρήση αερίου. Η Ελλάδα για τις ενεργειακές της ανάγκες χρησιμοποιεί κατά 57,02% πετρέλαιο, και μόνον 6,06% φυσικό αέριο. Στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας η ΔΕΗ χρησιμοποιεί ως κύριο καύσιμο τον λιγνίτη. Στην ΕΕ χρησιμοποιείται αντίστοιχα 41,42% πετρέλαιο και 21,56% φυσικό αέριο. Στην Ευρώπη, και ιδιαίτερα στη Γαλλία, είναι πολύ διαδεδομένη επίσης η χρήση πυρηνικής ενέργειας, που καλύπτει μεγάλο ποσοστό των ενεργειακών αναγκών.

Οι Βρυξέλλες πάντως έχουν αποφασίσει την περαιτέρω θεαματική αύξηση της χρήσης φυσικού αερίου – κα-

τευθυντήρια γραμμή με την οποία τελευταία και καταϊδρωμένη προσπαθεί να ευθυγραμμιστεί η Ελλάδα. Μάλιστα, παρά τα τεράστια κοινοτικά και κρατικά κονδύλια που διατέθηκαν τα προηγούμενα χρόνια για να φτάσει να προλάβει η Ελλάδα την Ευρώπη, το δίκτυο και οι υποδομές του αερίου παρουσιάζουν πολύ μεγάλες ελλείψεις. Πολλά άλλωστε λέγονται για σκανδαλώδη διαχείριση κονδυλίων.

Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΔΕΠΑ, από το 1989/90 έως το 2004 η επιχείρηση έκανε συνολικές επενδύσεις της τάξης των 1.722.683.000 ευρώ. Κι όμως, σήμερα όλη η Δυτική Ελλάδα και η Πελοπόννησος παραμένουν εκτός δικτύου. Γεγονός που έχει προκαλέσει κατ' επανάληψη τις έντονες διαμαρτυρίες των επαγγελματικών κλάδων των περιοχών αυτών, που βλέπουν ότι πρέπει να περιμένουν αρκετά χρόνια ακόμη για να συνδεθούν με το –φτηνότερο– φυσικό αέριο.

Μπορεί βέβαια για τα νοικοκυριά και τους επαγγελματίες να καθυστερεί η έλευση του φυσικού αερίου. Δεν συμβαίνει το ίδιο όμως για τους μεγάλους καταναλωτές, όπως η Motor-Oil του

Ομίλου Βαρδινογιάννη στην Κορινθία. Για την εταιρεία αυτή, η οποία έχει άδεια για μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο, ήδη ολοκληρώνονται οι εργασίες σύνδεσης του αγωγού φυσικού αερίου από την Ελευσίνα ως την Κόρινθο. Η μονάδα –που θα κατασκευαστεί στους Αγίους Θεοδώρους, δίπλα στο διυλιστήριο– θα έχει δυναμικότητα 400 MW. Ο όμιλος Βαρδινογιάννη επιδεικνύει μεγάλο ενδιαφέρον για την ηλεκτροπαραγωγή, από την οποία προσδοκά νέα, μεγάλα κέρδη.

Οι καθυστερήσεις των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ στον ενεργειακό σχεδιασμό, άφησαν στο περιθώριο και τη νευραλγικής σημασίας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και της Κοζάνης. Να σημειωθεί πως η ΔΕΗ ήδη αποφάσισε την αντικατάσταση μιας πεπαλαιωμένης και εξαιρετικά ρυπογόνου μονάδας στη Δυτική Μακεδονία με την κατασκευή μίας σύγχρονης.

Γενικότερα, η εγκληματική αμέλεια(;) του ΠΑΣΟΚ προκάλεσε σοβαρότατα προβλήματα στην «ενεργειακή ασφάλεια» της χώρας. Η μονο-εκμετάλλευση του λιγνίτη έχει ως συνέπεια αφενός τη μείωση των αποθεμάτων του και αφετέρου τη χειροτέρευση της ποιότητας του καυσίμου, κατ' επέκταση και την αύξηση της εκπομπής των ρύπων. Είναι χαρακτηριστικό ότι στους ατμοηλεκτρικούς σταθμούς της Δυτικής Μακεδονίας ο βαθμός απόδοσης του λιγνίτη κυμαίνεται μόλις στο 32%-34%. Που σημαίνει ότι απαιτούνται ολόενα και μεγαλύτερες ποσότητες λιγνίτη για να παραχθεί μια κιλοβατώρα, υπάρχει μεγάλη απώλεια ενέργειας και εκπέμπονται περισσότεροι ρύποι στην ατμόσφαιρα.

Μόνον το 2005 οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα όλων των ατμοηλεκτρικών σταθμών της ΔΕΗ υπερέβησαν τα καθορισμένα ανώτατα όρια κατά 5,5 εκ. τόνους, με αποτέλεσμα να προκαλείται μεγάλο περιβαλλοντικό πρόβλημα και η ΔΕΗ να επιβαρύνεται με πρόστιμα δεκάδων εκ. ευρώ. Πάντως, κοινή διαπίστωση μεταξύ των ειδικών είναι ότι ο λιγνίτης θα πρέπει να παραμείνει το στρατηγικό καύσιμο της Ελλάδας, αν και σαφώς η χρήση του

θα περιοριστεί, λόγω της εισόδου του φυσικού αερίου και άλλων εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ... ΔΙΣ.

Πέρυσι, με μεγάλη καθυστέρηση σε σχέση με την Ευρώπη, ψηφίστηκε η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και έτσι ξεκίνησε ένας αγώνας δρόμου ελλήνων και ξένων επιχειρηματιών για την κατασκευή μονάδων παραγωγής ρεύματος προς πώληση. Οι νέες μονάδες θα λειτουργούν κυρίως με φυσικό αέριο.

Παράλληλα απελευθερώθηκε και η αγορά του φυσικού αερίου, καθώς «σπάει» το κρατικό μονοπώλιο της ΔΕΠΑ και δίδεται η δυνατότητα της επιλογής προμηθευτών. Η απελευθέρωση συμπίπτει μάλιστα με νέα μεγάλα σχέδια για τη μετατροπή της Ελλάδας σε ένα μίνι περιφερειακό σταυροδρόμι αγωγών φυσικού αερίου, καθώς και για την επέκταση στο εσωτερικό του δικτύου του αερίου.

Η απελευθέρωση άνοιξε πουγκιά με δισ. ευρώ και βεβαίως την όρεξη των μεγαλοεπιχειρηματιών που θέλουν να αποσπάσουν τη μερίδα του λέοντος από την πίτα και να κατακτήσουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Η κυβέρνηση, από την πλευρά της, βλέπει τον τομέα της ενέργειας ως μια μεγάλη ευκαιρία για προσέλκυση επενδύσεων. Κυρίως όμως γνωρίζει ότι ο τομέας αυτός είναι από τους λίγους όπου μπορεί να διαθέσει μεγάλα κονδύλια, να «παίξει» με τη διαπλοκή και έτσι να διαμορφώσει σχέσεις «αλληλεξάρτησης» και, ει δυνατόν, να επιβάλει τους δικούς της κανόνες.

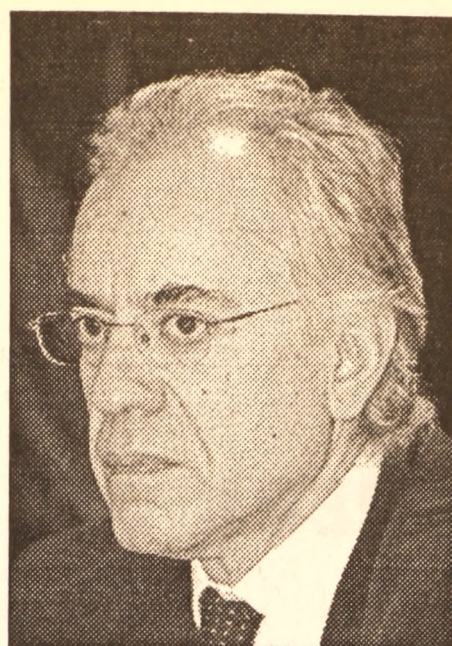
Στα τουλάχιστον δύο δισ. ευρώ που ξοδεύτηκαν ήδη την προηγούμενη 15ετία από τη ΔΕΠΑ, έρχεται τώρα να προστεθεί άλλο ένα δισ., που θα διαθέσει η επιχείρηση την επόμενη 5ετία για την κατασκευή του ελληνοτουρκικού και ελληνοϊταλικού αγωγού καθώς και για την επέκταση του υπάρχοντος (στο εσωτερικό) δικτύου φυσικού αερίου. Οι εργασίες κατασκευής του ελληνοτουρκικού αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου, όπως είναι γνωστό, εγκαινιάστηκαν από τους πρωθυ-

πουργούς των δύο χωρών στις 3 Ιουλίου 2005 στη Γέφυρα των Κήπων. Φέτος μόνον, η ΔΕΠΑ θα διαθέσει συνολικά 90 εκ. ευρώ, έναντι 44 εκ. ευρώ πέρυσι.

Μεγάλες προοπτικές όμως ανοίγονται και στις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Πολύ περισσότερο καθώς, σύμφωνα με μελέτη που έγινε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Παγκόσμιας Τράπεζας, την ερχόμενη 15ετία στον τομέα της ενέργειας και ειδικότερα σε αεραγωγούς και υποδομές στα Βαλκάνια πρόκειται να επενδυθούν συνολικά 20 δισ. ευρώ.

Στην Ελλάδα, πέρυσι το Δεκέμβριο άρχισε να λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη η πρώτη ιδιωτική μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο από τα ΕΛΠΕ· μία ακόμη μονάδα «τρέχει» από την «Αλουμίνιον Ελλάς» του Μυτιληναίου στον Άγιο Νικόλαο Βοιωτίας, ενώ άλλος ένας ανεξάρτητος σταθμός του ιδίου αναμένεται να κατασκευαστεί έως το 2008. Φέτος αναμένεται να λειτουργήσει η μονάδα «Λαύριο 6» και έως το 2012 ή 2013 προβλέπεται η κατασκευή 3 νέων μονάδων που θα λειτουργούν με αέριο, και μίας λιγνιτικής (σε αντικατάσταση παλαιών) της ΔΕΗ, συνολικής ισχύος 1.600 MW. Ειδικότερα η εταιρεία θα κατασκευάσει μονάδες φυσικού αερίου στο Αλιβέρι, τη Μεγαλόπολη και το Κερατσίνι ή δεύτερη στο Αλιβέρι, αν δεν κατασκευαστεί αυτή του Κερατσινίου, και μία λιγνιτική στη Δυτική Μακεδονία.

Θα κατασκευαστούν ακόμη τρεις σύγχρονες μονάδες φυσικού αερίου συνολικής δυναμικότητας 900 MW με ιδιωτικά κεφάλαια της τάξεως του ενός δισ. ευρώ. Συνολικά οι επενδύσεις της ΔΕΗ και των ιδιωτών ηλεκτροπαραγωγών και επενδυτών κατά το διάστημα 2006-10 θα ξεπεράσουν τα 3,5 δισ. ευρώ. Στο χορό των δισεκατομμυρίων, πρέπει να προστεθούν και τα 3 δισ. του επενδυτικού προγράμματος της ΔΕΗ την τετραετία 2001-2004 – πρόγραμμα για το οποίο έχουν εκφραστεί εντονότατες επικρίσεις και πολλά υπονοούμενα για σκάνδαλα. Πολλοί μάλιστα παρουσιάζουν ως τον κυρίως ωφελημένον από το πρόγραμμα έναν μεγαλοεπιχειρηματία ο οποίος κι-

Βαρδής Βαρδινογιάννης,
Ευάγγελος Μυτιληναίος,
Δημήτρης Κοπελούζος.

νείται προνομιακά στον ενεργειακό χώρο και με τη σημερινή κυβέρνηση.

ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

Με τα έργα που θα γίνουν, εκτιμάται ότι η κατανάλωση φυσικού αερίου, από 2.750 εκ. κυβικά μέτρα που ήταν το 2005, το 2010 θα φτάσει στα 5 δισ. και το 2020 στα 7-8 δισ. Στην προοπτική της δεκαετίας οι ποσότητες φυσικού αερίου που προορίζονται για τα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από 300 εκ. που είναι σήμερα, θα φτάσουν το 1,5 δισ. Τα δίκτυα αυτά έχουν το δικαίωμα να διαχειρίζονται για 30 χρόνια οι ΕΠΑ Β. Ελλάδας, στην οποία μετέχουν η Italgas και η ΔΕΠΑ (έχει το 51% των μετοχών), και η ΕΠΑ Ν. Ελλάδας, στην οποία μετέχουν η Shell, η Synergy και η ΔΕΠΑ (51%).

Ο μεγάλος αντίπαλος της ΔΕΠΑ είναι η «Προμηθέας Γκαζ», στην οποία διαθέτουν από 50% ο ρωσικός γίγαντας στον τομέα του φυσικού αερίου «Γκαζ-πρόμ» και ο Όμιλος Κοπελούζου. Η κοινή ελληνορωσική εταιρεία έχει συμφωνία με τη Ρωσία για προμήθεια 3 δισ. κυβικών μέτρων ετησίως έως το 2016. Από το 2016 η εταιρεία θα μπορεί να παίρνει 7 δισ. Τα δύο δισ. κυβικά, η εταιρεία εκτιμά ότι θα είναι σε θέση να τα διαθέσει έως το τέλος του 2008 σε μεγάλους πελάτες. Δηλαδή κυρίως σε μεγάλες εταιρείες-καταναλωτές αερίου. Είναι προφανές ότι, με «αέρα» 3 δισ. κυβικών σε πρώτη φάση και με προνομιακή σχέση με τη Ρωσία, η «Προμηθέας» θα εξελιχθεί σε πολύ μεγάλη δύναμη. Να σημειωθεί πως σήμερα η ΔΕΠΑ με τις συμφωνίες που έχει επιτύχει, κυρίως με τη Ρωσία και δευτερευόντως με την Αλγερία, απορροφά περίπου 2.700 εκ. κυβικά.

Ωστόσο, κύκλοι προσκείμενοι στον Όμιλο, καλλιεργούν την εικόνα ότι προσδοκούσαν πολύ περισσότερα

οφέλη από την κυβέρνηση της ΝΔ, αλλά δεν τα πήραν. Αντίθετα, λένουν, ευνοούμενοι φαίνεται να είναι άλλοι επιχειρηματίες, τους οποίους αφήνουν σαφώς να εννοηθεί ότι στηρίζει ο υπουργός Ανάπτυξης Δ. Σιούφας. Το θέμα ήρθε στην επιφάνεια, με ιδιαίτερη ένταση, με αφορμή τις καταγγελίες Παλαιοκρασσά και τις ευθείες βολές κατά του υπουργού. Ο πρώην πρόεδρος της ΔΕΗ, απαντώντας στις σε βάρος του επικρίσεις περί εύνοιας προς τον κ. Κοπελούζο, έδωσε μάλιστα στη δημοσιότητα στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία ο κ. Κοπελούζος δεν πήρε «δουλειές». Και έτσι είναι.

Η κύρια κόντρα στον ενεργειακό τομέα που εκδηλώθηκε με την παραίτηση Παλαιοκρασσά είναι ανάμεσα στους κ.κ. Μυτιληναίο και Κοπελούζο. Αντιπαράθεση που διαρκεί αρκετά χρόνια και έλαβε διαστάσεις πολέμου το 2003, όταν ο κ. Μυτιληναίος κέρδισε το έργο κατασκευής της μονάδας Λαυρίου, ύψους 194 εκ. ευρώ. Χαμένος τότε ήταν ο κ. Κοπελούζος, ο οποίος όμως είχε πάρει προηγουμένως την κατασκευή της μονάδας της Φλώρινας, το κόστος της οποίας έφτασε τα 566 εκ. ευρώ. Πήρε επίσης και την εκτροπή του Αχελώου. Σήμερα οι δυο τους αναμετρώνται για το ποιος θα είναι το «νούμερο 2» στην ελληνική αγορά ενέργειας μετά τη ΔΕΗ. Και οι δύο έχουν άδειες για μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο κ. Κοπελούζος συγκρούεται εξάλλου με τη ΔΕΠΑ, με στόχο να είναι η «Προμηθέας» ο κύριος προμηθευτής φυσικού αερίου της ΔΕΗ και, κατ'επέκταση, να έχει ηγετικό ρόλο στην ελληνική αγορά του φυσικού αερίου.

Η «Προμηθέας Γκαζ» θέλει άλλωστε να συμμετέχει με τον Όμιλο Λάτση στην κατασκευή του πετρελαιοαγωγού Μπουργκάζ-Αλεξανδρούπολη, εφόσον βέβαια το σχέδιο αυτό υλοποιηθεί.

Επιπλέον, στην κατασκευή του αεραγωγού Κομοτηνή-Αλεξανδρούπολη και του αγωγού προς Δυτική Μακεδονία. Πάντως, οποιεσδήποτε εξελίξεις σημειωθούν στον μεγάλο πόλεμο που μαίνεται με μήλον της έριδος το ενεργειακό, θα εξαρτηθούν από τις συμμαχίες με άλλους ισχυρούς, ξένους και ντόπιους οικονομικούς κύκλους, που θα καταφέρουν να συνάψουν οι δύο επιχειρηματίες.

ΟΙ ΜΟΝΑΔΕΣ

Ο Όμιλος Κοπελούζου έχει δύο άδειες για μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Άλλες δύο έχει και ο κ. Μυτιληναίος. Επίσης, η Enelco, κοινοπραξία του Ομίλου και της ιταλικής ENEL, έχει άδεια για μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Χαιρώνεια Λιβαδειάς 440 MW και για μια δεύτερη 440 MW στον Έβρο. Άδειες κατασκευής μονάδων ηλεκτροπαραγωγής έχουν τα ΕΛΠΕ στην Πάχη Μεγάρων, η Χαλυβουργική στην Ελευσίνα, η ΔΕΠΑ στη Ρεβυθούσα (πιθανόν από κοινού με τα ΕΛΠΕ) και ο όμιλος Στασινόπουλου στη Βοιωτία. Η ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, που επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα ενεργειακά, έχει επίσης άδεια για μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας 250 MW στον Άγιο Νεκτάριο Βοιωτίας ή τη Λάρυμνα. Άδεια για κοινή μονάδα στη Βοιωτία έχουν λάβει επίσης η ΗΕΔ, που ανήκει στην Ελληνική Τεχνοδομική, και η Σιδενόρ, που ανήκει στη Βιοχάλκο.

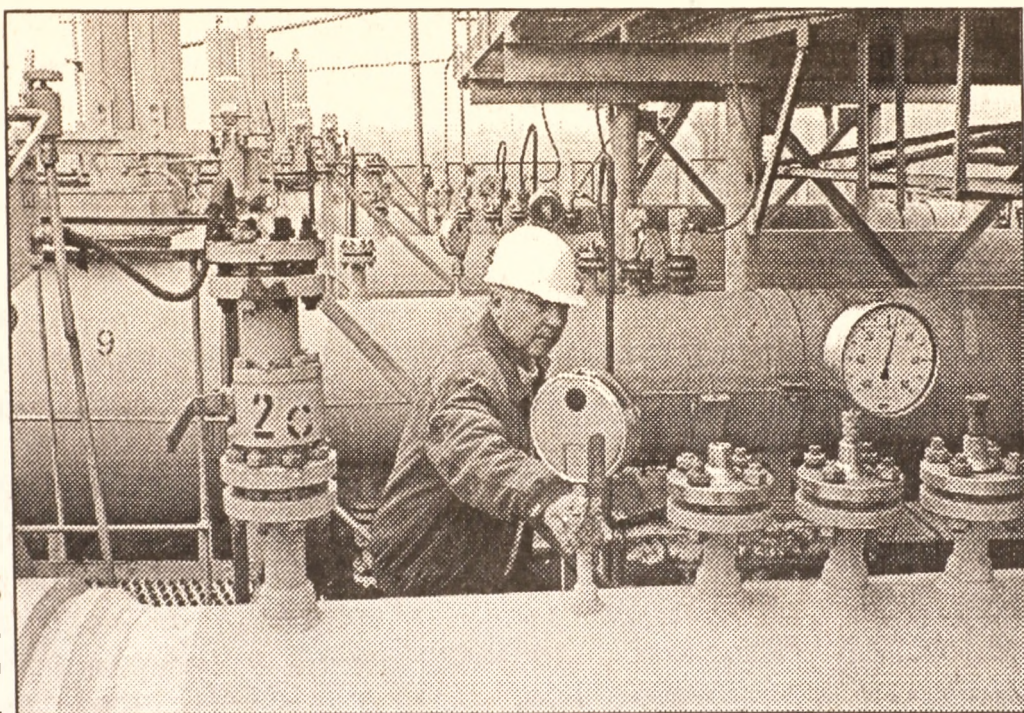
Οι περισσότερες από αυτές τις κινήσεις προσελκύουν ή αναμένεται να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των τραπεζών αλλά και μεγάλων ξένων εταιρειών. Μεγάλο ενδιαφέρον για δραστηριοποίηση στον ενεργειακό τομέα στην Ελλάδα επιδεικνύουν ήδη η ιταλική Edison, η γερμανική RWE, η ισπανική Iberdrola και η γαλλική EDF.

Το ενεργειακό και η αντεπίθεση της Ρωσίας

του Ρεπόρτερ

Ως εποχή του φυσικού αερίου χαρακτηρίζουν οι ειδικοί το πρώτο ήμισυ του 21ου αιώνα, επειδή διεθνώς κυριαρχεί η τάση για μείωση της κατανάλωσης του πετρελαίου και για θεαματική αύξηση της χρήσης του αερίου. Και είναι κυρίως η Ευρωπαϊκή Ένωση που θέλει πάση θυσία να πετύχει αυτό τον στόχο.

Κεντρικές εγκαταστάσεις της Gazprom στη Ρωσία.

Ηδη, στο πλαίσιο της διαμόρφωσης μιας κοινής ενεργειακής πολιτικής, οι Βρυξέλλες έχουν λάβει τις σχετικές αποφάσεις και έχουν δώσει κατευθυντήριες γραμμές προς τις χώρες μέλη.

Η κοινοτική απόφαση έχει τη λογική της:

- Πρώτον, σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα γνωστά αποθέματα πετρελαίου αρκούν για 50-60 χρόνια, ενώ τα αποθέματα φυσικού αερίου για 85-90 έτη.
- Δεύτερον, η κρίση στη Μέση Ανατολή αλλά και η ρευστή κατάσταση στη Σαουδική Αραβία, δημιουργούν φόβους για «ενεργειακή ομηρία» της Ευρώπης και γενικότερα της Δύσης από το μεσανατολικό πετρέλαιο.
- Τρίτον, μια ενδεχόμενη ολοκλήρωση της κατάκτησης του Ιράκ, αλλά και απολύτου ελέγχου όλης της Μέσης

Ανατολής από τις ΗΠΑ, θα δημιουργήσει σχέσεις ασφυκτικής εξάρτησης της Ευρώπης από τους Αμερικανούς.

Με γνώμονα τα παραπάνω, αλλά και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη χρήση του πετρελαίου, οι Βρυξέλλες κρίνουν ότι πρέπει να δοθεί βάρος στο φυσικό αέριο.

Ο μεγαλύτερος παραγωγός αερίου διεθνώς είναι η Ρωσία, με δεύτερο το Ιράν. Από τη Ρωσία σήμερα παίρνει η Ευρώπη το ένα τέταρτο του αερίου της, ενώ τα επόμενα χρόνια προβλέπεται θεαματική αύξηση των εισαγωγών της από τη χώρα αυτή. Αυτός άλλωστε ήταν ένας από τους λόγους που το Κρεμλίνο στην πρόσφατη αντιπαράθεσή του με το Κίεβο βρέθηκε σε προνομιακή θέση.

Υπήρχε όμως και ένας ακόμη λόγος. Το γεγονός ότι, ιδιαιτέρως μετά την

11η Σεπτεμβρίου και την κατάληψη του Ιράκ, οι ΗΠΑ και η Ρωσία έχουν «ενεργειακή συμμαχία». Και αυτό διότι σε μια περίοδο ιδιαίτερης αστάθειας στη Μέση Ανατολή, που είχε ως αποτέλεσμα την εκτίναξη των τιμών του μαύρου χρυσού στα ύψη, η Ρωσία αύξησε τόσο πολύ την παραγωγή πετρελαίου της, που ξεπέρασε τη Σαουδική Αραβία και καθιερώθηκε έτσι ως εγγυητής του ενεργειακού εφοδιασμού της Δύσης (ακόμα και οι ΗΠΑ εισάγουν ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο). Κατάφερε επίσης να «συγκρατήσει» τις τιμές, ώστε να μην υπονομευθεί η διεθνής και κυρίως η δυτική οικονομία. Από την άλλη, η Μόσχα γέμισε τα αδειασμένα από την εποχή Γιέλτσιν ταμεία της με τεράστια ποσά από τα έσοδα του πετρελαίου, ώστε κατάφερε να αποπληρώσει πολύ μεγάλο μέρος του διεθνούς χρέους της.

Με την άνεση που τις έδιναν τα παραπάνω, η Μόσχα δεν δίστασε στην περίπτωση της Ουκρανίας να έρθει σε ανοιχτή αντιπαράθεση με τη Δύση. Και ακριβώς επειδή, προς το παρόν, η Δύση έχει ανάγκη τη Ρωσία, το αμερικανικό κατεστημένο, αλλά και μερίδα των Ευρωπαίων, που στήριξαν σθεναρά την απόσπαση της Ουκρανίας από τη ρωσική επιρροή, αρνήθηκαν να τα βάλουν με τη Μόσχα. Έτσι, ο επικεφαλής της «πορτοκαλί επανάστασης», σημερινός πρόεδρος της Ουκρανίας, που είδε να τον εγκαταλείπει η Δύση σε αυτή τη φάση, πηγαίνει στις εκλογές του Μαρτίου (όπου παίζει το κεφάλι του κορόνα-γράμματα) με μια μεγάλη ήττα και με το πολιτικό του προφίλ να έχει υποστεί σοβαρό πλήγμα.

Όλα δείχνουν ότι η Ρωσία επέλεξε την Ουκρανία όχι ως κύριο στόχο της αλλά ως μέσον για να κάνει επίδειξη πυγμής και να στείλει ένα μήνυμα ιδίως προς τις ΗΠΑ ότι η προσπάθειά

τους να αποσπάσουν πρώην σοβιετικές περιοχές από τον έλεγχο της Μόσχας δεν θα είναι περίπατος. Παράλληλα, διεμήνυε στην Ευρώπη ότι αυτή είναι ο κύριος προμηθευτής ενέργειας και ότι επομένως δεν πρέπει να σεγοπτάρει τις ΗΠΑ στην εκστρατεία τους στις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες. Να σημειωθεί πως ήδη η Ουάσιγκτον αναγκάστηκε σε υποχώρηση στην Κεντρική Ασία, χάνοντας τη βάση που είχε εγκαταστήσει, κατά τον πόλεμο του Αφγανιστάν, στην ισχυρότερη πολιτικά και στρατιωτικά χώρα της περιοχής, το Ουζμπεκιστάν. Την ίδια στιγμή η Μόσχα επέστρεφε και δυνάμωνε τις σχέσεις της με την ηγεσία της Τασκένδης. Προβλήματα, αν και μικρότερα, συναντούν οι Αμερικανοί στην αύξηση της επιρροής τους στον Καύκασο και ειδικότερα στη Γεωργία και το Αζερμπαϊτζάν. Από το Μπακού ξεκινά ο πετρελαιοαγωγός που μέσω της Γεωργίας θα φτάνει στο Τσεϊχάν της Τουρκίας.

Στην Κασπία, οι ΗΠΑ επιδιώκουν να «στριμώξουν» τη Ρωσία, προσπαθούν να αυξήσουν την επιρροή τους και ναβάλουν χέρι στα μεγάλα ενεργειακά κοιτάσματα της περιοχής. Προώθησαν την κατασκευή του αγωγού πετρελαίου Μπακού (Αζερμπαϊτζάν)-Γεωργίας-Τσεϊχάν (Τουρκία, Μεσόγειος) και στηρίζουν τη δημιουργία του δια-κασπιακού αεραγωγού. Η Ρωσία, από την πλευρά της, απάντησε με μια κίνηση-ματ «ποτίζοντας» προ διετίας τον υποθαλάσσιο αγωγό αερίου της Μαύρης Θάλασσας προς την Τουρκία, με προοπτική να φτάσει έως το Ισραήλ.

Ο αμερικανικής έμπνευσης αεραγωγός που θα ξεκινά από το Αζερμπαϊτζάν, μέσω της Τουρκίας και της Ελλάδας θα διοχετεύει φυσικό αέριο της Κασπίας στην Ευρώπη. Τόσο αυτός, όσο και ο πετρελαιοαγωγός, αναβαθμίζουν την Τουρκία και τη μετατρέπουν σε περιφερειακό ενεργειακό κόμβο. Έτσι, στην γείτονα θα καταλήγουν μεγάλες ποσότητες φυσικού αερίου από Αζερμπαϊτζάν, Ρωσία, Ιράν, Αλγερία και Νιγηρία. Στη συνέχεια, μέσω της Ελλάδας, ποσότητες θα μεταφέρονται στην Ιταλία με τον ελληνοϊταλικό αγωγό, ο οποίος αναμένεται να ολοκληρω-

θεί στον ορίζοντα του 2010. Επίσης, μέσω Σκοπίων, Βοσνίας, Σερβίας, Κροατίας, Σλοβενίας, στην Αυστρία.

Η ΔΕΠΑ ήδη έσπευσε να κλείσει συμφωνία με την τουρκική εταιρεία Botas, για 750 εκ. κυβικά, τα οποία η χώρα μας θα μπορεί να πάρει από το 2007, με την κατασκευή του ελληνοτουρκικού αγωγού. Το ενδιαφέρον είναι ότι η γείτων θα πουλάει στην Ελλάδα ποσότητες από τα αποθέματά της. Η κίνηση της κυβέρνησης να κλείσει συμφωνία με την Τουρκία και να μην απευθυνθεί κατευθείαν στις χώρες-παραγωγούς της Κασπίας, μπορεί μεν να γίνεται για διπλωματικούς λόγους, όμως δεν παύει να γεννά ερωτήματα και να γίνεται αντικείμενο εύλογης κριτικής. Οι κίνδυνοι μάλιστα αυξάνονται δεδομένου ότι ακόμα η Τουρκία βρίσκεται μακράν των ευρωπαϊκών προτύπων και στη χώρα συγκυβερνούν οι στρατηγοί και το παρακράτος. Οι χώρες με τις οποίες έχει υπογράψει συμφωνίες για προμήθεια αερίου η ΔΕΠΑ και από τις οποίες ήδη τροφοδοτείται σήμερα, είναι η Ρωσία (2.800 εκ. κυβικά μέτρα, πέρυσι πήρε 2.200) μέσω αγωγού, και η Αλγερία (500-700 εκ). Οι ποσότητες από την Αλγερία μεταφέρονται με πλοία σε υγροποιημένη μορφή στο σταθμό της Ρεβουθούσας. Η μεταφορά τους θεωρείται εξαιρετικά ακριβή.

Πάντως τα σχέδια της Ρωσίας στο ενεργειακό δείχνουν να είναι μεγάλοπνοα. Μήνυμα που με πλήρη σαφήνεια έστειλε προ διετίας ο Πούτιν, όταν στη Μόσχα συνελήφθη ο Χοντορκόφσκι, ο ρώσος βασιλιάς του πετρελαίου και αφεντικό της σημαντικότερης τότε ρωσικής πετρελαϊκής εταιρείας, της «Γιούκος». Όπως είναι γνωστό, ο Χοντορκόφσκι φυλακίστηκε για σκάνδαλα, τη στιγμή που προωθούσε την «παντρεία» της «Γιούκος» με αμερικανική εταιρεία-ενεργειακό κολοσσό και τα σχέδια κατασκευής πετρελαιοαγωγών προς την Κίνα. Το πρώτο σχέδιο ναυάγησε, ενώ το δεύτερο σήμερα επανεξετάζεται. Κατά κοινή εκτίμηση, το μήνυμα που έστειλε ο Πούτιν τότε ήταν πως οι στρατηγικής σημασίας κλάδοι της οικονομίας –και ιδιαιτέρως η ενέργεια– θα μείνουν στον έλεγχο του κρά-

τους και θα χρησιμοποιηθούν ως διπλωματικό όπλο. Από εκεί και πέρα, οι ξένες πολυεθνικές μπορούν να επενδύσουν σ' αυτούς τους κερδοφόρους κλάδους, αλλά ουδέποτε θα πάρουν το πάνω χέρι στις εταιρείες-κλειδιά για τη χώρα. Ο Πούτιν μέχρι τώρα έχει κερδίσει κρίσιμες μάχες, όχι όμως και τον πόλεμο.

Μια θεαματική κίνηση σ' αυτό το «μεγάλο παιχνίδι» που άνοιξε το Κρεμλίνο, είναι το άκρως φιλόδοξο σχέδιο του υποθαλάσσιου αγωγού αερίου της Βαλτικής που υλοποιείται και θα συνδέει τη Ρωσία με τη Γερμανία. Έτσι θα αποφύγει την Πολωνία, που χαρακτηρίζεται ως η αμερικανική «πέμπτη φάλαγγα» στην ΕΕ. Το εντυπωσιακό είναι ότι μέσω αυτού του αγωγού θα διοχετεύει 50 δισ. κυβικά μέτρα ετησίως, τη στιγμή που σήμερα συνολικά εξάγει στην Ευρώπη 120-130 δισ. Εντυπωσιακό είναι επίσης ότι επικεφαλής της ρωσογερμανικής κοινοπραξίας του αγωγού είναι ο πρώην καγκελάριος Σρέντερ. Ένας ακόμη στόχος της Ρωσίας φαίνεται να είναι η δημιουργία μιας ευρασιατικής συμμαχίας των χωρών παραγωγής φυσικού αερίου στην Κεντρική Ασία, στην οποία θα μετέχουν Ρωσία, Τουρκμενιστάν, Καζακστάν (χώρα με τα πλουσιότερα ίσως ενεργειακά κοιτάσματα στην Κασπία) και Ουζμπεκιστάν. Δηλαδή ένα καρτέλ φυσικού αερίου, στο οποίο η Ρωσία θα έχει ρόλο αντίστοιχο με εκείνο της Σαουδικής Αραβίας στον ΟΠΕΚ.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, τόσο στη Δύση όσο και στην Ασία, η κρίση στη Μέση Ανατολή, οι υψηλές τιμές του πετρελαίου, αλλά και η ρωσο-ουκρανική κόντρα, στάθηκαν αφορμή για να ενισχυθούν απόψεις ότι πρέπει να χρησιμοποιηθεί και η πυρηνική ενέργεια. Κάτι που δείχνει ότι το «πυρηνικό λόμπυ», μετά από μακρά περίοδο έντονων επικρίσεων σε βάρος του, επανικάμπει δριμύτερο. Στη Φινλανδία συζητείται ήδη η κατασκευή ενός ατομικού αντιδραστήρα· η Βουλγαρία, εκτός από τον σταθμό στο Κοζλοντούι, θέλει να κατασκευάσει και άλλους, ενώ η Κίνα και το Ιράν, αλλά και άλλες ακόμη χώρες, βαδίζουν προς την ίδια κατεύθυνση.

Το τέλος του μεταπολεμικού μοντέλου ανάπτυξης

του Τάσου Μπότουλα

Έξι χρόνια μετά την αλλαγή του αιώνα η ελληνική οικονομία έχει περιέλθει στη δεινότερη κατάσταση από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Τι κι αν πέρασαν από την εξουσία δεξιές ή σοσιαλιστικές κυβερνήσεις, η οικονομία της χώρας μας δεν έχει κατορθώσει να ορθοποδήσει και βρίσκεται στην προτελευταία θέση μεταξύ των 15 παλαιών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι Έλληνες είναι οι φτωχότεροι –πλην Πορτογάλων– ευρωπαίοι πολίτες.

Όταν οι οικονομικοί εγκέφαλοι συσκέπτονται χαμογελαστοί, μήπως θα πρέπει να ανησυχούμε;

Η ελληνική οικονομία εδώ και πενήντα χρόνια στηρίζεται ουσιαστικά στη βοήθεια που παίρνει από το εξωτερικό: στην αρχή από τις ΗΠΑ, με το σχέδιο Μάρσαλ, και στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα δισεκατομμύρια δολάρια και ευρώ που εισήλθαν στην οικονομία μας για επενδύσεις, φαγώθηκαν από την γραφειοκρατία, τους διάφορους «φίλους», καθώς και από τον κρατικό μηχανισμό. Όσο και αν δεν θέλουν να το παραδεχτούν, δεξιόι,

σοσιαλιστές και αριστεροί όλων των αποχρώσεων και τάσεων, με περισσό ζήλο στήριξαν το «λενινιστικό» μοντέλο κρατικίστικης ανάπτυξης. Ο δημόσιος τομέας, εξαιτίας των πελατειακών σχέσεων που κυριάρχησαν και κυριαρχούν στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, αναπτύχθηκε σε τέτοιο βαθμό ώστε σήμερα να αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα και την ισχυρότερη τροχοπέδη στην πρόοδο και ανάπτυξη της χώρας.

Κατά την τελευταία εικοσιπενταετία

τα χρήματα που εισέρρευσαν στα ταμεία του κράτους θα μπορούσαν να έχουν μεταμορφώσει τη χώρα. Ωστόσο, χρησιμοποιήθηκαν για κομματικούς σκοπούς, από όλες τις κυβερνήσεις, με αποτέλεσμα σήμερα το μέλλον να διαγράφεται δυσοίωνο.

ΝΙΚΗΤΗΣ Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

Η κυβέρνηση Καραμανλή κέρδισε τις τελευταίες εκλογές με κύριο σύνθημα την καταπολέμηση της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα – διαφθοράς που στηρίζεται στη γραφειοκρατία. Για τον σκοπό αυτό άλλωστε η Νέα Δημοκρατία προεκλογικά είχε ανακοινώσει ότι θα «επανιδρύσει το κράτος». Είχε μάλιστα υπολογίσει ότι η επανίδρυση αυτή θα εξοικονομούσε περίπου 10 δισ. ευρώ από τις δημόσιες δαπάνες. Συνεχίζοντας όμως την ιστορική εξάρτηση όλων των μεταπολεμικών κυβερνήσεων από τους δημοσίους υπαλλήλους, δεν τόλμησε να κάνει τίποτα. Αντίθετα, οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν στον προϋπολογισμό του 2006 σε σχέση με αυτόν του 2005 κατά 4,8%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 2,4 δισ. ευρώ. Αντί για εξοικονόμηση, έχουμε επομένως αύξηση της αιμορραγίας από το Δημόσιο.

Την αδυναμία περιορισμού των δαπανών πλήρωσε το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Διατήρησε δηλαδή, και μάλιστα αύξησε, όλες τις άλλες δαπάνες του Δημοσίου κόβοντας τις μόνες παραγωγικές, που είναι οι επενδύσεις. Και, όπως όλοι γνωρίζουν, όταν δεν γίνονται επενδύσεις η οικονομία δεν έχει προοπτικές. Η κυβέρνηση δυστυχώς διέψευσε τις προσδοκίες για επανίδρυση του κράτους και παραδόθηκε αμαχητί στη γραφειοκρατία του Δημοσίου.

Ως τις επόμενες εκλογές δεν πρόκειται φυσικά να κάνει ό,τι δεν τόλμησε αμέσως μετά την ανάληψη της εξουσίας: να τα βάλει με τους δημοσίους υπαλλήλους και τη γραφειοκρατία. Αμφίβολο είναι αν θα το κάνει και η επόμενη κυβέρνηση, είτε του ΠΑΣΟΚ είναι είτε της Νέας Δημοκρατίας. Η γραφειοκρατία λοιπόν θα συνεχίσει να απομυζά το σύνολο των φόρων που πληρώνουμε και την ικμάδα της οικονομίας. Το γεγονός ότι σε δύο χρόνια το αργότερο θα έχουμε εκλογές σημαίνει ότι η κυβέρνηση δεν θα τολμήσει να αντιμετωπίσει κανένα από τα προβλήματα που θα την έφερναν αντιμετώπιση με μεγάλες ομάδες ψηφοφόρων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΔΡΑΝΕΙΑ

Αντίθετα, θα προσπαθήσει να ικανοποιήσει με κάθε κόστος τα αιτήματα, ακόμη και όταν είναι παράλογα, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι θα αυξηθεί η σπατάλη στον δημόσιο τομέα. Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι το αργότερο το φθινόπωρο του 2007 θα έχουμε εκλογές, συνεπώς από το καλοκαίρι του 2006 θα βρισκόμαστε και επισήμως πλέον σε προεκλογική περίοδο, με όλα όσα αυτό συνεπάγεται για την οικονομία. Το γεγονός ότι ο υπουργός Οικονομίας δηλώνει ότι η παράταση από το Eco/Fin κατά ένα χρόνο της προθεσμίας για τη μείωση του ελλείμματος είναι ευπρόσδεκτη θα έπρεπε να μας ανησυχεί. Διότι αποτελεί μια ομολογία της αδυναμίας της οικονομικής πολιτικής. Ουσιαστικά η πολιτική της ήπιας προσαρμογής της οικονομίας που ακολουθεί η κυβέρνηση είναι πολιτική αδράνειας. Αντί να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα, παίρνουμε παρατάσεις για να τα αντιμετωπίσουμε στο μέλλον, οπότε όμως θα είναι μεγαλύτερα.

Παρά τις διαβεβαιώσεις του πρωθυπουργού ότι η κυβέρνηση προχωρεί σε μεταρρυθμίσεις, η πραγματικότητα είναι ότι απλώς διαχειρίζεται την κατάσταση χωρίς ιδιαίτερη φαντασία ή τόλμη. Το δυσάρεστο είναι ότι, αντί σχεδιασμού και μεθοδικής προσέγγισης των στόχων, η κυβέρνηση στηρίζεται σε ελπίδες. Το σύνολο της οικονομικής

πολιτικής στηρίζεται στην ελπίδα ότι θα πάει καλά η αγορά ακινήτων ώστε να εισπραχθούν αρκετοί φόροι για να πληρωθούν οι δαπάνες του Δημοσίου και να περιορισθεί το έλλειμμα. Ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας επίσης θα εξαρτηθεί από την αγορά ακινήτων αλλά και από τον τουρισμό. Η πάταξη της φοροδιαφυγής είναι μια ακόμη από τις ελπίδες της κυβέρνησης, όπως ήταν και πέρυσι, παρ' όλο που τελικά ο ρυθμός αύξησης των φορολογικών εσόδων ήταν πολύ χαμηλότερος από τον αναμενόμενο. Η πρόσφατη ιστορία έχει αποδείξει ότι οι φοροφυγάδες στην Ελλάδα δεν συλλαμβάνονται αλλά συνεχίζουν να φοροδιαφεύγουν κάθε χρόνο και περισσότερο.

Και ενώ η μείωση του ελλείμματος στηρίζεται σε ελπίδες, η μείωση του χρέους θα στηριχθεί στην πώληση των «ασημικών». Σε μια προσπάθεια να εισπράξει όσο το δυνατόν μεγαλύτερα ποσά για να μειώσει το δημόσιο χρέος, η κυβέρνηση θα πουλήσει εφέτος όσα περιουσιακά στοιχεία μπορεί. Αυτό δεν θα ήταν κακό, αν η κυβέρνηση πουλούσε ζημιογόνες επιχειρήσεις, τις οποίες οι ιδιώτες με καλύτερο τρόπο διοίκησης θα μετέτρεπαν σε κερδοφόρες. Δυστυχώς όμως θα πουληθούν μόνον κερδοφόρες επιχειρήσεις, οι οποίες έδιναν μέρισμα στο Δημόσιο και ασκούσαν και κοινωνική πολιτική σε κάποιο βαθμό, και τελικά θα μειωθεί η αξία της περιουσίας του Δημοσίου.

Αυτοί είναι οι βασικοί άξονες της οικονομικής πολιτικής, η οποία ούτε τον πληθωρισμό περιορίζει ούτε τη σπατάλη και τη διαφθορά στο Δημόσιο αντιμετωπίζει και, το χειρότερο όλων, δεν ευνοεί τις επενδύσεις και την αύξηση της απασχόλησης. Οι προοπτικές λοιπόν για την οικονομία είναι δυσοίωνες και, εάν δεν γίνουν επενδύσεις, θα έχουμε αύξηση της ανεργίας, η οποία σε συνδυασμό με τις αποκρατικοποιήσεις και τη μείωση των εισοδημάτων από τον πληθωρισμό θα μεγεθύνει τα προβλήματα των εργαζομένων.

Αυτό που προκύπτει επομένως είναι ότι η πρώτη διετία της κυβέρνησης ήταν μια χαμένη διετία για την οικονομία, ενώ προβλέπεται ότι τελικά θα χαθεί ολόκληρη η τετραετία.

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60,
115 21 Αθήνα,
τηλ.: 210-72.32.819

Επιδημίες χωρίς σύνορα, ελπίδες χωρίς εμβόλιο

Ο κρατικός μηχανισμός παραμένει σε συνεχή ετοιμότητα για να αντιμετωπίσει τον θανατηφόρο ιό της γρίπης των πτηνών. Αυτή η φράση διατυπώνεται με δραματικό τρόπο, μολονότι όσοι την επικαλούνται αναγνωρίζουν την σημασία της πρόληψης. Η τήρηση και αύξηση της ετοιμότητας είναι ένα γεγονός που δεν μειώνει την αίσθηση του κινδύνου. Οι σύγχρονες κοινωνίες, από τη στιγμή που λαμβάνουν προειδοποιήσεις που αφορούν στον τομέα της πρόληψης, συνειδητοποιούν ότι οι πιθανότητες να προσβληθεί η υγεία τους είναι σήμερα μεγαλύτερη από άλλοτε. Η επιδημία προχωρά στις δικές της ασκήσεις ετοιμότητας. Κλείνει ειρωνικά το μάτι όταν ακούει για ακόμη μαζικότερη παραγωγή φαρμάκων, για ενίσχυση των μέτρων προστασίας του πληθυσμού.

Μέσα από τη διαβεβαίωση περί εξονυχιστικών ελέγχων αυτό που εν τέλει διαφαίνεται κατά την εξιστόρηση των γεγονότων από τα ΜΜΕ είναι ότι δεν θα αποφύγουμε τελικά την επίσκεψη του ιού. Να λοιπόν η παιγνιώδης απάντηση όσων έχουν ακόμη την ψυχραιμία να επιστρατεύουν το χιούμορ αποφεύγοντας να αγγίξουν την πραγματικότητα με προστατευτικά γάντια. Ακούμε και ξανακούμε ότι στην Ευρώπη δεν υπάρχουν αντίστοιχες συνθήκες συμβίωσης των ανθρώπων με τα οικόσιτα ζώα όπως συμβαίνει στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Η αυταπάτη της Δύσης ότι και σε αυτήν την περίπτωση έχουμε ένα θέμα που αφορά αποκλειστικά χώρες μακρινές και εξωτικές.

Στη Νοτιοανατολική Ασία, όταν ξεκίνησε η επιδημία πριν από δυόμισι χρόνια, οι αρχές της Ταϊλάνδης είχαν εκφράσει την επιθυμία να εμβολιάζονται αντί να θανατώνονται τα πουλερικά. Η απόφαση για θανάτωσή τους είχε μεγάλη συμβολή στην επέκταση της επιδημίας, καθώς πολλοί φτωχοί Ταϊλανδοί έκρυβαν το πρόβλημα για να μην

χάσουν τη μοναδική πηγή εσόδων. Ο φόβος δεν περιορίζεται όμως μόνο σε αυτό το σημείο. Στην ζώνη της Ασίας οι κυβερνήσεις ανησυχούν ότι σε περίπτωση πανδημίας γρίπης οι φαρμακοβιομηχανίες θα δεσμεύσουν το εμβόλιο για να το διαθέσουν σε Ευρώπη και Αμερική.

Η έκρηξη του πανικού το περασμένο φθινόπωρο με αφορμή τα ύποπτα κρούσματα σε Ρουμανία, Κροατία και Τουρκία είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν οι πωλήσεις του κλάδου φαρμάκων Roche, που παρασκευάζει το αντιγριπικό φάρμακο Ταμιφλού. Οι μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες δείχνουν να αδιαφορούν για τις επενδύσεις στα εμβόλια. Σύμφωνα με την εφημερίδα *Wall Street Journal*, οι εταιρείες αυτές «στοιχηματίζουν στις χρόνιες ασθένειες ή σε φάρμακα που επιβάλλονται από τη μόδα και αφήνουν μεγάλο περιθώριο κέρδους, οδηγώντας σε όξυνση τα προβλήματα δημόσιας υγείας».

Σε επίπεδο ΕΕ είχε μάλιστα καταγγελθεί η ύπαρξη ενός εγγράφου σύμφωνα με το οποίο ορισμένα κράτη μέλη έχουν δεσμεύσει όλη την παραγω-

γή αντιγριπικών φαρμάκων για τα επόμενα χρόνια, με αποτέλεσμα άλλες χώρες, που θα μπορούσαν να πληγούν πρώτες από την ασθένεια, να μην έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Όσο μεγαλώνει το φάσμα της κρίσης, πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν ότι οι μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες θα βρουν τα απαραίτητα κίνητρα για να επενδύσουν στην έρευνα. Σε συνθήκες έλλειψης συντονισμού αποτελεί αίνιγμα το κατά πόσο θα ευδοκμήσει η διεθνής επιστημονική συνεργασία, καθώς πολύ συχνά αυτή υπαγορεύεται από τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Για την ώρα πάντως τα πρώτα συμπτώματα της νόσου των πουλερικών φαίνεται ότι έχουν ανησυχήσει τους ιθύνοντες της οικονομίας. Οι εμπειρογνώμονες της Παγκόσμιας Τράπεζας εκτιμούν ότι οι ζημιές θα ανέλθουν σε τουλάχιστον 800 δισ. δολάρια, εάν επεκταθεί σε παγκόσμιο επίπεδο η επιδημία. Ιδού λοιπόν από ποιους θα ξεκινήσει πρώτα η χορήγηση του Ταμιφλού, μόνο και μόνο για την τόνωση του ηθικού τους...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΛΕΤΣΙΟΣ

Ένα Σύνταγμα σαν πλατεία

Είναι πολλοί οι κολασμένοι του
υπερώριμου καπιταλισμού.

Έλλη Παππά

Η πολυνομία αποδεικνύει το ανώριμο
μιας κοινωνίας. Σε μας τα τρία τέταρτα
των νόμων ψηφίζονται για να μην
εφαρμόζονται.

Φ.Π.Γ.

Θυμάστε πόσες φορές την τελευταία δεκαετία ξήλωσαν και ξανάφτιαξαν την πλατεία Συντάγματος; Κάθε δήμαρχος είχε το δικό του «όραμα», άλλοτε μαρμάρινο, άλλοτε με καγκελάκια, άλλοτε με πλάκες, άλλοτε με πλακάκια και σιντριβάνια, και προχωρούσε σε ανακαίνιση εκ θεμελίων. Αυτός πλήρωνε; Ε, κάπως έτσι έχει δει ο δικομματισμός και το Σύνταγμα, προβαίνοντας κάθε τρεις και λίγο στην αναθεώρησή του.

Όμως το Σύνταγμα δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως επικοινωνιακό ανάχωμα και ως από μηχανής θεός για ζητήματα τα οποία μόνο η πολιτική δειλία εμποδίζει να επιλυθούν με την ισχύουσα νομοθεσία. Ούτε πάλι επιτρέπεται να κατεξευτελίζονται διατάξεις του είτε λόγω του υπερτεχνοκρατικού χαρακτήρα τους είτε λόγω της προφανούς αδυναμίας τους για να ισχύσουν. Φερ' ειπείν η διάταξη περί βασικού μετόχου –ο άθλος δηλαδή του συνταγματολόγου κ. Βενιζέλου– δεν έπρεπε καν να υπάρχει στο Σύνταγμα, πόσω μάλλον που πρόκειται για διάταξη που εξειδικεύτηκε περαιτέρω με ανεφάρμοστο νόμο! Νόμο στον οποίο ο κ. Βενιζέλος όρισε ως βασικό μέτοχο τον κατέχοντα μόλις το 5% των μετοχών ενός μιντιακού φορέα.

Πιο συγκεκριμένα τώρα, το καραμανλικό προεδροκεντρικό Σύνταγμα του 1975 αναθεωρήθηκε το 1986 από τον Ανδρέα, ώστε να ψαλιδισθούν οι προνομίες του Προέδρου της Δημοκρατίας για να αναθεωρηθεί εκ νέου από τους εκσυγχρονιστές το 2001, συνεπικουρούμενους από τους νεοδημοκράτες.

Φαίνεται όμως ότι η αναθεώρηση της αναθεώρησης παρά την ευρύτατη συναίνεση των κομμάτων εξουσίας δεν πέτυχε, οι διατυπώσεις ή οι ρυθμίσεις απεδείχθησαν στην πράξη ανεπαρκείς ή και επιπόλαια διατυπωμένες, με αποτέλεσμα σήμερα να απαιτείται αναθεώρηση της αναθεώρησης της αναθεώρησης.

Και αναφερόμαστε στο ύψιστο πολιτικό-πολιτειακό κείμενο της χώρας, στο σύμβολο της δημοκρατίας μας, η τήρηση του οποίου επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων. Είναι δυνατόν ν' αντιμετωπίζεται με τόση επιπολαιότητα; Και είναι επιτρεπτό να χρησιμοποιείται για να επιλύει με το κύρος του μικροπολιτικούς γόρδιους, δήθεν, δεσμούς-θεσμούς, ή να δίνει κατευθύνσεις τεχνοκρατικής-διεκπεραιωτικής υφής όπως λ.χ. είναι οι μελλοντικοί προϋπολογισμοί; Το Σύνταγμα, αντί να κατατρώχεται από λεπτομέρειες λεπτομερειών που θα κατανοούν μόνον οι συνταγματολόγοι και τα συγκρουόμενα, επιστημονικά ή μη, διαφέροντά τους, πρέπει να είναι ένα κείμενο σχεδόν οραματικό, που να ορίζει με το πολιτειακό του κύρος το μέλλον του τόπου και να προσδιορίζει το συλλογικό αγαθό της βιωμένης και ανοιχτής δημοκρατίας.

Πρέπει εδώ να πούμε ότι παρ' όλα αυτά ο Κώστας Καραμανλής έπραξε ορθά παίρνοντας την πρωτοβουλία μιας νέας αναθεώρησης. Κι αυτό γιατί υπάρχουν κρισιμότερα ζητήματα που πρέπει ν' αντιμετωπισθούν καταστατικά. Είναι επίσης γνωστό πως αν αυτή η Βουλή δεν αποφάσιζε αναθεώρηση, τότε η πρωτοβουλία μπορεί βάσει του νόμου ν' αναληφθεί πάλι μετά από 30 χρόνια! Άρα σωστή η κίνηση. Το θέμα όμως τώρα είναι τι είδους αναθεώρηση θέλουμε, πόσο συναινετική και πλατιά, και πόση, θεσμοθετημένη, λαϊκή συμμετοχή.

Οι πάντες δηλώνουν ανοιχτοί στον διάλογο και τις προτάσεις. Ήδη όμως η ατζέντα έχει περιγραφεί ως περιορισμένη και δειλή· φοβική ως προς τις προ-

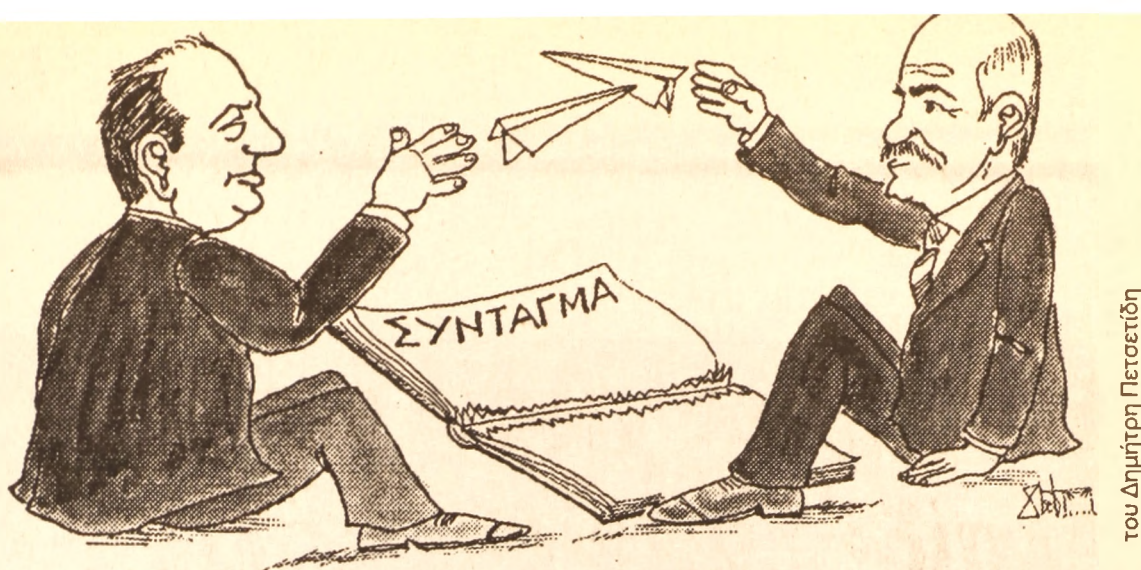
κλήσεις του μέλλοντος. Επ' αυτού η πολιτική ευθύνη της κυβέρνησης είναι τεράστια. Το ράβε-ξήλωνε με το Σύνταγμα προϋποθέτει πανεθνικό, βαθύ προβληματισμό και πρωτίστως σοβαρότητα και περίσκεψη. Τόλμη και σύνεση συγχρόνως. Εκτός κι αν το μόνο που μας ενδιαφέρει στην ουσία είναι η επίτευξη κάποιων επικοινωνιακών ωφελημάτων.

Υπάρχει άραγε η βούληση για ουσιαστικότερες μεταρρυθμίσεις ή το Σύνταγμα αντιμετωπίζεται μεταφυσικά και ως πανάκεια της πολιτικής μας αδυναμίας; Ιδιαίτερα όταν τα τρέχοντα «μικροπολιτικά» ζητήματα ρυθμίζονται ως επί το πλείστον εξωσυνταγματικά από τους επαγγελματίες της εξουσίας βάσει ενός παρανομικού κυκλώματος που οι ίδιοι έχουν συγκροτήσει!

Π.χ., πώς επιτρέπεται ακόμη στα κανάλια να λειτουργούν χωρίς άδειες, κατέχοντας μάλιστα και νεμόμενα εθνικές συχνότητες; Beati Possidentes δηλαδή, μια και παίζουν πολύ τα λατινικά εσχάτως ανάμεσα στους νομομαθείς μας αλλά και τα δημοσιογραφούντα παπαγαλάκια με τα σκοτεινά pay-rolls. Αν καταργηθεί επίσης ο ΑΣΕΠ διά ποικίλων παραθύρων, θα είναι δημοκρατική ήττα και η ντροπή του μέλλοντός τους. Ή αν αποφιλωθεί το σύμπαν διά του επανερχομένου αποχαρκτηρισμού των δασών, δεδομένου ότι άλλο πράγμα είναι το δάσος στη Μεσόγειο και άλλο στη Σκανδιναβία. Όπως, φευ, άλλο πράγμα είναι η αξιοποίηση και το δημόσιο συμφέρον και άλλο η αγορά και οι ιδιωτικές σκοπιμότητες.

Ο γνωστός νομομαθής θα προέτασσε του Συντάγματος το εξής άρθρο: **Δεν είναι σωστό να κοροϊδεύουμε ο ένας τον άλλον!** Το θέμα όμως είναι τεράστιο και θα επανέλθουμε. Το Αντί προτίθεται να ανοίξει έναν ευρύτατο διάλογο προτού η κρίση –λόγω κατάχρησης– των πολιτειακών θεσμών καταλήξει σε κρίση δημοκρατίας, γιατί κάποιοι συνεχίζουν να παίζουν εν ου παικτοίς.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

του Δημήτρη Πετσέτιου

Τη συνέντευξη πήρε η Μαρίνα Βήχου

- Ποια η γνώμη σας ως μέλους της διαπραγματευτικής ομάδας της Σερβίας-Μαυροβουνίου στις συνομιλίες για το τελικό καθεστώς του Κοσόβου; Θα υπάρξουν οριστικές αποφάσεις μέσα στο 2006; Θα είναι δύσκολη η διαπραγμάτευση;

— Το 2006 είναι μια κρίσιμη χρονιά για την Σερβία-Μαυροβούνιο: Έχουμε το δημοψήφισμα του Απριλίου για το Μαυροβούνιο και, νωρίτερα, στα τέλη του Γενάρη, ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις για το μέλλον του Κοσόβου. Οι προκλήσεις και οι προσδοκίες είναι εξίσου μεγάλες. Με στόχο τη σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής και τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων Βελιγραδίου-Πρίστινας έχουμε συ-

Ντούσαν Μπατάκοβιτς: Δεν κάνουμε

Η διαδικασία επίλυσης των εκκρεμοτήτων στο ζήτημα του Κοσσυφοπέδιου, παρά τα εμπόδια που προβάλλονται άμεσα ή έμμεσα και παρά την καθυστέρηση που προκάλεσε ο θάνατος του προέδρου Ιμπραήμ Ρουγκόβα, στην ουσία έχει ξεκινήσει και στο πλαίσιο αυτό εκείνο που αποκτά ιδιαίτερη σημασία είναι οι σκέψεις και οι ιδέες που διατυπώνονται από τις ενδιαφερόμενες πλευρές. Σκέψεις και ιδέες που προσφέρουν έδαφος για πολλά σενάρια, συχνά εκ διαμέτρου αντίθετα.

Τελικά θα δοθεί πλήρης ανεξαρτησία στο Κοσσυφοπέδιο, όπως απαιτούν οι Αλβανοί, ή θα παραμείνει ως μια αυτόνομη περιοχή στο πλαίσιο της Σερβίας, όπως ζητούν οι Σέρβοι; Η όποια λύση θα αφορά σε ένα ολόκληρο Κοσσυφοπέδιο ή θα οδηγήσει στον διαμελισμό του; Και ακόμη, θα δεχτεί η διεθνής κοινότητα, ως τελικός κριτής, την ανταλλαγή εδαφών ανάμεσα στο Κοσσυφοπέδιο και τις αλβανοκατοικούμενες περιοχές της νότιας Σερβίας;

Σ' αυτά και σε άλλα ερωτήματα δίνει τις δικές του απαντήσεις ο καθηγητής ιστορίας και διπλωμάτης Ντούσαν Μπατάκοβιτς, από τη θέση του συμβούλου του σέρβου προέδρου Μπόρις Τάντιτς και του μέλους της διαπραγματευτικής ομάδας του Βελιγραδίου για το Κοσσυφοπέδιο, σε μια συνέντευξή του στο Αντί, την οποία, να σημειωθεί, έδωσε δύο ημέρες πριν από τον θάνατο του Ρουγκόβα.

ντάξει εποικοδομητικές προτάσεις για τη μελλοντική επίλυση του θέματος του Κοσόβου. Διότι δεν πιστεύω ότι θα έχουμε την οριστική λύση μέχρι το τέλος του 2006. Ουσιαστικά θα γίνουν κάποιες βελτιώσεις και θα τεθεί το πλαίσιο για το μελλοντικό καθεστώς.

- Η σερβική θέση μέχρι τώρα συνίσταται στο «κάτι παραπάνω από αυτονομία, κάτι λιγότερο από ανεξαρτησία». Τι ακριβώς σημαίνει αυτό;

— Σημαίνει ότι το Βελιγράδι είναι έτοιμο να δώσει ευρείας μορφής αυτοδιοίκηση, αυτονομία στο Κόσοβο. Δεν θέλουμε να κυβερνήσουμε το Κόσοβο, όπως έκανε ο Μιλόσεβιτς, θέλουμε να παραμείνει μια οντότητα (entity), να έχει κάποιο δεσμό με το Βελιγράδι, να υπάρχουν εκεί κάποια στοιχεία της δικής μας δικαιοδοσίας, για παράδειγμα ο έλεγχος των συνόρων και των τελωνείων. Η σερβική κοινότητα θα πρέπει να προστατεύεται. Το Κόσοβο πρέπει να είναι αποστρατιωποιημένη περιοχή, χάρη της περιφερειακής σταθερότητας, και σαν

αντάλλαγμα είμαστε έτοιμοι να τους δώσουμε οικονομική αναβάθμιση, έτσι ώστε σαν οντότητα να έχουν πρόσβαση στη Διεθνή Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και άλλους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς. Είναι σημαντικό για όλους τους κατοίκους του Κοσόβου να βελτιώσουν την κακή οικονομική τους κατάσταση, καθώς το ποσοστό ανεργίας είναι 70% μεταξύ των Αλβανών και 97% μεταξύ των Σέρβων. Όπως εξάλλου γνωρίζουμε, η οικονομική και κοινωνική ανέχεια πυροδοτούν εθνικιστικές εξάρσεις.

- *Μιλήσατε για προστασία της σερβικής κοινότητας. Εννοείτε κάποιο είδος τοπικής αυτονομίας και, επίσης, θεωρείτε αναγκαία τη διατήρηση της διεθνούς στρατιωτικής παρουσίας στις περιοχές που κατοικούν οι Σέρβοι;*
— Θα χρειαστεί να υπάρχει παντού

εκκλησιών και μονών βρίσκεται στο Κοσσυφοπέδιο. Ήδη 150 εκκλησίες και μοναστήρια έχουν καταστραφεί από εξτρεμιστές.

- *Τελικά αναφέρεστε σε αποκέντρωση ή σε τοπική αυτονομία στους τομείς της παιδείας, της υγείας, της οικονομίας, της δικαιοσύνης και της αστυνόμευσης;*
— Γνωρίζετε ότι η βίβλος της διεθνούς κοινότητας είναι η έκθεση του Κάι Έιντε, που προτείνει τη σύσταση νέων σερβικών δήμων, με σερβική πλειοψηφία, που θα έχουν μεταξύ τους το δικαίωμα της λειτουργικής διασύνδεσης: μιας μορφής αυτοδιοικούμενων δήμων, που θα συνιστούν ένα είδος σερβικής οντότητας —όπως εμείς το αντιλαμβανόμαστε— όχι εδαφικά ενωμένης, όπως στην περίπτωση της Βοσνίας, αλλά με ισχυρές αρμοδιότητες

πρέπει να τους βοηθήσουμε να σταθούν στα πόδια τους. Η πρότασή μας συνιστά συμβιβασμό, καθώς θα δώσουμε στην αλβανική πλευρά πολλούς τομείς που θα είναι υπό τον πλήρη έλεγχό τους και σαν αντάλλαγμα τους ζητάμε να σεβαστούν τις βασικές ευρωπαϊκές και ανθρώπινες αξίες. Γνωρίζετε ότι ουσιαστικά η απόφαση 1244 ουδέποτε τηρήθηκε.

- *Η απόφαση 1244 φαίνεται να ξεχάστηκε από τη διεθνή κοινότητα...*
— Θα σας θυμίσω ότι σύμφωνα μ' αυτή την απόφαση της 10ης Ιουνίου του 1999, 1.000 σέρβοι στρατιώτες και 1.000 αστυνομικοί θα έπρεπε να επιστρέψουν για την προστασία των Σέρβων και της σερβικής πολιτιστικής κληρονομιάς, πράγμα που ποτέ δεν έγινε. Αντίθετα, είχαμε εθνικές εκκαθαρίσεις, με αποτέλεσμα σήμερα σχε-

πίσω από τις θέσεις μας

διεθνής στρατιωτική παρουσία, τουλάχιστον για μια ορισμένη περίοδο, καθώς ένας από τους όρους της απόφασης 1244 του ΟΗΕ για τον αφοπλισμό του UCK ουδέποτε εκπληρώθηκε. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο στρατηγός Αγκίμ Σέχου έχει σχηματίσει έναν «σκιώδη στρατό» και έχουμε πληροφορίες από διεθνείς παρατηρητές στο Κόσοβο ότι γίνονται προετοιμασίες για να εκδιωχτούν όσοι Σέρβοι έχουν απομείνει εκεί. Έτσι η ευθύνη μας για το Κοσσυφοπέδιο είναι διπλή, έχει να κάνει με τα κρατικά και με τα εθνικά μας συμφέροντα. Τα κρατικά μας συμφέροντα υπονοούν ότι ενδιαφερόμαστε για όλους τους πολίτες του Κοσόβου, ανεξαρτήτως θρησκείας και εθνικότητας, ενώ τα εθνικά μας αφορούν τους εναπομείναντες Σέρβους —τα 2/3 εκδιώχθηκαν από αλβανούς εξτρεμιστές— να τους εξασφαλίσουμε μια πολιτισμένη ζωή, τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε να μπορούν να επιβιώσουν. Γι' αυτούς η αποκέντρωση —έτσι όπως προτάθηκε— είναι θέμα επιβίωσης. Επίσης υπάρχει το θέμα της τεράστιας εκκλησιαστικής παρουσίας —το μεγαλύτερο μέρος των σερβικών

στους τομείς που προαναφέρατε. Επιπρόσθετα θα πρέπει να έχουν συνταγματικούς δεσμούς με το Βελιγράδι για να επιβιώσουν, οικονομική, πολιτιστι-

**Όλα τα γειτονικά κράτη
είναι τρομοκρατημένα με
την προοπτική της
ανεξαρτητοποίησης του
Κοσόβου και
υποστηρίζουν σθεναρά
μια λύση που θα
προκύψει από
διαπραγμάτευση**

κή, εκπαιδευτική και ιατρική υποστήριξη από το Βελιγράδι, χωρίς την οποία για τα πρώτα τουλάχιστον 10-20 χρόνια δεν θα μπορούν να επιβιώσουν. Θα

δόν 200.000 Σέρβοι να έχουν διωχθεί και να βρίσκονται στην κεντρική Σερβία ή το Μαυροβούνιο —όπως διώχθηκαν και άλλοι 50.000 μη Αλβανοί, κυρίως τσιγγάνοι και σλαβόφωνοι μουσουλμάνοι.

- *Ζητάτε την επιστροφή αυτών των ανθρώπων στις εστίες τους;*
— Δεν μπορούμε να τους πιέσουμε να επιστρέψουν. Οι ίδιοι μπορούν να διαλέξουν αν θέλουν ή όχι να επιστρέψουν και πότε. Ο όρος που εκείνοι θέτουν είναι να επιστρέψουν στις εστίες τους αν η αστυνομία στις περιοχές τους είναι σερβική, το ίδιο και η διοίκηση, αν τα παιδιά τους μπορούν να πάνε σε σερβικά σχολεία, αν υπάρχει σερβική ιατρική περίθαλψη και, κυρίως, αν υπάρχει ασφάλεια. Από αυτούς περίπου οι μισοί είναι αγροτικός πληθυσμός και δεν έχουν πουλήσει τη γη τους, που πρακτικά είναι το 20% της εδαφικής έκτασης του Κοσόβου —και αναφέρομαι σε όλο το Κόσοβο, όχι μόνο στην περιοχή της Μητρόβιτσα. Μιλάμε και για τους 4 σερβικούς θύλακες, οι οποίοι εδαφικά δεν συνδέονται, θέλουν όμως να αποτελούν μια

Το Κοσσυφοπέδιο μετά τον Ιμπραήμ Ρουγκόβα

Τα ερωτήματα για τις συνθήκες που θα δημιουργούσε η απομάκρυνση του Ιμπραήμ Ρουγκόβα από την πολιτική σκηνή του Κοσόβου είχαν αρχίσει να τίθενται εδώ και τρεις μήνες, μετά την ανακοίνωση, από τον ίδιο μάλιστα, ότι είχε καρκίνο του πνεύμονα και ο χρόνος ζωής του ήταν περιορισμένος. Ο θάνατός του ωστόσο, μερικές ημέρες πριν από την έναρξη των επίσημων διαπραγματεύσεων για το τελικό status του Κοσόβου, είναι αλήθεια ότι δημιούργησε ένα κενό που, όπως δείχνουν τα πράγματα, δύσκολα θα αναπληρωθεί.

Ο Ρουγκόβα έπαιξε έναν καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη του ζητήματος του Κοσσυφοπεδίου από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας, όταν με πρωτοβουλία του τότε προέδρου της Αλβανίας Σαλί Μπερίσα πήρε το χρίσμα του ηγέ-

τη των Αλβανών της περιοχής, αντικαθιστώντας, σχεδόν πραξικοπηματικά, τον μέχρι τότε εθνάρχη τους, σκληρό εθνικιστή και με κομμουνιστικές ρίζες, Ρετζέπ Τσιόσα.

Ο Ρουγκόβα, σε αντίθεση με τον Τσιόσα που υποστήριζε την βίαιη αντιπαράθεση με το Βελιγράδι, τάχθηκε από την αρχή κατά της βίας, προτιμώντας την άσκηση μιας καλύτερης επικοινωνιακής πολιτικής, με στόχο να δημιουργήσει μια συμπαθή εικόνα των Αλβανών και, εκμεταλλευόμενος τις διεθνείς συγκυρίες, να ευαισθητοποιήσει τον διεθνή παράγοντα για το δίκαιο της αλβανικής κοινότητας έναντι της καταπίεσης από την милитарιστική τακτική που ακολουθούσε η σερβική ηγεσία.

Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής ήταν, ο Ρουγκόβα να θεωρηθεί ως ο αντίποδας του «κακού» Μιλόσεβιτς και να

χαρακτηρισθεί ως αξιόπιστος συνομιλητής της Δύσης, η οποία τον αγκάλιασε προσφέροντάς του απόλυτη στήριξη στο κύριο αίτημα που είχαν θέσει οι Αλβανοί ήδη από τη δεκαετία του '80, την πλήρη ανεξαρτησία τους από τη Σερβία.

Στο πλαίσιο αυτό άλλωστε αποφασίστηκαν το 1999 οι βομβαρδισμοί του ΝΑΤΟ, οι οποίοι όμως έφεραν στο προσκήνιο μια ομάδα ριζοσπαστών που αποτελούσαν τον πυρήνα του περιφημου UCK και που στη συνέχεια διεκδικούν με κάθε τρόπο να πάρουν την κατάσταση του Κοσσυφοπεδίου στα χέρια τους.

Η παρουσία της ομάδας αυτής αποτελεί μάλιστα το κυριότερο εμπόδιο στην εξεύρεση ενός προσώπου που θα αντικαταστήσει τον Ρουγκόβα στο ρόλο του ηγέτη των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου. Ρό-

λο για τον οποίο ήδη πολλοί προαλείφονται, με επικρατέστερους τον πρόεδρο της Βουλής Νετζάντ Νάτσι, κορυφαίο στέλεχος του LDK που ίδρυσε ο Ρουγκόβα, τον καθηγητή της νομικής σχολής του πανεπιστημίου της Πριστίνας Σαμπρί Σεντίου και τον Βετόν Σουρόι, δημοσιογράφο και κορυφαία πολιτική προσωπικότητα του Κοσσυφοπεδίου.

σερβική οντότητα και να εκλέγουν τους εκπροσώπους τους στο κοινοβούλιο του Κοσόβου, όπου πιστεύουμε ότι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα άσκησης βέτο, έτσι ώστε καμία απόφαση του κοινοβουλίου ή της κυβέρνησης να μην μπορεί να τους επιβληθεί χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Θα σας θυμίσω δε ότι υπάρχει μια τέτοια πρόβλεψη στη συμφωνία της Οχρίδας για τους Αλβανούς της ΠΓΔΜ. Φυσικά και η σερβική εκκλησιαστική περιουσία θα πρέπει να είναι τμήμα αυτής της σερβικής οντότητας.

• *Οι Αλβανοί στη νότια Σερβία πρόσφατα ανακίνησαν θέμα αυτονομίας στις περιοχές που κατοικούν. Σκέφτεστε κάποιο είδος κοινής φόρμουλας για τους Αλβανούς της νότιας Σερβίας και τους Σέρβους του Κοσόβου;*

— Δεν υπάρχει πεδίο σύγκρισης, καθώς οι Αλβανοί των νοτίων περιοχών της κεντρικής Σερβίας —για μας νότια Σερβία είναι το Κόσοβο— απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα, αντίθετα με

τους Σέρβους του Κοσόβου. Η αυτονομία τους είναι απόλυτα σεβαστή. Μόλις αντικατέστησαν έναν μετριοπαθή και δημοκρατικό δήμαρχο μ' έναν εθνικιστή· αλλά αυτό ήταν η απόφασή τους και θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες. Αντίθετα λοιπόν με την ευνοϊκή κατάσταση των Αλβανών εκεί, η θέση των Σέρβων στο Κόσοβο θυμίζει περισσότερο την πρακτική και ιδεολογία που θεωρήσαμε ότι ηττήθηκε πριν 60 χρόνια στην Ευρώπη: Ζουν σε θύλακες, υφίστανται διώξεις στη βάση της εθνικής τους ταυτότητας, δεν έχουν ελευθερία κίνησης. Ένας φίλος μου είπε χαρακτηριστικά: «το μόνο που δεν έκαναν είναι να μας βάλουν το κίτρινο άστρο» —για να εξηγήσει πόσο δύσκολη είναι η κατάσταση. Εξάλλου, ξέρετε, όταν έχετε αυτές τις «τυχαίες» δολοφονίες Σέρβων στο Κόσοβο —κυρίως νέων— είναι ένα μήνυμα για όλη την κοινότητα: «είστε ανεπιθύμητοι εδώ και δεν ξέρετε ποιο θα είναι το επόμενο θύμα». Οι φόνοι γίνονται σε διάφορες περιοχές, χωρίς καμία αφορμή. Πιο χαρακτηριστική περίπτω-

ση ήταν ο φόνος ενός 17χρονου από την Γκρατσάνιτσα, τον Ιούνιο, ο οποίος πυροβολήθηκε με αυτόματο έξω από ένα τυροπιτάδικο στις 2 τα ξημερώματα, ενώ έτρωγε ένα χάμπουργκερ, από ένα διερχόμενο αυτοκίνητο. Οι μέθοδοι αυτές θυμίζουν τη μαφία της Σικελίας στις αρχές του 20ού αιώνα. Αλλά και οι ίδιοι οι Αλβανοί του Κοσόβου είναι τελικά πλήρως εξαρτημένοι από τους ηγέτες παραστρατιωτικών ομάδων, που τώρα έγιναν αρχηγοί της μαφίας. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα: Πριν από τον πόλεμο —επί Μιλόσεβιτς— οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί του Κοσσυφοπεδίου στο Κόελ παρήγαγαν ηλεκτρική ενέργεια που κάλυπτε όλο το Κόσοβο, ενώ το 1/3 προοριζόταν για εξαγωγή. Σήμερα δεν παράγουν ούτε το 1/3 και έχουν συνεχώς μπλακ-άουτ. Γιατί; Κατ' αρχήν έδιωξαν όλους τους Σέρβους που εργάζονταν εκεί και έτσι λείπει το εξειδικευμένο προσωπικό. Ο δεύτερος λόγος είναι η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους αλβανούς πολέμαρχους, τη μαφία, που ελέγχουν το πετρέλαιο. Αυτοί ουσια-

στικά εξαναγκάζουν τον κόσμο να αγοράζει γεννήτριες και να ξοδεύει 10 λίτρα πετρέλαιο την ημέρα. Οι ίδιοι έχουν κάνει τώρα περιουσίες εκατομμυρίων ευρώ στις πλάτες του ίδιου του λαού τους. Αν είναι τόσο άσπλαχνοι απέναντι στους δικούς τους, τι μπορούν να περιμένουν οι Σέρβοι;

- **Αναμένετε ισχυρή υποστήριξη από τη Ρωσία στο πλαίσιο της Ομάδας Επαφής;**

— Αναμένουμε την υποστήριξη όλων των χωρών μελών της Ομάδας. Κάποιες από αυτές αρχικά είχαν πολύ σκληρές και άκαμπτες θέσεις, αλλά τώρα αρχίζουν να αλλάζουν. Πιστεύουμε ακόμα ότι εκτός από τη Ρωσία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις ΗΠΑ, οι κύριοι σύμμαχοί μας θα είναι οι βαλκανικές χώρες, καθώς όλα τα γειτονικά κράτη είναι τρομοκρατημένα με την προοπτική της ανεξαρτητοποίησης του Κοσόβου και υποστηρίζουν σθεναρά μια λύση που θα προκύψει από διαπραγμάτευση. Να σας τονίσω ότι καμία λύση δεν θα είναι βιώσιμη αν δεν αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης με το Βελιγράδι — ούτε βραχυπρόθεσμη, ούτε μεσοπρόθεσμη, ούτε μακροπρόθεσμη. Και φυσικά καμία λύση δεν θα είναι νομότυπη αν δεν έχει την αποδοχή του Βελιγραδίου. Θα είναι παραβίαση του διεθνούς δικαίου, ένα άσχημο προηγούμενο όχι μόνο για την Ευρώπη αλλά γενικότερα για την Ευρασία.

- **Η απομάκρυνση του Ρουγκόβα από την πολιτική σκηνή θα δυσκολέψει τις διαπραγματεύσεις για εξεύρεση κοινά αποδεκτής λύσης;**

— Θα αποδεχτούμε όλους τους νόμιμους εκπροσώπους των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου, αλλά δεν μπορούμε να δεχτούμε όσους αναμείχθηκαν σε δολοφονίες πολιτών, όπως ο Χαραντίνι και ο Θάτσι. Δεν μπορούμε να διαπραγματευτούμε μαζί τους.

- **Σε περίπτωση που η διεθνής κοινότητα αποφασίσει να παραχωρήσει πλήρη ανεξαρτησία στο Κόσοβο ή δεν υπάρξει λύση, ποιες θα είναι οι επιπτώσεις σε ολόκληρη την περιοχή;**

— Θέλουμε μια μακροπρόθεσμη λύση που να συμβάλλει στη σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής. Νομίζω ότι αυτή η απόφασή μας πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψη. Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε να επανέλθουμε στην ανεξέλεγκτη κατάσταση που ίσχυε πριν 10-15 χρόνια. Και δεν πιστεύω ότι κάτι τέτοιο συμφέρει τη διεθνή κοινότητα. Είμαστε υπέρ μιας ειρηνικής λύσης και θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε σ' αυτή την κατεύθυνση. Δεν πιστεύουμε ότι λύσεις που τυχόν επι-

Η πρότασή μας συνιστά συμβιβασμό, καθώς θα δώσουμε στην αλβανική πλευρά πολλούς τομείς που θα είναι υπό τον πλήρη έλεγχό τους και σαν αντάλλαγμα τους ζητάμε να σεβαστούν τις βασικές ευρωπαϊκές και ανθρώπινες αξίες.

βληθούν απ' έξω ή από το εσωτερικό του Κοσόβου θα συμβάλουν στη σταθερότητα της περιοχής.

- **Το Βελιγράδι τηρεί ενιαία στάση ή υπάρχουν διαφορές απόψεων μεταξύ του κ. Κοστούνιτσα και του κ. Τάντιτς σχετικά με τους όρους μιας συμφωνίας; Αν δεν απατώμαι, η αντιπολίτευση πριν από ενάμιση μήνα έθεσε θέμα εμπιστοσύνης για τον Πρόεδρο στη Βουλή...**

— Το αίτημα αυτό απορρίφθηκε. Έτσι κι αλλιώς δεν έστεκε. Η πρόταση Τάντιτς για δύο οντότητες στο Κόσοβο — μια σερβική και μια αλβανική — είναι σύνθεση των απόψεων που κυκλοφορούν στη Σερβία και ο ίδιος ως πρόεδρος της χώρας αισθάνθηκε την υπο-

χρέωση να κάνει πιο συγκεκριμένη τη θέση «κάτι παραπάνω από την αυτονομία, κάτι λιγότερο από την ανεξαρτησία». Μιλάμε για οντότητες, αλλά δεν είμαστε αμετακίνητοι στην ορολογία. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι η ουσία, οι αρμοδιότητες που θα έχουν. Αυτή η ουσία έγινε εξάλλου αποδεκτή από τη διεθνή κοινότητα. Είναι η κοινή μας θέση, βάσει της οποίας διαμορφώσαμε την πλατφόρμα μας για τις μελλοντικές συνομιλίες. Υπάρχει μια κόκκινη γραμμή που δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να διατηρήσουμε τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων του Κοσόβου με την Αλβανία και την ΠΓΔΜ, τον έλεγχο των τελωνείων και ορισμένα ακόμα στοιχεία κρατικής κυριαρχίας. Σε αντάλλαγμα είμαστε έτοιμοι να παραχωρήσουμε πλήρη οικονομική αυτονομία στο Κόσοβο. Αυτή είναι μια βιώσιμη και εποικοδομητική λύση.

- **Στην ομιλία σας στο ΕΛΙΑΜΕΠ αναφέρατε ότι ουσιαστικά η ένωση του Κοσόβου με την Αλβανία αποτελεί γεγονός, παρά τις διακηρύξεις της διεθνούς κοινότητας ότι κάτι τέτοιο δεν πρέπει να συμβεί. Θα θέλατε να μας το εξηγήσετε;**

— Όντως συμβαίνει. Αν πάτε στα σύνορα Κοσόβου-Αλβανίας, θα διαπιστώσετε ότι δεν υπάρχουν σύνορα, δεν υπάρχει τελωνείο, ο κόσμος διακινείται ελεύθερα, είναι ανοιχτά τα σύνορα. Κάτι τέτοιο το θεωρούμε παράνομο από τη στιγμή που δεν υπήρξε συμφωνία με το Βελιγράδι και το Κόσοβο παραμένει ένα διεθνές προτεκτοράτο. Μεγάλο πρόβλημα δημιουργείται και από το γεγονός ότι Αλβανοί της Αλβανίας εγκαθίστανται στις ιδιοκτησίες Σέρβων που εκδιώχθηκαν από το Κόσοβο — κατάσταση απαράδεκτη. Στο μεταξύ, τα διοικητικά όρια Σερβίας-Κοσσυφοπεδίου είναι κλειστά και είναι πολύ δύσκολο να τα διασχίσει κανείς. Αυτό, πιστεύω, είναι ένα λάθος μήνυμα για την περιοχή, γιατί παραβιάζει μια από τις βασικές αρχές της Ομάδας Επαφής, που λέει όχι στην προσάρτηση του Κοσόβου σε άλλο κράτος ή περιοχή. Μ' αυτόν τον τρόπο η Μεγάλη Αλβανία ουσιαστικά υφίσταται, όχι βέβαια de jure αλλά de facto.

Δύσκολος αντίπαλος για τη Δύση το Ιράν

της Μύρνας Νικολαΐδου

Από μια κλωστή κρέμονται οι σχέσεις της Δύσης με το Ιράν μετά τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες επανέρχονται με τις συνήθειες θεωρίες περί ιρανικής απειλής, η Ευρώπη επιμένει στην επιβολή κυρώσεων αλλά ο Βλ. Πούτιν παρουσιάζει μία συμβιβαστική πρόταση καθώς η Ρωσία έχει στενές οικονομικές και στρατιωτικές σχέσεις με την Τεχεράνη.

Στο κέντρο της έντονης αυτής αντιπαράθεσης έχει βρεθεί το αμφιλεγόμενο πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Η Τεχεράνη υποστηρίζει ότι το πυρηνικό της πρόγραμμα αποσκοπεί μόνο στην παραγωγή ενέργειας, εξυπηρετώντας αποκλειστικά ειρηνικούς σκοπούς. Κάτι που όμως δεν φαίνεται να πείθει την Δύση, που θεωρεί ότι πίσω από την παραγωγή εμπλουτισμένου ουρανίου κρύβεται το οργανωμένο σχέδιο της Τεχεράνης για την ανάπτυξη πυρηνικού εξοπλισμού. Εξοπλισμού που μπορεί να βρεθεί κάλλιστα στα χέρια επίδοξων τρομοκρατών ανά τον κόσμο. Αυτός είναι και ο μεγαλύτερος φόβος της Δύσης, που τρέμει στην ιδέα μιας τρομοκρατικής επίθεσης με πυρηνικά.

Πάντως, η μεγάλη αυτή αναταραχή δεν αναδύθηκε ξαφνικά στην επιφάνεια της παγκόσμιας πολιτικής σκη-

νής. Αντιθέτως, είχε δείξει από νωρίς τα σημάδια της. Οι ρίζες της βρίσκονται στην 11η Σεπτεμβρίου και στον πόλεμο που κήρυξε η Ουάσιγκτον κατά της τρομοκρατίας. Από τότε βρισκόταν το Ιράν στη μαύρη λίστα των ΗΠΑ ως φυτώριο επίδοξων τρομοκρατών. Μάλιστα ο πρόεδρος Μπους είχε συμπεριλάβει το Ιράν στον «άξονα του κακού», βάζοντάς το στην ίδια μοίρα με το Ιράκ και την Βόρεια Κορέα. Αλλά οι κατηγορίες εναντίον του Ιράν δεν σταμάτησαν στις δηλώσεις Μπους. Ένα περίπου χρόνο αργότερα ήρθε η σειρά του αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Κόλιν Πάουελ, να κατηγορήσει την Τεχεράνη ότι εργάζεται ενεργά για την ανάπτυξη πυρηνικού εξοπλισμού.

Τελικά, τον Ιούνιο του 2003, η πυρηνική δραστηριότητα του Ιράν μπήκε στο στόχαστρο της Διεθνούς Υπηρεσίας

Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους η Τεχεράνη υπέγραψε το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Συνθήκης για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων. Ούτε αυτό όμως ήταν αρκετό για να κάμψει τις αντιδράσεις της Δύσης. Τον Νοέμβριο του 2004 ο Πάουελ επανήλθε δριμύτερος, δηλώνοντας ότι οι ΗΠΑ έχουν αποδείξεις ότι το Ιράν σχεδιάζει την κατασκευή πυρηνικής βόμβας. Ωστόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν ήταν οι μόνες υπεύθυνες για την «αστυνόμευση» του Ιράν· στο χορό είχε ήδη μπει και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Τρεις ημέρες πριν από τις δηλώσεις Πάουελ, η Γερμανία, η Βρετανία και η Γαλλία υπέγραψαν με την Τεχεράνη τη Συμφωνία του Παρισιού, η οποία προέβλεπε το «πάγωμα» όλων των εργασιών επεξεργασίας πυρηνικής πρώτης ύλης μέχρι την επίτευξη τελικής συμφωνίας.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ιράν και Ευρώπης διήρκεσαν δύο περίπου χρόνια, μέχρι που τον προηγούμενο Αύγουστο κατέληξαν σε αδιέξοδο. Οι δύο πλευρές άρχισαν να κατηγορούν η μια την άλλη, με την Τεχεράνη να αρνείται τα πολιτικά, οικονομικά και τεχνικά ανταλλάγματα που της προσέφερε η ΕΕ προκειμένου να εγκαταλείψει το πυρηνικό της πρόγραμμα. «Το Ιράν είχε από την αρχή καταστήσει σαφές στους Ευρωπαίους ότι, αν ει προτάσεις συνεργασίας τους δεν αναγνώριζαν το δικαίωμά του στην παραγωγή πυρηνικής ενέργειας, δεν θα γίνονταν αποδεκτές», δήλωνε ο διαπραγματευτής της Τεχεράνης Χουσεΐν Μουσαβιάν.

Η ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΜΕΤΡΗΣΗ

Το αδιέξοδο στις συνομιλίες προκάλεσε μια άνευ προηγουμένου κρίση στις σχέσεις της Δύσης με το Ιράν. Οι φωνές υπέρ της παραπομπής της Τε-

χεράνης στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, το οποίο μπορεί να επιβάλει κυρώσεις, γίνονται όλο και περισσότερες. Το Ιράν δεν πρόκειται να διαπραγματευτεί «το δικαίωμα» να χρησιμοποιεί τις πυρηνικές εγκαταστάσεις του, ήταν η απάντηση της Τεχεράνης. Έτσι, δεν άργησε να περάσει από τη θεωρία στην πράξη: Η απόφαση του ιρανικού κοινοβουλίου για επίσημη επανέναρξη της διαδικασίας εμπλουτισμού ουρανίου, εφόσον παραπεμφθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας, πυροδότησε για τα καλά την ήδη τεταμένη ατμόσφαιρα.

Σε μια απέλπιδα προσπάθεια εκτόνωσης της κρίσης, η Ρωσία πρότεινε στο Ιράν τη μεταφορά του προγράμματος εμπλουτισμού ουρανίου στο έδαφός της. Πρόταση που απορρίφθηκε αρχικά από την Τεχεράνη, δημιουργώντας ακόμα πιο βαθιά ρήγματα στις σχέσεις της με τη Δύση. Η ένταση δεν άργησε να κλιμακωθεί, καθώς στις 10 Ιανουαρίου η ΙΑΕΑ ανακοίνωσε ότι αποσφραγίστηκαν ορισμένες πυρηνικές εγκαταστάσεις και το Ιράν προτίθεται να αρχίσει «μικρής κλίμακας» εργασίες εμπλουτισμού ουρανίου. Η ανακοίνωση αυτή προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στη Δύση, με τις ΗΠΑ και την Ευρώπη να ζητούν πλέον την άμεση παραπομπή του Ιράν στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, απαιτώντας την παραδειγματική τιμωρία του.

Ωστόσο, η πορεία του Ιράν προς το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν είναι και τόσο απλή υπόθεση. Όσο η Τεχεράνη πλαισιώνεται από ισχυρούς συμμάχους, οι φιλοδοξίες των ΗΠΑ και της ΕΕ θα συναντούν σημαντικά εμπόδια. Κυρίως αν αναλογισθεί κανείς ότι στα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ περιλαμβάνονται η Κίνα και η Ρωσία – δύο χώρες που συνδέονται με στενές οικονομικές και στρατιωτικές σχέσεις με την Τεχεράνη. Ενώ λοιπόν τα τρία από τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, η Βρετανία, η Γαλλία και οι ΗΠΑ, επιθυμούν την επιβολή οικονομικών κυρώσεων στο Ιράν, τα δύο άλλα, η Κίνα και η Ρωσία, προτιμούν την επίλυση της κρίσης μέσω της διπλωματικής οδού.

Αλλά και το ίδιο το Ιράν, μετά την

Οι πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν, στις οποίες γίνεται μερικός εμπλουτισμός ουρανίου, φωτογραφημένες από αμερικανικό δορυφόρο.

απόφαση της ευρωπαϊκής τριόικας για έναρξη των διαδικασιών παραπομπής του στο Συμβούλιο Ασφαλείας, εμφανίζεται έτοιμο να γυρίσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ο επικεφαλής της αντιπροσωπείας διαπραγματευτών του Ιράν, Αλί Λαριτζανί, δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα ότι η χώρα του είναι διατεθειμένη να συζητήσει και να παράσχει εγγυήσεις, προκειμένου να καθησυχάσει τη διεθνή κοινότητα σχετικά με το πυρηνικό της πρόγραμμα. Πρόταση που όμως απορρίφθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη, οι οποίες θεωρούν ότι δεν υπάρχει λόγος για περαιτέρω διαπραγματεύσεις. Μάλιστα, ο αμερικανός υφυπουργός Εξωτερικών Νίκολας Μπέρνς χαρακτήρισε το Ιράν «απειλή» για την παγκόσμια ειρήνη.

ΤΟ ΙΣΧΥΡΟ ΟΠΛΟ

Παρά τις διεθνείς πιέσεις και απειλές, το Ιράν δεν φαίνεται πάντως να πτοείται. Άλλωστε το διπλωματικό χαρτί που διαθέτει είναι αρκετά ισχυρό. Η Τεχε-

ράνη έχει προειδοποιήσει επανειλημμένως ότι σε περίπτωση που της επιβληθούν οικονομικές κυρώσεις θα προχωρήσει στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου. Προειδοποίηση που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψιν, αν σκεφθεί κανείς ότι το Ιράν αποτελεί τον τέταρτο μεγαλύτερο παραγωγό ακατέργαστου πετρελαίου στο κόσμο. Και αν τελικώς αποφασίσει να ανεβάσει τις τιμές του πετρελαίου, τότε οι συνέπειες δεν θα αφήσουν κανέναν ανεπηρέαστο. Εκτός και αν οι ΗΠΑ νομίζουν ότι η εκμετάλλευση του πετρελαίου του Ιράκ αποτελεί πανάκεια τόσο για τις ίδιες όσο και για τους αγοραστές τους. Το μάθημα του τυφώνα Κατρίνα καθώς και οι δυσοίωνες προβλέψεις για τα αποθέματα πετρελαίου παγκοσμίως δεν αφήνουν και πολλά περιθώρια για νέες κρίσεις και παιχνίδια εντυπωσιασμού. Και μια νέα εισβολή, αυτή τη φορά στο Ιράν, μάλλον κρίνεται ανέφικτη για τις ΗΠΑ, που ακόμη προσπαθούν να εδραιώσουν την «κυριαρχία» τους στο γειτονικό Ιράκ.

ΚΟΣΜΟ ΔΡΟΜΙΟ

ΚΥΠΡΟΣ ΝΕΟ «ΣΤΡΙΜΩΓΜΑ» ΑΠΟ ΓΚΙΟΥΛ-ΣΤΡΟ

Το κυπριακό ζήτημα επανήλθε τις ημέρες αυτές στο προσκήνιο μέσα από επίσημες και ανεπίσημες δραστηριότητες της Άγκυρας, αλλά και του Λονδίνου, το οποίο εξακολουθεί να ενεργεί ως άτυπος «ατζέντης» της τουρκικής κυβέρνησης.

Η Άγκυρα, με έναν υποτιθέμενο –και πάντως αναμενόμενο– ελιγμό, υπέβαλε κάποιες προτάσεις με τις οποίες θεωρητικά υποχωρεί στο θέμα της εκκρεμότητας που υπάρχει σχετικά με το πρωτόκολλο της τελωνειακής ένωσης και για την οποία πιέζεται από την Κομισιόν, στην πράξη όμως προωθεί την διεθνή αναγνώριση της κρατικής οντότητας της βόρειας Κύπρου.

Για να αποφύγει μάλιστα τις όποιες εμπλοκές θα μπορούσαν να προκύψουν, ο τούρκος υπουργός Εξωτερικών Αμπντουλλάχ Γκιουλ προτίμησε να παρακάμψει τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να υποβάλει τις προτάσεις του απευθείας στον γ.γ. του ΟΗΕ Κόφι Ανάν.

Συγκεκριμένα, η Άγκυρα προτείνει να ανοίξει μεν τα λιμάνια και τα αεροδρόμια της Τουρκίας στα πλοία και τα αεροπλάνα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αυτό όμως να συνδέεται με το ταυτόχρονο άνοιγμα των λιμανιών και του αεροδρομίου της βόρειας Κύπρου, ώστε να επιτραπεί η απευθείας σύνδεσή της με τον έξω κόσμο.

Το σχέδιο αυτό, με την επωνυμία «σχέδιο δράσης», συνοδεύεται βεβαίως και από μία πρόταση για τετραμερή συνάντηση εκπροσώπων της Άγκυρας, της Αθήνας και των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, η οποία όμως είναι φανερό ότι έγι-

νε για «τα μάτια του κόσμου» και ότι δεν πρόκειται να βρει καμία ανταπόκριση.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι, ταυτόχρονα με την κατάθεση των τουρκικών προτάσεων, ο βρετανός υπουργός Εξωτερικών Τζακ Στρο επισκέφθηκε τα κατεχόμενα της βόρειας Κύπρου και συναντήθηκε με τον τουρκοκύπριο πρόεδρο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, σε μια προσπάθεια να αναβαθμίσει τη θέση του. Πιεζόμενος από τις αντιδράσεις της Λευκωσίας που επισκέφθηκε στη συνέχεια, ο Στρο αναγκάστηκε μάλιστα να προκαλέσει κι εκείνος την εμπλοκή του Κόφι Ανάν, που δήλωσε ότι ο βρετανός υπουργός επισκέπτεται τον Ταλάτ στο πλαίσιο των διερευνητικών αποστολών του ΟΗΕ.

Βεβαίως οι προτάσεις της Άγκυρας δεν είναι καινούργιες. Αντίθετα, είχαν γίνει και τον περασμένο χρόνο, προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία όμως δεν τις έλαβε σοβαρά υπόψιν της. Για τον λόγο αυτό και επιλέχθηκε τώρα η κατάθεσή τους στον Κόφι Ανάν.

Το σημαντικό ωστόσο είναι ότι και η αμερικανική κυβέρνηση έσπευσε να δηλώσει ότι θεωρεί εποικοδομητικές τις προτάσεις της Άγκυρας. Αυτό όμως έγινε και ενόψει της επικείμενης επίσκεψης στην Άγκυρα της υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Κοντολίζας Ράις, με την οποία επιχειρείται μεταξύ άλλων να αναστραφεί το αντιαμερικανικό κλίμα που υπάρχει στην Τουρκία.

ΗΠΑ Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ

Μέχρι τώρα είχαμε τη χιονοστιβάδα των αποκαλύψεων και των αποδεικτικών στοιχείων που ήρθαν στη δημοσιότητα για τα παιχνίδια της CIA –και άλλων μυστικών υπηρεσιών– με τις απαγωγές, τις παράνομες κρατήσεις και τους βασανισμούς υπόπτων, δήθεν, για τρομοκρατία σε όλο τον κόσμο. Αποκαλύψεις όλες αυτές που συνθέτουν το παζλ των παρανομιών και των παραβιάσεων που συντελέστηκαν με πρωταγωνιστές κυρίως τους Αμερικανούς, αλλά και τους Βρετανούς, σε σχέση με την εισβολή και την κατοχή του Ιράκ.

Παρ' όλα αυτά, ή ίσως και εξαιτίας όλων αυτών, οι Αμερικανοί εξακολουθούν να προκαλούν τη διεθνή κοινή γνώμη.

Τελευταίο παράδειγμα η απόφαση για την εφαρμογή –από τον ερχόμενο μήνα– νέων διαδικασιών, που προβλέπουν την επέκταση των εκτελέσεων ατόμων που έχουν καταδικαστεί σε θάνατο από αμερικανικά στρατοδικεία, εκτός των εξουσιοδοτημένων μέχρι σήμερα χώρων. Που σημαίνει ότι εκτός των άλλων θα εκτελούνται πλέον και οι κρατούμενοι στο στρατόπεδο Γκουαντανάμο, οι οποίοι πρόκειται να καταδικαστούν στην εσχάτη των ποινών.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΕΚΛΟΓΕΣ ΕΝΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΛΗΞΕΩΝ

Η συμμετοχή της οργάνωσης Χαμάς, χωρίς ουσιαστικές αντιδράσεις, στις εκλογές που έγιναν προχτές στην Παλαιστίνη δίνει ίσως το στίγμα των εξελίξεων που θα ακολουθήσουν στην πολύπαθη αυτή περιοχή, ιδίως σε συνδυασμό με τις εκλογές που πρόκειται να διεξαχθούν στο Ισραήλ τον ερχόμενο Μάρτιο.

Η ισραηλινή κυβέρνηση, πιεζόμενη από τη Δύση και κυρίως από την Ουάσιγκτον, υποχρεώθηκε να ρίξει αρκετό νερό στο κρασί της: να δεχτεί δηλαδή τη συμμετοχή της Χαμάς και να επιτρέψει τη διεξαγωγή των εκλογών και στην αραβική περιοχή της ανατολικής Ιερουσαλήμ, εξασφαλίζοντας έτσι την ομαλή διεξαγωγή τους.

Σημαντικό είναι όμως ότι οι πιέσεις προς την κυβέρνηση του Τελ Αβίβ προήρθαν κυρίως από τη σθεναρή στάση του προέδρου της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούτ Αμπάς, ο οποίος έφτασε να απειλήσει ανοιχτά την άλλη πλευρά ότι θα μπορούσε και να ματαιώσει την εκλογική διαδικασία, πράγμα που θα αποτελούσε τη χειρότερη εξέλιξη στην παρούσα φάση έντονης ανασφάλειας, και για τους ίδιους τους Ισραηλινούς, εξαιτίας της κατάστασης που δημιουργήσε η ξαφνική έξοδος του Αριέλ Σαρόν από την πολιτική σκηνή.

Ένα άλλο επίτευγμα του Αμπάς, ο οποίος αποδείχτηκε πολύ πιο παραγωγικός από όσο πιστεύεται, είναι ότι κατάφερε να «περάσει» κάποιες νέες διατάξεις στον εκλογικό νόμο και να επιτρέψει έτσι τη συμμετοχή στις εκλογές όλων των -μεγάλων και μικρών- κομμάτων και οργανώσεων που έχουν δημιουργηθεί στην Παλαιστίνη, από την παραδοσιακή Φατάχ και την σκληροπυρηνική Χαμάς, μέχρι το αριστε-

ρό Λαϊκό Μέτωπο του πολιτικού κρατουμένου Αχμέντ Σαντάτ, το Δημοκρατικό Μέτωπο, τον Τρίτο Δρόμο και την ανεξάρτητη κίνηση του Μουσταφά Μπαργούτι.

Έτσι, οι 1,3 εκ. Παλαιστίνιοι ψήφισαν προχτές για να επιλέξουν τα 132 μέλη του κοινοβουλίου τους ανάμεσα σε 726 υποψήφιους από 11 συνολικά κόμματα και πολιτικές ομάδες.

Βεβαίως, η μάχη των ψήφων θα δοθεί κυρίως ανάμεσα στη Φατάχ, που φαίνεται ότι έχει χάσει αρκετή από την αίγλη και κατά συνέπεια τη δύναμη που είχε, και τη Χαμάς, η οποία δείχνει να αποτελεί τον κύριο μοχλό των εξελίξεων. Στο κοινοβούλιο όμως θα αντιπροσωπευθούν και άλλα κόμματα και ομάδες, που θα δώσουν μια εικόνα πλουραλισμού, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για την παλαιστινιακή κοινωνία και κυρίως για όσα θα συμβούν στο επόμενο διάστημα.

Ένα άλλο σημαντικό γεγονός είναι ότι η συμμετοχή της Χαμάς στις εκλογές πραγματοποιήθηκε χωρίς η οργάνωση να υποχρεωθεί προηγουμένως να αφοπλισθεί, όπως ζητούσαν επίμονα οι Ισραηλινοί - πράγμα που ίσως να εγκυμονεί κινδύνους, φέρνει όμως την οργάνωση ενώπιον των ευθυνών της, ιδιαίτερα στην πολύ πιθανή περίπτωση που θα κληθεί να διαδραματίσει ενεργό και ουσιαστικό ρόλο στην εξουσία, καθώς θεωρείται περισσότερο από βέβαιο ότι η νέα πολιτική ηγεσία που θα προκύψει από τις εκλογές θα στηρίζεται σε συμμαχίες και συνασπισμούς.

ΒΟΛΙΒΙΑ Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ... ΚΕΡΔΙΣΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Με το παραδοσιακό τυπικό που επιβάλλει η ινδιάνικη καταγωγή του, ο νέος πρόεδρος της Βολιβίας Έβο Μοράλες ανέλαβε επίσημα τα καθήκοντά του την περασμένη εβδομάδα, αποφασισμένος να βάλει τη χώρα του σε μια νέα πορεία, στόχος της οποίας είναι η εθνική κυριαρχία και αξιοπρέπεια.

Ο αριστερός Μοράλες, ο πρώτος ινδιάνος πρόεδρος στη Βολιβία, ανήλθε στην εξουσία σε μια στιγμή που η Λατινική Αμερική δονείται από μια συγκλονιστική στροφή, που σημειώνεται σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, με τις συνεχείς νίκες αριστερών πολιτικών, προσανατολισμένων στην απεξάρτηση των χωρών τους από τις επιρροές και την εκμετάλλευση που υφίστανται εδώ και δεκαετίες από τις ΗΠΑ.

Το ντόμινο των αριστερών προέ-

δρων, που ξεκίνησε με τον Λούλα της Βραζιλίας και συνεχίστηκε με τον Τσάβες της Βενεζουέλας, για να συμπαρασύρει την Αργεντινή και τη Χιλή, απλώνεται όλο και περισσότερο, δημιουργώντας έντονη ανησυχία στην Ουάσιγκτον, η οποία διαπιστώνει ότι χάνει σιγά σιγά τη σημαντικότερη περιοχή πολιτικής επιρροής αλλά και πλουτοπαραγωγικών πηγών που διαθέτει εδώ και πάνω από έναν αιώνα.

Ο κύκλος των αριστερών προέδρων μάλιστα απλώνεται τώρα και στο Περού, όπου τον ερχόμενο Απρίλιο πρόκειται να διεξαχθούν προεδρικές εκλογές, στις οποίες επικρατέστερος υποψήφιος φέρεται να είναι ο Ογιάντα Ουμάλα, ένας ινδιάνικης καταγωγής πρώην ανώτερος αξιωματικός του στρατού, που πριν από πέντε χρόνια

είχε οργανώσει μαζί με τον αδελφό του, επίσης αξιωματικό, ένα πραξικόπημα για την ανατροπή του τότε προέδρου Αλμπέρτο Φουτζιμόρι, γεγονός που τον έκανε εθνικό ήρωα.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ

Μετά από γενική απαίτηση φίλων, αφιερώνω το σημερινό mail μου στο Παρίσι. Διότι οι φίλοι μου έχουν την περιέργεια να δούνε πώς ένας ευπατρίδης της ελληνικής επαρχίας αντιμετωπίζει την ευρωπαϊκή μοντερνιτέ.

ΠΗΓΑ

Πριν φύγω, μου λέγανε: Να δεις το Νταντά, την Μελαγχολία, το τάδε, το δείνα. Εγώ όμως, όπως ξέρετε, δεν είμαι πολύ φαν της τέχνης. Προτιμώ ανθρώπους παρά έργα. Μολονούτο την πάτησα και πήγα.

ΝΤΑΝΤΑ

Πληροφορώ τους φανατικούς νεωτεριστές που έτοιμοι είναι να πάνε στο Μπομπούρ να δούνε τους ντανταϊστές, να κάτσουν εκεί που κάθονται. Σπίτια τους. Διότι θα έπρεπε να γνωρίζουν ότι αυτό το πράγμα δεν είναι σχολή. Κάποτε ήταν μία πράξη, δηλαδή ζωή. Τώ-

ρα τι νόημα έχει; Εκτός κι αν ψάχνεις καμιά πιτσιρίκα που χαζεύει.

ΚΕΝΟΝ

Τώρα που όλες οι παλαβομάρες μοιάζουν πλέον συρμός, όλα αυτά τα δήθεν ανατρεπτικά χάνουν την ορμή τους – και τι μένει; Τίποτα απολύτως.

ΧΑΘΗΚΑΝ

Γενικώς ειπείν, όλος ο μοντέρνος 20ός αιώνας μάλλον έχει υπερεκτιμηθεί. Βλέπεις στο Παρίσι τα μοντέρνα κατασκευάσματα και πιάνεται η ψυχή σου. Ποιος μπορεί έστω και να κοιτάξει όλες αυτές τις μοντέρνες πολυκατοικίες, για τις οποίες κάποτε όλοι οι σοβαροί αρχιτέκτονες έδιναν μάχες, χτυπώντας αλύπητα τον κλασικισμό; Τι είναι το Παρίσι; Δυστυχώς είναι μόνον η Κονσιερζερί, η Πλας ντε Βοζ και το Λούβρο. Όλα τα άλλα, τα δήθεν μοντέρνα, πάνε. Χάθηκαν. Στοίβαξαν απλώς τους ταλαίπωρους τους εργάτες.

ΚΙΤΣ

Λέγανε κάποτε ότι η διακοσμητική αντίληψη είναι κιτς. Μωρέ τι μας λες; Και άμα δεν βάλεις ένα ωραίο γύψινο στην πρόσοψη, τι θα βάλεις; Τίποτα; Για να μην είσαι κιτς; Μα έτσι γίνεται η ζωή σου μαύρη.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Βλέπετε ότι άμα θέλω γίνομαι και αρχιτέκτων. Πάμε παρακάτω. Κάθομαι και σκέφτομαι λοιπόν αυτή

την ιστορία του μοντερνισμού. Και καταλήγω στο εξής συμπέρασμα και δώστε βάση: Το ρεύμα του μοντερνισμού, που είχε τη λειτουργικότητα και την απλότητα ως καθήκον, ταίριαζε απολύτως με τη στρατηγική του κεφαλαίου. Διότι, άμα έρθουν 1 εκατομμύριο βλάχοι από τη γαλλική επαρχία να δουλέψουν στο Παρίσι, πού θα μείνουν; Σε κτήρια με ξωτικά στην πόρτα; Όχι βέβαια. Πρέπει να μείνουν στα μικρά απλά διαμερίσματα. Οπότε, κάνουμε τέχνη το απλό και καθαρίζουμε.

ΜΟΝΤΕΡΝΟ

Αυτή είναι δυστυχώς, αγαπητοί μου, η μαύρη αλήθεια. Ο λεγόμενος μοντερνισμός δεν είναι τίποτε άλλο από μια απολογητική του σύγχρονου καπιταλισμού. Όπως και να το δείτε, έτσι είναι. Πάνε μαζί, χέρι χέρι, αυτά.

ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

Αλλά εμείς που είμαστε από τον παλιό τον κόσμο, μασάμε με τέτοιες κομπίνες; Όχι βέβαια. Έτσι, άμα θέλουμε κάτι το ωραίο, θα πάμε στον Ντρελακρουά και όχι σε κάποιον που ζωγραφίζει μπιντέδες. Σωστόν, κύριε Στεφανίδη; Δεν πιστεύω να τα λέω λάθος;

ΜΥΑΛΟ

Εγώ να την πω την αμαρτία μου. Το μυαλό μου φτάνει μέχρι τις εκκλησίες του Βαν Γκόγκ και τους κανονιές του Ρενουάρ. Εκεί τέλος. Το άλλο δεν με εν-

διαφέρει. Δεν έχω χρόνο, είμαι απησχολημένος.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Τι άλλο έκανα; Πήγα σε εκκλησίες καθολικές για τα Χριστούγεννα. Οι καθολικοί είναι άνθρωποι θεοσεβούμενοι. Το παίρνουν στα σοβαρά το πράγμα, δεν είναι σαν κι εμάς τους ορθοδόξους που είμαστε κάπως τραλαλά, με έθιμα παλαιά. Αυτοί είναι χριστιανοί, όχι παίξε-γέλασε. Διότι έχουν και την παράδοση της Ιεράς Εξέτασης και όσο νάναι ένας φόβος μένει στον άνθρωπο. Σου λέει, μην κάνω καμιά στραβή και γίνω κάρβουνο.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ

Αλλά αυτές οι εκκλησίες τους! Φρίκη. Σαν νεκροταφεία είναι, καμιά σχέση με τη δική μας ομορφιά, τη δική μας ποίηση, το δικό μας ανθρώπινο μέτρο. Λες και μπαίνεις στη Γκεστάπο. Λουμπαρδιάρης και πάλι Λουμπαρδιάρης.

ΑΘΗΝΑΪΔΑ

Άκουσα και Σοπέν στον Σεν Ζουλιέν Λε Ποβρ, μια εκκλησούλα στον Σηκουάνα. Διότι πρέπει να ξέρετε ότι στη Δύση οι εκκλησίες είναι χωρίς κόσμο κανονικό. Είναι πολυχώροι τέχνης. Κάτι σαν Αθηναΐδες. Αλλά άμα η εκκλησία πάψει να είναι χώρος ιερός και πάει ο καθένας και παίζει βαλς, τότε βάλτου ρίγανη. Αυτά από Ευρώπη. Και καλή πατρίδα!, που λέμε.

Επισημαίνουμε

Cocktail

Σε ορισμένα μέρη του κόσμου, εύθραυστα και απειλούμενα,
ο άνθρωπος σκέφτεται ως κληρονόμος.

Alain Finkelkraut

Οταν δεν υπάρχουν πολιτιστικά γεγονότα, περισσεύουν τα «συμβάντα». Κι ενώ κατ' ουσίαν δεν συμβαίνει τίποτε, δυστυχώς, εντούτοις μύρια όσα τα όσα θα μπορούσαν να γραφτούν. Εξαιρέσεις ελάχιστες: Όπως φερ' ειπείν η προσέγγιση του Ντυσάν από το «Θέατρο κάτω από τη Γέφυρα», ή το εξαιρετικό βιβλίο του Finkelkraut *Αχαριστία* (εκδ. Scripta) σχετικά με την παράδοση και τον εκσυγχρονισμό. Θέμα που εξάλλου απασχόλησε και το πρόσφατο συνέδριο της «Εντελέχειας» στο Ίδρυμα Ερευνών, όπου την περασμένη εβδομάδα διασταυρώθηκαν τα ξίφη αρκετών «οργανικών» ή «θεσμικών» διανοουμένων ή πανεπιστημιακών που χαλαρώνουν στις παρυφές του κράτους και κάποιων που, αναιμικά έστω, δηλώνουν «ανεξάρτητοι». Επίσης ορυμαγδός αποκαλύψεων και σκανδαλωδών καταγγελιών στην Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα μετά την «γενναία» αποχώρηση ενός σκοτεινού προσώπου του σύγχρονου πολιτισμού μας: του συνθέτη που παίζει πιάνο με πούρο και πρώην υπουργού κ. Θάνου Μικρούτσικου. Είναι πάντως απορίας άξιον το γιατί ουδείς, ούτε από το ΥΠΠΟ ούτε από τους εμπλεκόμενους φορείς της Πάτρας, δεν αποκάλυψε κανένα από τα νυν καταγγελλόμενα τέρατα. Θα μου πείτε, στην Πάτρα πιο πολύ τους ενδιαφέρει το καρναβάλι σε ένα μήνα παρά η Πολιτιστική. Σωστό κι αυτό. Ο Μικρούτσικος, λέει, δεχόταν λευκούς φακέλους συμμετοχών στις εκδηλώσεις και τους έστελνε στην ΕΕ προς έγκριση αφού πρώτα έβαζε μέσα δικά του πρόσωπα. Φευ, η ανακοίνωση του προγράμματος δηλοί τον νεποτισμό του ανδρός. Φίλοι απ' το ΕΚΚΕ, το Μέγαρο και πολιτιστικάριοι του ΠΑΣΟΚ οι διαχειριστές του οράματός του. Θυμόμαστε πώς και ως υπουργός Πολιτισμού έπαιζε με 4-5 ονόματα που αξιοκρατικά τα έβαζε διευθυντές νεοπαγών θεσμών –π.χ. στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Λάρισας– όπως τώρα τα όρισε απαξοαπαντάρχες της γενιάς του '70. Παρεούλες, πρόκληση και αηδία το συμπέρασμα. Α, και κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος και μετακλήσεις διεθνών συγκροτημάτων για να παίξουν τα έργα μας. Όχι τον Βάρβογλη, τον Σκακώτα, τον Ξενάκη ή τον Χρήστου αλλά τον Μικρούτσικο. Μεγέθη μιας εποχής. Και το υπεύθυνο ΥΠΠΟ βέβαια, ανεύθυνο και αλλού ως συνήθως, αγρόν ηγόραζε. Και μάλιστα στα κατσάβραχα της Αρκαδίας.

Πάνω στη σύγχυση παραιτήθηκε και ο έτερος μουσικός-μάνατζερ του πολιτισμού, με δεξιό πρόσημο αυτός, από το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, ο κ. Ξαρχάκος. Αφού βεβαίως δεν πάτησε ποτέ εκεί και αφού βούλιαξε κάθε πρωτοβουλία του επί έναν χρόνο. Πρόλαβε όμως κι εκείνος να εξαγγείλει για την τιμή των όπλων κάποια μαξιμαλιστικά και αφελή. Άξιος ο μισθός του; κρίνεται υπεράξιος διάδοχος του κ. Τσουκαλά. Όσο για τον κ. πρωθυπουργό, δεν είναι πλέον λύση να κάνει τον Κινέζο. Η ένδεια της Δεξιάς από πλευράς προσώπων είναι παραπάνω από εμφανής. Εκτός κι αν οι μόνοι φωστήρες περί τον πολιτισμό στη ΝΔ είναι οι κ.κ. Κλαμαρής και Μακρυδημήτρης, οι απεργαζόμενοι την μετατροπή της Εθνικής Πινακοθήκης σε ιδιωτικό μαγαζί.

Από την άλλη, επεκτείνεται σε καινούργιο χώρο το Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ –καλό νέο– αλλά και κλείνει το εμφιαλωτήριο της Coca-Cola στη Μαλακάσα παρά τα κέρδη της εταιρείας στην Ελλάδα –κακό νέο. Ελπίζω οι πάντες να κατανοούν πως και τα δύο αυτά συμβάντα, ενώ εξωτερικά δεν μοιάζει να σχετίζονται, εντούτοις συνιστούν διαφορετικές εκδοχές της ίδιας πολιτιστικής δυναμικής. Οι μεγάλες συλλογές έργων τέχνης, π.χ. των Saatchi, προέρχονται από το χρήμα που παράγει ο πιο άγρια παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός. Αισθητικοποιείται άραγε ένα γεγονός τέχνης το οποίο συμπίπτει με την απόγνωση 150 απολυμένων; Απαντήστε μόνοι σας. Ο Δάκης Ιωάννου προωθεί ακόμη περισσότερο την αμερικανική τέχνη στην Ελλάδα –πολύ καλό– χωρίς να καλλιεργεί όμως τον αντίλογο ή την ισότιμη δεξίωσή της στα καθ' ημάς, με αποτέλεσμα ν' αποτρελαίνονται οι νεότεροι –πολύ κακό. Συνιστά κάτι τέτοιο ενέργεια αμιγώς προοδευτική ή μήπως όχι; Απαντήστε πάλι μόνοι σας.

Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- **Αύριο Σάββατο**, στο βιβλιοπωλείο της «Εστίας», στις 12 το μεσημέρι θα γίνει γιορτή μνήμης για τον **Χρήστο Βακαλόπουλο**. Θα μιλήσει ο **Κώστας Λιβιεράτος**, που επιμελήθηκε την έκδοση κειμένων του ευαίσθητου δημιουργού.

- **Στη γκαλερί «Περιπλάνηση»**, στη Γλυφάδα, οδός Δούσμανη 5, εγκαινιάστηκε έκθεση με γλυπτά της **Αργυρώς Καρύμπακα**.

- **Την ερχόμενη Πέμπτη** ανοίγει στη «γκαλερί της Έρσης», Κλεομένους 4 στο Λυκαβηττό, ομαδική έκθεση με θέμα *Οργασμοί*, που επιμελείται η **Ντόρα Ηλιούπουλου-Ρογκάν**.

- **Στη Δημοτική Πινακοθήκη Λαμίας** ανοίγει στις 3 Φεβρουαρίου

–θα διαρκέσει για ένα μήνα– έκθεση με χαρακτηριστικά του **Γιάννη Στεφανάκη**. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης θα προβάλεται η ταινία μικρού μήκους *Αγλαόν*. Η κλασική τυπογραφία, σε σενάριο και σκηνοθεσία του χαρακτή.

- **Αλλά και στο Νέο Μουσείο Μπενάκη**, στην οδό Πειραιώς, κάθε Πέμπτη και Σάββατο στις 12 το μεσημέρι, προβάλλεται ντοκιμαντέρ για τον γλύπτη **Γιάννη Παππά**. Στο Μουσείο άνοιξε έκθεση με θέμα τον «Έφιππο», τον οποίο δούλεψε με πάθος ο γλύπτης, που έφυγε πριν ένα χρόνο.

- **Στον χώρο τέχνης William James** (Υμηττού 64, Χολαργός), θα παραμείνει ανοιχτή μέχρι τις 8 Φλεβάρη η έκθεση της χαράκτριας **Άννας Κινδύνη**. Το έργο της Κινδύνη, μοναδικής ευαισθησίας και τεχνικής αρτιότητας, αποτελεί μαρτυρία μιας ολόκληρης εποχής.

- **Αφιέρωμα στον ποιητή και ζωγράφο Νίκο Εγγονόπουλο** πραγματοποιείται την Κυριακή 29/1, στις 8 μ.μ., στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Ηλιούπολης (Μαρίνου Αντύπα 86, Άνω Ηλιούπολη). Στην εκδήλωση θα προβληθεί η ταινία του **Λ. Ξανθόπουλου** *Ο κήπος με τ' αμέτρητα παράθυρα*. Θα ακολουθήσει συζήτηση για τη ζωή και το έργο του Εγγονόπουλου με τους **Δ. Κοσμόπουλο, Δ. Μπαγιέρη και Λ. Ξανθόπουλο**.

Θεατρο

Μια σπάνια ποιότητα του θεάτρου

ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΜΑΡΛΟΥΥ: ΔΟΚΤΩΡ ΦΑΟΥΣΤ, ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ-ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ, ΘΕΑΤΡΟ ΧΩΡΑ

Ο φετινός Δόκτωρ Φάουστ της Νέας Σκηνής του Εθνικού προσκομίζει μια καλλιτεχνική ποιότητα από μόνη της ακριβή, όσο και σπάνια, στο θεατρό μας. Το έργο του Μάρλοου γίνεται αφορμή για να προχωρήσει ο καλλιτέχνης στη διακεκαυμένη ζώνη της τέχνης του, εκεί όπου τα πάντα λειτουργούν σαν σημεία μιας προσωπικής Οδύσσειας και γίνονται υλικό για την αναγωγή του Εγώ σε αμνό Κυρίου.

Ο σκηνοθέτης εντυπωσίασε πέρυσι με την *Ορέστεια*, με την γεμάτη αυτοπεποίθηση, απολύτως πειστική στάση του να προχωρήσει στην αποδέσμευση του κλασικού κειμένου από την ακαδημαϊκή σοβαροφάνεια και να προχωρήσει σε υγιή προσωπική αντίδραση «κόντρα» στο αριστούργημα του Αισχύλου. Πέρυσι ο Λιγνάδης και το Εθνικό δεν είχαν παραστήσει τόσο την *Ορέστεια*, όσο το καλλιτεχνικό ερώτη-

μα δεύτερης τάξης: «Τι σημαίνει να ανεβάζει κανείς την *Ορέστεια* σήμερα στην Ελλάδα». Επρόκειτο για έναν σύγχρονο προβληματισμό που ακολουθεί, αν δεν αναπτύσσει περαιτέρω, ανάλογες εικαστικές και παραστατικές αναζητήσεις του εξωτερικού. Δεν διαστάζω να πω ότι, ναι, με την περσινή, «πειραματική» *Ορέστεια* του Εθνικού, και ακόμη περισσότερο με τον θετικό τρόπο με τον οποίο το κοινό προσέλαβε τα ερωτήματά της, το θεατρό μας εισήλθε στον νέο αιώνα.

Κι όμως, κατά την ταπεινή μου γνώμη, ο φετινός Φάουστ αφήνει καλλιτεχνικά εκείνη την *Ορέστεια* πολύ πίσω. Είναι πράγματι εντυπωσιακή η δύναμη με την οποία αυτός ο καλλιτέχνης προωθεί τους προβληματισμούς του, ειδικά τώρα που η αυτοπεποίθηση της επιτυχίας τού αφήνει το περιθώριο για μια ακόμη πιο ανεξάρτητη έκφραση των οραμά-

των του. Αυτή την αίσθηση ενός βαθύτερου καλλιτεχνικού προορισμού αποπνέουν τα τελευταία είκοσι λεπτά της παράστασης, όταν το έργο του Μάρλοου μετατρέπεται από τον Λιγνάδη σε καμβά για την ανάπτυξη μιας απόλυτα προσωπικής ποιητικής αναλογίας.

Είναι αυτό φιλαυτία, είναι βεντετισμός; Μα τι άλλο μπορεί να είναι το μυστήριο της τέχνης παρά ο τρόπος με τον οποίο το σώμα του δημιουργού μεταουσιώνεται σε άρτο μετάληψης; Πρόκειται για μυστήριο που σπάνια τελείται στην παγκόσμια σκηνή –τελευταία είχα αυτή την αίσθηση παρακολουθώντας την Αμπράμοβιτς στο φεστιβάλ της Αβινιόν–, πόσο πιο σπάνια μάλλον στο δικό μας θέατρο. Είναι αμαρτία να παραβλέψουμε αυτή την προσφορά του Λιγνάδη στο «Θέατρο Χώρα» και να μην σεβαστούμε τον τρόπο που παραβλέπει και υπερνικά κάθε βράδυ ο ίδιος μπροστά στο κενό του όχι πάντα έτοιμου για μια τέτοια εξομολόγηση κοινού του.

Μετά από αυτά λίγα μπορούν να ειπωθούν για την ίδια την παράσταση του Δόκτορα Φάουστ. Πρόκειται για μια ευφάνταστη διασκευή του ελισαβετιανού, λαϊκού κατά βάση, δημιουργήματος στους σύγχρονους ρυθμούς του καμπαρέ και της ροκ όπερας. Δίπλα στον Λιγνάδη, που λειώνει το περίβλημά του επί σκηνής, ο Μεφιστοφελής του Δημήτρη Πυρπασόπουλου αποκτά την όψη του παρενδυσία κονφερασιέ και παίζει θαυμάσια με τον σκοτεινό ρόλο του εκμαυλιστή υπηρέτη.

Το πιο σπουδαίο είναι πως στη διασκευή του Λιγνάδη οι συντελεστές της

παραγωγής λάμπουν με το ταλέντο τους. Η παράγωγή δεν είναι διόλου φτηνή, κάθε άλλο· τα κοστούμια και τα σκηνικά της Έλλης Παπαγεωργακοπούλου, για παράδειγμα, σηκώνουν από μόνα τους πολύ κουβέντα. Στο σύγχρονο θέατρο εικαστικές και παραστατικές τέχνες συναντώνται ισότιμα πάνω στη σκηνή και ελεύθερα συνδιαλέγονται. Έτσι και τα εικαστικά τοπία της Παπαγεωργακοπούλου αμφιβάλλω αν μπορούν να συμβιβαστούν με τον κοινό όρο «σκηνογραφία»: συνθέτουν από μόνα τους ένα χώρο δράσης, όπου οι εικόνες αρθρώνονται από ονειρικά τοπία και μυθολογικούς τόπους. Παρόμοια, τα κοστούμια της προβάλλουν σαν αυτόνομα πλαστικά μοτίβα χρώματος και κίνησης.

Ακολουθεί από κοντά η τέχνη του φωτιστή. Στα χέρια του Σάκη Μπιρμπίλη ο χώρος του θεάτρου αποκτά την τέταρτη μαγική διάστασή του, καθώς μετουσιώνεται από το βάθος της φωτοσκίασης και τη λάμψη των προβολών. Ο Μπιρμπίλης κατορθώνει να μεταβάλει τη σκηνή του θεάτρου σε μυστικό τόπο.

Σταματώ, τέλος, στη δουλειά του χορογράφου Κωνσταντίνου Ρήγου. Σε μια παράσταση που φλερτάρει με το σωματικό θέατρο, η κίνηση των ηθοποιών δεν μπορούσε παρά να αποκτήσει μια ιδιαίτερη σημασία. Ο Ρήγος δημιούργησε μια πλήρη χορογραφία, ένα σύμπαν σωμάτων που δονούνται, διαστέλλονται, τρικυμίζουν και γαληνεύουν σαν ένα.

Και ολοκληρώνω με μια γενική παρατήρηση που παρουσιάζει ίσως κάποιο ενδιαφέρον: Φέτος παίζεται Σαίξπηρ στην Κεντρική Σκηνή του Εθνικού, Μάρλοου στη Νέα, Στρίνπεργκ στην Πειραματική. Κι όμως, κανένα από τα τρία κλασικά έργα δεν ανεβαίνει σε «κλασικό», ακαδημαϊκό ανέβασμα. Το Εθνικό φαίνεται πως επιτελεί μια ιδιαίτερη, τουλάχιστον για εθνικό θέατρο, αποστολή: δίνει για τον νέο αιώνα το έναυσμα της ανανέωσης και στα υπόλοιπα θέατρα της χώρας και ξεκινά επίσημα τον διάλογο του θεάτρου μας με τις αισθητικές απαιτήσεις της εποχής μας.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Εντός Κωδικού

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΕΝΤΣΟΝ: *WIT: ΕΚΤΟΣ ΚΩΔΙΚΟΥ*, ΘΕΑΤΡΟ ΑΡΓΩ

Το μοναδικό θεατρικό έργο της Μάργκαρετ Έντσον, το *Wit*, έχει τιμηθεί με το βραβείο Πούλιτζερ 1999 και το βραβείο καλύτερου πρώτου έργου Lucille Lortel. Έχει αποσπάσει επίσης μια σειρά σημαντικών βραβείων Off Broadway (Drama Desk για το πιο σημαντικό έργο, καλύτερο θεατρικό έργο του Drama Critic's Circle, δύο βραβεία του Drama League και βραβείο του πιο σημαντικού έργου του Outer Critic's Circle). Στην Ελλάδα παρουσιάζεται για πρώτη φορά, ενώ στην Αγγλία και στην Αμερική γνωρίζει τεράστια επιτυχία ήδη από το 1995.

Αυτό που κάνει όμως το γραμμένο το 1991 *Wit* σημαντικό δεν είναι τα βραβεία αλλά το ότι αποτελεί μια απόπειρα του ανθρώπου να μισανόψει την πόρτα ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο. Να κρυφοκοιτάξει τη ζωή όταν βρίσκεται κοντά στο τέρμα του ταξιδιού του, όταν είναι πιο κοντά στην αντίπερα όχθη. Το *Wit*, το «πνεύμα», δεν είναι η πάλη του ανθρώπου με τον θάνατο – ένας πόλεμος χαμένος εξ αρχής παρά την πιθανή νίκη σε επιμέρους μάχες. Είναι μια χαραμάδα φωτός στο σκοτάδι της άγνοιας, του φόβου, της αγωνίας. Είναι ένα έργο για την λύτρωση, την καλοσύνη, την αγάπη. Το «πνεύμα» αφορά στην ικανότητα αντίληψης και κατανόησης της ζωής. Ο θάνατος δεν είναι το θέμα. Είναι απλά η κινητήριος δύναμη.

Αφορμή για τη συγγραφή του έργου στάθηκε για τη νηπιαγωγό Έντσον η εθελοντική της εργασία σε μονάδα θεραπείας καρκινοπαθών σε νοσοκομείο της Ουάσιγκτον. Το έγραψε, έχει δηλώσει η ίδια, γιατί ένιωθε την ανάγκη να γράψει αυτό, το συγκεκριμένο έργο.

Η ηρωίδα, η καθηγήτρια αγγλικής φιλολογίας Βίβιεν Μπέαρινγκ, ειδικεύεται στα *Ιερά Σονέτα* του Τζων Νταν, εκφραστή των συγκρούσεων και των πόθων των ανήσυχων ψυχών του 17ου αιώνα. Η επιλογή του Νταν από την Έντσον δεν είναι τυχαία: η ποίησή του

είναι πολυσύνθετη, δονούμενη και έντονη. Η Βίβιεν έχει αφιερώσει όλη της τη ζωή στις «λέξεις», στη διδασκαλία. Η διάγνωση μεταστατικού καρκίνου σε προχωρημένο στάδιο θα την αναγκάσει να δει και να αναλύσει τη δική της ζωή. Εκείνη που ως τότε δίδασκε, «διδάσκεται» στους άλλους, συνεισφέροντας στη γνώση με την θεραπεία στην οποία υποβάλλεται. Οι ικανότητες που ανέπτυξε στη ζωή της και οι γνώσεις της στην παρούσα κατάσταση αποδεικνύονται άχρηστες.

Η Βίβιεν Μπέαρινγκ δίνει τη μάχη της με τον καρκίνο με επίγνωση, με θάρρος, με αξιοπρέπεια και μοναξιά. Με τα ίδια όπλα δίνει τη μάχη της στη σκηνή και η Αιμιλία Υψηλάντη. Αποφεύγοντας τους μελοδραματισμούς, τις άσκοπες συναισθηματικές υπερβολές, τα ξεσπάσματα, τις περίτεχνες και τυποποιημένες μελαγχολικές εξάρσεις. Χωρίς την επιδίωξη του οίκτου των θεατών. Με πνεύμα, χιούμορ, στωικότητα και έκπληξη, η ηρωίδα ανακαλύπτει και τοποθετεί τον εαυτό της μέσα στις νέες συνθήκες. Με πλευρές ανθρώπινες και ευάλωτες, με αγωνίες και φόβους, με ελπίδες και ανάγκες. Η Αιμιλία Υψηλάντη συνθέτοντας τα στοιχεία αυτά και φιλτράροντάς τα μέσα από τη γνώση και κατοχή μιας άρτιας υποκριτικής τεχνικής πλάθει μια χοϊκή, αυθεντική γυναίκα που με περηφάνια δίνει τον αγώνα της.

Ο Λεωνίδας Κακούρης στον ρόλο του Γιατρού Τζέισον Πόσνερ, που υπήρξε μαθητής της Βίβιεν στο πανεπιστήμιο, πετυχαίνει την ταλάντευση ανάμεσα στο συναίσθημα, τη συμπάθεια δηλαδή προς τον άνθρωπο, και στην αυστηρή επιστημονική παρακολούθηση της ασθένειας, αποκομμένη από πρόσωπα και αισθήματα. Ιδιαίτερα θετική είναι η στοργική, τρυφερή παρουσία της Εκάβης Ντούμα στον ρόλο της Σούζυ, της νοσηλεύτριας που περιποιείται την Βίβιεν και αποδεικνύεται το μόνο κοντινό της πρόσωπο. Ουσιαστική και η αυ-

στηρά λιτή παρουσία του Αλέξανδρου Κολλιόπουλου, κυρίως στον ρόλο του Γιατρού Κελεκιάν. Λιγότερο αποτελεσματική η Βαγγελιώ Ανδρεαδάκη, αφού δεν καταφέρνει να σηματοδοτήσει την παρουσία της στη σκηνή. Η Βασιλική Βλάχου, ο Μάριος Γαλακτερός, ο Αντώνης Γκρίτσης και η Δέσποινα Μαλλιαρού δεν συμβάλλουν ουσιαστικά.

Η σκηνοθεσία της Μαριάννας Κάλμπαρη σε γραμμές καθαρές, σαφείς και μετρημένες αναδεικνύει κυρίως την ερμηνεία της Αιμιλίας Υψηλάντη. Η γλώσσα που χρησιμοποίησε η Χριστίνα Μπάμπου-Παγκουρέλη για τη μετάφρασή της διαθέτει την απαιτούμενη οξύτητα, την καθαρότητα των προθέσεων, την πνευματικότητα και το χιούμορ που διαποτίζει το έργο. Οι λέξεις στο στόμα του κάθε ήρωα «γίνονται» ο χαρακτήρας του.

Ο σκηνικός χώρος που διαμόρφωσε η Χριστίνα Κάλμπαρη και επιμελήθηκε ο Κωνσταντίνος Ζαμάνης, εντελώς γυμνός, γεμίζει με παραβάν. Η συνεχής τους εναλλαγή, με τους ηθοποιούς να τα πηγαиноφέρουν αδιάλειπτα, άσκοπα κινούμενοι στον χώρο συνοδεύει μελοδραματικών μουσικών σχολίων επιλεγμένων από τον Νέστορα Κοψιδά, όχι μόνο δεν λειτουργεί υπέρ της παράστασης αλλά επιπλέον συντελεί στο να χάνεται ο ρυθμός και να προκαλείται δυσφορία.

Οι φωτισμοί του Σάκη Μπιρμπίλη δεν ήρθαν να προσθέσουν κάτι στην ατμόσφαιρα ή στην οπτική της παράστασης.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Ο ΙΑΣΩΝ ΜΟΛΦΕΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η παρέλαση της Γκιλοτίνας ή Αυτό το έργο ΔΕΝ είναι τέχνη

*Die Welt ist die Gesamtheit der
Tatsachen, nicht der Dingen.*
(Ο κόσμος είναι το όλον των
γεγονότων, όχι των πραγμάτων.)
L. Wittgenstein

ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Αλίμονο αν ξέραμε τι είναι τέχνη... Αν την ορίζαμε με αξιωματικό τρόπο, απενεργοποιώντας την κατ' ουσίαν. Αλίμονο αν γνωρίζαμε τι είναι πραγματικά επανάσταση... Αν την εξαντλούσαμε σαν ένα απλό σύμπτωμα ιστορίας. Αλίμονο αν ζούσαμε την προσδιορισμένη ούτως ή άλλως πραγματικότητά μας μέσα από τους δεδομένους έτσι κι αλλιώς ορισμούς της. Τότε η δικτατορία του προφανούς θα γινόταν ακόμη πιο επαχθής. Αυτός ο τόπος πάσχει από αφόρητη γεροντοκρατία, ασχέτως ηλικιών, και ανεπίτρεπτο ακαδημαϊσμό πάσης μορφής, ασχέτως προθέσεων. Περιστοιχιζόμενοι λοιπόν όλοι μας από έργα τέχνης-μνημεία φετιχισμού και γνώμες περί τέχνης που περισσεύουν από τα λεξικά και τις εγκυκλοπαίδειες, είναι φυσικό να δυσκολευόμαστε στον εντοπισμό της φαντασιακής εκείνης λυδίας λίθου που δείχνει τι είναι τέχνη και τι δεν είναι.

Ο Ιάσων Μολφέσης (1925) μας βοηθάει καίρια σ' αυτό ξετυλίγοντας εμπρός στα δύσπιστα και αλλοιωμένα από τόσες επιθέσεις «ομορφιάς» μάτια μας ένα αυτοβιογραφικό parade, ένα σκληρό, δυσπρόσιτο συνονθύλευμα και σκαλάθυρμα -αγαπημένη λέξη του Ροϊδη- και μια σύνθεση όλων των παλιότερων πειραμάτων του.

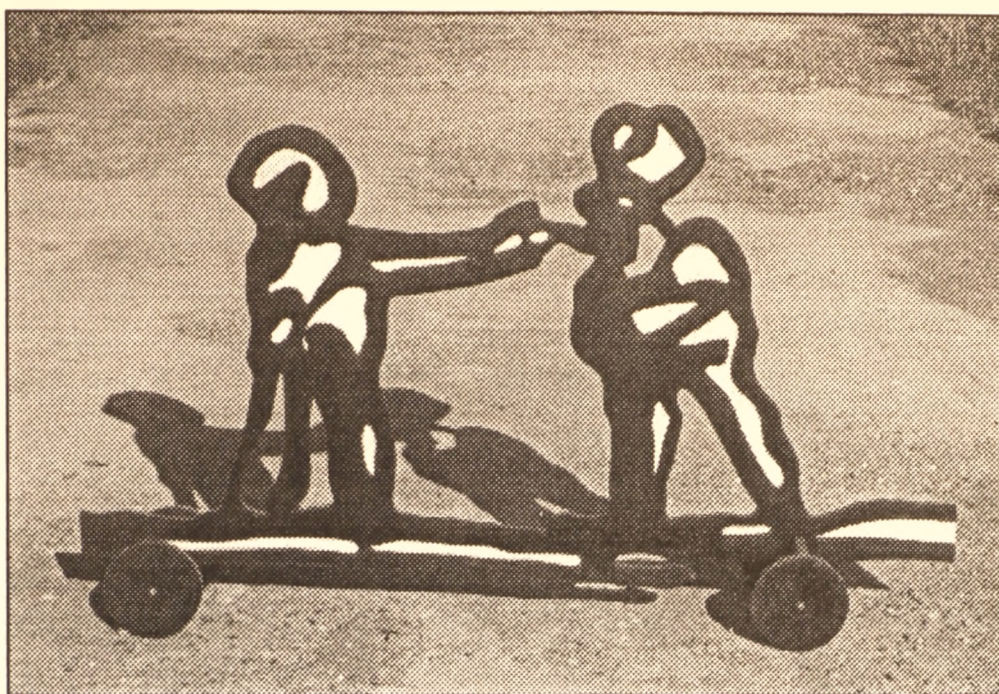
Αδάμ και Εύα, 1999.

Πρόκειται για την παρέλαση μερικών κυρίως ξύλινων κατασκευών με ανθρωπολογικές, ιστορικές και συναισθηματικές αναφορές, οι οποίες επιδιώκουν να «σωματοποιήσουν» την Ιστορία ενσωματώνοντας στις εικόνες της σύμβολα και έννοιες όπως η επανάσταση, το κάρο με τους μελοθάνατους, το αρχετυπικό ανδρόγυνο σε ρόλους δημίων, τους θεατές, τους εμπλεκόμενους, τους στρατιώτες, τις ορχηστρίδες, κ.λπ. Πρόσωπα, προσωπεία, ρόλοι, ενεργούμενα παρελαύνουν πάνω σε ξύλινες ρόδες, σκόπιμα φτιαγμένες ώστε να κινούνται δύσκολα και να «τραμπαλίζουν» το φορτίο τους. Πλάι στο κάρο με την

γκιλοτίνα βρίσκεται η καρότσα που μεταφέρει τους βασιλιάδες – προς αποθέωσιν ή εκτέλεση, άγνωστο. Και τριγύρω κομπάρσοι που θα ήθελαν να είναι πρωταγωνιστές. Ο Μολφέσης, η persona του, συμμετέχει σ' αυτή την πομπή πλάι στους πεθαμένους πια φίλους του, τον Octavio Paz, τον Κώστα Παπαϊωάννου, το Νίκο Κεσσανλή, τον Κορνήλιο Καστοριάδη, την Καλλισθένη Κύρκου, τον Samuel Beckett, τη Λευκή... Όλους όσους επιχείρησαν μίαν επανάσταση ατομική ή συλλογική, όλους όσους ενεπλάκησαν στην ουτοπική διαδικασία της ανατροπής και υπέστησαν την γκιλοτίνα του κοινωνικού κομφορμισμού, ένιωσαν στο πετσί τους τη λαιμητόμο της περιρρέουσας απάθειας έως ότου υποκύψουν αμετάκλητα στην αγχόνη του Χρόνου.

Μοιραία, η «παρέλαση» του Μολφέση έχει έναν πυκνό, ελεγειακό χαρακτήρα και δεν προσφέρεται σε εύκολες αναγνώσεις. Δεν είναι ένα επικό έργο, δεν προτείνει εκδοχές του υπέροχου, ΔΕΝ θέλει τελικά να είναι τέχνη. Απλά κάτι περισσότερο! Ιδού η τερατώδης φιλοδοξία του. Τα πρώτα σχέδια αυτής της τρισδιάστατης εξομολόγησης και συγχρόνως εμπειρικής φιλοσοφίας της Ιστορίας εντοπίζονται τον Αύγουστο του 1989. Μαζί με κάποια ποιήματα του καλλιτέχνη μετά το σύντομο πέρασμά του από τη Σχολή Καλών Τεχνών της Θεσσαλονίκης. Σήμερα, δεκαπέντε χρόνια μετά, η Guillotine Parade είναι έτοιμη-ατελείωτη. Πρόκειται για μια συνειδητά non finito πρόταση, η σημασία της οποίας έγκειται κυρίως στην αποτελεσματικότητά της, καθώς το σπάραγμα, το όποιο σπάραγμα, λειτουργούσε και λειτουργεί πρωτίστως ως μείζων μεταφορά της νεωτερικότητας (Linda Nochlin, *The Body in Pieces, The Fragment as a Metaphor of Modernity*, Thames and Hudson, 2001).

Το 1793 (21 Ιανουαρίου) το κομμένο κεφάλι ενός βασιλιά έδειχνε σαφώς το τέλος μιας εποχής. Τον χωρισμό του απολυταρχικού κράτους-κεφαλής της εξουσίας από το σώμα, τους πολίτες του κράτους αυτού. Η απώλεια της παλιάς συνοχής, ο διαμελισμός της, είναι

Διελκυστίδα, 1998.

απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διεκδίκηση μιας νέας. Η «παρέλαση» κινείται παράλληλα προς το «Ουρητήριο της Ιστορίας» του Βλάση Κανιάρη (1979) και τον «Λαβύρινθο» του Γιάννη Κουνέλλη (2003), δείχνοντας τα όρια και τα αδιέξοδα ενός μοναχικού καλλιτέχνη με ιδιοφυείς συχνά επινεύσεις. Ο Μολφέσης περισσότερο από μισόν αιώνα συνδυάζει την τεχνολογία και την χειρωνακτικότητα, την μαθηματική επιστήμη και την επιστήμη της ποίησης, την φαινομενολογική εμμονή και ένα πρακτικό αλλά όχι εμπειρικό πνεύμα. Όπως ακριβώς θα ήθελαν οι Ρόρτυ και Σέλλαρς, εκπρόσωποι εκείνης της αναλυτικής φιλοσοφίας που δεν στηρίζει τη γνώση στα –ανύπαρκτα κατά βάθος– «άμεσα αισθητηριακά δεδομένα». Εφόσον τα δεδομένα των αισθήσεων είναι απροϋπόθετα. Αντίθετα, φευ, με την πραγματικότητα. Ή, τουλάχιστον με ό,τι δεν ξέρουμε σχετικά μ' αυτή.

Εν τέλει, τι είναι ο κόσμος; Τα γεγονότα ή τα πράγματα, η ιστορία ή οι ιδιωτικές εμπειρίες περιβαλλόμενες την αχλύ του life style;

Ο Μολφέσης επιμένει σ' ένα έργο-αρχιτεκτόνημα με τα μέλη του να κινούνται από σπάγγους σαν νευρόσπαστα ή σαν χαρταετοί που προσγειώθηκαν και σέρνονται συμβολικά. Τη ματαιωμένη επανάσταση ισοφαρίζει η ακαταδάμαστη ιστορική αναγκαιότητά της· η κοινωνική της εντελέχεια. «Κύριε, μην τον ξεχνάς. Πες του να μας θυμάται», γράφει ένας στίχος του Ιά-

σωνα συμπληρώνοντας τον γνωστό στίχο-προσευχή του Βικέντιου από τα 1888: «Όπως παίρνουμε ένα τρένο για να πάμε στην Ταρασκόν ή τη Ρεμς, έτσι παίρνουμε τον θάνατο για να πάμε σ' ένα αστέρι». Σαν μια γαλαξιακή παρέλαση με γκιλοτίνα από ασημόσκονη, θα συμπληρώναμε...

ΘΥΜΑΜΑΙ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ

Το αίνιγμα ή η αντίφαση είναι μέρος της αλήθειας.
I.M.

Ο Ιάσων Μολφέσης, πρωταγωνιστής του ελληνικού μοντερνισμού στα χρόνια του '60, συνδέθηκε στενά με μερικούς εμβληματικούς εκπροσώπους της διεθνούς modernité. Σήμερα θυμάται με μνήμες-σπαράγματα πρόσωπα και γεγονότα σε μίαν άτακτη παρέλαση, σε μια παραφθορά: την Guillotine Parade – εντελώς διαφορετική από την θεαματική Parade του Picasso από το 1917.

Θυμάται τον φιλόσοφο Κώστα Παπαϊωάννου (1925-1981) ερωτευμένο στο Παρίσι με την Τζούς, την γυναίκα του γλύπτη Κώστα Κουλεντιανού (1918-1995), ενός δημιουργού τον οποίο είχε αγαπήσει παράφορα η Γιάννα Περσάκη. Όλοι αυτοί έμεναν κοντά και επικοινωνούσαν. Συνεκτικό στοιχείο της παρέας ήταν η Καλλιόπη Σμπαρούνη, η γυναίκα του Μολφέση και αδελφή της Καλλισθένης Κύρκου. Τρίτο θρυλικό ζευγάρι ήταν η Βέτα και

ο Αλέξης Δαμιανός. Καλλιόπη, Καλλι-σθένη και Βέτα, οι τρεις αδελφές μιας ιδιόμορφης ελληνικής saga.

Θυμάται επίσης ένα μυθικό ταξίδι στην Κορσική με τους Αξελό, Παπαϊωάννου και Ραζ, όπου μεθυσμένοι χόρεψαν σε μια παραλία με τη μουσική της Τρίτης Διεθνούς, αφού πρώτα δάγκωσαν συμβολικά τον δίσκο! Ήταν σ' εκείνο το ταξίδι που ο Μολφέσης συνάντησε μια γριά σαν μάγισσα, η οποία του υπέβαλε το κρίσιμο ερώτημα: «Τι έχει μέσα η θάλασσα;». Κι όταν αυτός απάντησε «ψάρια», η γριά απογοητεύτηκε και του είπε: «Δεν μπορεί να είσαι Έλληνας!». Κι όταν επανήλθε λέγοντας «Τη γοργόνα», η γριά τον κατασπάστηκε γεμάτη δάκρυα και του είπε: «Πέσ'το παιδάκι μου και σ' αυτούς εδώ που δεν πιστεύουν πως εγώ την βλέπω κάθε πρωί».

Στο Παρίσι του '60, ο Μολφέσης ζει στο 39 του Boulevard Saint-Jacques και ο Beckett στο 38, στο 14ο Διαμέρισμα. (Εκ παραδρομής έγραψα πως ο δρόμος είναι κοντά στη Μονμάρτη. Εκεί δηλαδή που ζούσαν οι μποέμ και οι καταραμένοι.) Επί τέσσερα-πέντε χρόνια επικοινωνούσαν κάθε πρωί μέσα από τον σκύλο του Μολφέση Corto (Maltese), που ο Beckett δεν παρέλειπε να χαϊδεύει μόλις τον συναντούσε στο πεζοδρόμιο. Μετά ξανοίχτηκαν και σε μια μπίρα στο café της γειτονιάς, σε βαθμό που ο φίλος του Μολφέση, ο καθηγητής Καββαδίας, να έρθει στο Παρίσι και να καιροφυλαχτεί μέρες στο γνωστό café παρέα με τον Corto πότε θα ξεμυτίσει ο Beckett από απέναντι! Αργότερα ο Beckett επισκεπτόταν τον Μολφέση στο ατελιέ του. Μιλούσαν ελάχιστα αλλά χάραιναν τα έργα. Ίσως και τον Corto. Και συνεχίζει ο Ιάσων: «Εμφανιζόταν πάντα με ξεχειλωμένα ρούχα και αθλητικά παπούτσια κουβαλώντας πλαστικές σακούλες, αμίλητος συνήθως. Όταν βάρυνε, πήγε να πεθάνει λίγο πιο κάτω, στη Γκλασιέ, εκεί που βρισκόταν το άσυλο των φτωχών, παίρνοντας μαζί του μιαν αλλαξιά. Είχε προβλέψει το Τέλος του και το σκηνοθέτησε αναλόγως. Δεν ήθελε να πεθάνει μόνος». Δίκαιη, άρα, η θέση του στην παρέλαση... Ο Μολφέσης με αφορμή την εμφάνιση του

Ο δηλητηριώδης όφης, 1995.

παλιού συντρόφου του, ηθοποιού Βασίλη Ανδρεόπουλου στην έκθεση, θυμάται την υποχώρηση προς βορράν μετά τη μάχη της Αθήνας, τον Δεκέμβριο του 1944. Μαζί του ο Αξελός, ο Κουλεντιανός και η οικογένεια Σμπαρούνη. Στο βουνό γνωρίζει τον Άρη και τον περιγράφει απίστευτα γοητευτικό και σκληρό συγχρόνως. Ο Άρης τον συστήνει στους χωρικούς και του δείχνει τα κρυμμένα όπλα στις ρίζες των ελαιόδεντρων. «Για τον πόλεμο που θα ξαναγίνει», του εξηγεί.

Τι είναι λοιπόν η «παρέλαση»; Ένα σχόλιο πάνω στην, αναπόφευκτη, βία της κάθε, αναπόφευκτα τελματωμένης, επανάστασης; Ο ίδιος την περιγράφει ως ένα έργο σοβαρό και αστείο μαζί, φτιαγμένο για παιδιά, που θα μπορούσε να παρουσιαστεί σαν «Χοντρός-Λιγνός». Είναι δηλαδή παραπλανητικά κωμικό, για να μην φανεί η τραγικότητά του. Σαν την ίδια τη ζωή, συμπληρώνει...

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Η συλλογή Phillips στο Παρίσι

ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ
(30/11/2005-26/3/2006)

Τα αριστουργηματικότερα έργα της διάσημης αυτής συλλογής, που απαριθμεί πάνω από 1.000 έργα-ορόσημα της μοντέρνας τέχνης, έχουν επιλεγεί για την έκθεση του Παρισιού από τον J.L. Prat, που ήταν επί τριανταπέντε χρόνια διευθυντής του Ιδρύματος Maeght.

Πρόκειται για μια μοναδική ευκαιρία για το ευρωπαϊκό κοινό να θαυμάσει αυτά τα σημαδιακά έργα προτού επιστρέψουν στην κοιτίδα τους, στο πλήρως ανακαινισμένο κτήριο της Συλλογής στην Ουάσιγκτον.

Συμπτωματικά, ο ιδρυτής της συλλογής Duncan Phillips, υιός μεγιστάνα της βιομηχανίας γυαλιού και ατσάλιου, είχε το 1911 επισκεφτεί το Μουσείο του Λουξεμβούργου, το πρώτο μουσείο μοντέρνας τέχνης στη Γαλλία, ώστε να πάρει ιδέες για το δικό του μουσείο, επίσης το πρώτο μουσείο μοντέρνας τέχνης στις ΗΠΑ, αφού άνοιξε τις πύλες του το 1921 και απαριθμούσε ήδη τότε 230 πίνακες. Με το αλάνθαστο ένστικτό του, το οξυδερκές βλέμμα του και τη συμπάρασταση της γυναίκας του Marjorie που ήταν ζωγράφος, ο αμερικανός συλλέκτης κατόρθωσε όντως μέχρι τον θάνατό του, το 1966 σε ηλικία 80 ετών, να συγκροτήσει όχι μόνο μια συλλογή με σπουδαία έργα που διασχίζει τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα και τα τρία τέταρτα του 20ού, αλλά και να την καταστήσει κατεξοχήν αντιπροσωπευτική και εμπεδωμένη ως προς την πορεία των ρευμάτων και των τάσεων που οριοθετούν το σύνολο της μοντέρνας τέχνης. Ειδικότερα, ο Phillips πέτυχε να αγοράσει μερικά από τα ωραιότερα έργα της πρωτοποριακής για την εποχή γαλλικής μοντέρνας τέχνης, στην οποία συμπεριλαμβάνονται και τα αριστουργήματα των εμπρεσιονιστών.

Pablo Picasso, *Course de taureaux* (1934).

Ανάγοντας τις αρχές της μοντέρνας τέχνης σε έναν Ντελακρουά και σε έναν Ενγκρ, ο συλλέκτης έδειξε μια προσωπική προτίμηση στους Κορό, Κουρμπέ, Ντωμιέ και Σεζάν, τον οποίο άλλωστε θεωρούσε σαν τον πραγματικό επαναστάτη. Από τα ωραιότερα έργα της συλλογής: η *Μεσόγειος* του Κουρμπέ, (1857), οι *Χορεύτριες στην Μπάρα* του Ρενουάρ (1900), το *Γεύμα με τα Κανονιέ* του Ρενουάρ (1880-1881), το *Ισπανικό Μπαλέτο* του Μανέ, η *Είσοδος του Δημοτικού Κήπου* στην Αρλ του Βαν Γκογκ (1888), η *Τουαλέττα* του Πικάσσο (1901), το *Νυχτερινό* του Ντε Στάελ (1950), το *Μπλε* του Σαμ Φράνσις (1958), η *Μελέτη για μια Σιλουέτα στο Τοπίο* του Μπέικον (1958), ακτινοβολούν γύρω από το διεθνώς παραδεκτό αριστούργημα: την *Σύρραξη* του Ντωμιέ (1848).

Ωραία στημένη και επεξηγημένη, η έκθεση αποτελεί όντως έναν πολύτιμο γνώμονα για την εξοικείωση με τη μοντέρνα τέχνη, αφού μάλιστα εδώ παρουσιάζονται μερικά από τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα της.

ΝΤΟΡΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΡΟΓΚΑΝ

Ο φόβος, η φρίκη και οι εικόνες τους Το πέραςμα του κακού από τη ζωγραφική

Επιδημία είναι η νόσος που επέρχεται (αντίθετό της η αποδημία, όπως λ.χ. αποδημητικά πουλιά). Που διαδίδεται ταχύτατα, που καθιστά την αρρώστια πάνδημο (προσωνύμιο που αναφέρεται και στην Αφροδίτη!), που αισθητοποιεί το κακό στα κορμιά των ανθρώπων, στο σώμα της ανθρωπότητας. Άρα, η επιδημία, προσλαμβάνοντας διαστάσεις που υπερβαίνουν την ανθρώπινη αντίδραση και προφύλαξη, σχεδόν ταυτίζεται με την απολογία του κακού, ενώ η μεταφυσική της ισχύς δεν μπορεί παρά να συγγενεύει, σύμφωνα με τις θεολογίες των μονοθεϊστικών κυρίως θρησκειών, με την αμαρτία. Κατά συνέπεια, το «κακό» που επιφέρει, μόνο μεταφυσικά μπορεί να αντιμετωπισθεί. Ή, σε κάποιες περιπτώσεις, να εξορκιστεί μέσα από την τέχνη, να καθηλωθεί από τη λευκή μαγεία των εικόνων. Όπως και να 'χει πάντως, ο τρόμος εμπρός στην πανούκλα, τον λοιμό, τη φυματίωση, τη σύφιλη, την ελονοσία, το Aids κ.λπ. αναδύει αρχέγονες καταστάσεις που φωλιάζουν στο ομαδικό ασυνείδητο και κατατείνουν στον έναν και απαράβατο φόβο· εκείνον του θανάτου...

Στην εικονοποιία των νεότερων χρόνων έχουν εγγραφεί ανεξίτηλα δύο θέματα: Αυτό της Δευτέρας Παρουσίας και της τιμωρίας στην Κόλαση κι εκείνο του αποσκελετωμένου Θανάτου που με το δρεπάνι του θερίζει τα θύματα του Μαύρου Ολέθρου που σημάδεψε το τέλος του μεσαιωνικού κόσμου αλλά και τροφodότησε με ζοφερές παραστάσεις του κακού την τέχνη της Αναγέννησης.

Άρα, αν αναζητήσουμε τη γενεαλογία της οπτικής φρίκης και του εξεικονισμένου κακού, θα πρέπει να πάμε τόσο παλιά όσο και οι πρωτόπλαστοι στον Παράδεισο· εκεί, στην προπρωτική κατάσταση, δεν υπήρχαν ούτε θάνατος, ούτε ασθένειες, ούτε επιδημίες, διότι δεν είχε διαπραχθεί αμάρτημα. Η κίνηση της Εύας έθεσε τον τροχό της απωλείας σε κίνηση. Στην οροφή της Scuola di San Rocco στη Βενετία ο Tintoretto, δάσκαλος του Greco, ζωγραφίζει μιαν Εύα γεμάτη λαγνεία να παρασύρει τον άβουλο και

αποβλακωμένο Αδάμ στην επιδημία... του μήλου. Η άποψη βέβαια της απόλυτης ενοχής της Εύας είναι άκρως πατριαρχική. Στον ίδιο χώρο η «Σφαγή των Νηπίων» αποδίδεται από τον Tintoretto με άκρα ωμότητα, καθώς ο ζωγράφος μεταφέρει πραγματικές σφαγές που έχει δει από τα στρατεύματα της Γαληνοτάτης. Οι *maîtres* όμως του τρόμου ανήκουν στον όψιμο Μεσαίωνα κι έχουν επηρεαστεί από την μυθολογία του. Στην Αγία Σοφία Τραπεζούντος ένας επιληπτικός έχει αποδοθεί με ρεαλισμό σχεδόν κλινικό.

Ο Μαύρος Θάνατος, η πανούκλα που αφάνισε την Ιταλία από το 1348 ως το 1350, έκανε τους έντρομους ανθρώπους να ζητήσουν ακόμη πιο θερμά την προστασία της Εκκλησίας. Κι εκείνη πάλι εικονογράφησε με τις πιο φρικώδεις λεπτομέρειες τις οδύνες της σάρκας και την αιώνια τιμωρία των αμαρτωλών. Όλοι προσεύχονται για να κατευνάσουν έναν εξαγριωμένο Θεό, καθώς ζουν καθημερι-

νά εικόνες μιας κόλασης επίγειας. Ο Orcagna, ηγέτης της φλωρεντινής ζωγραφικής κατά το δεύτερο ήμισυ του 14ου αι. και αντίποδας του Giotto, ζωγραφίζει συνθέσεις με τον θάνατο να κυριαρχεί θριαμβευτικός και παντοδύναμος. Οι τοιχογραφίες του στο κεντρικό κλίτος της Σάντα Κρότσε με τον τίτλο «Ο θρίαμβος του θανάτου και η εσχάτη κρίσις» αντανakλούν το κλίμα της εποχής. Έπεται ο Luca Signorelli (1441-1523) και οι εφιάλτες που ζωγράφισε στο Ονιέτο με τους καταδικασμένους. Για να τον ακολουθήσει η κορυφαία μορφή της ώριμης Αναγέννησης και εισηγητής του βασικού ύφους του Μανιερισμού, ο Μιχαήλ Άγγελος. Πεδίο εφαρμογής των οραματικών του παραληρημάτων και του υπαρξιακού τρόμου που τον κατατρέπει, η Capella Sixtina στην καρδιά του Βατικανού. Εκεί θα φιλοτεχνήσει πρώτα έναν αποκαλυπτικό Κατακλυσμό στην οροφή της, το 1510 περίπου, και τριάντα χρόνια αργότερα, εμπνεόμενος από τις ζοφερές συνθήκες της εποχής, την πιο αποτρόπαιη Δευτέρα Παρουσία όλων των εποχών. Οι καταδικασμένοι εδώ σέρνονται στα τάρταρα από δαίμονες, ενώ το ακάτιο του χάροντα τους αναμένει. Οι επιδημίες και οι πόλεμοι που μαστίζουν την Ιταλία

Richard Prince, *Man Crazy Nurse #3* (2003).

την εποχή εκείνη, στοιχειώνουν την ταραγμένη φαντασία του Michelangelo τόσο ώστε οι σύγχρονοί του ν' αναγνωρίζουν τις μορφές του από την περιώνυμη *terribilità* τους. Το ίδιο καταθλιπτικό κλίμα μιας αμαρτίας που δεν νικιέται και μιας γνώσης που είναι ανώφελη εντοπίζεται στην περίφημη «Μελαγχολία» του Dürer αλλά και τον «Ιππότη-θάνατο», το αμφίσημο χαρακτηριστικό του 1513. Την άθλια πορεία του θανάτου-τιμωρού θα αποδώσει και ο Hieronymus Bosch (1450-1516) προλαβαίνοντας με την έντονη αίσθηση του παράλογου που καλλιεργεί, τους σουρεαλιστές. Πλάσματα ενός άλλου κόσμου, μάγισσες και ξωτικά που βασανίζουν όσους είναι ψυχικά ευάλωτοι, ζωγραφίζει επίσης ο πρίγκιπας του πιο ακραίου ρομαντισμού, ο Francisco Goya, που πέθανε το 1828.

Την ίδια εποχή ο Gros (1771-1835), στρατιωτικός ζωγράφος του Ναπολέοντα, αποδίδει τους «Πανουκλιασμένους της Γιάφας» ακολουθώντας τον γνωστό πίνακα του Domenichino στον οποίο ο San Gerolamo θεραπεύει τους λεπρούς.

Στην σημερινή εποχή ο πόλεμος και η επαναληπτική φρίκη του αποτελεί την

κυρίαρχη επιδημία θανάτου. Η σχολιασμένη φωτογραφία των Art Workers Coalition του 1970 είναι αποκαλυπτική. Και βέβαια αμέσως μετά έρχεται το Aids.

Ο Keith Haring (1958-90) πεθαίνει από την μολυσματική επιδημία και το τελευταίο του έργο έχει την επιγραφή: *Ignorance = Fear, Silence = Death, Fight Aids, Act up*. Ο σκηνοθέτης και ζωγράφος Dereck Jarman, που πέθανε από την ίδια αιτία, χρησιμοποιούσε το αίμα του για τους τελευταίους του πίνακες, ενώ ο Ross Blechner αποδίδει μεγεθύνσεις των προσβεβλημένων του ιστών, που θυμίζουν αφηρημένη ζωγραφική. Ο Tony Oursler στο «Climaxed» επιμένει στην επιδημία του αμερικανικού τρόμου, όπως και ο Ed Ruscha με το «Fat Boy» στην επιδημία της παχυσαρκίας. Ο Richard Prince ζωγραφίζει μια νοσοκόμα σχεδόν ευτυχή μέσα στις

ασθένειες που διακονεί, ενώ η Patricia Piccinini έδειξε πρόσφατα στην γκαλερί Robert Miller της Νέας Υόρκης τα απωθητικά ανθρωποειδή που είναι έτοιμη να παραγάγει η χαρούμενη επιστήμη του 21ου αιώνα. Τα πειράματα μετάλλαξης μιας επιστήμης που υπακούει πρωτίστως την παράνοια της αγοράς. Ο Χίτλερ μιλούσε για «Entartete Kunst» (εκφυλισμένη τέχνη) εννοώντας την ευρωπαϊκή πρωτοπορία. Σήμερα τα εκφυλιστικά φαινόμενα εντοπίζονται σε τόσο πολλές εκφάνσεις του δημοσίου βίου, ώστε βέβαια καμιά τέχνη, όσο παραμυθητική κι αν είναι, να μην μπορεί να τα εξορκίσει. Τελικά η ανθρώπινη φύση προκαλεί το κακό ή το κακό ακολουθεί τον άνθρωπο σαν δεύτερη φύση του, *altera pars* της θνητότητάς του;

Ακριβώς έναν αιώνα πριν ο Μιχαήλ Λαριόνοφ, πρωταγωνιστής της ρώσικης πρωτοπορίας, ζωγράφισε μια σειρά πανικόβλητων πετεινών, εισάγοντας ένα καινούργιο στυλ: τον ραγιονισμό. Σήμερα οι όροι έχουν αντιστραφεί. Και οι πανικόβλητοι είναι άλλοι. Το στυλ όμως παραμένει ίδιο, με μικρές παραλλαγές.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Τρίμηνη Επιθεώρηση
Εκπαιδευτικών
Θεμάτων

**Σύγχρονη
Εκπαίδευση**

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής**

Σύγχρονη Εκπαίδευση

Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα

e-mail: sygekr@hol.gr

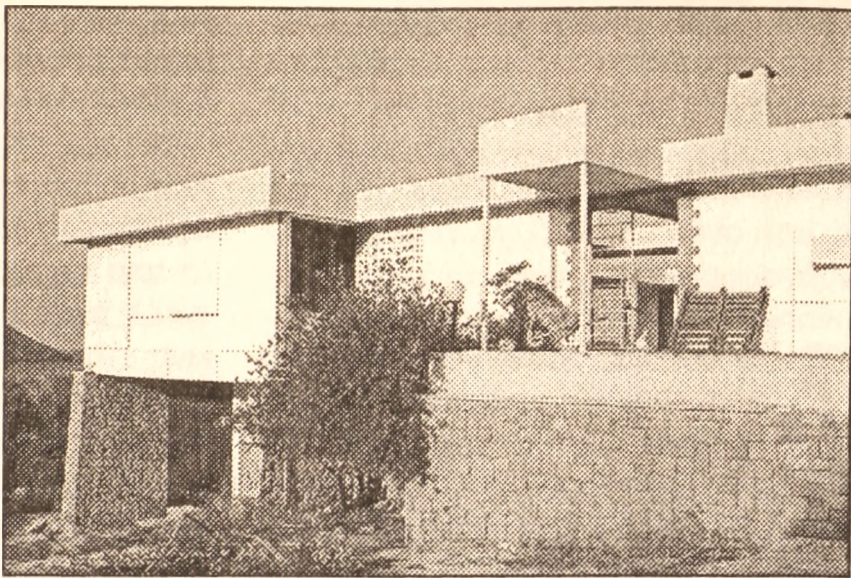
Τηλ. 210-88.23.762

αρχι ΤΕΚΤΟ ΝΙΚΗ

Σπίτι στο Πόρτο Ράφτη

Στα τέλη του περασμένου Σεπτεμβρίου βρέθηκα αντιμέτωπος με ένα γνωστό έργο του αρχιτέκτονα Κλέωνα Κραντονέλλη στο Πόρτο Ράφτη, του οποίου έως τώρα ήταν άγνωστη η ακριβής θέση και η σημερινή του κατάσταση. Αφορμή της επίσκεψης ήταν τα

γυρίσματα για μια σειρά ντοκιμαντέρ με επιμελητή τον Γιώργο Τζιρτζιλάκη και θέμα την ελληνική αρχιτεκτονική του μοντέρνου για λογαριασμό της ΕΤ1. Είχα άλλοτε ασχοληθεί με τη δουλειά του Κραντονέλλη, και τώρα ο Γιώργος με καλούσε σε μια επιτόπου συζήτηση για το σπίτι. Η επίσκεψη αυτή με συγκλόνισε.

Η ανακάλυψη του σήμερα κλειστού σπιτιού είχε γίνει από τον σκηνοθέτη Άγγελο Κοβότσο, σε προηγούμενή του περιπλάνηση στην περιοχή. Και τώρα ερχόμασταν όλοι μαζί για τα γυρίσματα. Μας περίμεναν ήδη δύο γυναίκες, μάνα και κόρη, οι σημερινοί ιδιοκτήτες του σπιτιού, εντελώς ανυποψίαστες έως σήμερα για τη σημασία του αρχιτεκτονικού έργου που είχαν στα χέρια τους, κάπως αμήχανες.

Το είχαν αγοράσει από τον αρχικό ιδιοκτήτη, ξάδελφο του Κραντονέλλη, είχαν ζήσει πολλά χρόνια σ' αυτό, επιφέροντας μικροαλλαγές, αλλά τον τελευταίο καιρό το είχαν εγκαταλείψει. Το μέρος ήταν ερημικό και είχε μεσολαβήσει η οδυνηρή εμπειρία μιας ληστείας. Είχαν φοβηθεί. Τώρα θα το νοί-

κιαζαν. Γι' αυτό είχαν ήδη εκτελεστεί ορισμένες απαραίτητες επισκευές, είχαν γίνει και κάποια βαψίματα εξωτερικά. Μας περιέγραψαν την κακή κατάσταση του οπλισμού στο γυμνό μπετόν, έτσι που ήταν το σπίτι πάνω στη θάλασσα, εκτεθειμένο στους βοριάδες. Όλη η εικόνα μέσα στο ανοιχτό στη θέα αίθριο είχε αλλοιωθεί, με αναγκαστικές παραμορφώσεις και προσθήκες στο σκελετό. Ήταν μια λύπηση να το βλέπεις. Όσο για τα εσωτερικά, καλύτερα να σωπάσω. Όμως η βάση του κτηρίου, όλη ντυμένη με τον πόρο της περιοχής, όπως βγήκε από τις εκσκαφές, αδρά λαξευμένο, σε μορφή σκάρπας (που πλαταίνει στη βάση) και επίτηδες χωρίς λάσπη, έστεκε σαν από θαύμα ανέγγιχτη. Όπως έδειχνε στις αρχικές φωτογραφίες.

Το σπίτι αυτό ήταν αποκλειστικά γνωστό από τη μια και μοναδική δημοσίευσή του στο περιοδικό *Αρχιτεκτονική* (67/1968). Από εκεί όλοι μας δανειζόμασταν κατά καιρούς πληροφορίες. Έτσι είχε μπει στην περιοχή του θρύλου: ένα καθαρόαιμο «μοντέρνο» σπίτι διακοπών, παρέα με τα καλύτερα δείγματα άλλων, περισσότερο γνωστών (και προσιτών) αρχιτεκτόνων.

Όμως ο Κραντονέλλη, που όλοι θαυμάζαμε για το στιβαρό κτήριο γραφείων και σταθμού διανομής της ΔΕΗ στην οδό Γ' Σεπτεμβρίου, το αριστούργημά του, έδειχνε πως διέθετε κάποιες πλευρές που δεν ήταν εύκολο με πρώτη ματιά να στριμωχτούν σε πρόσφορα σχήματα. Το «μοντέρνο» που φαινόταν να υπηρετεί παρουσίαζε κάποιες ιδιομορφίες, κάτι άλλωστε ξεκάθαρο στο σπίτι του αρχιτέκτονα στην Πλάκα (οδός Αφροδίτης 7). Ένα μάλιστα πιο πρώιμο έργο του στο Ναύπλιο, το ξενοδοχείο «Αμφιτρίωνας» (σήμερα αλλοιωμένο), είχε ήδη προβάλει μια άλλη άποψη για την τοπικότητα. Ο ίδιος πάντως ο αρχιτέκτονας, εξαιρετικά φειδωλός σε επεξηγήσεις τέτοιου τύπου, δεν είχε ποτέ διευκρινίσει τις μύχιες προθέσεις του. Ίσως και να το θεωρούσε περιττό. Πιθανό κλειδί και υποκατάστατο του λόγου του, ο τρόπος επιλογής φωτογραφιών για τις δημοσιεύσεις που έκανε – αλλά κι αυτό σηκώνει πολύ νερό. Είχαμε στα χέρια μας λοιπόν ένα «ανοιχτό» έργο.

Μπροστά στο δίλημμα, νομίζω πως όλοι μας είχαμε κρατήσει έως τώρα μια διακριτική στάση. Το σπίτι του στην Πλάκα «περνούσε» ως ιδανική εναλλακτική λύση στις πληκτικές απομιμήσεις νεοκλασικών που βρίθουν στην περιοχή, κάτι περίπου στη γραμμή του Κωνσταντινίδη και των πρώτων έργων του Εργαστηρίου 66. Δείχναμε την εσωτερική αυλή και μιλούσαμε για τυπολογικές συγγένειες με τις κατοικίες της αρχαιότητας. Όπερ έδει δείξαι.

Βλέποντας όμως από κοντά το σπίτι στο Πόρτο Ράφτη, ξύπνησαν μέσα μου όλες οι παλιότερες σκέψεις. Καθώς το περιεργαζόμασταν, παρέα με τον Γιώργο, συζητώντας μεταξύ μας και καταγράφοντας τις άμεσες εντυπώσεις μας, γεννιόνταν καινούργιες

απορίες. Αίφνης ο Κραντονέλλης εμφανιζόταν σαν κάποιος με περιπαικτική διάθεση. Το σπίτι του Κραντονέλλη ήταν γεμάτο αντιφάσεις, αναιρέσεις του προφανούς και παράδοξες προσεγγίσεις του παραδοσιακού. Το (διακοσμητικό) πηγάδι και ο «κήπος» στο κέντρο του αιθρίου, που δεν ήταν πραγματικό αίθριο αλλά λειψό, ο τρόπος διάταξης των χώρων (ιδίως η σουρεαλιστική θέση του ξενώνα στην κάτοψη) και το πώς το σπίτι «κάθεται» πάνω στην κλίση χωρίς καμιά προσπάθεια ένταξης σε αυτήν, η επεξεργασία της θέας, οι διαμορφώσεις του γύρω τοπίου με τα κολάζ από σχιστόπλακες σε χυτό μπετόν, οι απολήξεις στις ακμές του δώματος και οι καμινάδες, το μυστήριο παράθυρο στην κουζίνα με τη λοξή οπτική, όλα μιλούσαν για κάτι άλλο. Για ένα γάμο του ορθόδοξου (καθολικής εφαρμογής) μοντέρνου με ένα αρχιτεκτονικό παιχνίδι γεμάτο τολμηρή επινοητικότητα. Πιστό στα χνάρια της αρχιτεκτονικής του '30.

Για μας, τους επισκέπτες του 2005, το ζήτημα έχει σημασία. Σε μια εποχή που «επιστρέφουμε» στην περίοδο του '60, σεβάσμιοι προσκυνητές των επιτευγμάτων μιας δράκας εμψυχωμένων αρχιτεκτόνων που διέθεταν στιβαρό ταλέντο (ας μην το ξεχνάμε αυτό), κινδυνεύουμε να παρασυρθούμε σε εύκολες γενικεύσεις. Ίσως μάλιστα δοκιμάζοντας να ερμηνεύσουμε τα πράγματα με γνώμονα ό,τι επακολούθησε, κάνοντας βιαστικές εξομοιώσεις και αποσιωπώντας ό,τι δεν μας ταιριάζει, βλέπουμε τον κάθε Κραντονέλλη με τα γυαλιά ενός κωδικοποιημένου μοντέρνου που δεν υπήρξε ποτέ όπως θέλουμε να το συζητάμε. Χαμένοι σε σχολαστικές περιχαρακώσεις, ενώ το πραγματικά μοντέρνο λάμπει τριγύρω μας, συνεχώς ανανεωμένο και γεμάτο εκπλήξεις. Σημάδια ανασφάλειας, αν μη τι άλλο.

Βέβαια, όλα αυτά είναι γνωστά, ίσως και τετριμμένα. Το είχε άλλωστε επισημάνει χρόνια πριν (1997) πάλι ο Τζιρτζιλάκης, μιλώντας για μια «ράθυμη νεωτερικότητα». Πόσοι όμως το κατάλαβαν, τότε ή και αργότερα;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Να αποσυρθεί!

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ «ΠΕΡΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»

Δεν είχαμε φανταστεί ότι στις προτεραιότητες της προεκλογικής διακήρυξης της κυβέρνησης για την «επανάδρουση του κράτους» θα ήταν ο ελληνικός κινηματογράφος! Το είδαμε και αυτό. Επί του παρόντος με τη μορφή ενός 60σέλιδου υβριδικού σχεδίου νόμου με τον ολιστικό τίτλο: «Περί κινηματογραφικής πολιτικής». Ατυχώς, ένα κείμενο βιασύνης, συνεπώς και προχειρότητας, με φανερή τη σαλαμοποίηση του αντικειμένου του, αντιφατικό, με πλήθος επικαλύψεων και επαναλήψεων και, όπως λέει ο ποιητής, με «τρισβάρα τα ελληνικά των».

Υποψιαζόμαστε ότι ο οπωσδήποτε καλοπροαίρετος κ. Τατούλης, κάτω από την «εκρηκτική» στην υπερβολή της ατμόσφαιρα της ασφυκτικά γεμάτης κινηματογραφικής αίθουσας, στην προβλήτα του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, με τη λήξη του πρόσφατου φεστιβάλ, στην... (πάλι ο Αλεξανδρινός μάς προβοκάρει) «Συνάθροιση της Κινηματογραφικής Αγοράς!» (η επίσημη ονομασία ήταν: «Συνέντευξη τύπου του κ. Υφυπουργού»), εξαναγκάστηκε(;) να υποσχεθεί –έστω, απλά υποσχέθηκε– ότι θα δώσει στους ενδιαφερόμενους το σχέδιο νόμου στο οποίο θα περιέχεται η επί πολλούς μήνες κυκλοφορούμενη κυβερνητική πολιτική για τον κινηματο-

γράφο. Επιπροσθέτως, δεσμεύτηκε στη «Συνάθροιση» (σχετικών και άσχετων) ότι στις 11 του προσεχούς Φεβρουαρίου το εν λόγω σχέδιο θα έχει κατατεθεί στη Βουλή. Αν δεν είναι αυτός ο λόγος της επίσπευσης, θα παραμείνει απορίας άξιο το γιατί διένειμε αυτό το γραφειοκρατικής λογικής αλλά Ersatz περιεχομένου κείμενο, το οποίο υποβιβάζει την κινηματογραφική τέχνη σε εμπορευματικό ζητούμενο αφού σχεδόν στο σύνολό του αναλώνεται σε διατάξεις προστασίας ενός επαγγελματικού κυκλώματος και όχι στην προστασία μιας τέχνης, δηλαδή σε ό,τι απέμεινε από αυτήν.

Από τις στήλες του Αντί είχαμε τον Σεπτέμβριο του 2004 διατυπώσει την άποψη ότι ο Νόμος 1597/1986 «Προστασία και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης, ενίσχυση της ελληνικής κινηματογραφίας κ.λπ.» –οπωσδήποτε η σημαντικότερη μέχρι σήμερα προσπάθεια θεσμικής προστασίας του κινηματογράφου ως τέχνης και σημαντικού μέσου λαϊκής παιδείας– ύστερα από μία 20ετία έφερε πλέον εμφανή σημάδια υστέρησης μπροστά στις οπτικοακουστικές εξελίξεις που έτρεχαν, κυρίως με την καταλυτική πλέον επιβολή της τηλεόρασης στις προτιμήσεις και τον χρόνο του κοινού. Με 32 ελληνικές τηλεοπτικές σειρές που τρέχουν τούτο τον καιρό, αρκετές από τις οποίες προσφέρουν –και μάλιστα δωρεάν!– πιο εύπεπτο και αποδεκτό (βεβαίως μέσα στο χάλι τους) ψυχαγωγικό θέαμα από αυτό που παρουσιάζουν οι περισσότερες κινηματογραφικές μας παραγωγές των τελευταίων –για να περιοριστούμε σ' αυτές– χρόνων με περισσότερα από 450 κάθε μήνα dvd να συνοδεύουν –με το αζημίωτο παντός είδους έντυπα με τα 24ωρης λειτουργίας ηλεκτρονικά καταστήματα αυτόματης ενοικίασης ταινιών με τις εξαγορές των γραφείων διανομής από τους κολοσσούς των πολυσινεμά, υπαγορεύοντας εξουθενωτικούς όρους για τον ελληνικό και τον ανεξάρτητο κινηματογράφο με την επέλαση της ψηφιακής τεχνολογίας, σαν φάρμακο –μπρος στα πιο πάνω– προτείνεται ο διαμελισμός του κινηματογραφικού μας «περίπτερου» σε 4(!) βαρύ-

γδουπες Ανώνυμες Εταιρείες, με κωδικούς η κάθε μια στον προϋπολογισμό, με καταστατικά και κανονισμούς, με αρχαγγελικές αρμοδιότητες πάνω στις –ελάχιστες αυτές που αξίζουν– έντρομες ελληνικές ταινίες που δεν θα ξέρουν πώς να γλυτώσουν απ' τους σωτήρες τους. Όμως δεν είναι μόνο ο Ν. 1597 που έκανε ρυτίδες, όπως και το πλήθος των σαλαμοποιητικών (έργο αυτό του κ. Βενιζέλου) και μη τροποποιήσεων που τον ακολούθησαν. Τα άλυτα προβλήματα του ελληνικού κινηματογράφου δεν έχουν την προέλευσή τους στις θεσμικές κορνίζες. Σιγά που στάθηκαν αυτές εμπόδιο ή που μπόρεσαν να επιβάλουν το περιεχόμενό τους. Βλέπε την πολύχρονη εκκρεμότητα του 1,5% (το καινούργιο νομοσχέδιο το φαλκιδεύει στο 1%! Σιγά μην και το αποδέχτηκαν οι μεγαλοκαναλάρχεις)· βλέπε την απόλυτη προτεραιότητα της κινηματογραφικής παιδείας – και ας μην αντιτείνει κανείς ότι το «κρυφό σχολειό» της Θεσσαλονίκης (τοπικιστική κι αυτό προεκλογική αντιπαροχή του προκατόχου υπουργού Πολιτισμού) είναι η απάντηση στο αίτημα· βλέπε τη μη πραγματοποίηση του θεσμικά από 20ετίας προβλεπόμενου «Κινηματογραφικού Αρχείου», έτσι δειγματοληπτικά. Αντίθετα, ποιος νόμος προέβλεπε και εμπόδισε το σκανδαλώδες φιάσκο του «Πάμε σινεμά»; Θου Κύριε φυλακή τω στόματί μας...

Πίσω από το βαθύ χάσμα της πολύχρονης ελληνικής κινηματογραφικής δυσπραγίας βρίσκεται το έλλειμμα πολιτικής βούλησης και το μίζερο –εν τοις πράγμασι– ενδιαφέρον σχεδόν όλων των μεταπολιτευτικών ηγεσιών του ΥΠΠΟ. Κι ακόμα, η απουσία ισχυρών και φωτισμένων προσωπικοτήτων, με ριζοσπαστικό όραμα για τον κινηματογράφο, μεταξύ όσων κατά καιρούς τέθηκαν επικεφαλής των θεσμικών οργάνων άσκησης κινηματογραφικής πολιτικής, αλλά και αχειραγώγων από τις εκάστοτε κρατούσες πολιτικές σκοπιμότητες. Με εξαιρέσεις που δεν καλύπτουν ούτε τα δάχτυλα του ενός χεριού, στάθηκαν, στην καλύτερη περίπτωση, διαχειριστές της κρίσης που κατατρέχει (από πολλές κατευθύνσεις) τον ελληνικό κινηματο-

γράφο και ως τέχνη και ως εμπορικό προϊόν. Στα μεταπολιτευτικά γόνιμα χρόνια, παραδόθηκε δέσμιος στις κομματικοποιημένες συντεχνίες, έως τη στιγμή που η τηλεόραση έθεσε σε χρεοκοπία τον λεγόμενο εμπορικό κινηματογράφο. Πόσα χρόνια πέρασαν από το απρόσμενο εκείνο *Safe Sex* μέχρι να έρθει ετούτο το εξίσου απρόσμενο *Λούφα και παραλλαγή: Σειρήνες στο Αιγαίο*, για να ξαναθυμηθούμε τι θα πει ταμειακή επιτυχία εμπορικής ταινίας;

Όλη αυτή η μεγαλορρημοσύνη του ατελέστατου και ταυτόχρονα πληθωρικού «σχεδίου νόμου» μάταια προσπαθεί να πείσει ότι αν εφαρμοστεί θα αναγεννήσει όχι μόνο τον ελληνικό αλλά και τον ευρωπαϊκό –συμπαγωγές γαρ– κινηματογράφο. Το μόνο που θα καταφέρει θα είναι να δημιουργήσει μια σειρά από άχρηστες Α.Ε., δαπανηρές και αμφίβολης χρησιμότητας. Το μεγαλύτερο μέρος του επαγγελματικού δυναμικού του ελληνικού οπτικοακουστικού ήδη απασχολείται είτε στη διαφήμιση, είτε στα τηλεοπτικά προϊόντα, είτε ακόμα και στο θέατρο. Ο κινηματογράφος είναι περιστασιακή δουλειά. Ευτυχώς που υπάρχουν και οι μικρού μήκους ταινίες... Οι λεγόμενες «ψυχαγωγικές» ταινίες δεν συναντούν πλέον το κοινό. Αυτά οφείλει να τα γνωρίζει ο κ. Τατούλης. Ό,τι απομένει από την ιστορία που λέγεται ελληνικός κινηματογράφος, και όχι τα όνειρα του κ. Αβραμόπουλου για ρεπλικές τύπου *Λοχαγού Κορέλλι*, για το, βεβαίως, αναγκαίο πολιτιστικό προϊόν στο οποίο έχει υποχρέωση το ΥΠΠΟ να συμπαρασταθεί γενναιόδωρα, είναι ο καλλιτεχνικός κινηματογράφος πέρα και ανεξάρτητα από εμπορικές προσδοκίες. Και γι' αυτό το έργο-καθήκον δεν χρειάζονται οι «κρεμαστοί κήποι της (νεοελληνικής) Βαβυλώνας» που καθρεφτίζονται μέσα στο «σχέδιο νόμου».

Δηλαδή, ποιο σχέδιο; Αυτό που δεν προτάσσει Εισηγητική Έκθεση για το τι ζητάει ο Νόμος και γιατί; Αυτό που δεν περιέχει από τώρα τις Μεταβατικές Διατάξεις, για να γνωρίζουμε πώς ρυθμίζονται οι εκκρεμότητες του προηγούμενου θεσμικού καθεστώτος; Αυτό που δεν μας λέει από τώρα ποιες ιδιότητες προορίζονται να καταλάβουν τις με

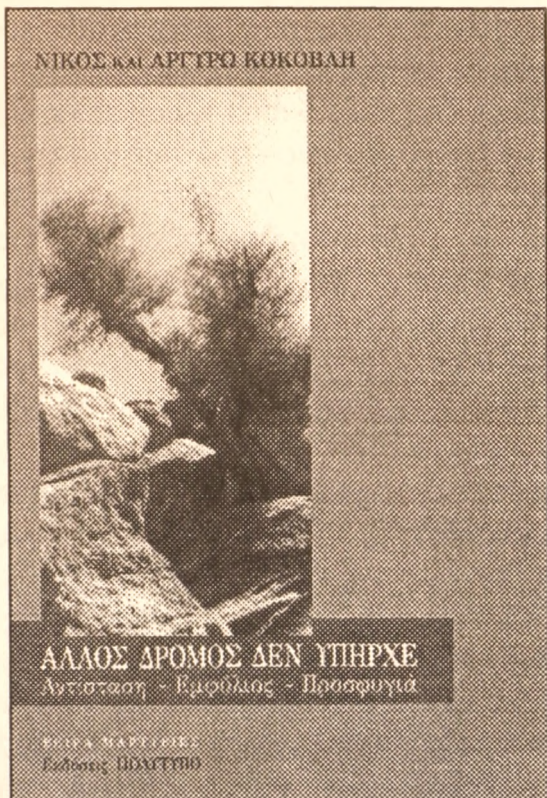
γράμματα (ζ) και (η) κενές θέσεις στην Εθνική Επιτροπή Κινηματογράφου; Αυτό που δεν προνοεί να προβλεφθεί θέση για τον Διευθυντή του δεύτερου τη τάξει φεστιβάλ, που είναι αυτό της Δράμας, στην ίδια Επιτροπή, αλλά που επίσης δεν προβλέπει καμιά καινούργια –τόσο αναγκαία– πολιτική για τη μικρού μήκους ταινία; Μα μήπως κανένας από τους σπουδάρχιδες των προβλεπόμενων θέσεων προέδρων έχει αντιληφθεί –χρόνια τώρα– πού γεννιέται ο νέος ελληνικός κινηματογράφος; Αυτό (παραμένουμε πάντα στο «σχέδιο νόμου») στο οποίο το κονκλάβιο των «ανωνυμοεταιριστών» καταδέχεται να: «υποχρεούται να καλεί σε κοινή συνεδρίαση δύο φορές το χρόνο (sic)! τους εκπροσώπους της –ανύπαρκτης!, άσχετοι συντάκτες του «σχεδίου», ως θεσμικού νομικού προσώπου– “Διασωματειακής Επιτροπής για τον Κινηματογράφο”», αντί του ορθού: *τους εκπροσώπους των επαγγελματικών σωματείων και ενώσεων*; Είπαμε για το αμαρτωλό ιστορικό τους, αλλά δεν σας έδωσε κανένας το δικαίωμα να τους εκπαραθυρώσετε! Αυτό που απροκάλυπτα αγνοεί την τεράστια προσφορά του σώματος των Ελλήνων Κριτικών και Θεωρητικών του Κινηματογράφου που –με μόνη εξαίρεση μια θέση στη Γ.Σ. του Φεστιβάλ– απουσιάζει από όλες τις άλλες Α.Ε. αλλά και από την «Εθνική Επιτροπή Κινηματογράφου»; Συγγνώμη δηλαδή, αλλά πόσο πιο χρήσιμος (ενήμερος γνώστης) μπορεί να είναι π.χ. ένας ηθοποιός ή ένας μοντέρ από έναν διακεκριμένο κριτικό που επί χρόνια αλωνίζει τα διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ; Οι τρεις σημαντικότεροι Διευθυντές της διοργάνωσης της Θεσσαλονίκης, δηλαδή οι Παύλος Ζάννας, Θανάσης Ρεντζής και Μισέλ Δημόπουλος, κριτικοί κινηματογράφου είναι. Και ο Λευτέρης Αδαμίδης που διευθύνει τις «Μέρες Ανεξαρτησίας» κριτικός είναι, και τόσοι που καλύπτουν νευραλγικούς τομείς του χώρου κριτικοί είναι. Και ο Γιάννης Μπακογιαννόπουλος, ο αξιολογότερος μέχρι χτες Σύμβουλος Κινηματογράφου, κριτικός είναι. Αυτό το σχέδιο που δεν μπορεί ύστερα από 46 χρόνια να απογαλακτισθεί από την ΔΕΘ, στερώντας έτσι μια

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ

Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια.

Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης.

Ένα μάθημα εγκαρτέρησης και ανθρωπιάς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21

τηλ: 210-7232819,

φαξ: 210-7226107

e-mail: chparou@otenet.gr

χρήσιμη θέση στη Γ.Σ. του Φεστιβάλ; Ερώτημα: Μετέχει άραγε εκπρόσωπος του Φεστιβάλ στη Γ.Σ. της ΔΕΘ; Αυτό το σχέδιο που δεν μπορεί να ξεχωρίσει τον κινηματογράφο, ως αποκλειστικό αντικείμενο του προτεινόμενου «σχεδίου νόμου» –εκτός αν γίνεται σκόπιμα– από τη γενική έκφραση «Οπτικοακουστικό έργο»; Βλέπε: Άρθρο 36: «Αλλοδαπός παραγωγός ή εταιρεία παραγωγής που... διεξάγει (sic)! (και όχι παράγει, δημιουργεί, γυρίζει) κινηματογραφική ταινία ή οπτικοακουστικό έργο στην Ελλάδα... κ.λπ.». Δηλαδή, η κινηματογραφική ταινία δεν είναι οπτικοακουστικό έργο; Και αν πράγματι δεν είναι, τι δουλειά έχει σ' ένα θεσμικό, αποκλειστικό για τον κινηματογράφο –το λέει και ο τίτλος του– σχέδιο νόμου;

Το ξέρει η Προεδρία της Κυβερνήσεως στην οποία υπάγεται η τηλεόραση; Αυτό το σχέδιο, τι δουλειά έχει στο οργανόγραμμά του να καινοτομεί προβλέποντας «Τμήμα Κρατικών Βραβείων Ποιότητας»; Θα μπει στο ταμείο ανεργίας η Διεύθυνση Κινηματογράφου του ΥΠΠΟ; Αμ εκείνο πάλι, που στο άρθρο 54/3α προβλέπει τη διοργάνωση (με κεφαλαία μάλιστα γράμματα) ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ και στο γράμμα (ε) του ίδιου άρθρου τη διοργάνωση ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ, ενώ στο οργανόγραμμα υποβιβάζονται και τα δυο σε απλά τμήματα; Άσε που τους ενοχλούσε το πολύχρονο και εν πάση περιπτώσει πασίγνωστο στο εξωτερικό τμήμα του Ε.Κ.Κ. «Hellas Film» και το μετονομάζουν –φτου κι απ' την αρχή– σε «Hellenic Screen». Τόσο αμαρτωλή υπήρξε η «Hellas Film» που ούτε να την αναφέρουν δεν θέλουν; Αυτό το «σχέδιο», τέλος, όχι μόνο δεν προστατεύει τη μονή αίθουσα, στοιχείο διατηρητέο και μη αναπληρώσιμο της πολιτιστικής παράδοσης του αστικού ιστού των πόλεων, αλλά αντίθετα την παραδίδει βορά στον μονοπωλιακό γιγαντισμό των πολυαιθουσών.

Πολλά μπορεί κανείς να παραστήσει ότι τα καταπίνει, αλλά εκείνες τις αποσπάσεις από οποιαδήποτε υπηρεσία του ΥΠΠΟ, έτσι αναπαισιολόγητα, στις καινούργιες (άχρηστες) Α.Ε., σε απροσδιόριστο αριθμό και με ανανεώσι-

μο χρόνο, μυρίζει, κ. Τατούλη, μυρίζει... Δεν γίνεται να είναι δικής σας έμπνευσης αυτό το αυτοσχεδιαστικό ξεχείλωμα ενός προβλήματος που μάλλον συμμάζεμα, νοικοκύρεμα χρειάζεται. Μια χρυσή αμερικανική οργανωτική αρχή λέει ότι πριν από κάθε αποκέντρωση προηγείται απόλυτη συγκέντρωση. Να αποσυρθεί, λοιπόν, αυτό το «σχέδιο», προϊόν νανοειδούς γιγαντισμού. Να κλειδωθεί σ' ένα συρτάρι και να βρείτε δυο-τρεις ανθρώπους με διαχρονική γνώση και κατάρτιση, οι οποίοι να συγκεντρώσουν **όλη** την κατά καιρούς σκόρπια νομοθεσία που υπάρχει, να την ταυτοποιήσουν, να κωδικοποιηθεί σ' ένα ενιαίο corpus και αντί για τις (πλην του φεστιβάλ) νεόκοπες Α.Ε. να ιδρύσετε –επιτέλους– το *Εθνικό Κέντρο Ελληνικού Κινηματογράφου*, μ' ένα ανάλογο σφιχτό οργανόγραμμα διευθύνσεων, έτσι ώστε να «γνωρίζει η δεξιά σου τι ποιεί η αριστερά σου». Και βέβαια κλειδί επιτυχίας θα είναι η ανεύρεση του ενός που θα μπει επικεφαλής μιας τέτοιας προσπάθειας. Αδέσμευτη προσωπικότητα, με χυμούς δημιουργικούς προς χάριν της τέχνης και όχι του εμπορεύματος. Κάτι, ας πούμε, σαν τον Μ. Χατζηδάκι και το Τρίτο Πρόγραμμα ή την Ορχήστρα των Χρωμάτων κ.λπ. Όχι αυτό το σούργελο του διαμελισμού, της θεσιθηρίας και των αλληλοϋποβλεπόμενων με τη μορφή Α.Ε., με πρόσχημα την σωτηρία του σε κωματώδη κατάσταση ελληνικού κινηματογράφου, ενώ στην πραγματικότητα αλλού αλλοιθωρίζει ο «νόμος». Τον ελληνικό κινηματογραφικό πολιτισμό να κρατήσουμε ζωντανό και ως παρελθόν και ως μέλλον, έστω και αν χρειασθεί να σμικρύνουμε τα (στις υποσχέσεις) μωροφιλόδοξα φτερά. Για τα άλλα, να αφήσουμε την ιδιωτική πρωτοβουλία να βάλει το δικό της χέρι στη δική της τσέπη.

Και μία διευκρίνιση: οι απόψεις που διατυπώνονται σε ετούτο το κείμενο, με κανένα τρόπο δεν αφορούν τους συντάκτες του «σχεδίου νόμου», άλλωστε δεν τους γνωρίζουμε ούτε ονομαστικά. Στο παραχθέν προϊόν γίνεται η αναφορά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Χρονικό της αναζήτησης των νερών

της Ρέας Γαλανάκη

Οι παρουσιάσεις βιβλίων έχουν γίνει πια θεσμός. Ωστόσο, το γεγονός ότι επαναλαμβάνονται πανομοιότυπα σε δυο τρεις συγκεκριμένους χώρους και με σχεδόν τυποποιημένη μορφή έχει δημιουργήσει έναν ιδιότυπο κορεσμό. Την Παρασκευή 13 Ιανουαρίου η Ρέα Γαλανάκη παρουσίασε ένα βιβλίο με φωτογραφίες, ζωγραφιές και σχέδια της αρχιτέκτονος (αλλά και ζωγράφου και αφηγήτριας) Ισμήνης Καρυωτάκη: *Μετατροπή-Αντλιοστάσιο-Γιάλοβα* (εκδ. Το Ροδακίό, 2005).

Καλεσμένοι φίλοι και γνωστοί που ειδοποιήθηκαν από στόμα σε στόμα και έφτασαν γύρω στις εννιάμιση με δέκα

το βράδυ στο μαραγκούδικο του Γιάννη Σταματάκη. Ο χώρος, ανοιχτός και γεμάτος από τα εργαλεία της τέχνης του Γιάννη, τις πρέσες, τους πάγκους της δουλειάς, ζεστάθηκε από την παρουσία των ανθρώπων, το κόκκινο κρασί, τη φασολάδα που αχνιστή μέσα στην κατσαρόλα μάς φίλεψε με την ατμόσφαιρα της συντροφικότητας. Η γοητεία του βιβλίου αναδειχθηκε μέσα από την ομιλία της Ρέας, που το σχολίασε με ιδιαίτερη ευαισθησία. Όλα μαζί έκαναν τη διαφορά. Και ήταν όλα εξάισια και παρόντα. Ακολουθούν αποσπάσματα από το κείμενο της Ρέας Γαλανάκη.

Η Ρέα Γαλανάκη στην παρουσίαση του βιβλίου της Ισμήνης Καρυωτάκη στο μαραγκούδικο του Γιάννη Σταματάκη.

Χρονικό της αναζήτησης των νερών
(χρονικό μιας μελέτης, ή ενός
ανολοκλήρωτου έρωτα).
«Για κάθε μελέτη θα μπορούσαμε να
πούμε ό,τι και για έναν ανολοκλήρωτο
έρωτα»,
**Άλντο Ρόσσι, Επιστημονική
Αυτοβιογραφία.**

Η ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΗ

• Η αρχή – Απρίλης του '98. Αρχή – η γυναίκα που καπνίζει συνέχεια, βιολόγος(;), φέρνει στο γραφείο της Ισμήνης την μελέτη για την μετατροπή του

παλιού Αντλιοστάσιου της Γιάλοβας Πυλίας σε κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

• Το τέλος – περίπου ένα χρόνο αργότερα, με τον μύθο της σιωπής του ζωγράφου Ζου Ντα, ενός ήρωα του Botho Strauss, ίσως υπαρκτού, ίσως ανύπαρκτου.

• Το πανδοχείο του Όρμου – η αρχή του παραμυθιού, της μαγανείας, περασμένα μεσάνυχτα, με τους άντρες που καπνίζουν στο σκοτάδι της τάρτσας παρακολουθώντας το τεράστιο

φεγγάρι που φώτιζε σιγά-σιγά τον γιγάντιο όρμο της λιμνοθάλασσας. «Τις νύχτες, ο υγρός αέρας πάνω απ' τις λίμνες γίνεται ομίχλη. [...] Κι ενώ η ομίχλη θα έχει ήδη φτάσει πατώντας στις μύτες των ποδιών της, με το δείκτη του χεριού υψωμένο μπροστά στο στόμα, εσύ θα έχεις τους λόγους σου να τιναχτείς, να τραβήξεις τις κουρτίνες και ν' ανοίξεις ορμητικά το παράθυρο. [...] Με τις πρώτες αχτίνες του ήλιου η μαγεία θα διαλυθεί. Η ομίχλη σιγά-σιγά αποσύρεται. Τα κανάλια της λιμνοθάλασσας αποκαλύπτονται. Κάπου στο

βάθος ένα κοπάδι πουλιών εφορμά στην επιφάνεια των νερών. Το τοπίο ξετυλίγεται σε νερά, βαλτοτόπια και εσχατιές. Λευκό, γκρίζο, πράσινο. Πράσινο βαθύ, πράσινο σταχτί, πράσινο γκρίζο. Λευκό ανάλαφρο, λευκό έντονο. Γκρίζο φωτεινό, γκρίζο βαθύ. Λευκό ήρεμο, λευκό ανήσυχο. Πράσινο, πράσινο. Γκρίζο, γκρίζο.»

• Το πλησίασμα στο «αντικείμενο του πόθου», στο Αντλιοστάσιο, στο «στοιχείο της Λίμνης», ή στον «κακό δράκο της αποξήρανσης». Το στοιχείο, ένα κτίριο του πενήντα. Περιγραφή του εξωτερικά κι εσωτερικά σαν αρχιτεκτονήματος, αλλά και σαν σημαίνοντος τόπου στο σύμπαν της Ισμήνης. Η οικειοποίηση του ορατού χώρου, η άγνοια του παλιού μηχανισμού, η μαγεία του εγκαταλειμμένου χώρου. «Ό,τι βρίσκεται εδώ με ενδιαφέρει. Τεράστια κιβώτια συσκευασίας ψαριών, κιτρινισμένα τετράδια ψαράδων με λογαριασμούς, θρυμματισμένα τζάμια, μπουκάλια κι ένα σπασμένο φλιτζάνι, στοιβαγμένα δίχτυα στο χρώμα της μουστάρδας, ένα γκαζάκι με το καφεδόμπρικο και τα τσιγάρα κάποιου –ποιος συχνάζει, ακόμη, σ' αυτόν τον χώρο;– αφημένα σ' ένα κιβώτιο. [...] Βρίσκομαι καθισμένη πάνω στο σωρό με τα δίχτυα για να συνθέσω το υλικό μου με σημειώσεις και σκίτσα και περνάω εύκολα από το καλοκαίρι στο χειμώνα. Η εποχή μου. Η ατμόσφαιρα μισοσκοτεινή και επικίνδυνη. Η τοπιογραφία επιδεινωμένη με έλη. Μουσकेμένο τοπίο και κρύο, μετά από καταιγίδα. Το σκηνικό προκαλεί τη φαντασία μου. Κάποιος τρέχει με ολοένα αυξανόμενο φόβο. Κυνηγημένος; Δραπέτης; Ταξιδιώτης;»

• Εξήγηση του μηχανισμού του Αντλιοστασίου, που βρίσκεται βυθισμένος στα νερά κάτω στο υπόγειο του κτιρίου, από τον παλιό φύλακα. Στην Αθήνα δέκα μέρες αργότερα, το θαυμάσιο μηχανολογικό σχέδιο του '53 από το υπουργείο Γεωργίας. Ό,τι έμεινε αόρατο, καταγράφεται στο σχέδιο. Αρχιτεκτονικά σχέδια, σκέψεις, συνειρμοί, και πάλι σκέψεις. «Η ενότητα “κτίριο και τοπίο” ξεπερνάει την κατασκευή, τη λειτουργία και την αναγκαιότητα και

σου απευθύνεται προσωπικά. Σου απευθύνει σχεδόν το λόγο. Και αν σχηματίσει κανείς τις εικόνες “το τοπίο χωρίς το κτίριο” και “το κτίριο χωρίς το τοπίο” μπορεί να καταλήξει στην αναλογία “το σύμπαν χωρίς τον άνθρωπο” και “ο άνθρωπος χωρίς το σύμπαν”.»

• Παραμονή της αναχώρησης βόλτα με μια λάτζα στη λίμνη. Μεγάλη καταιγίδα, η λάτζα έχει αράξει, οι επιβάτες παρακολουθούν. Η μυθολογία της περιοχής, ο τόπος στα μυθικά χρόνια. Πριν από την επιστροφή στο πανδοχείο η Ισμήνη στον όρμο τη νύχτα, μόνη, με ένα ποτήρι κονιάκ. «Κάθισα σ' ένα τραπέζι ν' αγναντέψω την πλατεία. [...] Λευκά σύννεφα έτρεχαν πάνω απ' την επιφάνεια του νερού και καταβρόχθιζαν τον Όρμο. Σιωπηλά και γρήγορα. Από την πόλη προς τ' ανοιχτά. Ο εισβολέας γνώριζε καλά τα περάσματα και ανοιγόταν σταθερά προς τα όρια της λιμνοθάλασσας. Εκειπέρα, ολόγυρα, μέσα από τις κηλίδες της καταχνιάς, είδα να λάμπουν, μακρινά, τα φώτα. Οι πολίχνες του βασιλιά Νηλέα. Και, για μια στιγμή, ο εισβολέας αναχαιτίστηκε· ο χρόνος ακινητοποιήθηκε. Στην ανοιχτή πεδιάδα έβλεπα τώρα να καλπάζουν βασιλικά άλογα. Εμπορικές άμαξες τη διέσχιζαν. Οχλοβοή και κονιορτός. Τα άλογα ορθώθηκαν στα πιασινά τους πόδια. Χλιμίντρισαν αλαφιασμένα. Ο εισβολέας χρόνος κατόπτευσε την επικράτειά του και αναμετρήθηκε με την εικόνα του: το νερό.»

• Μέσα του Αυγούστου, στην Αθήνα, τέλος της πρώτης φάσης των σχεδίων – ταξίδια και μνήμες των παιδικών χρόνων. Το παρελθόν ζωής και δουλειάς της, ξανά ως η «Αναζήτηση των Νερών». Λίμνη Ιωαννίνων, ποτάμια, Τουρλίδα, Μεσολόγγι, αναφορά στον Μισισιπή. Η κατοίκηση πάνω σε λίμνες, κοντά στα ποτάμια, στους βάλτους. Η εμπειρία, αλλά και η έμμεση γνωριμία. Ο Σίμος, ένα πρόσωπο των νερών. «Τον Σίμο θα τον παρομοίαζα δίχως κανένα ενδοιασμό με κέδρο και θα του απέδιδα όσες ιδιότητες αναφέρονται στο λεξικό για την “άρκευθο τη φοινικική” –*Juniperus phoenicea*– λατινιστί–, αείφυλλος, ανθεκτικός στις θύελλες

και τις αλατούχες θίνες, αυτοφυής και μόνιμος κάτοικος των χαμηλών παραμεσόγειων περιοχών – με εξαίρεση δύο ταξίδια, ένα στην Ουγγαρία και ακόμη ένα στην Αμερική, με σκοπό να αδράξει μια κληρονομιά από τη γιαγιά του, μπορεί και την προγιαγιά του. Δεκάχρονος έφτασε κωπηλατώντας στο Λούρο.»

• Ψάρεμα χελιών τη νύχτα των Χριστουγέννων. «Δυο περιστατικά νυχτερινής συναναστροφής, σε χώρους κυρίως υγρούς και οπωσδήποτε κοντά στο νερό, συμβαίνει να έχουν εκείνη την ιδανική αναλογία θηλυκής και αντρικής παρουσίας, μιας γυναίκας, δηλαδή, ανάμεσα σε πολλούς άντρες.»

• Η αναζήτηση των νερών συνεχίζεται με αναδρομές και ανακλήσεις. Άγωνα γραμμή, τα σκάφη «Μαριάννα» και «Ζαΐρα». Αμοργός.

Σεπτέμβρης στην Αθήνα, επιστροφή όμως στο Αντλιοστάσιο της Γιάλοβας για τη γιορτή της «Ημέρας των Πουλιών».

Από το ταξίδι στα νερά, στα ουράνια ταξίδια, η αναζήτηση των πουλιών, μυθικών και υπαρκτών. Ένας ισπανός ποιητής και φίλος στην Αθήνα βοηθά μέσω της βιβλιοθήκης του την αναζήτηση της Ισμήνης.

Το πέταγμα της σκέψης: Τα πουλιά και οι Μινωίτες, ο μινωικός φανταστικός γρυψ και ο γρίφος των λατινογενών γλωσσών, οι μυθικοί Μεσσήνιοι, οι Νηλείδες, το λουτρό του Τηλέμαχου στο παλάτι του Νέστορα από την πιο μικρή κόρη του βασιλιά. Ακόμη οι μυθικές νύμφες των πηγών, οι νεραϊδες.

• Τρένο επιστροφής στην Αθήνα, μετά τη «Γιορτή των Πουλιών». Η συναυλία κλασικής μουσικής μιας παιδικής ορχήστρας στο Αντλιοστάσιο.

Φθινόπωρο στο λόφο του Στρέφη, συνάντηση με τον μηχανικό Φαράσoglou για τη στατική μελέτη της πρότασης μετατροπής του Αντλιοστασίου.

• 313 μέρες μετά την τελευταία συνομιλία με τον Φαράσoglou. Η απογοήτευση της Ισμήνης ότι θα γίνει το έργο, όπως και άλλα προηγούμενα έργα. Στην ιστορία του ζωγράφου Ζου Ντα ανακά-

λυψε το πρόσωπο του Αντλιοστάσιου. Αρχίζει να ζωγραφίζει, να γράφει. «Η ιστορία που διηγούμαι εδώ με γραφή και γραμμές και εικόνες αναφέρεται στο Αντλιοστάσιο σαν να 'ταν προσωπογραφία. Το κτίριο απεικονίζεται εδώ όπως έζησε. Διαφορετικά από το σχεδιασμό των ειδικών, όλων των εποχών. Αφομοίωσε τις ειδικές παραμέτρους και έζησε με το δικό του τρόπο.»

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Ημερολόγιο μιας αναζήτησης –ή ο μύθος της Γιάλοβας– ή ακόμη μια απολογία, μια «σωτηρία» της Ισμήνης από την επιστημονική δεοντολογία δεκαπέντε χρόνων...

Κείμενο εξαιρετικά εσωστρεφές, αισθαντικό έως και ποιητικό. Παράλληλα, έντονα εικαστικό και δοκιμιακό.

Αρχίζει σαν μια τυπική εξιστόρηση για να γίνει γρήγορα ένας βαθύς, πλούσιος εσωτερικός διάλογος της συγγραφέως με όσα βλέπει, με όσα αισθάνεται.

Κυριαρχεί το πρώτο πρόσωπο (Η Ισμήνη και η καταιγίδα, η Ισμήνη με ένα ποτήρι κονιάκ, η Ισμήνη και η Ημέρα των Πουλιών, η Ισμήνη σκέφτεται τον εαυτό της σαν φύλακα σ' αυτό το παράξενο άδειο κτίριο). Η απόλυτη εξάρτηση του εξωτερικού κόσμου και όσων συμβαίνουν μέσα από το «εγώ» της αφηγήτριας, αίρει τον εξωτερικό κόσμο σε μιαν άλλη σφαίρα, τον μυθοποιεί και μας τον ξαναδίνει έτσι φωτισμένον, ανάμεσα στο φυσικό και στον σχεδόν μεταφυσικό του φωτισμό.

Κατάργηση των περιγραμμάτων του γύρω κόσμου, της σαφήνειας των πραγμάτων (που προηγουμένως, όμως, περιγράφονται με την ακριβέστατη αρχιτεκτονική ορολογία, σαν να αποτυπώνονται σε τομές, κατόψεις και προοπτικές). Κατάργηση ακόμη και

του χρόνου ως ενός αποκλειστικού, και περιοριστικού, παρόντος. Οι μνήμες της Ισμήνης αποκτούν τη δύναμη ενός παρόντος καθώς σφηνώνονται στην ιστορία της Γιάλοβας, ενώ αντίστοιχα το παρόν διαθλάται σε ιριδισμούς αναμνήσεων, στη μυθολογική διάσταση του τόπου, σε μνήμες από το πέρασμα κάποιων ανθρώπων, στην αναφορά ακόμη και σε προηγούμενες εργασίες, στην παιδιόθεν «αναζήτηση των νερών» από τη συγγραφέα.

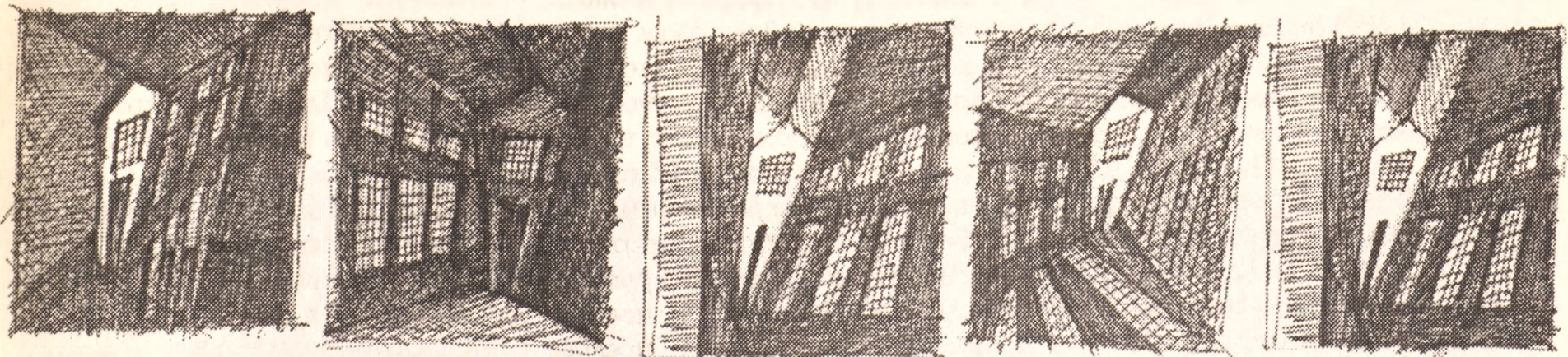
Καταγράφεται ξεκάθαρα από τη συγγραφέα, δήθεν ως ερώτηση, η βαθύτερη ταύτιση των νερών και του χρόνου («Το αντλιοστάσιο, και αυτό που ο χρόνος –το νερό;– αποφάσισε για το κτίριο»). Η «αναζήτηση των νερών» μάλλον έχει τη φιλολογική της προϊστορία. Γίνεται η αιώνια, η κοινή για όλους μας αναζήτηση του χαμένου χρόνου, η αναζήτηση του εαυτού μας από την όχθη μιας δύσκολα κερδισμένης ωριμότητας.

Η ρευστότητα που χαρακτηρίζει το κείμενο (που με τον πιο αισθαντικό, λιτό και καθαρό τρόπο σβήνει τα όρια του κόσμου και ταξιδεύει στη λιμνοθάλασσα των προσωπικών αισθήσεων), υπάρχει και στις ίδιες τις ζωγραφιές της Ισμήνης, αυτές που κοσμούν την πολύ κομψή έκδοση των εκδόσεων Ροδακίό. Χρώματά τους μόνο τρία (το μπλε, το κόκκινο, το καφέ), με τους συνδυασμούς και τις αποχρώσεις τους. Θα έλεγα εν τούτοις ότι η ίδια ρευστότητα υπάρχει και στον τρόπο που οι μαυρόασπρες φωτογραφίες της Ισμήνης αρθρώνουν και μυθοποιούν το παλιό Αντλιοστάσιο μέσα στο τοπίο του, τη λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας, καθώς παρατάσσονται η μια δίπλα στην άλλη, ξεδιπλώνοντας με τον τρόπο των παλιών χάρτινων παιχνιδιών αυτό που θέλουν να δείξουν. Ένα ελάχιστο και μέγα.

Η γλώσσα είναι πάντα ακριβής είτε αρχιτεκτονεί, είτε διαλύει την αρχιτεκτονική ανασυντάσσοντάς την σε εσωτερικό ταξίδι, σε καινούργιο μύθο – κι αυτό το δεύτερο είναι πολύ πιο δύσκολο από την επιστημονική καταγραφή. Σημειώνω την ελεγχόμενη διάσπαση των ορίων ακόμη και στη γλώσσα, που –για παράδειγμα– αντλεί λέξεις από το βυθό του χρόνου της, που περιγράφει τις λατινικές ονομασίες των πουλιών, που κάνει διαρκώς παιχνίδι με τον κόσμο και τον μύθο, που υπαινίσσεται ενώ κυριολεκτεί. Μερικές προτάσεις της Ισμήνης αποκόβονται και γίνονται στίχοι, γνωμικό, σαν αποτύπωση μιας δικής μας φευγαλέας παρατήρησης.

Στέκομαι ακόμη στην αναφορά εκείνων που υποστήριξαν το βιβλίο της Ισμήνης. Που υποστηρίζουν –υποθέτω– από χρόνια τη ζωή της, γιατί ένα κομμάτι ζωής είναι πάντα ένα τέτοιο βιβλίο. Εννοώ την πίστη της στην τέχνη, στην καλλιέργεια, στα γράμματα. Εννοώ τη δύναμη, και τη συντροφιά που μπορεί να αντλήσει, κι αυτή κι εμείς, από τα παραπάνω ακόμη και για την απλή καθημερινή ζωή μας. Διακριτικά, σχεδόν ανεπαίσθητα αναφέρονται περίπου δεκαπέντε συγγραφείς, λιγότεροι σκηνοθέτες, τραγουδιστές, ενώ το βιβλίο τελειώνει με την επίκληση του ζωγράφου Ζου Ντα.

Η Ισμήνη γράφει και ζωγραφίζει η ίδια, γι' αυτό τον επικαλείται. Περιπτώ να πω ότι τα όρια γραφής και εικόνας είναι γι' αυτήν ρευστά, καθώς και τα δυο τους το ίδιο αναζητούν, στα ίδια νερά ταξιδεύουν ταυτόχρονα. Είτε σαν δυο ξεχωριστές, και σαφώς διακριτές μορφές (κείμενο και εικόνα), είτε εισβάλλοντας το ένα στο άλλο: το εικαστικό στοιχείο στη γραφή, η αφήγηση μιας μοναχά γραμμής στις λιτές εικόνες.

Ο συνθέτης Αλέκος Ξένος μέσα από τα Επτανησιακά Φύλλα

του Παναγιώτη Βενάρδου

Με ένα αφιέρωμα στον συνθέτη Αλέκο Ξένο κυκλοφόρησε το τελευταίο τεύχος του ιστορικού περιοδικού *Επτανησιακά Φύλλα*, που εκδίδεται στη Ζάκυνθο. Ένα πορτρέτο του ξεχωριστού αυτού μουσικού και συνάμα καθρέφτης της μεταπολεμικής μουσικής ζωής, με αφορμή τη συμπλήρωση 10 χρόνων από τότε που έφυγε από τη ζωή ο δημιουργός της «Συμφωνίας της Αντίστασης», αλλά και του «Διγενή», του «Προμηθέα», της «Κύπρου» και τόσων άλλων συνθέσεων.

Για την εμβέλεια του έργου του Ζακυνθινού συνθέτη γράφτηκαν ειδικά για το αφιέρωμα ενδιαφέροντα κείμενα εκτελεστών, διευθυντών ορχήστρας, συνθετών, μουσικολόγων και κριτικών, συγγραφέων, σκηνοθετών και ηθοποιών, και άλλων που γνώρισαν τον καλλιτέχνη, μελέτησαν το έργο του ή είχαν συνεργαστεί στο παρελθόν μαζί του.

Γράφουν συγκεκριμένα οι: Γιώργος Λεωτσάκος, Ιάκωβος Κονιτόπουλος, Νίκιας Λούντζης, Στέλιος Τζερμπίνος, Θωμάς Ταμβάκος, Χάρης Σακελλαρίου, Μαίρη Χάλαρη, Ρένα Χριστάκη, Σταύρος Χουλιαράς, Γιώργος Δήμου, Αλίντα Δημητρίου, Λευτέρης Παπάζογλου, Διονύσης Μπουκουβάλας, Φοίβος Ταξιάρχης και Γιάννης Πομόνης-Τζαγκλαράς.

Στο εισαγωγικό του σημείωμα ο διευθυντής των *Επτανησιακών Φύλλων*, ποιητής Διονύσης Σέρρας γράφει ότι το αφιέρωμα στον Αλέκο Ξένο βρίσκεται «σε σταθερή και αξιοζήλευτη αντίθεση –χωρίς συμβιβασμούς– με τους κάθε λογής ιδιοτελείς παραγωγούς και προαγωγούς της μαζικής υποκουλτούρας, της άκρατης ευτέλειας ιδεών και αξιών (...)».

Ακόμη αναδημοσιεύονται κείμενα του ίδιου του Αλέκου Ξένου, αυτοβιογραφικά και απόψεις του πάνω σε διάφορα θέματα που απασχολούσαν τη μουσική ζωή στις δεκαετίες του '50 και του '60 και επίσης πολλά δημοσιεύματα με κριτικές, συνομιλίες και συνεντεύξεις του καλλιτέχνη κ.ά., των Β. Αρκαδινού, Στέφανου Βασιλειάδη, Ευθύμιου Καβαλιεράτου, Νικηφόρου Ρώτα και Κατερίνας Χαριάτη-Σισμάνη –σπουδαίων καλλιτεχνών που σήμερα δεν βρίσκονται στη ζωή.

Αναδημοσιεύεται και η συνέντευξη που είχε δώσει ο Αλέκος Ξένος στον γράφοντα, τον Ιούνιο του 1984, για το *Αντί* (τχ. 264), με τίτλο «Κατηγορώ το ρεμπέτικο». Στη συνομιλία μας εκείνη ο συνθέτης, που είχε δώσει μάχες για την ανάπτυξη της μουσικής παιδείας και την ισότιμη προβολή όλων των ειδών μουσικής, διαπίστωνε μελαγχολικά: «Τον τελευταίο καιρό γινόμαστε μάρτυρες μιας νέας εισβολής του ρεμπέτικου από τηλεόραση, ραδιόφωνο, Τύπο, θέατρο, κινηματογράφο, κομπανίες, δίσκους κ.λπ. και παρατηρούμε το φαινόμενο επί των ημερών της «Αλλαγής» το είδος αυτό να προβάλλεται όχι απλά σαν ένας τρόπος ρω-

μαίικης διασκέδασης, αλλά και σαν εκδήλωση υψίστης πολιτιστικής αξίας! Φτάσαμε στο σημείο να το εγκωμιάζουν με δηλώσεις τους ως και πολιτικοί ηγέτες! Και μάλιστα κομμάτων που διακηρύττουν ότι βρίσκονται στην πρωτοπορία!

Όλη αυτή η προσπάθεια όμως δεν είναι παρά τονωτικές ενέσεις που κάνουν εκείνοι οι οποίοι έχουν μεγάλα οικονομικά συμφέροντα από τη διατήρηση του ρεμπέτικου στη ζωή. Γιατί αντιλαμβάνονται με ανησυχία ότι ο κόσμος το «μπούχτισε» πια και αντιδράει».

(Αν ζούσε σήμερα και έβλεπε μόνο τα γιορταστικά προγράμματα των καναλιών θα είχε πάθει κατάθλιψη.)

* * *

Ο Αλέκος Ξένος γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1912 και πέρασε δύσκολα παιδικά χρόνια. Όμως η ιδιαίτερη πατρίδα του, με τη μεγάλη μουσική παράδοση, τον προίκισε με βιώματα και επιρροές που μαζί με το ταλέντο του στάθηκαν καθοριστικά στην καλλιτεχνική του εξέλιξη.

Αποφοίτησε από το Ωδείο Αθηνών το 1939 παίρνοντας δίπλωμα ολκωπής σάλπιγγας (τρομπόνι) και πτυχία αρμονίας, αντίστιξης, ενοργάνωσης, κοντραπούντο και πιάνου, με καθηγητές τον Γεώργιο Σκλάβο, τον Δημήτρη Μητρόπουλο και τον Φιλοκτήτη Οικονομίδη. Από το 1936 ήταν ήδη μέλος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Ωδείου Αθηνών, με την παρότρυνση και βοήθεια των δασκάλων του. Αργότερα θα πρωτοστατήσει στην ίδρυση της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών.

Στην Κατοχή πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση από τις γραμμές του ΕΑΜ. Οργάνωσε τους μουσικούς στην Αθήνα και κατόπιν στην ελεύθερη Ελλάδα, δημιούργησε χορωδίες και μικρές φιλαρμονικές για τις μεγάλες μονάδες του ΕΛΑΣ. Έγραψε πολλά αντιστασιακά τραγούδια που τραγουδήθηκαν από το λαό.

Στη μεταπολεμική περίοδο εργάστηκε ως πρώτο τρομπόνι στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και στις ορχήστρες της Λυρικής Σκηνής και της Ραδιοφωνίας, ως τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967, οπότε απολύθηκε λόγω φρονημάτων. Είχαν προηγηθεί και άλλες απολύσεις, αρχίζοντας από το 1947, γιατί αρνιόταν να κάνει δήλωση νομιμοφροσύνης. Έφυγε από τη ζωή την 1η Σεπτεμβρίου 1995.

Από την αυτοβιογραφία και το χρονολόγιο της ζωής του προκύπτει πως ο Αλέκος Ξένος ανήκε σε μια σπάνια κατηγορία καλλιτεχνών που ξεπέρασε

τον σύμφυτο(!) με την καλλιτεχνική δημιουργία εγωκεντρισμό, συνδυάζοντας τη σύνθεση –πολλές φορές σε βάρος της– με τον καθημερινό μόχθο για την επιβίωση και τη συνδικαλιστική δραστηριότητα, αγωνιζόμενος –με μεγάλο προσωπικό κόστος– για τα προβλήματα των συναδέλφων του μουσικών που πένονταν κυριολεκτικά.

Είναι εύγλωττο αυτό που παρατηρεί στο αφιέρωμα ο ζωγράφος και χαράκτης Γιώργης Δήμου:

«Ο Ξένος υπήρξε ένας από τους λίγους καλλιτέχνες αντιστασιακούς που έδωσε ασύγκριτα περισσότερες δυνάμεις του σε οργανωτικές ανάγκες μαζικής ανάπτυξης του κινήματος, παρά στην προώθηση των προσωπικών καλλιτεχνικών δημιουργιών όπως άλλοι, που μάλιστα πλούτισαν απ' αυτήν...»

Ο Αλέκος Ξένος συνέθεσε με τη δική του προσωπική έκφραση σε όλες σχεδόν τις μορφές της μουσικής τέχνης: συμφωνικά έργα, μουσική δωματίου,

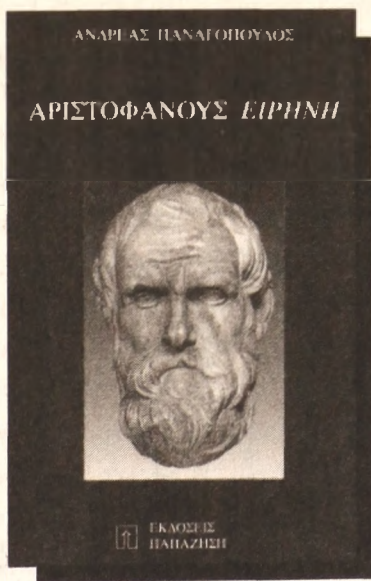
συνθέσεις για σόλο όργανα, σκηνική μουσική, χορωδιακά, τραγούδια και χορικά. Οι τίτλοι τους φανερώνουν την ελληνικότητα των πηγών έμπνευσης του καλλιτέχνη. Η περίφημη «Συμφωνία της Αντίστασης» είναι μόνο ένα από τα διαμάντια της δημιουργίας του.

Ενδεικτικό για την απήχηση που έχει σήμερα το έργο του συνθέτη στις νέες γενιές μουσικών είναι ότι άρχισαν να «ανακαλύπτουν» τα τραγούδια που έχει συνθέσει πάνω στον έμμετρο λόγο αρχαίων και σύγχρονων ελλήνων ποιητών, μελοποιήσεις που άρχισε από τη δεκαετία του '40 κιόλας. Και δεν είναι τυχαίο ότι τον κατάλογο των έργων του συνέταξε ένας πολύ νέος ταλαντούχος πιανίστας και μουσικολόγος, ο Διονύσης Μπουκουβάλας.

Σημ.: Στην Αθήνα, μπορεί κανείς να βρει τα *Επτανησιακά Φύλλα* με το αφιέρωμα στον Αλέκο Ξένο στο βιβλιοπωλείο της Εστίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΖΗΣ

εκδοσεις παπαζηση απο το 1929

ΚΕΝΤΡΙΚΟ: ΝΙΚΗΤΑΡΑ 2 – 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210 38 38 020 – 38 22 496, FAX: 210 38 09 150 – E-mail: papazisi@otenet.gr
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ 11 – ΣΤΟΑ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ, ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5 – 105 64 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ: 210 32 16 148, FAX: 210-33 13 074

Η ποιητική του βιβλίου για τον Ιπποκράτη Ζαΐμη

του Μανόλη Α. Βουρλιώτη

Ο Ιπποκράτης Ζαΐμης το 1943 στην Αίγυπτο.

Στις 26 Νοεμβρίου 1944 φτάνει στο Καρλόβασι από τη Μέση Ανατολή ο Ιπποκράτης Ζαΐμης, ο μόνος αριστερός που κατάφερε να διαφύγει από τα σύρματα ξεγελώντας τους Άγγλους, για να στελεχώσει το ΕΑΜ Σάμου. Οι Άγγλοι θορυβούνται και ζητούν από την Μυστική Υπηρεσία Μέσης Ανατολής (S.I.M.E.) να μάθουν τις συνθήκες δραπέτευσής του. Στο τέλος δίνουν και μια πρόχειρη περιγραφή του: «Πολύ ψηλός, κόκκινα μαλλιά». Δεδομένου ότι σε άλλα έγγραφα οι Σαμιώτες περιγράφονται ως μετρίου αναστήματος και μελαχρινοί, πρέπει η μορφή του Ιπποκράτη να έκανε μεγάλη εντύπωση στους διώκτες του.

Το βιβλίο *Ο Ιπποκράτης Ζαΐμης και η εποχή του* μας προσφέρει πολύ περισσότερα από την αναφορά στη μορφή του. Καταγράφει ένα πλήθος μαρτυριών που συγκεντρώθηκαν λίγα χρόνια μετά τα γεγονότα. Δεδομένου ότι μέχρι σήμερα στην τοπική βιβλιογραφία έχουν επικρατήσει τα απομνημονεύματα που γράφτηκαν μισό αιώνα αργότερα, το βιβλίο αυτό αποτελεί δείκτη για να σταθμίσουμε το πόσο επηρεάζει η χρονική απόσταση την κατασκευαστική της μνήμης. Σκοπός μου είναι να

περιγράψω την ποιητική αυτού του βιβλίου, δηλαδή τον τρόπο και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γράφτηκε.

Η ήττα της αριστεράς το 1949 συνετέλεσε στο να μην μπορέσει να γίνει κάτω από ομαλές συνθήκες η συλλογή των μαρτυριών όσων είχαν συμμετάσχει στα γεγονότα. Όταν αναλογιστούμε μάλιστα ότι οι νικητές έθεσαν εκτός νόμου όλες τις αριστερές οργανώσεις, κάτι τέτοιο θα ήταν και ιδιαίτερα επικίνδυνο. Η μνήμη ωστόσο συγκράτησε όσα γεγονότα υπάκουαν στη λογική του άδικου κατατρογμού των αγωνιστών, παραβλέποντας όμως άλλα που θα είχαν αποθησαυριστεί κάτω από διαφορετικές συνθήκες. Οι διαφοροποιήσεις μέσα στο κίνημα αποσιωπήθηκαν, έπρεπε να δοθεί η εντύπωση ότι η αντίσταση ήταν ενιαία και ότι δεν υπήρξαν διαφωνίες ανάμεσα στα στελέχη. Έμενε ένα ακόμα στάδιο, η καταγραφή τους και ο τρόπος που θα γινόταν αυτό. Η διάσωση αυτών των στοιχείων, όπως θυμάται η Θάλεια, ήταν «ριζωμένη και στους δυο τους, σχεδόν αναπόδραστη».

Ο Ιπποκράτης βρισκόταν στην Αθήνα από το 1958 μέχρι το 1961 ως βουλευτής Σάμου. Ακριβώς αυτή την περίοδο ξεκινά η ΕΔΑ την προσπάθεια

αναγνώρισης της αντίστασης, στην οποία είχαν λάβει μέρος αριστεροί. Σύμφωνα με αρχειακές μαρτυρίες από τα ΑΣΚΙ, το 1960 ιδρύθηκε η Επιτροπή Πρωτοβουλίας για την Αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, την ιδρυτική διακήρυξη της οποίας υπέγραψαν στη Σάμο ο Αριστοτέλης Χατζόγλου, ο Νίκος Ξανθός, η Γαρουφαλιά Ρίτσου-Γεωργιάδου, ο Κώστας Τσόγκρης, ο Αλέξης Σεβαστάκης και ο Ζήνων Χειμωνίτης. Από τα πρώτα χρονικά της αντίστασης που εξασφάλισε ήταν και αυτό της Σάμου, που όμως δεν σώθηκε. Το 1962 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Αυγή* ένα σύντομο σημείωμα του Ιπποκράτη για τη σαμιακή αντίσταση, το μόνο επώνυμο. Από άλλες μαρτυρίες προκύπτει ότι ο Ιπποκράτης έζησε από κοντά τις προσπάθειες αυτές και αποφάσισε να καταγράψει την περίοδο του '40, κάτι που πάντα είχε υπόψη του να κάνει, απλώς τώρα είχε μπροστά του πολλά παραδείγματα και μια συγκεκριμένη μέθοδο.

Στο νησί η εφημερίδα της ΕΔΑ *Δημοκρατική*, με συντακτική επιτροπή τους Αλέξη Σεβαστάκη, Ιπποκράτη και Θάλεια Ζαΐμη, στο τρίτο φύλλο της (6 Μαρτίου 1964), εκφράζει ως εξής τη νέα κατάσταση: «Η νεοελληνική ιστορία εγνώριζε το προδομένο Εικοσιένα. Τώρα γνωρίζουμε και ζούμε την προδομένη εθνική Αντίσταση 1941-1944. Το μεταπε-

λευθερωτικό πολιτικό καθεστώς προσπάθησε με όλα τα μέσα να σβήσει απ' τη μνήμη μας το υπέροχο έπος των λαϊκών αγώνων κατά της τριπλής κατοχής, της Γερμανικής, της Ιταλικής και της Βουλγαρικής.

Η Δεξιά, που απουσίασε από το εθνικό κατοχικό προσκλητήριο, εθεώρησε έγκλημα την συμμετοχή στην Εθνική Αντίσταση, κατεδίωξε τους πρωταγωνιστές της, εσυκοφάντησε τους αγώνες, εβράβευσε και επαρασημοφόρησε τον δωσιλογισμό, εκράτησε και κρατεί επί 19 χρόνια αντιστασιακούς ηγέτας στις φυλακές, εφакέλωσε την αντιστασιακή δράση και γενικώς έδειξε χολή και μίσος για κάθε τι που θυμίζει στον Λαό μας και στη νεολαία τον ηρωισμό, τις θυσίες, τις μάχες, την αυταπάρνηση εκείνων των σκοτεινών της δουλείας ημερών». Το κείμενο αυτό καταγράφει πιστά τα αισθήματα πικρίας που αισθάνονταν τότε οι αριστεροί για τη μη αναγνώριση της αντίστασης. Στην ίδια εφημερίδα δημοσιεύτηκαν από το 1964 μέχρι το 1967 σύντομα αποσπάσματα από αναμνήσεις πρωταγωνιστών της αντίστασης, ανάμεσά τους του Ιπποκράτη και της Θάλειας, που αναφέρονταν αποκλειστικά στην περίοδο της κατοχής, κατά το πρότυπο που είχε προβάλει στην Αθήνα η εφημερίδα *Αυγή*.

Το 1962 δημοσιεύτηκε το χρονικό της εθνικής αντίστα-

Ομιλία στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων στις 18/12/2005 κατά την παρουσίαση του βιβλίου: Θάλεια Ζαΐμη, *Ο Ιπποκράτης Ζαΐμης και η εποχή του*, Σάμος, Απόπλους 2004, τόμος Α.

της στη Σάμο από τον Γιάννη Ζαφείρη. Επρόκειτο για ατομική προσπάθεια, έξω από τις αρχές της ΕΔΑ –ο Ζαφείρης τότε ήταν σε δυσμένεια–, που γόνιζε ιδιαίτερα τη συνεισφορά του Πλατάνου, του χωριού του, παραβλέποντας ή αποσιωπώντας τη δράση του αριστερού κινήματος σε άλλες περιοχές της Σάμου όπως το Καρλόβασι, στο οποίο έδρασε ο Ιπποκράτης. Απάντηση δεν δόθηκε τότε, υπάρχει σήμερα μετά από σαράντα χρόνια στο βιβλίο που παρουσιάζεται. Οι πηγές του Γιάννη Ζαφείρη ήταν κυρίως οι αναμνήσεις του, καθώς και του αδελφού του Κώστα, ενώ δημοσιεύονται ελάχιστα έγγραφα –μερικά του τα είχε δώσει ο Ιπποκράτης–, και παρουσιάζονται λίγες εφημερίδες της αντίστασης. Πάντως οι ελλείψεις του βιβλίου αυτού οφείλονται στις περιορισμένες πηγές και στο ότι γράφτηκε σε πολύ σύντομο διάστημα.

Ο Ιπποκράτης ξεκίνησε νωρίς να γράφει τις δικές του αναμνήσεις· μόνο σε ένα σημείο του βιβλίου αναγράφει ρητά ότι μια συγκεκριμένη εγγραφή γίνεται το 1966. Η συστηματική συλλογή του υλικού ξεκινάει το 1963 από τον Ιπποκράτη και τη Θάλεια στην περιοχή των Μανωλατών, όπου πήραν συνέντευξη από τον Δαγκλή. Η Θάλεια κατέγραφε τις συνομιλίες. Λίγο αργότερα στον Πλάτανο ο Νικόλας Χατζησταμούλος τους δείχνει σε δύο χειρόγραφα του το ημερολόγιο που είχε κρατήσει την περίοδο 1938 με 1945. Επρόκειτο για εξαιρετικής σημασίας πρωτογενές υλικό που είχε γραφτεί σύγχρονα με τα γεγονότα χωρίς να υποστεί μεταγενέστερη επεξεργασία και το οποίο παρά τη σπουδαιότητά του παραμένει ακόμη ανέκδοτο. Από αυτό δημοσιεύτηκαν

μεγάλα αποσπάσματα. Ο συγγραφέας, που δεν είχε περάσει μέχρι τότε τη δοκιμασία του εμφυλίου, καταγράφει την ανάπτυξη του ΕΑΜ Σάμου χωρίς να είναι υποχρεωμένος να απολογείται για τις μεταγενέστερες διώξεις που υπέστη το αριστερό κίνημα.

Λίγα χρόνια μετά το ζεύγος Ζαΐμη έχει συνάντηση με τον Πάφο στο σπίτι τους. Τους φέρνει ένα χειρόγραφο ημερολόγιό του. Το λεπτομερές πρωτότυπο το είχε χάσει την περίοδο της τρίμηνης απελευθέρωσης του 1943, αλλά το ξαναέγραψε από μνήμης και το συμπλήρωσε. Πρόκειται για μια δεύτερη πρωτογενή πηγή, που και αυτή μένει ανέκδοτη, παρόλο που μας δίνει πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία.

Ο Νίκος Τζιώτης υπήρξε ο σύνδεσμος των ανταρτών με τις μυστικές αγγλικές υπηρεσίες που έδρευαν στη Σμύρνη. Η καταγραφή της μαρτυρίας του το 1966 διέσωσε μια αδιερεύνητη ως τότε πλευρά του κινήματος. Σήμερα που τα αρχεία αυτών των υπηρεσιών έχουν ανοίξει και είναι προσιτά στην έρευνα, μπορούμε να διαπιστώσουμε το πόσο κοντά στις πραγματικότητες της δεκαετίας του '40 βρίσκεται αυτή η καταγραφή – απλώς της λείπουν οι λεπτομέρειες και η ένταση της στιγμής.

Η συλλογή του υλικού συνεχίστηκε μέχρι το 1967 με μαρτυρίες του Νίκου Φερμανή, Βασίλη Αμυρσώνη και άλλων. Στην αρχή της δικτατορίας η Θάλεια κατέγραψε τη μαρτυρία του Ζήνωνα Χειμωνίτη, ενώ τον καιρό της μεταπολίτευσης δίνουν τη μαρτυρία τους ο Μανολάκης Χίου και ο Δημήτρης Κρυσταλλάκης.

Έτσι το βιβλίο αυτό γίνεται ένα παράδειγμα καταγραφής της ιστορίας της αριστεράς τη δεκαετία του '60. Οι μαρτυρίες

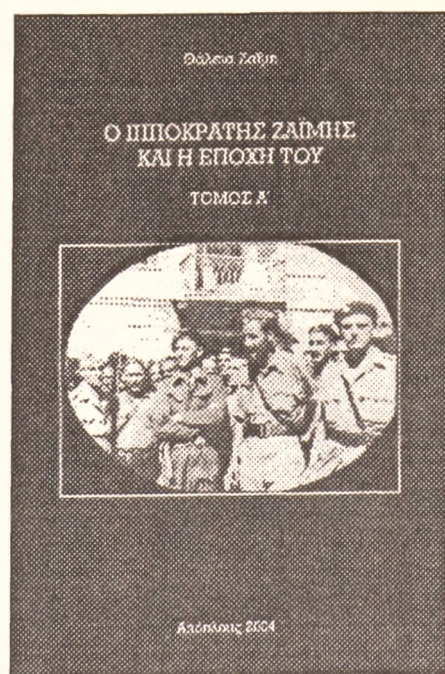
παραδίδονται ανεπεξέργαστες, όπως πρέπει να είναι. Παρόλο που υπάρχουν κενά στη μνήμη των αφηγητών, η κοντινή απόσταση από τα γεγονότα τις βοηθά στο να είναι ακόμα ζωντανές. Δεδομένου ότι ο Ιπποκράτης Ζαΐμης συνειδητά προσπάθησε να μην κάνει μια αυστηρή αυτοβιογραφία, δηλαδή να μιλάει μόνο ο ίδιος, η συλλογή μαρτυριών από άλλους που συμμετείχαν στα δρώμενα της εποχής διασώζει ένα πλήθος αφηγήσεων, οι οποίες θα ήταν καταδικασμένες να μείνουν στην αφάνεια, αλλά είναι ακριβώς αυτές που μας δίνουν το κλίμα της εποχής.

Στις μεταγενέστερες αυτοβιογραφίες πέρα από το ότι στις περισσότερες περιπτώσεις η λεπτομέρεια χάνεται ή έχει εξασθενήσει αρκετά –αυτό το διαπιστώνουμε για παράδειγμα από το ότι οι χρονολογίες που δίδονται δεν είναι σωστές–, δεν πρόκειται για καταγραφή μόνο της προσωπικής μαρτυρίας του αφηγητή, με όσα μειονεκτήματα αυτό συνεπάγεται, αλλά και όσων έχει διαβάσει ή ακούσει από τρίτους, χωρίς αυτό να δηλώνεται ρητά. Είναι γνωστό το πόσο επέδρασε το βιβλίο του Γιάννη Ζαφείρη στη συλλογική μνήμη των αριστερών της Σάμου, αποτελώντας τον κανόνα της αφήγησης, με αποτέλεσμα ό,τι διέφερε από αυτόν να εξοβελίζεται. Υπάρχει τέλος και το πρόβλημα της μεθερμηνείας, όπως εύστοχα το έχει περιγράψει ο Σπύρος Ασδραχάς, το οποίο συνίσταται στην σύμφωνα με μεταγενέστερες πολιτικές ή ιδεολογικές προτιμήσεις του συγγραφέα απόπειρα ερμηνείας των γεγονότων που περιγράφει, η οποία όμως δεν έχει καμία σχέση με την εποχή στην οποία αναφέρονται.

Σύμφωνα με την ανάγνωση

που του έχω κάνει, νομίζω ότι ένα από τα πολλά μηνύματα που μας δίνει αυτό το βιβλίο, είναι και το ότι πρέπει να γυρίσουμε σε επίπεδο πηγών στις σύγχρονες με τα γεγονότα και να θέσουμε υπό κριτικό έλεγχο τις πολύ μεταγενέστερες αναπαραστάσεις, οι οποίες σε αρκετές πλέον περιπτώσεις δίνουν λογοτεχνική επίφαση με σκοπό να καλυφθούν τα κενά της μνήμης και να δοθεί η επιθυμητή ωραιοποίηση μιας εποχής. Σήμερα που έχουμε στη διάθεσή μας αρκετά αρχεία –η επικείμενη δημοσίευση του αρχείου του Γιάννη Ζαφείρη θα προσφέρει νέα τεκμήρια–, μπορούμε να διαπιστώσουμε τις παραλείψεις και διαστρεβλώσεις της μνήμης και να αναρωτηθούμε για τις αιτίες που τις προκάλεσαν.

Το βιβλίο *Ο Ιπποκράτης Ζαΐμης και η εποχή του* μας δίνει μετά από πολύ καιρό τις πρώτες προσπάθειες που έγιναν στο νησί για τη συλλογή υλικού για τη δεκαετία του '40. Δεν εκδόθηκε στην εποχή του, ίσως θα ήταν αδύνατο να δημοσιευθούν μερικές μαρτυρίες τότε, αλλά σήμερα το βιβλίο αυτό αποτελεί τη σημαντικότερη και πλουσιότερη συνεισφορά στην ιστορία της αριστεράς στη Σάμο.

Σχετικά με μια «σύγχρονη» έκδοση του «Χρυσού σκαραβαίου»

Μολονότι κάθε εποχή πρέπει να έχει τις δικές της μεταφράσεις, όπως έχει ειπωθεί, η επανέκδοση παλαιότερων μεταφράσεων είναι θεμιτή και, κάποτε, αναγκαία. Βεβαίως αυτό πρέπει να γίνεται με την προϋπόθεση ότι ειδοποιούνται οι αναγνώστες αναφορικά με τον μεταφραστή, την παλαιότητα και (ει δυνατόν) την ποιότητα της μεταφράσεως, πράγμα βεβαίως που πρέπει να αναλαμβάνει ένας επιμελητής με αναγνωρισμένο κύρος. Φυσικά αυτά τα τελευταία προϋποθέτουν εκ μέρους του εκδότη υπευθυνότητα έναντι των αναγνωστών, που σημαίνει εκδοτική συνέπεια και ήθος, και υπευθυνότητα έναντι των άλλων εκδοτών (αλλά και των άλλων μεταφραστών που μετέφρασαν μεταγενεστέρως το ίδιο έργο), που σημαίνει υγιείς όρους εμπορικού και πνευματικού ανταγωνισμού – αυτά όμως πώς να τα προσφέρουν εκδότες λαθρόβιοι που μήτε καν την διεύθυνση και το τηλέφωνό τους δεν αναγράφουν στις εκδόσεις τους, οι δε συνεργάτες-επιμελητές των είναι άγνωστοι στον χώρο των γραμμάτων μας; Βεβαίως και γενικότερα ο υγιής, ο έντιμος ανταγωνισμός δεν συναντάται συχνά στον τόπο μας – που είναι ένας τόπος της «αρπαχτής».

Μετά λύπης μου λοιπόν βρίσκομαι στην ανάγκη να καταγγείλω έναν συγκεκριμένο λαθρόβιο εκδότη και να ενημερώσω τους αναγνώστες (αλλά και τους βιβλιοπώλες, τους κριτικούς, τους υπεύθυνους των περιοδικών, τους παρουσιαστές βιβλίων, τους βιβλιοθηκάρχους, κ.λπ.) σχετικά με την ακόλουθη έκδοση: Έ. Ά. Πόε, *Ο Χρυσός Σκαραβαίος*, μετ. Π. Ακριβός, επιμ. Αλέξανδρος Μωραΐτης (Ερατώ, [Σεπτέμβριος 2004]). Την έκδοση αυτή θα χαρακτηρίσω *ηθικά κλεψίτυπη* και ο νούν νοεΐτω... Πρέπει να το κάμω αυτό

διότι προσφάτως έδωσα στη δημοσιότητα μια δική μου μετάφραση του «Σκαραβαίου», που εκκυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Πατάκη» (α' έκδ. Οκτώβριος 2004, β' έκδ. Φεβρουάριος 2005), συνοδευόμενη από σχόλια και ένα εκτενές κριτικό επίμετρο.

Η μετάφραση της «Ερατώ» (αγνώστου διευθύνσεως και τηλεφώνου), σύμφωνα με την φιλολογική εργασία του Γ.Κ. Κατσίμπαλη, *Ελληνική Βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε* (β' έκδοση, Δεκέμβρης 1959, άρ. λημμάτων 18 και 19), εδημοσιεύθηκε από τον, αγνώστων λοιπών στοιχείων, Π. Ακριβό, σε πρώτη έκδοση το 1949 (εκδόσεις «Ελλάς») και σε δεύτερη έκδοση το 1953 (εκδόσεις «Κόσμος»). Στην πραγματικότητα, επειδή κατέχω τις πιο πάνω εκδόσεις (που περιέχουν συνεσταχωμένα και κάποια άλλα αφηγήματα με διαφορετικούς μεταφραστές), η πρώτη έκδοση εκκυκλοφόρησε χωρίς χρονολογία εκδόσεως, όμως στην αναγραφή του Κατσίμπαλη έχει καταγραφεί η χρονολογία 1949, προφανώς ύστερα από έρευνα του βιβλιογράφου (οι βιβλιογραφίες του οποίου θεωρούνται εξόχως έγκυρες από τους σημερινούς φιλόλογους-βιβλιογράφους). Το αξιόμμεππο τώρα με την επανέκδοση της ανωτέρω **παλαιάς μεταφράσεως** είναι ότι στο σημείωμά του ο επιμελητής κ. Αλέξανδρος Μωραΐτης, για ευνόητους λόγους, δεν αναφέρεται διόλου στην μετάφραση και διόλου στην παλαιότητά της, διόλου δε στον καημένο τον μεταφραστή (ποιος είναι; ζει; κ.τ.τ). Εγκαταλείπεται έτσι ο χρήστης του βιβλίου να νομίζει ότι η μετάφραση είναι *σημερινή*, ολόφρεσκη, μόλις βγαλμένη από τα χέρια του μεταφραστή ο οποίος, σημειωτέον, επειδή έχει *παρέλθει μισός αιώνας* από την έκδοση της εργασίας του, πιθανότατα έχει αποδημήσει από τον μάταιο κόσμο μας

(έτσι δεν πρόκειται να ζητήσει και τα νόμιμα δικαιώματά του). Όσα αναφέρω εδώ είναι τεκμηριωμένα από την *Βιβλιογραφία Κατσίμπαλη*, ενώ ο κάθε ερευνητικός αναγνώστης μπορεί να βρει (σε μια καλή βιβλιοθήκη) τα δύο αντίτυπα των εκδόσεων που αναφέρω πιο πάνω (θα μπορούσα όμως και εγώ να του δείξω τα αντίτυπα αυτά αφού βρίσκονται στη συλλογή μου). Ολοκληρώνοντας την εικόνα στο χαλί, όπως θα έλεγε ο Χένρυ Τζαϊήμς, αναφέρω ότι η δική μου μετάφραση στηρίχθηκε στην έγκυρη *κριτική έκδοση* του πρωτοτύπου από τον Αμερικανό φιλόλογο David Galloway (Penguin, ανατύπωση του 1986), καθηγητή πανεπιστημίου, η οποία έχει ενσωματώσει όλες τις αλλαγές, διορθώσεις και προσθήκες που έκαμε ο Poe σε αντίτυπο της εκδόσεως των *Tales* του 1845 (όπου περιέχεται και το αφήγημα), λίγο πριν από τον θάνατό του (1849). Πιο συγκεκριμένα οι προσθήκες από τον Πόε δύο παραγράφων στο τέλος του προσωπικού του αντίτυπου, μου έδωσαν την ευκαιρία παραθέτοντας και μεταφράζοντάς τις να διασυνδέσω τον «Σκαραβαίο» με θεωρητικές απόψεις που διετύπωσε ο συγγραφέας στο περίφημο *Eureka* (1848). Η μετάφραση του Π. Ακριβού, όπως και όλων (ουσιαστικά) των άλλων μεταφραστών, δεν έχει ακολουθήσει την ανωτέρω κριτική έκδοση αλλά την *μη έγκυρη έκδοση* των απάντων του ποιητή από τον (μέγα ηθικολόγο, ανθολόγο και «επιχειρηματία» της λογοτεχνίας, πρώην ιεροκήρυκα) Ρούφους Γκρίζγουολντ (1850-1856), ή εκδόσεις που στηρίχθηκαν στην τετράτομη αυτή έκδοση του περιβόητου συκοφάντη του Πόε και δυστυχώς πρώτου επιμελητή του έργου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΕΚΑΤΩΡΟΣ
3 Νοεμβρίου 2005

Ωσεί παρών ο Χρήστος Βακαλόπουλος στο βιβλίο όπου συγκεντρώνονται «κείμενά (του) για την επικοινωνία και τον πολιτισμό», όπως διατυπώνεται στον υπότιτλο της έκδοσης *Η ονειρική υφή της πραγματικότητας* (επιμέλεια-επίμετρο: Κώστας Λιβιεράτος, εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005)· επαναφέρει στο προσκήνιο το κλίμα, το ύφος και την ατμόσφαιρα της μεταπολίτευσης: τον τολιτισμό και την επικοινωνία στο επίκεντρο της κριτικής ευαισθησίας του. Ωστόσο, αυτό που πάντα μένει σταθερό στη μνήμη μας είναι η αύρα του Χρήστου Βακαλόπουλου, που διαπερνά τις σελίδες του βιβλίου, κυκλοφορεί ανάμεσα από τις αράδες και κατορθώνει το ακατόρθωτο, να παραμένει ανάμεσά μας ωσεί παρών.

Από τις εκδόσεις Εριφύλη πήραμε, με μεγάλη καθυστέρηση που δεν μας βαρύνει στο σύνολό της, το βιβλίο του **Θεόδωρου Γεωργίου** *O Jürgen Habermas και το πνεύμα της εποχής μας*. Πρόκειται για μια κατάθεση ψυχής από τον μαθητή στον δάσκαλο, που ωστόσο παρέχει πλήθος πληροφοριών κατατοπιστικών για την σκέψη του Habermas μέσα από την κριτική προσέγγιση του έργου του.

Βαριά η καλογερική του συγγραφέα, αλλά μήπως είναι πλάνη η αντίληψη της απομάκρυνσης από τη ζωή και τις απολαύσεις της για τη δημιουργία του μεγάλου έργου; Ο **Χένρι Τζέιμς** στην έξοχη νουβέλα του *Το μάθημα του Δασκάλου* (μετάφραση: **Αργυρώ Μαντόγλου**, εκδ. Μελά, 2005) διαμορφώνει το ερώτημα αυτό

Τι ήξερε από την Ιστορία ο συγγραφέας;

Γιώργης Γιατρομανωλάκης,
Ο παππούς μου και το Κακό,
εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2005, σελ.314.

Στους συνεσταλμένους από την άβυσσο της κοινοτοπίας ορίζοντες της σύγχρονης πεζογραφίας μας, το ενδιαφέρον μας εξιτάρεται κάθε φορά που εμφανίζονται στο προσκήνιο βιβλία ερεθιστικά και προκλητικά. Βιβλία που η γραφή τους ευωδιάζει το άρωμα της τρικυμίας ενός βασανισμένου, από αγωνία για καίρια έκφραση, συγγραφέα. Και που η όλη σύλληψη του θέματος αλλά και η εκφορά του λόγου προδίδει, αν μη τι άλλο, ανησυχία, άλλοτε νεφελώδη και άλλοτε ευκρινέστερη.

Το καινούργιο μυθιστόρημα του Γιώργη Γιατρομανωλάκη *Ο παππούς μου και το Κακό* καταδεικνύει οπωσδήποτε έναν ανήσυχο πεζογράφο. Ανεξαρτήτως αν για κάποιους, ίσως, αυτή η ανησυχία δεν ευδοκιμεί σε ανάλογο αισθητικό αποτέλεσμα (εκδοχή που δεν συμμερίζομαι αλλά μπορώ να την κατανοήσω), το γεγονός αυτό από μόνο του συνιστά φάρμακο παρηγοριάς για την ταλαίπωρη πεζογραφία μας. Μια πεζογραφία που τα τελευταία χρόνια εμφανίζει πληθώρα εντυπωσιακών, συνθηματικών και συναισθηματικών τίτλων, με «ποιητικά» εξώφυλλα που γυαλίζουν, χωρίς όμως ουσία περιεχομένου, θεωρητική ενατένιση και κοπιαστική αναζήτηση της μορφής.

Ο Γιώργης Γιατρομανωλάκης με την καινούργια του πεζογραφική δοκιμή κατορθώνει να μας ξαφνιάσει. Δεν συγκαταλέγεται στους συγγραφείς εκείνους που επαναλαμβάνονται μονότονα, που έχουν δώσει ό,τι ήταν να δώσουν και αναρωτιέσαι τι μπορείς να περιμένεις πλέον από αυτούς. Αντιθέτως, σε κάθε καινούργιο και προσεχτικό βήμα φροντίζει να ανανεώνει τη γραφή του χωρίς να επαναπαύεται στην ευωχία της κατακτημένης πρόζας που διαβάζεται ευχάριστα και κολακεύει το γούστο του «μέσου»

αναγνώστη. Ψάχνεται διαρκώς, και σ' αυτή του την αναζήτηση έχει ως όπλο του την επιστημονική στερεογνωσία στον αρχαιοελληνικό πεζό λόγο.

Το έκτο του μυθιστορήμα *Ο παππούς μου και το Κακό*, γραμμένο με υπαινικτική και παιγνιώδη διάθεση, σχολιάζει πικρά ό,τι μας κυκλώνει και μας καθηλώνει στο έδαφος: την αδυσώπητη νεοελληνική πραγματικότητα. Πίσω από την απλοϊκότητα της αφήγησης μπορεί να αναγνώσει κανείς σαφέστατα πολιτικά και κοινωνικά υπονοούμενα για την Ελλάδα του αιώνα που έφυγε αλλά κυρίως για το σήμερα. Ένα εγχειρίδιο της νεοελληνικής παθολογίας όχι σε συλ πολιτικού δοκιμίου, επιστημονικής, κοινωνιολογικής ή άλλης ανάλυσης αλλά σε μοντέρνα πρόζα. Τι κι αν η ιστορία διαδραματίζεται στις αρχές του 20ού αιώνα, οι αντιστοιχίες της εποχής με το σήμερα είναι τέτοιες που η χρονική απόσταση καταλύεται αυτόχρονα και η περίφημη συγχώνευση των οριζόντων του συγγραφέα, του αφηγητή, του ήρωα και του αναγνώστη επιτυγχάνεται χωρίς εμπόδια.

Όλη η υπόθεση του μυθιστορήματος, που έχει ως μόνιμο σκηνικό την Κρήτη, κινείται γύρω από ένα κεντρικό πρόσωπο, τον παπού του πρωτοπρόσωπου αφηγητή-εγγονού. Ο Γεώργιος του Νικολάου ο Δεύτερος σκιαγραφείται ως άτομο με εξαιρετικές ιδιότητες, κολλημένος με τα αυτοκίνητα («την μονόφθαλμη και θηλυκιά Φορντ του 1932») και πιστός οπαδός του Βενιζέλου. Με τον Βενιζέλο συμπορεύεται στη μανιαχιστικού χαρακτήρα μάχη εναντίον του Κακού, πάντοτε αδιόρατου αλλά με πολλαπλές πραγματώσεις στην ιστορία μας (δικτατορίες, αναθέματα, απόπειρες δολοφονίας, χαμένες εκλογικές μάχες, θάνατοι κ.λπ.). Σ' αυτή την έννοια του Κακού μπορεί να διακρίνει κανείς μια μορφή της πλατωνικής ιδέας, που εκτός των άλλων φανερώνει τις βαθιές ρίζες και καταβολές της δημιουργικής γραφής του συγγραφέα. Το χρο-

νικό πλαίσιο της αφήγησης και κατά συνέπεια της μάχης με το Κακό εκτείνεται στην περίοδο από το 1905, όταν ο Βενιζέλος πήρε τα βουνά για να λυτρώσει την Κρήτη από τον δεσποτισμό της Αρμοστείας, ως το 1936 που ο ίδιος νικημένος από το Κακό του θανάτου έχασε τη ζωή του.

Στα τρία μέρη του βιβλίου ξετυλίγεται ολόκληρο το νήμα της παράλληλης ιστορίας του παππού και του Βενιζέλου. Το πρώτο μέρος, η «Προετοιμασία», κατά τη γνώμη μου το λιγότερο δυνατό της αφήγησης, με τις επαναλήψεις και την όχι άσκοπη αλλά ίσως κουραστική φλυαρία του αφηγητή, λειτουργεί εισαγωγικά και δίνει πληροφορίες και λεπτομέρειες για το γενεαλογικό δέντρο του ήρωα και του αφηγητή (σε ορισμένα σημεία θυμίζει τα *Εκατό Χρόνια Μοναξιάς* του Μαρκέζ), προετοιμάζοντας τον αναγνώστη για όσα θα ακολουθήσουν. Το δεύτερο μέρος είναι η «Αναβάθμιση» του Κακού, αλλά και των αγώνων εναντίον του. Είναι η ηρωική περίοδος 1913-1920 που συντρίβεται το Κακό και δημιουργείται η Μεγάλη Ελλάδα των 2 ηπείρων και των 5 θαλασσών. Το τελευταίο μέρος αποτελούν «Οι τρομερές χαμενομάχες» της περιόδου 1920-1936, που εγκαινιάζεται με την απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου στο Παρίσι και την εκλογική ήττα τον Νοέμβρη 1920 και που καταλήγει μέσω της συμφοράς του '22, της δικτατορίας του Πάγκαλου, της επιστροφής του Βενιζέλου το 1928, της αποκαθήλωσής του το 1933 και της νέας απόπειρας δολοφονίας εναντίον του, στον θάνατό του τον Μάρτιο του 1936.

Τρία είναι κατά τη γνώμη μου τα στοιχεία που αξίζει κυρίως να προσεχτούν στο μυθιστόρημα: α) Η «αυθάδης» αντιμετώπιση του ιστορικού υλικού, που εμφανώς σε αντίθεση με τα όσα γράφει η επίσημη ιστορία, όσα διδάσκονται τα παιδιά στα σχολεία και όσα εντυπώνονται στους συλλογικούς μύθους που πλάθει η φαντασία και ο φανατισμός των λαών υπέρ των ηγετών τους, επιχειρεί να απομυθοποιήσει την «ιερότητα» των πολιτικών και θρησκευτικών ηγετών και αυτόκλητων εθναρχών της πατρίδας. Αναπόφευκτα έρχεται στο νου μας η επικολυρική τριλογία του Νίκου Θέμελη (*Αναζήτηση, Ανατροπή, Αναλαμπή*) που παρουσιάζει το θαύμα του αστικού εκσυγχρονισμού της χώρας, ακριβώς από την αντίθετη οπτική γωνία, με την οποία προσεγγίζει το ίδιο θέμα ο «αιρετικός» Γιατρομανωλάκης. β) Η παρωδία των ιστορικών μυθιστορημάτων, την οποία υπαινίσσεται θαρρώ και ο υπότιτλος του βιβλίου («ένα ιστορικό μυθιστόρημα») και που εύγλωττα εμφανίζεται στο πρόσωπο του φί-

λου του αφηγητή Στέφανου, μανιώδους αναγνώστη ιστορικών μυθιστορημάτων. Ο αφηγητής άλλωστε σε κάποιο σημείο λέει τα εξής χαρακτηριστικά: «Τα τελευταία χρόνια έχω διαβάσει και τριακόσια πενήντα ιστορικά μυθιστορήματα. Μπορεί και πεντακόσια. Όλα φοβερά. Με ωραίους τύπους, με ωραίες τύπισσες, με ωραίες ιστορικές και ερωτικές περιγραφές και αναλύσεις». γ) Η ειρωνεία στη γλώσσα και την έκφραση εν γένει, που σε συνδυασμό με την ακαταστασία και την «αφέλεια» της αφήγησης γίνεται εναργέστατο όχημα της έκφρασης των διανοημάτων του συγγραφέα. Χαρακτηριστική είναι εξάλλου η εμφοτική επανάληψη λέξεων όπως «φοβρός», «τρομερός», «παλαβός», «το χειρότερο», «ο Βενιζέλος μας», «άριστος», «μέγας πολιτικός», κ.ά.

Εν τέλει, ο Γιατρομανωλάκης με την σκερτσόζα γραφή και το γλυκόπικρο, ιοβόλο και εύστοχο χιούμορ του καταφέρνει να κερδίσει τον αναγνώστη, αλλά και το προσωπικό στοίχημα της συγγραφής σε έναν πεζό λόγο πρωτόγνωρο και ανοίκειο.

Κώστας Καραβίδας

Ούτε τύμπανα ούτε τρομπέτες

Γιάννης Τριάντης,
Ούτε τύμπανα ούτε τρομπέτες,
εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 2005.

Να το πρώτο βιβλίο ενός πολύ γνωστού εφημεριδά, του πολύ χαρακτηριστικού «Τύπου των Ήλων» της *Ελευθεροτυπίας*. Και να κάποια κείμενα-διαμαντάκια που υπερβαίνουν τους περιορισμούς των δημοσιογραφικών στερεότυπων και που με αφορμή μian είδηση, ή και χωρίς αυτή, πλέκουν έναν ολόκληρο, ιδιόμορφο κόσμο. Ο Τριάντης ερανίζεται δημοσιευμένα κομμάτια του τα οποία μοντάρει αλλιώς για τις ανάγκες της συλλογής ή μαζεύει κάποια έπεα πτερόεντα που εκστόμισε ο ίδιος απ' τα ερτζιανά. Εδώ η υπέρβαση του κοινότοπου είναι δεδομένη. Επίσης σκύβει σε αδημοσίευτα γραφτά του και σε κάποια fragmenta που λάμπουν σ' όλους τους γήινους τόνους του ελάχιστου. Φερ' ειπείν: *Άναψε τσιγάρο ο αόριστος κι άρχισε τις διηγήσεις. Ή, Δεν αντέχονται των ανδρών τα λυπημένα πρόσωπα*. Το λέω ευθέως, τα κείμενα του Τριάντη συγκεντρωμένα σ' ένα βιβλίο αποκτούν άλλη σχέση με το χρόνο, διαγράφουν το εφήμερο και λειτουργούν σαν υποβλητικά

αμφισβητώντας την αλόγιστη μονομέρεια και υποστηρίζοντας την εξάρτηση της ζωής από την ίδια την τέχνη. Ο μετεωρισμός ανάμεσα σ' αυτό που είναι η ζωή και σε ό,τι κατορθώνεται μέσα από την τέχνη είναι, ίσως, μια δύσκολη αλλά επιδιωκόμενη ισορροπία.

Γραμμόφωνο, κινηματογράφος, γραφομηχανή (μετάφραση: **Τούλα Σιετή**, επιστημονική επιμέλεια και επίμετρο: **Διονύσης Καββαθάς**, εκδ. νήσος, 2005): μια προκλητική και συγχρόνως ερεθιστική σκέψη διαθέτει ο **Friedrich Kittler**, ο οποίος συγκροτεί μια σύγχρονη φιλοσοφία των μέσων, συνδυάζοντας την ανάλυση λόγου, τη δομιστική ψυχανάλυση και τη θεωρία των μέσων. Οι πολυσυζητημένες προτάσεις του συνιστούν μια νέα θεώρηση του σύγχρονου κόσμου και διαμορφώνουν έναν νέο επιστημονικό και φιλοσοφικό τομέα.

Δημοσιογραφία, θέατρο, λογοτεχνία, ιδού μερικά από τα στοιχεία που βρίσκονται στο επίκεντρο της βιογραφίας του **Κωστή Μπαστιά**, που συνέθεσε ο γιος του **Γιάννης Κ. Μπαστιάς** (εκδ. Καστανιώτη, 2005). Ένα βιβλίο αξιανάγνωστο, καθώς μας ξεναγεί με ερευνητική ακρίβεια στο ελληνικό θέατρο, τις αθηναϊκές εφημερίδες και την πνευματική και πολιτική ζωή του τόπου στη μακρά περίοδο της ζωής και της δράσης του Μπαστιά. Από την Ερμούπολη της Σύρου στην Αθήνα του μεσοπολέμου, στα χρόνια της Κατοχής και στη μεταπολεμική περίοδο στη Νέα Υόρκη, ο Γιάννης Κ. Μπαστιάς αξιοποιεί ένα πλούσιο υλικό και μας

μεταφέρει την ατμόσφαιρα μιας ολόκληρης εποχής.

Ένα μυθιστόρημα της **Σωτηρίας Σταυρακοπούλου** θα ξαφνιάσει ευχάριστα τον αναγνώστη μέσα από τη διαμόρφωση των χαρακτήρων, ενός Έλληνα και μιας Αλβανής, μέσα από τη σχέση τους που αναδεικνύει τα όμοια και τα διαφορετικά, μέσα από την πρόσκρουσή τους, τις αντιθέσεις και το ιδεολογικό τους υπόστρωμα. *Η μεθυσμένη γυναίκα* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005), διατηρώντας όλα τα στοιχεία μιας ρεαλιστικής αφήγησης κατορθώνει να φέρει στο προσκήνιο με έμμεσο τρόπο τα πρωτοφανέρωτα κοινωνικά δεδομένα που διαμορφώνουν τη σύνθετη σημερινή πραγματικότητα στο πεδίο των σχέσεων αλλά και στο πεδίο των πολιτισμικών διαφοροποιήσεων.

Ζωή γεμάτη βάσανα για χάρη της μουσικής φαίνεται πως έζησε ο **Ντμίτρι Σοστακόβιτς**. Έτσι τουλάχιστον παρουσιάζεται η σκληρή πραγματικότητα που βίωσε ο σπουδαίος αυτός συνθέτης, που κατηγορήθηκε ως «αντιστασιακός μουσικός» και τα έργα του απορρίφθηκαν ως «σκόπιμα δυσαρμονικό ανακάτωμα ήχων». Στο βιβλίο του **Solomon Volkov** *Σοστακόβιτς και Στάλιν. Από την ελευθερία έκφρασης στην πολιτική προπαγάνδα* (μετάφραση: **Λεάνδρος Πολενάκης**, εκδ. Κέδρος, 2005), με αφορμή τις περιπέτειες του μουσικού, πληροφορούμαστε εξαιρετικά ενδιαφέρουσες μαρτυρίες, αποτέλεσμα έρευνας σε πλούσιο αρχειακό υλικό, που αφορούν τις συνθήκες πνευματικής υποδούλωσης στην σταλινική προπαγάνδα. **ο χαρτοκόπτης**

πεζοτράγουδα και σαν ιστορίες που έχουν σκόπιμα υποστεί ένα δραστικό μοντάζ για να επιμηκύνουν με την υποβλητική συντομία τους, την ηδονή της ανάγνωσης. Και είναι τότε που συμβαίνει το παράδοξο. Ο μπαρόκ, ο φορτωμένος μ' εκκεντρικούς προσδιορισμούς λόγος του συγγραφέα καταφέρνει ν' αξιοποιεί τόσο τον οπλισμό ώστε να μην μπορείς ν' αφαιρέσεις ή να πετάξεις τίποτε. Ιδιαίτερα όταν μεγεθύνει τις δικές του ιδιαίτερες στιγμές και τις καθιστά τόσο οικείες στον αναγνώστη ώστε να τις

μπερδεύει με τις δικές του. Το βιβλίο κυλάει ανάμεσα σε «ιστορίες», σε «πρόσωπα» και σε φραστικά ενσταντανέ που αναγνωρίζουν και αναγιγνώσκουν την καθημερινότητα αλλιώς. Ένας αρρενωπός λυρισμός διαπερνά τις σελίδες και συγκινεί. Είναι ο ίδιος λυρισμός που όταν συναντιέται μέσα στην όλο και μεγαλύτερη στέγνια των εφημερίδων ξαφνιάζει ευχάριστα, καθώς αποδίδει με συγκινητική επιμονή στη γραφή τα δικαιώματά της.

Μάνος Στεφανίδης

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

♦♦ Μια εργασία στο χώρο της ιστορικής δημογραφίας, που παράλληλα αντλεί από την ιστορία της ιατρικής, την κοινωνική ψυχολογία και τη γεωγραφία, είναι το αποτέλεσμα συστηματικής έρευνας του **Κώστα Κόμη**, ο οποίος εργάστηκε για να μας δώσει μια εμπεριστατωμένη μελέτη: *Χολέρα και λοιμοκαθαρτήρια (19ος-20ος αιώνας). Το παράδειγμα της Σαμιοπούλας* (εκδ. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2005). Το άνοιγμα σε σύνθετες εργασίες που εντάσσουν την ασθένεια και τον αποκλεισμό μέσα στο σύνολο της κοινωνικής εμπειρίας και μας προδιαθέτουν για περαιτέρω μελέτες συγκριτικής ιστορίας είναι πολύ ενδιαφέρον και αξίζει να προσεχθεί.

♦♦ Ένας κομίστας όπως ο **Ηλίας Κυριαζής** επιβεβαιώνει τη ζωντάνια και τη γοητεία που έχει η μορφή ιστόρησης με εικόνες, η κινηματογραφική γραφή αλλά και τα κείμενα που συνοδεύουν τα καρέ και συνδηλώνουν το ύφος της εποχής μας: *Manifesto* (εκδ. Συλλογή του «9», «Ελευθεροτυπία», 2005).

♦♦ Ο ποιητής **Γιώργος Μαρκόπουλος** μας παρουσιάζει συγκεντρωμένα κείμενά του που σκόρπια σε διάφορα έντυπα κατέθεταν μνήμες, εικόνες και αισθήματα από

την «περιήγησή» του –μέσα και έξω– στον κόσμο μας. *Το ιστορικό κέντρο* (εκδ. Καστανιώτη, 2005) είναι μια μέθοδος θέασης του κόσμου από τη σκοπιά των υποκειμενικών εντυπώσεων, από την πλευρά της προσωπικής ευαισθησίας: Ανάκληση και απομνημόνευση τοπίων, τόπων και καταστάσεων.

♦♦ Η **Μαριλίζα Μητσού** ανασύρει από το περιοδικό *Νέα Πανδώρα* (1853) ένα κείμενο του **Στέφανου Α. Κουμανούδη**, το οποίο και παρουσιάζει συντάσσοντας ένα εμπεριστατωμένο επίμετρο, όπου περιγράφει και ερμηνεύει τη «διδασκική περιήγηση της πόλης των Αθηνών» από τον Κουμανούδη: *Καθολικόν Πανόραμα των Αθηνών* (εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2005).

♦♦ Μία ακόμη ενδιαφέρουσα μελέτη του **Γιάννη Δάλλα** φέρνει στο προσκήνιο την νεανική αλληλογραφία του **Τέλλου Άγρα** με την **Μαρία Μακρή**. Μια αλληλογραφία που προδιαγράφει τον πνευματικό ορίζοντα του μελλοντικού ποιητή και κριτικού, αλλά και την ευαίσθητη και γεμάτη δισταγμούς ερωτική του ιδιοσυγκρασία: *Ο Τέλλος Άγρας εξομολογείται. Μια αλληλογραφία με τη Μαρία Μακρή* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2005).

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Δημήτρης Σ. Ιατρίδης, *Οργανισμοί κοινωνικής φροντίδας. Σχεδιασμός κοινωνικής πολιτικής για ανάπτυξη* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2005).

Ιωακείμ Γ. Ιωακείμ, *Ιωάννης Μεταξάς. Η ανοδική πορεία του από τη στρατιωτική στην πολιτική δράση (1871-1922)* (εκδ. Παπαδήμα, 2005).

John Ward, *Το μυστικό του αλχημιστή* (μετάφραση: **Άννα-Μαρία Στεφάν**, εκδ. Δωρικός, 2005).

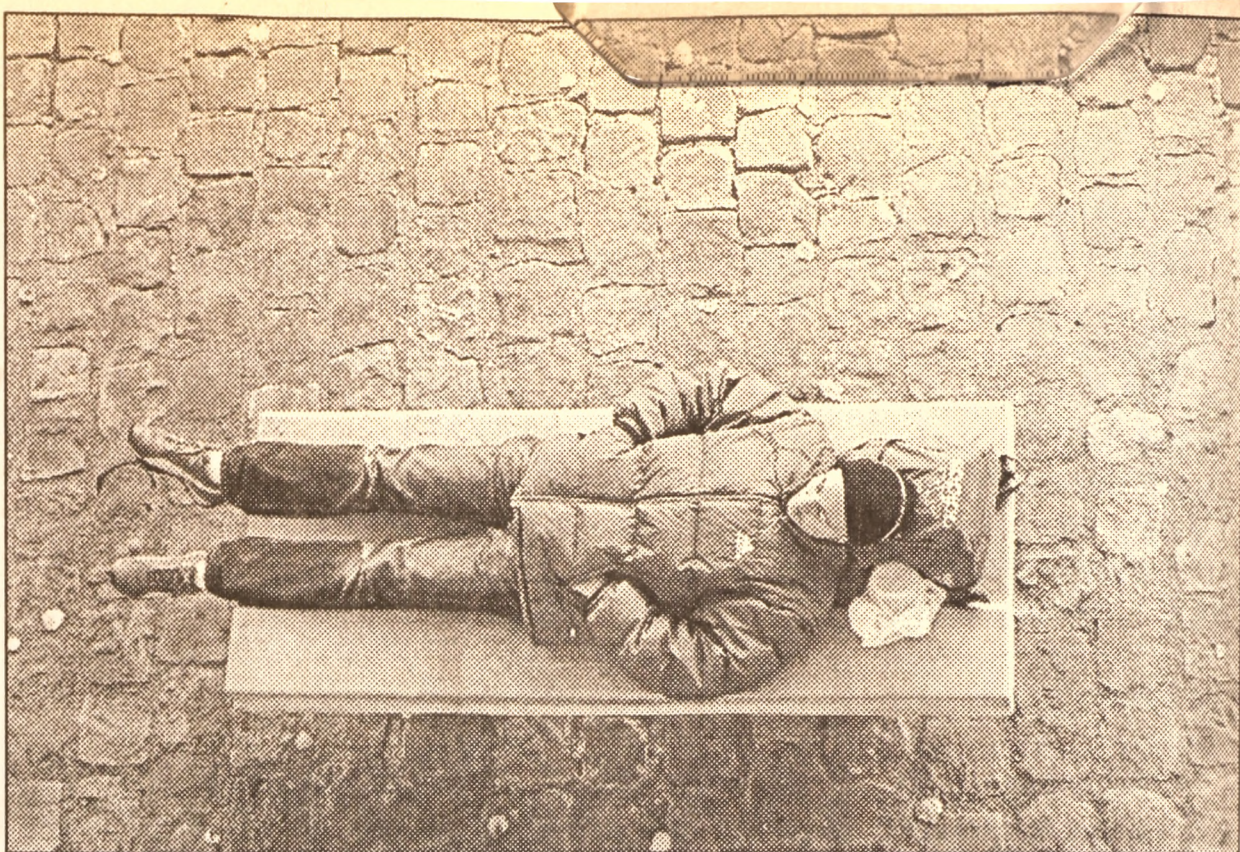
Albert Salvado, *Τα μάτια του Αντίβα* (μετάφραση: **Στράτος Ιωαννίδης**, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2005).

Γιάννης Ρεμούνδος, *Βάζω τη μοναξιά, βάλε το όνειρο* (εκδ. Ψυχογιός, 2005).

Ιάσων Δεπούνης, *Μετά τη ζωολογία* (εκδ. Μανδραγόρας, 2005).

Σοφοκλής Λαζάρου, *Καταγραφές* (Λευκωσία 1993).

Έρση Λάγκε, *Χαλκός* (εκδ. Φιλιππότη, 1990).

Η δυστυχία του να είσαι μεγάλος

Οταν μεγαλώσει ο άνθρωπος, εκτός από τα γνωστά προβλήματα της καθημερινότητας, έχει να αντιμετωπίσει και το γέμισμα της ανελέητης άδειας ημέρας. Οι πιο συνηθείς λύσεις είναι το κλασικό καφενείο με τα γνωστά παιχνίδια, με τον ελληνικό καφέ του και το ουζάκι του. Άλλοι, πιο μοντέρνοι, συχνάζουν στις καφετέριες και στα ζαχαροπλαστεία. Δεν λείπουν φυσικά και αυτοί που προτιμούν τους περιπάτους, τις εκδρομές και τα ταξίδια. Και οι τελευταίοι είναι, νομίζω, αυτοί που κάθονται περισσότερο στο σπίτι, κάνοντας χίλια δυο διαφορετικά πράγματα, μαστορεύοντας, διαβάζοντας ή βλέποντας τηλεόραση.

Στους τελευταίους δυστυχώς ανήκω και εγώ. Αποφάσισα, για να ευρύνω τη γκάμα τηλεοπτικών σταθμών, να γραφτώ σε γνωστό συνδρομητικό κανάλι.

Πήρα λοιπόν τηλέφωνο, καταπώς διαφήμιζε, και γράφτηκα. Την άλλη μέρα όμως με πήρε τηλέφωνο μια κοπέλα που ήθελε τα πλήρη στοιχεία μου. Δηλαδή, εκτός από το όνομα, φορολογικό μητρώο, αριθμό ταυτότητας και ηλικία. Όταν της την είπα, μου λέει:

- Θα χρειαστείτε και ένα εγγυητή.
- Γιατί;
- Γιατί είστε μεγάλος.
- Κακόμοιρο, αν ήξερες, θα ζήταγες τρεις.
- Γιατί; Τι συμβαίνει;
- Τίποτα. Σίγουρα δεν θα προλάβω να ξεχρεώσω.

Γέλασε, για το αστείο της περιπτώσεως.

Ο διακανονισμός θα γινόταν σε τριά-

ντα άτοκες δόσεις, όπως λένε. Το βάλαμε μέσω πιστωτικής κάρτας και έτσι γλύτωσα τις φασαρίες και τον εγγυητή. Περίμενα πια να έλθουν για ναβάλουν τον «αποκωδικοποιητή». Την άλλη μέρα όμως με πήρε πάλι η κοπέλα:

- Πόσα εισοδήματα έχετε;
- Τρία υπέροχα παιδιά.
- Όχι, αυτά δεν φτάνουν. Σε χρήμα.
- Χίλια ευρώ το μήνα φτάνουν; Τόση είναι η σύνταξή μου.
- Βέβαια φτάνουν.

Και η σύνδεση έγινε.

Σκεπτόμουν τι φταίει και τρία παιδιά αξίζουν λιγότερο από χίλια ευρώ.

Προσπάθησα να ξεχάσω την παραπάνω ιστορία όταν ήρθε και δεύτερη.

Είχα πάει σε έναν κρατικό οργανισμό για να πάρω κάποιο φάρμακο που το έχει και το διαθέτει μόνον αυτός.

— Πότε πρέπει να το κάνεις; — με ρώτησε η υπεύθυνη ευγενική κυρία.

— Σε μια-δυο μέρες... — απάντησα.

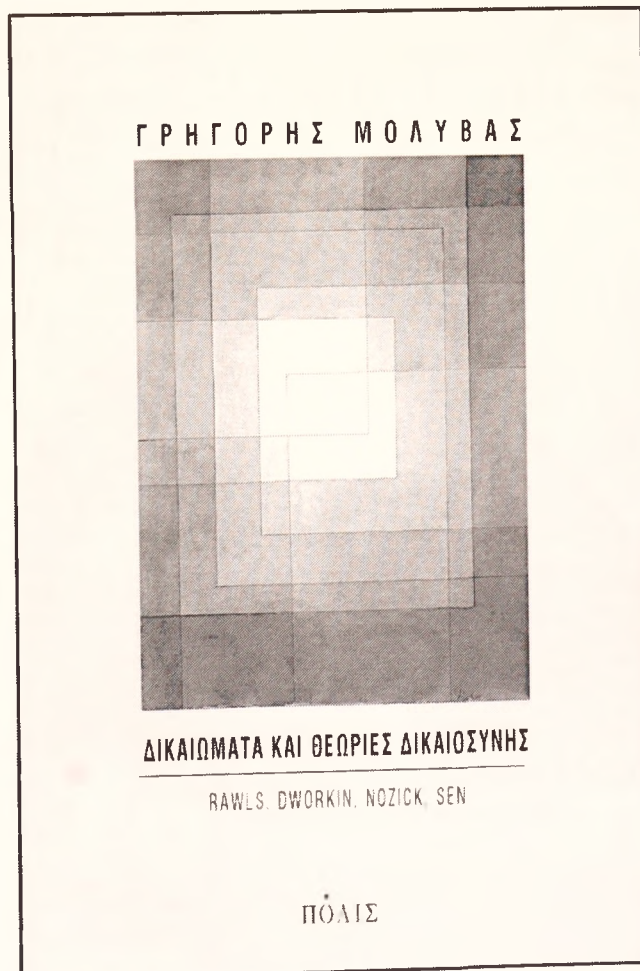
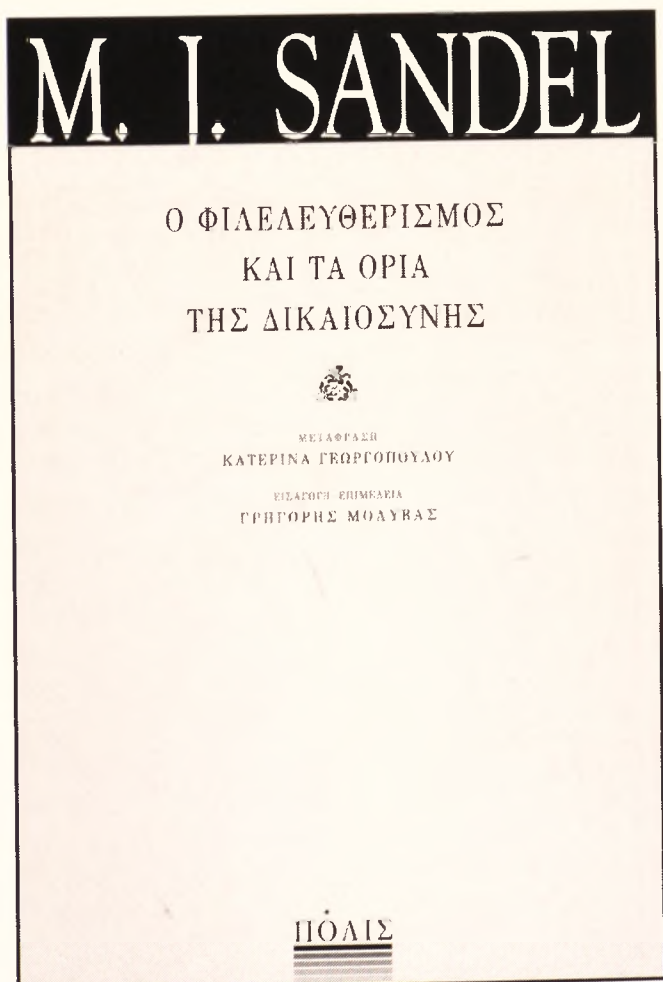
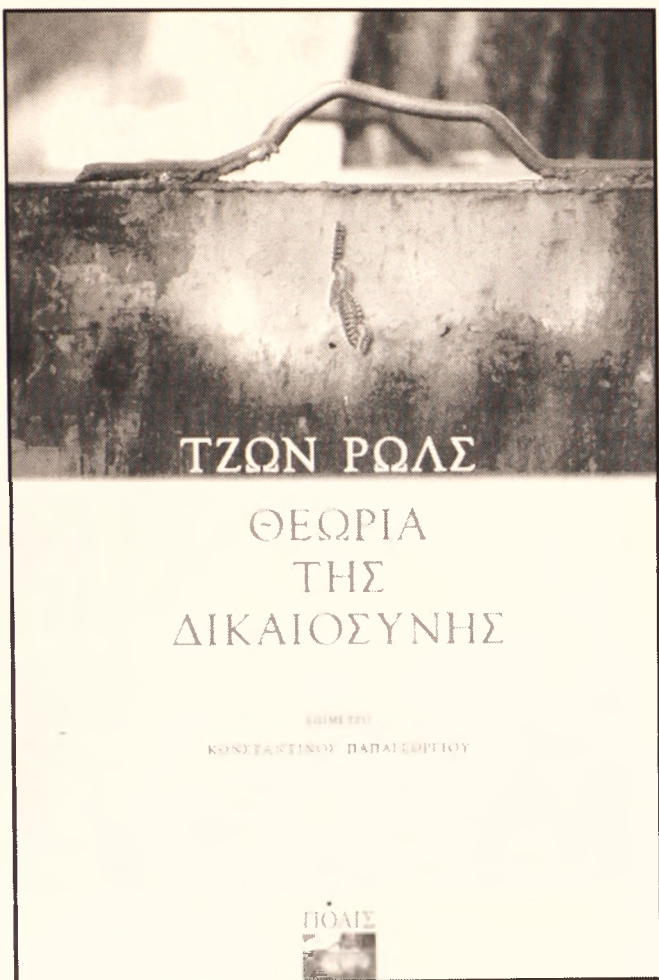
— Αυτό κάνει να έλθει από την Αθήνα περίπου δεκαπέντε ημέρες. Αλλά για στάσου να δω... Πήγε μέσα να κοιτάξει. Γύρισε αμέσως χαμογελαστή, έχοντας φαίνεται λύση στο πρόβλημά μου.

— Είστε τυχερός. Υπάρχει. Έχουν περυσέψει δύο. Μου τα είχαν παραγγείλει δυο ασθενείς, που στο μεταξύ πέθαναν.

Θεόδωρος Κάτσιος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΣ

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ

1 8 8 5 - 2 0 0 5

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

